

Skolelevers drogvanor 2005

Thomas Hvitfeldt

Linnea Rask

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Rapport nr 90

Stockholm 2005

Innehåll

Sammanfattning	21
Inledning	24
Undersökningen och rapporten	26
Urval	26
Genomförande	27
Bortfall	27
Frågeformuläret	28
Praktiska uppgifter om rapporten	31
Definitioner av vissa begrepp	32
Metodproblem	34
Årskurs 9	41
Alkohol	41
Tobak	61
Narkotika	65
Sniffning	71
Sömnmedel och lugnande medel	72
Läkemedel tillsammans med alkohol	73
Dopning	74
ANT-undervisningen i skolan	75
Elevernas sociala situation i skolan	75
Spel	76
Samband mellan konsumtion av olika medel och vissa andra variabler	76
Regionala skillnader	83
Årskurs 6	87
Alkohol	87
Tobak	93
Narkotika	95
Sniffning	96
Föräldrarnas kännedom om alkoholvanorna	97
Anskaffningen av alkoholdrycker	97
ANT-undervisningen i skolan	98
Samband mellan skolk och alkoholkonsumtion, rökning, sniffning samt lusten att pröva narkotika	98

Gymnasiets årskurs 2.....	101
Alkohol	101
Tobak.....	111
Narkotika.....	112
Sniffning.....	116
Sömnmedel och lugnande medel.....	117
Läkemedel tillsammans med alkohol	117
Dopning	117
ANT-undervisning i skolan	117
Elevernas sociala situation i skolan	118
Spel.....	118
Riskuppfattning vid några olika beteenden	119
Årskurs 6, 9 och gymnasiet årskurs 2 – en jämförelse	120
Alkohol	120
Tobak.....	124
Narkotika.....	125
Sniffning.....	127
Sömnmedel och lugnande medel.....	127
Läkemedel tillsammans med alkohol	127
Dopning	128
ANT-undervisning i skolan	128
Elevernas sociala situation i skolan	128
Avslutande kommentarer	129
Referenser.....	130
Tabeller	131
Årskurs 9.....	132
Årskurs 6	222
Gymnasiets årskurs 2	253

Diagram

1.	Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 efter kön. 1971–2005.	42
2.	Konsumtion av folköl (2,8–3,5%). Procent av pojkar och flickor i årskurs 9. 1977–2005.	44
3.	Konsumtion av starköl. Procent av pojkar och flickor i årskurs 9. 1971–2005.	46
4.	Konsumtion av vin. Procent av pojkar och flickor i årskurs 9. 1977–2005.	47
5.	Konsumtion av sprit. Procent av pojkar och flickor i årskurs 9. 1977–2005.	49
6.	Andelen elever i årskurs 9 som druckit hemtillverkad sprit ("hembränt") respektive smuggelsprit under de senaste 12 månaderna, efter kön. 1991–2005.	50
7.	Den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen mätt i dl ren alkohol (100%) i årskurs 9 efter kön. 1977–2005.	53
8.	Den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen av folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker mätt i dl ren alkohol (100%) i årskurs 9 efter kön. 1989–2005.	55
9.	Andelen elever som intensivkonsumerar någon gång i månaden eller oftare i årskurs 9 efter kön. 1972–2005.	57
10.	Andelen som varit berusade vid 13 år efter konsumtionskategori och kön. Årskurs 9. 2005.	58
11.	Andelen rökare och andelen dagligrökare i årskurs 9 efter kön. 1971–2005.	62
12.	Andelen tobakskonsumenter i årskurs 9 efter kön. 2005.	65
13.	Andelen elever som någon gång använt narkotika samt andelen elever som använt narkotika senaste månaden efter kön. 1971–2005.	66
14.	Andelen elever i årskurs 9 bland dem som aldrig använt narkotika som "haft möjlighet" att pröva, "vet någon som kan sälja narkotika" samt "haft lust" att pröva. 1971–1982 och 1986–2005.	70
15.	Erfarenhet av sniffning bland elever i årskurs 9 efter kön. 1971–2005.	72
16.	Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler. Årskurs 9. 2005.	79

17.	Sambandet mellan alkoholkonsumtionsindex och vissa andra variabler. Årskurs 9. 2005.	81
18.	Genomsnittskonsumtion i dl 100% alkohol i olika regioner i Sverige. Årskurs 9. Medeltal för perioden 2003–2005.	84
19.	Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 6 efter kön. 1971–2005.	88
20.	Andelen rökare i årskurs 6 efter kön. 1977–2005.	94
21.	Olika dryckers andel av den totala alkoholkonsumtionen för gymnasieelever i årskurs 2 efter kön. 2005.	104
22.	Andelen som varit berusade vid 13 år, efter konsumtionskategori och kön. Gymnasiets årskurs 2. 2005.	107
23.	Sambandet mellan alkoholkonsumtionen och vissa andra alkoholvariabler liksom konsumtionen av andra medel. Gymnasiet (samtliga elever) årskurs 2. 2005.	108
24.	Andelen tobakskonsumenter i gymnasiets årskurs 2 efter kön. 2005.	112
25.	Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel. Gymnasiet (samtliga elever) årskurs 2. 2005.	114

Tabeller

1.	Antalet bearbetade formulär och bortfallet i procent. 1971–2005.	131
2.	Svarsfördelningen för några variabler i den sk Stockholmsundersökningen 1993. Andelen som uppgett respektive svarsalternativ vid den ordinarie datainsamlingen, i bortfallsundersökningen samt totalt (inkl bortfallet), efter kön.	132
3.	Andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol samt andelen som druckit öl, alkoholäsk, stark cider, vin eller sprit under vårterminen. Procentuell fördelning efter kön. Årskurs 9. 1971–2005.	133
4a.	Andelen konsumenter och icke-konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Procentuell fördelning bland pojkar i årskurs 9. 1971–1982 och 1986–2005.	134
4b.	Andelen konsumenter och icke-konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Procentuell fördelning bland flickor i årskurs 9. 1971–1982 och 1986–2005.	135
5.	Översikt av olika kombinationer med avseende på typ av dryck. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.	136
6.	"Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholäsk, stark cider, vin eller sprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.	137
7.	"Har du druckit öl, alkoholäsk, stark cider, vin eller sprit den senaste veckan (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl." Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.	138
8a.	Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för mellanöl och folköl. Procentuell fördelning bland pojkar i årskurs 9. 1971–2005.	139
8b.	Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för mellanöl och folköl. Procentuell fördelning bland flickor i årskurs 9. 1971–2005.	140
9.	Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för starköl. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1977– 1983 och 1986–2005.	141
10.	Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för vin. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1983 och 1986–2005.	142
11.	"Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtill- verkat vin?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.	143

12.	Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för sprit. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971– 1983 och 1986–2005.....	144
13.	"Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtill- verkad sprit (s k hembränt)?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.....	145
14.	"Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit s k smuggelsprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1997– 2005.	146
15.	Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för blanddrycker (bl a stark cider och s k alkoholäsk). Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1998–2005.	147
16a.	Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Årskurs 9. Pro- centuell fördelning bland pojkar. 1974–1982 och 1986–2005.	148
16b.	Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Årskurs 9. Pro- centuell fördelning bland flickor. 1974–1982 och 1986–2005.....	149
17.	Den beräknade genomsnittliga totala årskonsumtionen mätt i dl alkohol 100% samt olika dryckers andel av totala alkoholkonsum- tionen bland elever i årskurs 9 efter kön. 1989–2005.	150
18a.	"Hur ofta händer det att du känner dig berusad när du dricker alko- hol?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar. 1972–2005.	151
18b.	"Hur ofta händer det att du känner dig berusad när du dricker alko- hol?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland flickor. 1972–2005.....	152
19.	"Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2003– 2004.	153
20a.	"Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar. 1972–1983 och 1986–2005.....	154
20b.	"Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma till- fälle?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland flickor. 1972–1983 och 1986–2005.	155
21.	"Hur gammal var du första gången du kände dig berusad?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1992–2000.	156
22.	"Hur gammal var du första gången du kände dig berusad?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2000–2005.	157
23.	"Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?" Årskurs 9. Procen- tuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva an- gett att de dricker alkohol. 1979–1982 och 1987–2005.	158

24.	Andelen elever som upplevt problem i samband med alkoholkonsumtion. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2005.	159
25a.	"Är det lätt eller svårt för dig att få tag på folköl, starköl, stark cider/alkoläsk, vin eller sprit?" Procentuell fördelning bland pojkar. 1998–2005.	160
25b.	"Är det lätt eller svårt för dig att få tag på starköl, vin eller sprit?" Procentuell fördelning bland flickor. 1998–2005.	161
26a.	"Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar efter alkoholsort. 1995–2005.	162
26b.	"Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland flickor efter alkoholsort. 1995–2005.	163
27a.	"Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar efter alkoholsort. 1995–2005.	164
27b.	"Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland flickor efter alkoholsort. 1995–2005.	165
28.	"Hur har du fått tag på den hembrända spriten?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hemtillverkad sprit under de senaste 12 månaderna. 1995–2005.	166
29.	"Hur har kompisarna fått tag i den hembrända spriten?" Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hembränt under de senaste 12 månaderna samt uppgett att de köpt/blivit bjudna av kompisar. 1998–2005.	167
30.	"Hur får du vanligen tag på stark cider, alkoläsk, wine coolers eller andra blanddrycker?" Procentuell fördelning efter kön. 1998–2005.	168
31.	"Vet du någon person som har en hembränningsapparat?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1996–2005.	169
32.	Rökning. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1997.	170
33.	"Röker du?" Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.	171
34.	"Hur ofta röker du?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–1997.	172
35.	Uppgiven konsumtion av cigaretter bland elever som röker varje dag. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1986–2005.	173
36.	Snusvanor. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1974–1997.	174
37.	"Snusar du?" Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.	175
38.	Uppgiven snuskonsumtion bland de elever som snusar. Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.	176
39.	Snusning och rökning. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1984–2005.	177
40.	"Hur får du vanligen tag på cigaretter?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som röker. 1997–2005.	178

41.	"Hur får du vanligen tag på snus?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som snusar. 1997–2005.	179
42.	"Var köper du vanligen cigaretter?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper cigaretter själva. 2003–2005.	180
43.	"Var köper du vanligen snus?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper snus själva. 2003–2005.	180
44.	Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika, samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–2005.	181
45.	Erfarenhet av olika sorters narkotika bland elever i årskurs 9. 2000–2005.	182
46.	"Hur många gånger har du använt hasch/marijuana den senaste månaden?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika. 1971–1982 och 1986–2005.	183
47.	Andelen elever som använt cannabispreparat enbart, annan narkotika enbart, samt andelen som använt både cannabispreparat och annan narkotika. Årskurs 9. Procentuell fördelning bland dem som använt narkotika. 1989–2005.	184
48.	"Hur gammal var du när du använde narkotika första gången?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika. 1989–1999.	185
49.	"Hur gammal var du när du använde marijuana eller hasch första gången?" och "Hur gammal var du när du använde annan narkotika första gången?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de använt respektive narkotika. 2000–2005.	186
50.	"Vilket slag av narkotika använde du första gången?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika. 1989–2005.	187
51.	"Känner dina föräldrar till att du använt narkotika?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som någon gång använt narkotika. 1979–1982 och 1986–2005.	188
52.	"Känner du till någon person i din egen ålder som du tror eller säkert vet har använt något av följande medel?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.	189
53a.	"Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?" samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar som ej använt narkotika. 1971–1982 och 1986–2005.	190
53b.	"Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?" samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland flickor som ej använt narkotika. 1971–1982 och 1986–2005.	191

54.	"Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som ej använt narkotika. 1971–1982 och 1986–2005.....	192
55.	"Vilket eller vilka slag av narkotika tror du att du skulle kunna få tag på?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.....	193
56.	Erfarenhet av sniffning. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1983.	194
57.	"Har du sniffat någon gång?" samt andelen elever som sniffar fortfarande. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.....	195
58.	"Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel <i>som läkare skrivit ut åt dig?</i> " Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1986–2003.	196
59.	"Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel <i>utan att läkare skrivit ut åt dig?</i> " Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1988–2003.....	197
60.	"Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel <i>av bensodiazepintyp (Rohypnol, Diazepam, Imovane, Stilnoct m fl)?</i> " Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	198
61.	"Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1986–2005.	199
62.	Erfarenhet av dopningsmedel. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1993–2003.....	200
63.	"Har du någon gång använt anabola androgena steroider (AAS) utan läkarordination?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	200
64.	"Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak det här läsåret?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1986–2005.....	201
65.	"Tycker du att du har fått för mycket eller för lite undervisning om alkohol, narkotika och tobak under det här läsåret?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1982 och 1986–2003.....	202
66.	"Tycker du att undervisningen om alkohol, narkotika och tobak varit bra eller dålig?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1990–2003.	203
67.	"Hur trivs du i skolan?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1984–2005.	204
68.	"Brukar du skolka?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1984–2005.	205
69.	"Har du under senaste 30 dagarna deltagit i spel eller lotteri med pengar som vinst?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2000–2004.	206

70.	"Vilka spel eller lotterier om pengar har du deltagit i under de senaste 12 månaderna?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.	207
71.	"Vilka spel om pengar på Internet har du deltagit i under de senaste 12 månaderna?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.	208
72.	"Hur ofta har du gått tillbaka en annan dag för att vinna tillbaka pengar du förlorat på spel?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.	208
73.	"Har du någon gång känt att du måste spela för mer och mer pengar?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.	209
74.	"Hur mycket spelade du för de senaste 30 dagarna?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor som uppger att de spelat för pengar de senaste 30 dagarna. 2000–2005.	209
75.	Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel. Andelen elever i årskurs 9 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	210
76.	Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler. Andelen elever i årskurs 9 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	211
77.	Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra alkoholvariabler liksom konsumtion av andra medel. Årskurs 9. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	212
78.	Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra variabler. Årskurs 9. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	213
79a.	Olika indikatorer på alkohol i olika regioner i Sverige, bland pojkar. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2002–2005.	214
79b.	Olika indikatorer på alkohol i olika regioner i Sverige, bland flickor. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2001–2005.	215
80.	"Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 efter alkoholsort i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005.	216
81.	"Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 efter alkoholsort i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005.	217
82.	"Hur får du vanligen tag på blanddrycker?" Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 efter alkoholsort i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005.	218
83.	Andelen elever som upplevt problem i samband med alkoholkonsumtion. Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005.	219

84a. Olika indikatorer på tobaks-, narkotikakonsumtion och sniffning i olika regioner i Sverige, bland pojkar. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2001–2005.	220
84b. Olika indikatorer på tobaks-, narkotikakonsumtion och sniffning i olika regioner i Sverige, bland flickor. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2002–2005.	221
85. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol. Årskurs 6. 1971–1982 och 1987–2005.	222
86. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön 1971–1982 och 1987–2005.	223
87. Översikt av olika kombinationer med avseende på typ av dryck. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1987–2005.	224
88. "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoläsk, stark cider, vin eller sprit?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.	225
89. "Har du druckit öl, alkoläsk, stark cider, vin eller sprit den senaste veckan (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl." Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.	226
90. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för mellanöl och folköl. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.	227
91. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för starköl. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1977–1982 och 1987–2005.	228
92. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för vin. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.	229
93. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för sprit. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.	230
94. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkad sprit (s k hembränt)?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.	231
95. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för blanddrycker (bl a stark cider och s k alkoläsk). Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1999–2005.	232
96. Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1977–1982 och 1987–2005.	233
97. "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1972–1982 och 1987–2005.	234

98. "Hur ofta händer det att du känner dig berusad när du dricker alkohol?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1972–1982 och 1987–2005.	235
99. Rökning. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–2005.	236
100. Snusvanor. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1974–2005.	237
101. Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Årskurs 6. 1971–1982 och 1987–2005.	238
102. "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?" samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön, bland dem som ej använt narkotika. 1971–1982 och 1987–2005.	239
103. "Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön, bland dem som ej använt narkotika. 1971–1982 och 1987–2005.	240
104. Erfarenhet av sniffning. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982.	241
105. "Har du sniffat någon gång?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.	242
106. "Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de dricker alkohol. 1979–1982 och 1987–2005.	243
107a. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland pojkar efter alkoholsort. 1987–2005.	244
107b. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland flickor efter alkoholsort. 1987–2005.	245
108a. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland pojkar efter alkoholsort. 1987–2005.	246
108b. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland flickor efter alkoholsort. 1987–2005.	247
109. "Hur får du vanligen tag på stark cider, alkoholisk, wine coolers eller andra blanddrycker?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1999–2005.	248
110. "Hur har du skaffat den hembrända spriten?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hemtillverkad sprit under de senaste 12 månaderna. 1999–2005.	249
111. "Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak det här läsåret?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1987–2005.	250
112. "Tycker du att du har fått för mycket eller för lite undervisning om alkohol, narkotika och tobak under det här läsåret?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1982 och 1987–2005.	251

113. Sambanden mellan skolk och alkoholkonsumtion, rökning, sniffning samt lust att prova narkotika. Andelen elever i årskurs 6 som uppgett respektive beteende, efter kön. 2005.	252
114. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol. Procentuell fördelning efter kön. Gymnasiet, år 2. 2004–2005.....	253
115. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Procentuell fördelning efter kön. Gymnasiet, år 2. 2004–2005.....	253
116. Översikt av olika kombinationer med avseende på typ av dryck. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	254
117. "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	254
118. "Har du druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit den senaste veckan (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl." Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	255
119. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes-tillfälle för folköl. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	255
120. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes-tillfälle för starköl. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	256
121. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes-tillfälle för vin. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	256
122. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkat vin?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	257
123. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes-tillfälle för sprit. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	257
124. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkad sprit (s k hembränt)?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	258
125. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit s k smuggelsprit?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	258
126. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes-tillfälle för blanddrycker (bl a stark cider och s k alkoholisk). Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	259
127. Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	259

128. Den beräknade genomsnittliga totala årskonsumtionen mätt i dl alkohol 100% samt olika dryckers andel av totala alkoholkonsumtionen bland elever i gymnasiet, år 2 efter kön. 2004–2005.	260
129. "Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004.....	260
130. "Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.....	260
131. "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	261
132. "Hur gammal var du första gången du kände dig berusad?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	261
133. Andelen elever som upplevt problem i samband med alkoholkonsumtion. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.	262
134. "Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de dricker alkohol. 2004–2005.	263
135. "Röker du?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	263
136. Uppgiven konsumtion av cigaretter bland elever som röker varje dag. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	264
137. "Snusar du?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	264
138. Uppgiven snuskonsumtion bland de elever som snusar. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	265
139. Snusning och rökning. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	265
140. "Hur får du vanligen tag på cigaretter?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som röker. 2004–2005.	265
141. "Hur får du vanligen tag på snus?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som snusar. 2004–2005.....	266
142. "Var har du köpt cigaretter?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper cigaretter själva. 2004–2005.	266
143. "Var har du köpt snus?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper snus själva. 2004–2005.....	266
144. Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika, samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	267
145. Erfarenhet av olika preparat. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	267

146. "Hur många gånger har du använt hasch/marijuana den senaste månaden?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika. 2004–2005.....	268
147. Andelen elever som använt cannabispreparat enbart, annan narkotika enbart, samt andelen som använt både cannabispreparat och annan narkotika. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning bland dem som använt narkotika. 2004–2005.....	268
148. "Hur gammal var du när du använde marijuana eller hasch första gången?" och "Hur gammal var du när du använde annan narkotika första gången?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på dessa frågor angett att de använt respektive narkotika. 2004–2005.....	269
149. "Vilket slag av narkotika använde du första gången?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika. 2004–2005.....	269
150. "Känner dina föräldrar till att du använt narkotika?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som någon gång använt narkotika. 2004–2005.....	270
151. "Känner du till någon person i din egen ålder som du tror eller säkert vet har använt något av följande medel?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	270
152. "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?" samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?". Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland de som ej använt narkotika. 2004–2005.....	271
153. "Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som ej använt narkotika. 2004–2005.....	271
154. "Vilket eller vilka slag av narkotika tror du att du skulle kunna få tag på?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	272
155. "Har du sniffat någon gång?" samt andelen elever som sniffar fortfarande. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	272
156. "Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel av bensodiazepintyp (Rohypnol, Diazepam, Imovane, Stilnoct m fl)?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	273
157. "Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	273
158. "Har du någon gång använt anabola androgena steroider (AAS) utan läkarordination?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	273
159. "Är det lätt eller svårt för dig att få tag på öl, vin, sprit eller blanddrycker?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.....	274

160. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön och alkoholsort. 2004–2005.	275
161. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön och alkoholsort. 2004–2005.	276
162. "Hur har du fått tag på den hembrända spriten?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hemtillverkad sprit under de senaste 12 månaderna. 2004–2005.	277
163. "Hur har kompisarna fått tag i den hembrända spriten?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som har druckit hembränt under de senaste 12 månaderna samt uppgett att de köpt/blivit bjudna av kompisar. 2004–2005.	277
164. "Hur får du vanligen tag på stark cider, alkoholisk, wine coolers eller andra blanddrycker?". Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	278
165. "Vet du någon person som har en hembränningsapparat?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	278
166. "Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak det här läsåret?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	279
167. "Hur trivs du i skolan?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	279
168. "Brukar du skolka?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.	279
169. "Vilka spel eller lotterier om pengar har du deltagit i under de senaste 12 månaderna?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.	280
170. "Hur ofta har du gått tillbaka en annan dag för att vinna tillbaka pengar du förlorat på spel?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.	280
171. "Har du någon gång känt att du måste spela för mer och mer pengar?" Gymnasiet, år 2. 2005.	281
172. "Hur mycket har du spelat för de senaste 30 dagarna?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.	281
173. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel. Andelen elever i gymnasiets år 2 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	282
174. Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra alkoholvariabler liksom konsumtion av andra medel. Gymnasiet, år 2. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	283
175. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler. Andelen elever i gymnasiets år 2 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.	284

176. Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra variabler.
Gymnasiet, år 2. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som
uppsat respektive beteende, efter kön. 2005. 285
177. Andel som tror att det är "stor risk" att människor skadar sig själva
(fysiskt eller på annat sätt) vid följande beteenden. Gymnasiet, år 2.
Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005. 286

Sammanfattning

Sedan 1971 har årliga undersökningar av skolungdomars alkohol-, narkotika-, tobaks- och snifffningsvanor genomförts. Undersökningarna har utförts på riksrepresentativa urval i årskurs 9. Fram till och med 1983 deltog årligen även elever i årskurs 6 och därefter har dessa studerats vartannat år. Sedan 2004 deltar även gymnasiets årskurs 2. Undersökningarna har genomförts som anonyma gruppenkäter i klassrummen. I 2005 års undersökning deltog 3 181 elever från årskurs 6, 5 372 från årskurs 9 och 4 542 från gymnasiets årskurs 2. Bortfallet uppgick till 9, 15 respektive 19 procent.

Alkoholvanor var relativt oförändrade bland pojkarna i årskurs 9 under början och mitten av 1970-talet, medan flickorna ökade sin konsumtion under samma period. Både bland pojkarna och flickorna minskade andelen alkoholkonsumenter under större delen av 1980-talet och uppgick till ca 75 procent i slutet av det decenniet. Under 1990-talets första hälft noterades en svag uppgång av andelen alkoholkonsumenter både bland pojkarna och flickorna i årskurs 9. Därefter har andelen, med undantag för enstaka år, minskat.

I årskurs 6 har utvecklingen varit likadan som i årskurs 9, men med pojkarna på en något högre nivå än flickorna. Andelen konsumenter var relativt hög i början på 1970-talet för att sedan minska. I början av 1990-talet skedde en viss ökning och andelen alkoholkonsumenter låg sedan tämligen stabil till slutet av 1990-talet för att under de första åren av 2000-talet åter minska.

I gymnasiets årskurs 2 var andelen alkoholkonsumenter något fler än i årskurs 9. Det var något färre alkoholkonsumenter bland flickorna 2005 jämfört med 2004, men skillnaderna var relativt små.

Den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen av folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit mätt i ren alkohol (100%) visar att sprit och starköl svarar för den största delen av niondeklassarnas alkoholkonsumtion. Folkölens andel utgjorde drygt en tredjedel av konsumtionen vid 1990-talets slut men har sedan dess minskat kraftigt (ca 9% 2005). Såväl pojkarnas som flickornas totala konsumtion ökade fram till början av 2000-talet. Flickornas konsumtion har fortsatt att öka något, medan pojkarnas har minskat och könsskillnaden har aldrig varit så liten som i den senaste undersökningen.

Alkoholkonsumtionen i årskurs 6 är mycket begränsad. Den var emellertid relativt hög i början av 1970-talet. Konsumtionen minskade sedan till början av 1980-talet, för att under 1990-talet öka något fram till millennieskiftet.

Sedan början av 2000-talet har årskurs 6 elevernas alkoholkonsumtion åter minskat.

Skillnaden mellan gymnasieeleverna och eleverna i årskurs 9 var störst bland pojkarna. Gymnasiepojkarna drack nära dubbelt så mycket som pojkarna i årskurs 9. År 2005 uppgav eleverna i gymnasiet en något högre konsumtion än 2004, men skillnaderna var relativt små.

Drygt 40 procent av eleverna i årskurs 9 har aldrig varit berusade. En dryg tredjedel uppger att de upplevde sin första berusning vid 13–14 års ålder, dvs någon gång i årskurs 7 eller 8. Det är mycket få elever som varit berusade före 13 års ålder.

Andelen elever i årskurs 6 som har druckit så mycket alkohol att de känt sig berusade har minskat sedan de första undersökningarna. I början av 1970-talet uppgick andelen till knappt 20 procent och i 2005 års undersökning var motsvarande siffra ca 7 procent.

I årskurs 2 på gymnasiet var det endast 16 procent av eleverna som uppgav att de aldrig varit berusade.

Rökning var betydligt vanligare under början av 1970-talet än det är idag. I årskurs 9 minskade andelen rökare under 1970-talets andra hälft. 1983 ändrades rökfrågans formulering. Därefter ökade andelen rökare fram till omkring 1989, för att sedan minska. 1997 omformulerades rökfrågan åter, vilket medförde att fler uppgav att de röker. Andelen rökare var sedan relativt konstant fram till början av 2000-talet, för att därefter minska i de senaste årens undersökningar. Fler flickor än pojkar är rökare, men ser man till den totala tobakskonsumtionen (rökning och/eller snusning) försvinner emellertid könsskillnaden.

Även bland eleverna i årskurs 6 har andelen rökare minskat jämfört med 1970-talet (ca 15% 1971 och ca 3% 2005). Liksom rökning är också snusning mycket ovanligt i årskurs 6.

Det var något fler rökare i gymnasiets årskurs 2 jämfört med årskurs 9. Skillnaderna mellan pojkarna och flickorna vad gäller andelen rökare var ungefär lika stor i gymnasiet som i årskurs 9. Även på gymnasiet försvann könsskillnaderna när man såg till den totala tobakskonsumtionen.

Andelen elever i årskurs 9 som någon gång använt narkotika minskade betydligt under 1970- och 1980-talen. År 1989 låg andelen som använt narkotika på sin lägsta nivå (3%), men ökade därefter kontinuerligt fram till år 2001 (ca 10%). I de senaste undersökningarna har andelen som använt narkotika varit lägre och år 2005 var det 7 procent som uppgav att de använt narkotika.

På motsvarande sätt har attityden till narkotika förändrats också bland dem som aldrig prövat. I slutet av 1990-talet och början av 2000-talet var det fler som uppgav att de haft möjlighet att pröva än det varit sedan början på 1970-talet. En minskning bland pojkarna och flickorna i årskurs 9 kan emellertid ses de senaste åren (ca 20% 2005).

Under hela mätperioden har det varit ytterst få elever i årskurs 6 som någon gång prövat narkotika (1% 2005). Även andelen elever som uppgav att de haft möjlighet att pröva narkotika var betydligt lägre i årskurs 6 jämfört med årskurs 9 (ca 4% 2005). Bland pojkarna har andelen som haft möjlighet att pröva narkotika minskat de senaste åren.

Det var en större andel pojkar än flickor som prövat narkotika i gymnasiets årskurs 2 (17 respektive 13% 2005). Erfarenheten av narkotika var påtagligt större i gymnasiet 2005 jämfört med eleverna i årskurs 9. Det var även fler som haft möjlighet att pröva narkotika i gymnasiet jämfört med årskurs 9 (ca 34 respektive ca 22%).

Andelen elever som sniffat var under flera år i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet tämligen stabil runt 6 procent (flickorna något lägre). År 1995 hade andelen bland pojkarna emellertid ökat till 12 procent och därefter låg den kvar kring 10 procent. Sedan år 2000 tycks dock värdena ha stabiliserats på en något lägre nivå och i den senaste undersökningen var det 7 procent av pojkarna och 8 procent av flickorna som uppgav att de sniffat.

Relativt få elever i årskurs 6 hade någon erfarenhet av att sniffa. Bland pojkarna uppgick andelen till 3 procent och bland flickorna till 2.

Sniffning var ungefär lika vanligt i gymnasiets årskurs 2 som i årskurs 9 och det var något fler pojkar (8%) än flickor (5%) som sniffat.

I 1993 års undersökning infördes några frågor om dopning. Ytterst få av eleverna har rapporterat sådan erfarenhet. I 2004 års undersökning ändrades frågan om dopning för att enbart gälla användandet av anabola androgena steroider (AAS). Frågan är således inte helt jämförbar med tidigare år, men det kan ändå konstateras att skillnaden i svaren jämfört med tidigare år var liten och att två procent av pojkarna och en procent av flickorna uppgav att de använt AAS.

Dopning var relativt ovanligt även bland eleverna i gymnasiets årskurs 2. Bland pojkarna var de 2 och bland flickorna 1 procent som i den senaste undersökningen uppgav att de använt AAS.

Inledning

Såväl i Sverige som i flera andra länder ägnas ungdomens konsumtion av olika typer av droger ett stort intresse i den politiska och massmediala debatten. I många länder har det därför genomförts undersökningar om ungdomens konsumtion av alkohol och narkotika. Ofta ingår också frågor om tobak och sniffning. Den serie av årliga skolundersökningar som genomförts i Sverige sedan 1971 är emellertid unik i ett internationellt perspektiv.

Bakgrunden till de svenska undersökningarna var att det under 1960-talet kom allt fler rapporter om en tilltagande konsumtion av narkotika. Efter hand gällde detta också skolungdomar och då främst i storstäderna. Dåvarande Narkomanvårdskommittén initierade den första stora ungdomsundersökningen, som genomfördes i årskurs 9 i Stockholms skolor våren 1967 (SOU 1969:53). Den visade bl a att 22 procent av pojkarna och 16 procent av flickorna någon gång använt narkotika. I slutet av 1960-talet genomfördes dessutom undersökningar av ungdomens alkoholvanor och därvid framkom bl a att dessa tilltagit under efterkrigstiden (SOU 1971:72).

Det ökade intresset, om främst narkotikavanorna, i slutet av 1960-talet påkallade behovet av kontinuerligt genomförda studier. Med en serie av undersökningar skulle man inte bara få en lägesbedömning vid ett enskilt tillfälle utan också möjligheter att belysa utvecklingen och därmed skaffa sig en bättre handlingsberedskap för åtgärder. På dåvarande Skolöverstyrelsen fann man behov av den typen av kontinuerliga undersökningar och våren 1971 genomfördes en första riksrepresentativ studie av skolungdomars alkohol-, narkotika-, tobaks- och sniffningsvanor. Liknande undersökningar har sedan upprepats vid ungefär samma tidpunkt varje år.

Av ekonomiska skäl begränsades undersökningarna till att omfatta årskurserna 6 och 9 i grundskolan. Årskurs 9 har ingått samtliga år, vilket också gäller årskurs 6 t o m 1983. Därefter har den yngsta årskursen endast medverkat vartannat år. Under en period, åren 1972 till 1976, inkluderades också gymnasieskolans årskurs 2 i undersökningarna. År 1972 ingick även årskurserna 7 och 8 och 1977 årskurs 7. I syfte att studera förändringarna från en årskurs till en annan ingick årskurs 7 i undersökningen 1998 och årskurs 8 1999.

Till och med 1981 års undersökning administrerades datainsamlingen av Skolöverstyrelsen medan bearbetning och rapportskrivning i första hand gjordes av Sociologiska institutionen vid Stockholms universitet. År 1982 ansåg sig Skolöverstyrelsen inte ha möjlighet att medverka i någon under-

sökning. Detta år genomfördes därför hela undersökningen av Sociologiska institutionen (i samråd med Skolöverstyrelsen).

På uppdrag av Skolöverstyrelsen genomfördes 1983–1985 års undersökningar av Statistiska Centralbyrån. Undersökningarna lades då delvis om, vilket bl a innebar att frågorna omarbetades. För att kunna göra vissa jämförelser med resultaten från tidigare år användes emellertid delar av de ursprungliga frågorna på en del av urvalet till 1983 års studie. Denna skänkundersökning omfattade endast elever i årskurs 9.

I 1984 och 1985 års skolundersökningar användes enbart de omarbetade frågorna. Detta har medfört att undersökningsresultaten före 1983 i flertalet fall inte är direkt jämförbara med data från 1983, 1984 och 1985 års omarbetade undersökningar.

Som en del i CANs uppdrag att följa drogutvecklingen i landet, överfördes ansvaret för skolundersökningarna från Skolöverstyrelsen till CAN 1985. Från och med 1986 års studie har undersökningarna därför genomförts av CAN.

Åren 1993–2000 genomfördes undersökningarna på uppdrag av Folkhälsoinstitutet. Efter institutets omorganisering 2000 har de gjorts på direkt uppdrag av Socialdepartementet.

CAN har erhållit medel från Socialdepartementet för att under en testperiod på tre år även genomföra årliga undersökningar av gymnasieelevers drogvanor och den första av dessa genomfördes 2004. En gymnasieundersökning gjordes även år 2003 i CANs regi, dock i anslutning till ESPAD-projektet (The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) och med andra icke jämförbara frågor. Dessförinnan hade ingen nationell gymnasieundersökning utförts sedan 1976.

Undersökningarnas syfte är i första hand att belysa utvecklingen av drogvanorna och att studera skillnaderna mellan olika åldersgrupper. Studierna är, liksom alla andra frågeundersökningar, behäftade med olika typer av metodproblem som gör det svårt att tolka enskilda siffror vid enstaka mättillfällen. Dessa problem diskuteras i ett senare avsnitt.

Undersökningen och rapporten

Urval

Fram till och med 1994 levererades ett urval av klasser från Statistiska Centralbyrån (SCB), men detta är inte längre möjligt då SCB numera endast registrerar skolor och elevantal. Därför baseras urvalet på antalet elever i skolorna och SCB levererar ett urval som består av skolor. Mellan 1995 och 2000 ombads skolorna att låta den klass, vars huvudlärarens efternamn kom först i alfabetet, att besvara enkäten. Sedan år 2000 skickar CAN ut en förfrågan till de skolor som ingår i urvalet, där de ombeds att rapportera antalet klasser i skolan och hur många elever det finns i respektive klass. Utifrån dessa uppgifter drar CAN slumpmässigt den klass som skall delta med en sannolikhet som är proportionell mot klassens storlek. Urvalet sker numera således i två steg.

Det faktum att urvalsenheten i skolundersökningarna är klasser är inte helt okomplicerat. Allt fler skolor överger den traditionella indelningen i årsbundna klasser för att istället organisera undervisningen i mindre enheter, så som mentorsgrupper. Detta medför att det är svårare, både för CAN och för skolorna själva, att identifiera den klass som skall delta i undersökningen. Under slutet av 1990-talet ökade bortfallet av hela klasser, vilket troligen kan härledas till denna problematik (se avsnittet Bortfallsfel).

Urvalskriterierna för årskurs 9 ändrades inför 2001 års undersökning. Detta för att det ska vara möjligt att tillmötesgå önskemål om regionalt uppdelade data. Urvalet stratifieras i sex olika områden och utgörs av 300 skolor i årskurs 9. Fördelningen och utformningen av de sex regionerna kan ses i uppställningen nedan och ser identisk ut för gymnasiet år 2. För årskurs 6 består urvalsramen av hela landet och urvalet uppgår till 200 klasser.

De regionvisa urvalen är emellertid för små för att möjliggöra årsvisa redovisningar på regional nivå. Istället används så kallade glidande treårsmedelvärden, vilket innebär att data alltid är medelvärdet för de tre senaste undersökningarna.

För att kompensera för det minskade urval det innebär när skolorna organiserar undervisningen i mentorsgrupper bestämdes att ta med två mentorsgrupper när samtliga dessa i en skola bestod av färre än 15 elever. Detta medförde att det totala urvalet av klasser, eller motsvarande, 2005 uppgick till 302 i årskurs 9 och 309 i gymnasiet år 2.

Stratum	Län	Antal skolor
1	Stockholm	60
2	Västra Götaland	50
3	Skåne	45
4	Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland, Blekinge, Halland	50
5	Uppsala, Södermanland, Östergötland, Värmland, Örebro, Västmanland, Dalarna, Gävleborg	50
6	Västernorrland, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten	45

Genomförande

I stort sett samtliga undersökningar har genomförts under perioden mars–april respektive år. Innan enkätformulären sändes ut kontaktades de skolor som blivit uttagna. Formulären distribuerades genom rektorens försorg till vederbörande lärare i de utvalda klasserna. Eleverna besvarade enkäten i klassrummen, varefter varje elev själv stoppade formuläret i ett kuvert och klistrade igen det.

För att elevernas anonymitet skulle vara helt skyddad ombads de att inte sätta ut sina namn på formulären. De informerades också om att deras svar endast skulle användas för statistiska bearbetningar och att ingen analys av enskilda formulär skulle redovisas.

Den senaste enkäten skulle besvaras i vecka 11, d v s 14–18 mars 2005. De som inte hade möjlighet till detta fick använda vecka 12. Därefter avslutades datainsamlingen.

Bortfall

Bortfallet på grund av sjukdom eller annan frånvaro uppgick 2005 till 9 procent i årskurs 6, 15 procent i årskurs 9 och 19 procent i gymnasiets årskurs 2 (se även avsnittet Bortfallsfel). Alla formulär har granskats före databearbetningen och i samband därmed har 1 i årskurs 6, 17 i årskurs 9 respektive 5 formulär i gymnasiet upptäckts som uppenbarligen varit överdrivet eller skämtsamt ifyllda. Dessa formulär har inte bearbetats. Det görs även en kontroll av orimligt hög rapporterad alkoholkonsumtion (se avsnittet Mätfel) i samband med databearbetningen vilket ledde till att ytterligare 110 enkäter i

årskurs 9 och 80 i gymnasiet årskurs 2 togs bort. Inga formulär togs bort i årskurs 6.

Antalet bearbetade formulär i undersökningarna 1971–2005 framgår av tabell 1 i tabellbilagan. I denna återges också det individuella bortfallets storlek. Under åren 1978–1981 var undersökningmaterialen betydligt större beroende på att bearbetningar skulle göras också på länsnivå.

I 2005 års undersökning var det 38 klasser i årskurs 6, 38 i årskurs 9 och 40 i årskurs 2 på gymnasiet som av olika skäl inte deltog i undersökningen. Oftast berodde det på att klassen inte kunde genomföra enkäten under den anvisade tidsperioden på grund av prao eller liknande. I vissa fall var orsaken att formulären kommit bort på posten eller att skolan glömt eller vägrat medverka. Bortfallet av hela klasser har ökat något sedan början av 1990-talet, varför antalet elever i undersökningen minskat. Detta problem kan troligen, helt eller delvis, härledas till att skolor ”drabbas” av allt fler undersökningar, vilket naturligtvis påverkar både viljan och möjligheten att delta. I 2005 års studie medverkade sammanlagt 3 183 elever i årskurs 6, 5 514 elever i årskurs 9 och 4 627 elever i gymnasiet årskurs 2.

Frågeformuläret

I den första undersökningsomgången (1971–1982) användes ett undersökningsformulär omfattande ca 60 frågor. I samtliga studier ingick en grundstomme av frågor. Dessa gällde i första hand beskrivningar av alkohol-, narkotika-, tobaks- och sniffningsvanorna. Förutom dessa, vid varje undersökning återkommande frågor, fanns det frågor som endast ställdes i enstaka eller ett fåtal studier.

När Statistiska Centralbyrån 1983 övertog ansvaret för undersökningarnas praktiska genomförande gjordes en relativt omfattande förändring av formuläret. Frågorna kring konsumtionsvanorna knöts till vissa tidsperioder, vanligen senaste veckan eller vårterminen. Tidigare hade frågorna varit av typen ”Ungefär hur ofta brukar Du...?” och ”Ungefär hur mycket... brukar Du....vid varje tillfälle?”

Den förändring som gjordes 1983 medförde, som nämnts ovan, att det för en stor del av frågorna inte gick att göra jämförelser med tidigare studier. 1983 års undersökning genomfördes därför på två olika urval i årskurs 9. Det ena besvarade de nya frågorna och det andra de ursprungliga. Sistnämnda studie har benämnts ”länkundersökningen” och redovisas separat i rapporten från 1983 års undersökning. Där redovisas emellertid inga slutsatser om hur länkundersökningen ”binder samman” de båda frågetyperna.

Den nya typen av frågor användes 1983–1985. När CAN 1986 övertog ansvaret för undersökningarna gjordes en genomgång av frågorna. För att inte tappa jämförelsemöjligheterna med undersökningarna före 1983 togs en stor del av de ursprungliga frågorna åter med, samtidigt som många av de nykonstruerade behölls.

Vissa förändringar i formuläret sker från år till år då en del frågor läggs till eller tas bort. I de fall dessa förändringar har en praktisk betydelse kommenteras detta i texten och i noter till berörda tabeller.

År 2000 genomfördes vissa förändringar av formuläret. Bland annat ändrades frågorna rörande första gången eleverna kände sig berusade från öppna till fasta svarsalternativ och fler frågor lades till angående debutålder.

En annan förändring år 2000 var formuleringen av den s k intensivkonsumtionsfrågan. Tidigare formulerades frågan ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halvflaska sprit (s k 'kvartering') eller en helflaske vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”, men då mängden alkohol varierar kraftigt mellan de olika exemplen ändrades frågan till: ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst 18 cl sprit (en halv 'kvartering') eller en helflaske vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”. Alltså minskades mängden sprit med hälften i det senare exemplet.

Syftet med frågan har aldrig varit att mäta konsumtionen av en exakt mängd, utan snarare att skapa en bild av ett konsumtionssätt som syftar till att uppnå berusning. Med den nya frågan tror vi att vi fortfarande skall kunna mäta den typen av konsumtion, men ändå inte ha allt för stora differenser mellan de olika exemplen. För att ha kontroll över hur svarsfördelningen påverkas av omformuleringen av frågan användes två formulär i 2000 års undersökning. I A-formuläret användes den gamla frågan och i B-formuläret följaktligen den nya. Skillnaderna i svarsfördelningarna mellan de olika frågeformuleringarna är relativt små, men de bedöms vara tillräckligt stora för att resultaten skall redovisas var för sig. Fördelningen för de olika frågorna framgår av tabell A.

År 2005 genomfördes åter vissa förändringar i formuläret. Dels ändrades svarsalternativen på frågan hur ofta eleverna dricker alkohol så att de känner sig berusade. År 2004 ändrades svarsalternativen till varje gång, nästan varje gång, någon gång ibland och sällan till någon gång/vecka, ett par gånger/månad, någon gång/månad, några gånger/år och mer sällan. 2005 återtog formuläret sin gamla form för att framöver växla mellan svarsalternativen vartannat år.

Tabell A. Svartsfördelning i procent på frågan om intensivkonsumtion enligt A- respektive B-formuläret, efter kön. Årskurs 9, 2000.

	Intensivkonsumerar						Dricker inte alkohol	Ej svar
	Någon gång/vecka	Ett par gånger/månad	Någon gång/månad	Några gånger/år	Mer sällan	Aldrig		
Pojkar								
A-formuläret	5	11	14	19	10	17	22	1
B-formuläret	6	12	16	16	12	14	23	1
Flickor								
A-formuläret	2	8	13	17	17	22	21	1
B-formuläret	3	8	14	16	14	25	20	0

Tabell B. Svartsfördelning i procent på frågan om hur svårt eller lätt eleverna tror att det skulle vara för dem att få tag på cannabis inom 24 timmar enligt A- respektive B-formuläret, efter kön. Gymnasiets årskurs 2, 2005.

	Omöjligt	Mycket svårt	Ganska svårt	Ganska lätt	Mycket lätt	Vet ej	Ej svar
Pojkar							
A-formuläret	12	15	21	24	14	12	1
B-formuläret	15	20	25	24	14	.	1
Flickor							
A-formuläret	11	16	23	28	9	12	1
B-formuläret	14	17	27	32	8	.	2

I årets undersökning testades en fråga i gymnasiets årskurs 2 angående hur svårt eller lätt eleverna tror att det skulle vara för dem att få tag på cannabis inom 24 timmar. Formuläret trycktes upp i två versioner, ett A- respektive ett B-formulär. I A-formuläret fanns svarsalternativet ”vet ej”, vilket saknades i formulär B. Formulären lades varannat i utskicken för att inga systematiska skillnader mellan formulärens respondenter skulle kunna uppstå.

Fördelningen för de olika svarsalternativen framgår av tabell B. Bland pojkarna fördelade sig svaren i formuläret där alternativet ”vet ej” emellan de tre nekande svarsalternativen. Bland flickorna ökade emellertid också andelen som svarade ”ganska lätt”. När ett s k anova-test gjordes visade det att skillnaderna var signifikanta både bland pojkarna och flickorna. Det bör dock påpekas att andelen som kände sig mest säkra att kunna få tag på narkotika (d v s de som svarade ”mycket lätt”) inte påverkades.

Praktiska uppgifter om rapporten

Målsättningen med föreliggande rapport är i första hand att redovisa resultat från undersökningen 2005. Detta blir emellertid mer intressant om uppgifterna sätts i relation till motsvarande data i tidigare undersökningar. Tidigare redovisningar har av praktiska skäl inte inkluderat uppgifter för samtliga år. Det finns emellertid stora fördelar med att kunna följa förändringar för varje enskilt år. För centrala data, som t ex andelen alkoholkonsumenter, andelen som använt narkotika etc redovisas därför samtliga år under perioden 1971–2003 där data finns tillgängliga. I andra tabeller redovisas dock data i huvudsak från ett urval av år.

För variabler som vissa år varit föremål för förändringar i frågekonstruktionen redovisas dubbla värden, vilket gör det möjligt att utläsa hur stor del av förändringen som är att hänföra till metodeffekter.

I tabellerna återges data avrundade till hela procenttal. Dessutom används följande beteckningar:

- .. Uppgift saknas eller är för osäker för att återges.
- Uppgift kan inte förekomma (p g a att årskursen ej ingått i undersökningen eller frågan ej ställts).
- Ingen frekvens (d v s ingen elev har angett svarsalternativet).
- 0 Procenttal avrundat till 0 (d v s svarsalternativet har angetts av minst en elev men av mindre än 0,5 procent i respektive grupp).

Materialet presenteras genomgående uppdelat på kön och årskurs. I flertalet tabeller redovisas procenttal beräknade på totalmaterialet, d v s samtliga elever i respektive grupp. I dessa fall redovisas inga bastal för procentberäkningarna. Antalet elever framgår dock av tabell 1. I de fall procentberäkningarna endast avser en begränsad del av eleverna redovisas bastalen.

Redovisningen i tabellerna avser samtliga som skulle ha besvarat respektive fråga. Detta innebär att andelen som hoppat över frågan framgår av tabellen. Redovisningen av andelen ”ej svar” gäller emellertid inte för åren 1983–1985, vilket bör beaktas vid tolkningen av svaren. I flertalet fall är det emellertid så få som inte besvarat en fråga att olikheter i redovisningen saknar praktisk betydelse.

Definitioner av vissa begrepp

I resultattablerna återfinns några benämningar som behöver definieras och förklaras. Dessa är ”alkoholkonsument”, ”konsumtionsindex”, ”röker”, ”snusar”, ”sniffar fortfarande” samt ”problemkategorier”.

Alkoholkonsument

För att bli klassificerad som alkoholkonsument i föreliggande rapport är det tillräckligt att vederbörande ”en gång om året eller mer sällan” dricker antingen ett glas folk- eller starköl (gäller ej lättöl), ett glas alkoholisk cider, 2 cl vin eller 2 cl sprit. Denna definition har erhållits genom att kombinera den lägsta konsumtionsfrekvensen med den lägsta konsumtionskvantiteten för varje dryck. Alla personer som svarat på frågan om frekvensen och kvantiteten för de drycker som ingått i undersökningen har erhållit ett värde på konsumtionsindex, vilket är ett sammanfattande mått på den totala årliga alkoholkonsumtionen (se nedan). De personer som dricker någon alkoholdryck tillhör endera av kategorierna 1–6 på konsumtionsindex och har därmed betraktats som alkoholkonsumenter.

Den redovisade definitionen måste betraktas som relativt vid, vilket bör beaktas vid tolkningen av och diskussion kring resultaten. Det faller dock utanför denna rapport att vidareutveckla resonemanget om vilken definition av alkoholkonsument som är den bästa.

Under åren 1984–1985 beräknades inte konsumtionsindex i årskurs 6 och 9. I stället ställdes en fråga om hur ofta eleverna brukade dricka starköl, vin eller sprit. De som på denna fråga hade markerat alternativet ”Dricker aldrig systemvaror” betraktades som icke-konsumenter av alkohol. Eftersom dessa andelar skiljer sig betydligt från dem som definieras som icke-konsumenter genom konsumtionsindex är en direkt jämförelse inte meningsfull.

Konsumtionsindex (total årlig alkoholkonsumtion)

För att få en sammanfattande beskrivning av konsumtionens storlek har ett mått på årskonsumtionen beräknats. Detta mått benämns konsumtionsindex och har konstruerats utifrån respektive elevs uppgifter om den ungefärliga kvantiteten per dryckestillfälle för varje enskild alkoholdryck (folköl, starköl, alkoholisk cider, vin eller sprit). Dessa kvantiteter har multiplicerats med respektive dryckesfrekvens och sedan omräknats till ren alkohol (alkohol 100%). De på detta sätt erhållna produkterna har sedan summerats till ett mått på individens totala alkoholkonsumtion uttryckt i cl ren alkohol per år.

Det bör observeras att konsumtionsindex inte är ett mått på den faktiska konsumtionen. Beräkningarna har endast grundats på uppgifter om den genom-

Konsumtionsindex	Skattad årskonsumtion i cl alkohol 100%
0 (icke-konsumenter)	0
1	– 49
2	50 – 149
3	150 – 299
4	300 – 499
5	500 – 999
6	1000 –

snittliga frekvensen och kvantiteten (med de felmarginaler som dessa variabler har) och tar t ex inte hänsyn till de tillfällen då vederbörande dricker mer, eller mindre, än han brukar göra.

Konsumtionsindex har delats in i sju olika kategorier vars gränser framgår av ovanstående uppställning. Dessutom finns en kategori som benämns ”ej relevant” och innehåller dem som hoppat över någon av de frågor på vilka beräkningarna är gjorda. För att få en uppfattning om storleken av konsumtionen kan nämnas att 150 cl ren alkohol per år ungefär motsvarar 5 burkar starköl eller 30 cl sprit per månad. 500 cl ren alkohol per år motsvarar en konsumtion av ca 16 burkar starköl eller ca 1 liter sprit per månad.

Intensivkonsumtion

Upplevelsen av berusning är subjektiv och säger ingenting om de konsumerade mängderna. För att få en uppfattning om hur vanligt det är att man dricker relativt stora mängder alkohol vid samma tillfälle (intensivkonsumtion) har följande fråga ställts: ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?” Alternativet med sex burkar folköl har endast funnits med fr o m 1978 års studie, medan det i de tidigare undersökningarna stod: ”...fem burkar mellanöl...”. Likaså infördes fr o m 1988 alternativet ”fyra burkar starköl”.

Alternativet med fyra burkar stark cider tillkom i 1999 års studie och 2000 ändrades spritvolymen från en halvflaska till en halv halvflaska. Sedan 2000 års studie lyder frågan ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”. Dessa olikheter medför vissa jämförelsesvårigheter, som bör hållas i minnet vid tolkningen av resultaten. Uppgifter om intensivkonsumtion saknas för åren 1983 och 1985.

Det bör observeras att de uppräknade mängderna för respektive alkoholsort i frågan fortfarande inte är helt likvärdiga i sammanlagd alkoholhalt. Syftet är emellertid att få en uppfattning om hur ofta eleverna dricker stora mängder alkohol, och inte hur ofta en viss mängd 100-procentig alkohol konsumeras.

Metodproblem

Alla frågeundersökningar är behäftade med olika typer av metodologiska problem, som måste beaktas vid tolkningen av resultaten. Dessa utgörs bl a av urvalsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. För var och en av dessa finns sedan slumpmässiga och systematiska felkällor. Storleken av de slumpmässiga variationerna kan beräknas. Detta gäller emellertid inte de systematiska felen, d v s de felkällor som bidrar till att det sanna värdet på en parameter avviker på ett icke slumpmässigt sätt från det redovisade värdet. Eller, annorlunda uttryckt, då de svar som redovisas i undersökningsrapporten avviker på ett systematiskt sätt från det verkliga beteendet.

Urvalsfel

Från och med 2001 års undersökning ändrades urvalskriterierna något jämfört med tidigare år. I och med att sannolikheten såväl nu som förr för att en skola skall dras är känd, kan uppgifterna viktas för att bli riksrepresentativa. Det finns därför ingen anledning att anta att denna förändring skall påverka jämförbarheten med tidigare studier.

Under några år har vissa uppgifter brutits ner på sk h-region. Detta är inte längre möjligt då urvalsramarna ändrats. Däremot kan en annan regional uppdelning göras (se avsnittet Urval).

Som tidigare påpekats finns det problem med att urvalsenheten i skolundersökningarna är klasser, inte minst då allt fler organiserar undervisningen i mentorsgrupper eller på annat sätt. Genom urvalsförfarandet som infördes år 2000 tror vi oss till stor del ha löst denna problematik, varför det inte finns någon anledning att tro att några systematiska fel orsakats av själva urvalsdragningen.

Undersökningarna är gjorda som stickprovsundersökningar, vilket innebär att slutsatser om populationen i dess helhet dras med hjälp av uppgifter ur stickprovet. Detta medför emellertid en viss osäkerhet när det gäller att beräkna det "sanna" värdet. Eftersom urvalet är draget slumpmässigt kan dock osäkerheten uppskattas genom att beräkna ett sk konfidensintervall. Detta innebär att man med en viss sannolikhet kan uttala sig om att det "sanna" värdet i populationen ligger i ett intervall beräknat med utgångspunkt från det observerade värdet i stickprovet.

Urvalet är gjort som ett klusterurval, där klasserna valts ut slumpmässigt proportionellt mot antalet elever i klassen. Beräkningarna av slumpfelets storlek är därför annorlunda än om det hade varit ett s k obundet slumpmässigt urval av elever. Uträkningarna måste göras separat för varje variabel med beaktande av skillnader i svaren mellan och inom olika klasser.

Ovan har ordet ”sanna” stått inom citationstecken. Med detta avses att det går att beräkna en storlek på konfidensintervallet som är sann ur statistisk synpunkt. Härtill kommer emellertid felkällor av mer systematisk karaktär som har att göra med bortfallet och tillförlitligheten. Vi har därför valt att inte redovisa några konfidensintervall. Ytterligare ett skäl har att göra med syftet att belysa utvecklingstendenserna, d v s förändringarna över tid. Vid en bedömning av utvecklingen kan det finnas skäl att även beakta andra faktorer än de rent statistiska, t ex en tidsseries utseende under en längre period.

Den som är intresserad av de statistiska slumpfelens storlek hänvisas till rapporterna från undersökningarna 1983, 1984 och 1985 (utgivna av Skolöverstyrelsen). Det bör därvid observeras att antalet deltagande elever i undersökningen 2005 i årskurs 9 är drygt tre gånger fler än 1983 och 1985. Däremot var 1984 års urval drygt fem gånger så stort som i den senaste studien. Storleken på den statistiska säkerhetsmarginalen påverkas av urvalets storlek, det vill säga, i praktiken blir konfidensintervallet mindre ju större urvalet är. Således är osäkerhetsstalet (halva konfidensintervallet) för 1984 ”ungefär en fjärdedel av de osäkerhetsfel som anges för 1985” (Skolöverstyrelsen 1986). För flertalet variabler torde osäkerhetsstalen 2005 vara något mindre än hälften av motsvarande värden i 1985 års studie.

Bortfallsfel

Ett problem i samband med frågeundersökningar utgörs av bortfallet, d v s de elever som skulle ha besvarat formuläret men som av olika skäl inte deltog i undersökningen. I skolundersökningarna finns två typer av sådana bortfall. Det ena utgörs av de fall då hela klasser av olika skäl inte ingick i undersökningen och det andra av att enskilda elever var frånvarande i samband med datainsamlingen. Att en elev, som är närvarande vid undersökningstillfället, vägrar att medverka förekommer praktiskt taget aldrig. I årets undersökning uppgick det individuella bortfallet till 9 procent i årskurs 6, 15 i årskurs 9 och 19 i gymnasiet årskurs 2 och det var 38 klasser i såväl årskurs 6 som i 9 och 40 klasser i gymnasiet år 2 som av olika skäl inte deltog.

Under hela undersökningsperioden har det bortfall som orsakas av enstaka elevers frånvaro varit av ungefär samma storleksordning i årskurs 9, nämligen ca 13 procent. Även denna typ av bortfall har ökat något under de senaste åren och uppgick år 2005 till 15 procent.

I samband med datainsamlingen fyller klassläraren i en klassrapport där information om antalet närvarande och frånvarande elever samt orsaker till frånvaron lämnas. I 2005 års undersökning var 8 procent av eleverna i årskurs 9 frånvarande p g a sjukdom. En procent var frånvarande på grund av anpassad studiegång, 1 procent hade beviljad frånvaro, 1 procent var frånvarande på grund av annan skolaktivitet och 2 procent var olovligt frånvarande. Motsvarande uppgifter i gymnasiets årskurs 2 var 9 procent som var frånvarande på grund av sjukdom, mindre än en halv procent hade anpassad studiegång, 1 procent hade beviljad permission och 2 procent var frånvarande på grund av annan skolaktivitet. Tre procent var olovligt frånvarande och lika många hade annan frånvaro. I årskurs 6 var motsvarande siffror 5, 1, 1, 0 och 0 procent.

I anslutning till 1979 års studie gjordes en uppföljning av bortfallet. I denna fick de elever som var frånvarande vid undersökningstillfället besvara ett formulär när de återvände till skolan. Det visade sig att bortfallet i årskurs 9 hade en större konsumtion av alkohol, narkotika och tobak än undersökningsmaterialet. De ursprungliga undersökningresultaten påverkades emellertid inte med mer än enstaka procentenheter om man beaktade de senare erhållna uppgifterna om bortfallet.

I samband med 1993 års enkät gjordes en särskild studie i form av en totalundersökning i årskurs 9 i Stockholm. Även då gjordes en uppföljning av bortfallet. De elever som återvände till skolan inom en bestämd tidsperiod efter den ordinarie datainsamlingen, fick besvara enkäten hos skolsköterskan. Som väntat redovisade eleverna i bortfallsuppföljningen en större konsumtion av alkohol, narkotika och tobak än de som svarade i den ordinarie datainsamlingen. Inte heller här påverkades emellertid undersökningresultaten med mer än enstaka procentenheter om man beaktade de senare erhållna uppgifterna om bortfallet (Andersson & Hibell 1993). I tabell 2 redovisas några variabler från stockholmsmaterialet uppdelade på kön. Det är dels data från det ordinarie datainsamlingstillfället, dels från bortfallet samt en redovisning där bortfallet inkluderas.

På vissa variabler hade eleverna i bortfallet betydligt högre andelar än de elever som besvarade formuläret vid det ordinarie tillfället. Detta gällde framför allt ”röker och/eller snusar”, ”dricker 37 cl sprit eller mer vid varje dryckes-tillfälle” samt ”använt narkotika”. På andra variabler var skillnaden mindre eller obefintlig (t ex ”berusad varje/nästan varje gång” eller ”har sniffat”). Det bör beaktas att bastalen i bortfallsgruppen var låga och därför känsliga för hur ett litet antal elever svarat. Genomgående gäller dock att slutresultatet endast påverkades med enstaka procentenheter när bortfallet räknades in.

Mätfel

Ett mätfel är skillnaden mellan ett erhållet och ett sant värde. Mätfel kan grovt sett sägas orsakas av mätinstrumentet, mätmetoden och svarens tillförlitlighet, vilket bl a avser huruvida eleverna lämnar sanningsenliga svar.

Vid flera studier av den vuxna befolkningen har man funnit en ovilja att redovisa känsliga förhållanden och att respondenterna medvetet eller omedvetet underskattar sin konsumtion av bl a alkohol och tobak. Det kan naturligtvis inte uteslutas att somliga elever i denna studie har rapporterat en för låg konsumtion (underrapportering), men troligare är att motsatsen förekommer, d v s att elever uppger en högre konsumtion jämfört med den verkliga (översrapportering). En alltför högt redovisad konsumtion kan vara ett utslag av leklust, att man faktiskt upplever sin konsumtion som större då detta är det önskvärda eller att man vill imponera på sina kamrater.

Trots att formulären besvaras under samma former som vid ett skriftligt prov kan det inte alla gånger undvikas att några har möjlighet att se vad andra svarar. I dylika fall kan somliga finna det frestande att ange en för hög konsumtion. Ytterligare en aspekt kan vara att man skryter med att man dricker mer än man i själva verket gör. Vetskapen om att andra eventuellt har möjlighet att se svaren när formuläret besvaras kan medföra att somliga även i enkätsituationen uppger ett felaktigt konsumtionsbeteende.

Sedan år 2000 används fasta kriterier för att med datorns hjälp avgöra vilka enkäter som skall tas bort p g a uppgivande av en orimligt hög alkoholkonsumtion. Tidigare år har denna bedömning skett i två steg. Med hjälp av ett antal kriterier identifierades tveksamma enkäter, vilka därefter genomgick en subjektiv bedömning av huruvida de skulle tas bort eller ej ur undersökningen. Förändringen till att använda fasta kriterier görs för att filtreringen av respondenternas svar i framtiden skall kunna ske på samma sätt från år till år.

De enskilda blanketterna granskas manuellt för att upptäcka de fall då hela enkäten är oseriöst ifylld, t ex att varje ruta kryssats i eller att det klottrats över hela sidorna. Som nämnts ovan görs dessutom en datoriserad efterkontroll av elever som redovisat orimligt hög alkoholkonsumtion. I 2005 års undersökning upptäcktes och utsortades 17 formulär vid den manuella granskningen och 110 vid den datoriserade från årskurs 9 respektive totalt 85 formulär från gymnasiet. I årskurs 6 var det endast ett formulär som togs bort.

Det kan inte uteslutas att övergången till fasta kriterier för bortsortering kan ha minskat jämförbarheten något med tidigare år. Tidigare år har ca 70–80 respondenter exkluderats i årskurs 9 medan det år 2005 var sammanlagt 127 enkäter som togs bort. Då det i samband med undersökningen år 2000 gjordes ett försök att bedöma svaren på liknande sätt som tidigare år upptäcktes

92 enkäter medan det datoriserade sättet utsorterade 120 enkäter. Det nya sättet att bedöma svaren kan således bidra till att något fler respondenter exkluderas. Sett i perspektivet av ca 5 500 medverkande elever är emellertid skillnaden relativt obetydlig.

Bearbetningsfel

Bearbetningsfel avser de fel som kan uppstå vid bearbetningen, analysen och rapporteringen av undersökningens resultat. De enkäter som besvarats har granskats manuellt, bl a för att upptäcka slarvigt och oseriöst ifyllda enkäter, varefter de har skannats in i en dator. Datamängden har sedan bearbetats och ett dataset har upprättats. Därefter kontrollerades datamängden och individer som t ex rapporterat en orimligt hög alkoholkonsumtion togs bort.

Generellt kan man säga att ju fler steg som förekommer i databehandlingsprocessen, desto större är risken att fel kan uppträda. Genom att gå metodiskt tillväga, samt att med felsökningar och kontroller granska resultaten, kan emellertid bearbetningsfelet hållas lågt. Bearbetningsfelen brukar anses vara den feltyp som bidrar minst till det totala felet.

Tyvärr så har det förekommit ett bearbetningsfel vad gäller den totala alkoholkonsumtionen för eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2. Det har i år framkommit att när beräkningen av detta värde gjordes i tidigare undersökningar behandlades bortfallet (d v s de elever som inte besvarat antingen frekvens eller kvantitetsfrågan för de enskilda alkoholdryckerna) på ett felaktigt sätt. Detta har nu korrigerats för samtliga berörda år (1989–2004).

Slutsatser

De representativitets- och tillförlitlighetsproblem som behandlats bör alltid beaktas såväl då man jämför grupper av individer som vid jämförelser över tid. Det torde emellertid vara rimligt att anta att bortfallets inverkan på möjligheterna att göra jämförelser över tid är relativt begränsad. Däremot är det mer osäkert när det gäller tillförlitligheten.

Det kan inte uteslutas att benägenheten att lämna ett sant svar, förutom av vad som framförts ovan, även påverkas av förändringar i det alkohol- och narkotikapolitiska klimatet i samhället. Under de senaste åren finns det indikationer på att attityderna till droger bland ungdom inte är lika restriktiva som tidigare. Om så är fallet är det inte uteslutet att det för somliga kan ha bidragit till att uppge högre konsumtion än vad man annars skulle ha gjort. Å andra sidan är det troligt att ett mindre restriktivt drogpolitiskt klimat faktiskt medför att fler prövar droger. Det förefaller emellertid mindre sannolikt att de trender som redovisas i denna rapport på ett avgörande sätt skulle ha på-

verkats av en eventuellt förändrad benägenhet att redovisa de verkliga drogvanorna.

Diskussionen om sanningshalten i svaren avser i första hand alkoholvanorna, men torde även vara relevant för narkotika- och sniffningsvanorna. Det förefaller nämligen mindre sannolikt att benägenheten att redovisa dessa vanor skulle förändras på ett annorlunda sätt än för alkoholkonsumtionen. När det gäller rökningen kan det finnas skäl att anta dels att dessa uppgifter är mer tillförlitliga, dels att benägenheten att redovisa den verkliga konsumtionen förändrats mindre över tid, jämfört med övriga studerade preparat. Detta då rökning, i denna åldersgrupp, får anses vara mindre stigmatiserande än alkohol och andra droger.

När det gäller omläggningen av metod för att filtrera bort oseriösa svar är det osäkert på vilket sätt detta påverkat resultaten. Risken att jämförbarheten påverkats är störst dels för sammanslagna variabler som t ex totalkonsumtionen, dels för relativt lågfrekventa variabler, som t ex att ha använt narkotika senaste månaden. När det gäller sammanslagna variabler där svaren från flera frågor kombineras kan en felkälla, som på var och en av de ingående variablerna har begränsat inflytande, bli mer betydelsefull på grund av adderingseffekten. Lågfrekventa variabler, däremot, är känsliga eftersom det krävs få felaktiga observationer för att påverka resultatet. Däremot är det inte troligt att förändringen i någon större utsträckning påverkat jämförbarheten med tidigare år när det t ex gäller de enskilda frågorna rörande ett så vanligt beteende som alkoholkonsumtion.

Årskurs 9

Resultatredovisningen inleds med ett avsnitt om alkoholvanorna. Därefter beskrivs i tur och ordning tobaks-, narkotika- och sniffningsvanorna. En redogörelse för bruket av sömnmedel, lugnande medel och läkemedel tillsammans med alkohol följs av ett avsnitt som belyser elevernas erfarenhet av dopningsmedel. Vidare redogörs också för ANT-undervisningens omfattning, spelvanor och sambandet mellan konsumtionen av olika droger och vissa bakgrundsvariabler.

Alkohol

Avsnittet inleds med en redovisning av andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol, konsumenter av mellanöl (endast 1971–1977), folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker, liksom andelen elever som under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkat vin, hembränd sprit och smugelsprit. I en översiktstabell återges andelen konsumenter av olika kombinationer av alkoholdrycker. Därefter redovisas andelen elever som någon gång under vårterminen respektive under den senaste veckan druckit alkohol.

För vardera mellanöl, folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker återges konsumtionsfrekvensen och den ungefärligt konsumerade kvantiteten per konsumtionstillfälle. I avsnittet presenteras också den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen alkohol. Även ett avsnitt om berusningsbenägenheten hos eleverna ingår. Slutligen presenteras data över regionala skillnader vad gäller alkoholkonsumtionen.

Konsumenter respektive icke-konsumenter av alkohol

I avsnittet ”Definitioner av vissa begrepp” beskrivs och diskuteras hur en konsument definieras.

Som framgår av tabell 3 och diagram 1 var det fler elever under 1970-talet som var alkoholkonsumenter än under senare år. Den minskning som inleds under början av 1980-talet nådde sin lägsta nivå 1988 då andelen alkoholkonsumenter var 76 procent bland pojkarna och 73 bland flickorna. Därefter ökade värdena fram till 1994, varefter de fluktuerade under några år. Efter

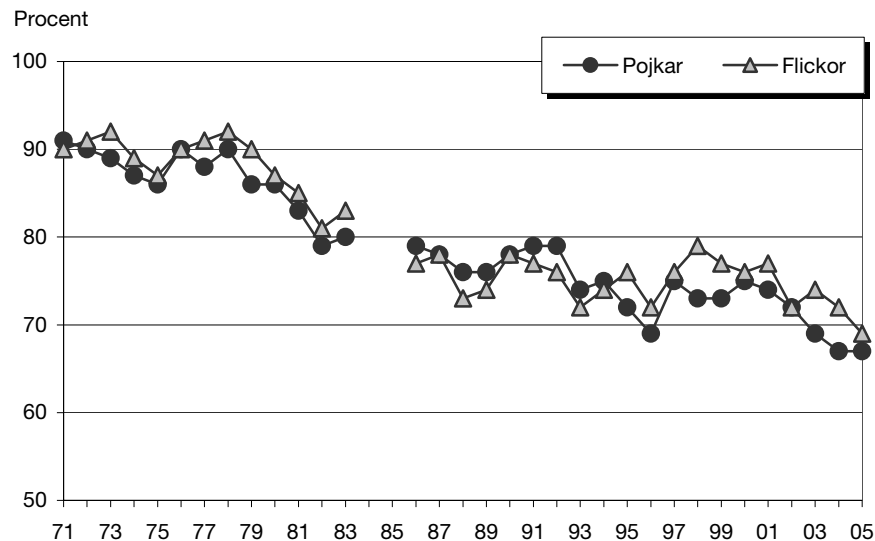

Diagram 1. Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 efter kön. 1971–2005. (Tabell 3)

2000 finns dock en nedåtgående trend. År 2005 var 67 procent av pojkarna och 69 av flickorna alkoholkonsumenter.

Andelen icke-konsumenter har förändrats på ett analogt sätt och under 2000-talet finns en ökande trend. I 2005 års undersökning var det 29 procent bland pojkarna och 26 bland flickorna som klassificerades som icke-konsumenter.

Kombinationer av olika alkoholdrycker

I tabell 5 redovisas hur många som är konsumenter av olika kombinationer av drycker.

På grund av att mellanöl ingick i alkoholkonsumtionen till och med 1977 års studie är det inte relevant att göra några jämförelser med de undersökningar som gjordes fram till och med detta år när det gäller kombinationer av drycker. Under åren 1983–1985 gjordes inte den typen av sammanställning och därför saknas data från dessa år. I tabellen redovisas därför endast uppgifter från 1991.

Mellan 1991 och 1997 minskade andelen pojkar som var konsumenter av kombinationen folköl, starköl, vin, och sprit från 38 till 30 procent medan andelen var jämförelsevis stabil bland flickorna (36%).

Redovisningen av alkoholkombinationerna förändrades 1998, då även blanddrycker inkluderades i undersökningen. Blanddrycker ingår i nästan alla de kombinationer av alkoholdrycker som ofta konsumeras av eleverna. Andelen med ovan nämnda kombination av folköl, starköl, vin och sprit har därvid sjunkit till mindre än 1 procent bland såväl pojkarna som flickorna. Det vanligaste är att pojkarna antingen dricker samtliga alkoholdrycker eller folköl, starköl, sprit och blanddrycker (totalt 24%). Flickornas konsumtion är mer skiftande, men det vanligaste är att de dricker samtliga sorters alkoholdrycker.

Druckit alkohol under vårterminen eller senaste veckan

Från och med 1983 års undersökning har eleverna fått besvara frågan: ”Har du någon gång under vårterminen druckit öl, vin eller sprit?” Sedan 1998 lyder frågan ”Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit?” Tabell 6 visar att omkring en tredjedel av eleverna under flertalet av åren inte druckit alls under vårterminen. Under 2000-talet har emellertid andelen ökat. För pojkarna steg den mellan 2001 och 2005 från 28 till 41 procent och bland flickorna från 27 till 38 procent.

Andelen elever som bara druckit en gång under vårterminen låg under större delen av den redovisade perioden omkring 20 procent. 2005 var det 19 procent av pojkarna och flickorna som uppgav detta. Minskningarna under 2000-talet gäller således andelen elever som druckit två eller fler gånger under vårterminen.

Sedan 1983 har eleverna dessutom tillfrågats om alkoholkonsumtionen under den närmast föregående veckan: ”Har du druckit öl, vin eller sprit den senaste veckan (dvs 7 dagar tillbaka från idag)?” Sedan 1997 års enkät ingår även alkoholisk och stark cider i frågan.

Inkluderingen av alkoholisk och stark cider bidrog till att 1997 års värden blev högre än året innan (tabell 7). År 2000 noterades de högsta andelarna (40 respektive 33%) men under de fem senaste åren har andelen av eleverna som druckit den senaste veckan minskat och 2005 var det 26 procent av pojkarna och 27 av flickorna som gjort detta.

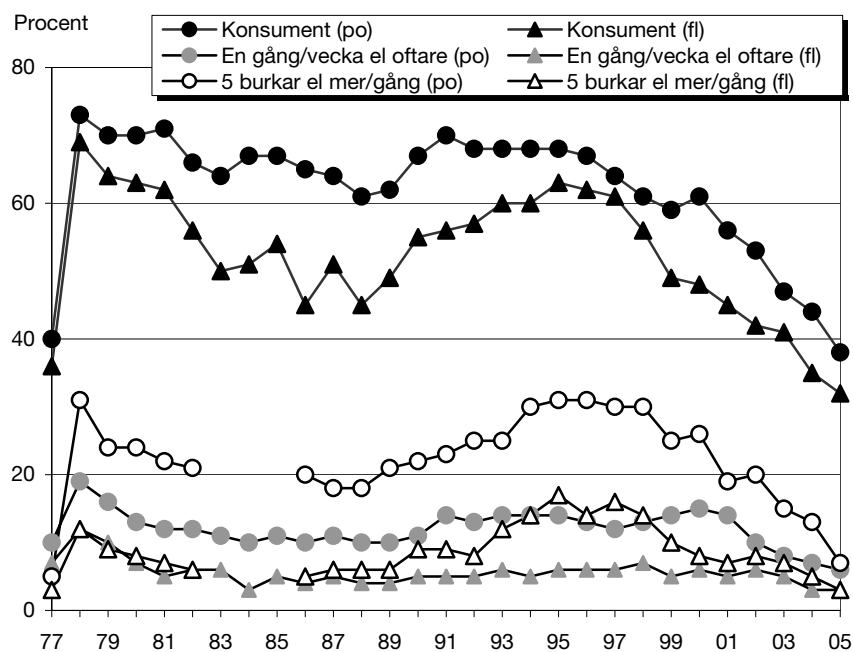

Diagram 2. Konsumtion av folköl (2,8–3,5%). Procent av pojkar och flickor i årskurs 9, 1977–2005. (Tabell 8)

Konsumtionen av folköl

Under den tid då mellanöl (öl klass IIB) fanns att köpa var konsumtionen av folköl (öl klass IIA) relativt obetydlig bland eleverna i grundskolan. Det fanns därför inte med några frågor om denna konsumtion förrän fr o m 1976, det år då mellanölsdebatten i riksdagen så småningom utmynnade i ett mellanölsförbud från den 1 juli 1977. Borttagandet av mellanölet medförde att folköl blev den mest alkoholstarka dryck som såldes i livsmedelsbutikerna. Konsumtionen av folköl redovisas tillsammans med mellanölskonsumtionen i tabell 8. Diagram 2 visar andelen konsumenter av folköl, andelen som brukar dricka en gång i veckan eller oftare samt andelen som dricker 5 burkar eller mer vid varje dryckestillfälle.

Andelen konsumenter av folköl ökade kraftigt efter att mellanölen slutade säljas i livsmedelsbutiker, från 40 till 70 procent bland pojkarna och från 36 till 64 bland flickorna mellan 1977 och 1979, för att sedan sjunka fram till slutet av 1980-talet. Andelen konsumenter ökade sedan bland pojkarna till år 1991 och bland flickorna till 1995. Sedan 1996 har andelen folkölskonsum-

menter kontinuerligt minskat och 2005 uppgick de till 38 procent av pojkarna och 32 av flickorna.

I anslutning till mellanölets borttagande ökade konsumtionsfrekvensen av folköl och det blev betydligt fler som drack någon gång i veckan eller oftare. Efter 1979 sjönk emellertid denna andel bland både pojkarna och flickorna och låg därefter på en relativt oförändrad nivå under större delen av 1980-talet. I början av 1990-talet ökade andelen elever som drack folköl minst en gång i veckan för att sedan slutet av 1990-talet åter minska (6 respektive 3% bland pojkarna och flickorna 2005).

År 1977 var det bara 5 procent av pojkarna och 3 procent av flickorna som svarade att de brukar dricka 5 burkar folköl eller mer per dryckestillfälle. Från 1977 till 1978 förändrades denna andel kraftigt och uppgick då till 31 respektive 12 procent (detta framgår dock inte av tabell 8). Året därefter sjönk dessa värden till 24 respektive 9 procent och minskade sedan ytterligare några procentenheter.

Mellan 1985 och 1995 ökade andelen som brukar dricka 5 burkar folköl eller mer vid varje dryckestillfälle bland pojkarna från 18 till 31 procent. Andelen var sedan relativt oförändrad fram till och med 1999 varefter en kraftig minskning skedde och i den senaste undersökningen uppgick andelen till 7 procent. Bland flickorna inträffade en ökning något senare. Mellan 1989 och 1995 ökade motsvarande andelar från 6 till 17 procent, men har därefter åter minskat kraftigt (3% 2005).

Starkölskonsumtionen

Eftersom mellanöl var den absolut vanligaste öldrycken bland skolungdom under 1970-talet ställdes heller inga frågor om starkölskonsumtionen i de första skolundersökningarna. Inför möjligheten av ett mellanölsförbud togs även starköl med i 1976 års studie. Konsumtionen av starköl redovisas i tabell 9. Diagram 3 visar andelen starkölskonsumenter, andelen som brukar dricka en gång i veckan eller oftare samt andelen som dricker 5 burkar eller mer vid varje dryckestillfälle.

Ungefär hälften av eleverna drack starköl 1977, men liksom för folkölet ökade denna andel märkbart under åren närmast efter mellanölets borttagande för att sedan åter sjunka något. Från mitten av 1980-talet skedde en ökning av andelen starkölskonsumenter fram till början av 1990-talet. Andelen låg sedan relativt stabil till mitten av 1990-talet för att sedan dess ha minskat och 2005 uppgick andelen till 47 respektive 38 procent bland pojkarna och flickorna.

Även konsumtionsfrekvensen av starköl steg under de första åren efter mellanölsborttagandet. Två procent av eleverna drack 1977 starköl en gång i

veckan eller oftare medan motsvarande andel 1979 hade stigit till ca 6 procent. Andelen låg relativt stabil på den nivån bland pojkarna under en lång rad år. Under 2000-talet har den emellertid legat högre och 2005 var det 8 procent av pojkarna som svarade att de brukade dricka starköl en gång i veckan eller oftare. Bland flickorna var motsvarande värde ungefär 3 procent under 1980 och 1990-talet för att vara något högre under 2000-talet (6% 2005).

Även kvantiteten starköl per konsumtionstillfälle ökade efter mellanölets borttagande. Som exempel kan nämnas att andelen pojkar som brukade dricka fem burkar eller mer vid varje dryckestillfälle ökade från 11 procent 1977 till 21 1979. Andelen minskade sedan och har sedan mitten av 1980-talet legat omkring 15 procent (15% 2005). Utvecklingen är likartad för flickorna men på en lägre nivå (6% 2005).

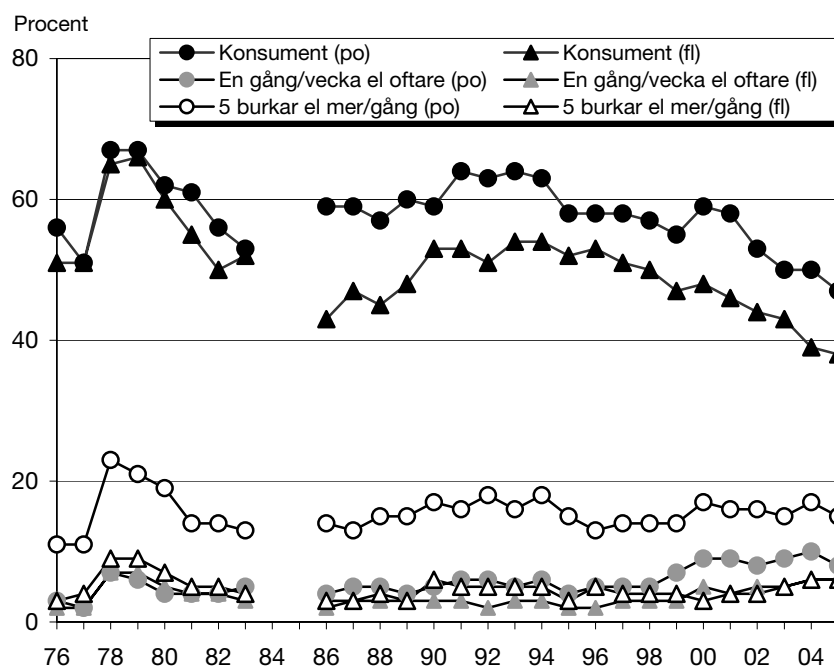

Diagram 3. Konsumtion av starköl. Procent av pojkar och flickor i årskurs 9. 1971–2005. (Tabell 9)

Vinkonsumtionen

I tabell 10 redovisas dels hur ofta eleverna brukar dricka vin och dels hur mycket de konsumerar vid varje tillfälle. Diagram 4 visar andelen vinkonsumenter, andelen som brukar dricka en gång i veckan eller oftare samt andelen som dricker 60 cl eller mer vid varje dryckestillfälle. Under hela perioden har det varit fler flickor än pojkar som dricker vin. Under 1970-talet och fram till början av 1980-talet var andelen vinkonsumenter tämligen konstant. Flickornas andel låg runt 80 procent och pojkarnas omkring 75. I början av 1980-talet minskade emellertid andelarna och denna trend har fortsatt sedan dess bland pojkarna (28% 2005). Bland flickorna var andelen relativt stabil under 1990-talet (ca 60%), för att sedan sjunka under 2000-talet (46% 2005).

Storleken på vinkonsumtionen har varit relativt begränsad genom åren. Andelen pojkar som brukade dricka åtminstone 60 cl vin per gång minskade något från 1971 till 1977 (från 24 till 19%), medan det fanns en tendens i motsatt riktning bland flickorna (från 8 till 13%). 1978 ökade andelen som brukade dricka 60 cl eller mer per tillfälle bland såväl pojkarna som flickorna (30 respektive 19%). Ökningen kvarstod emellertid inte och 1979 hade vär-

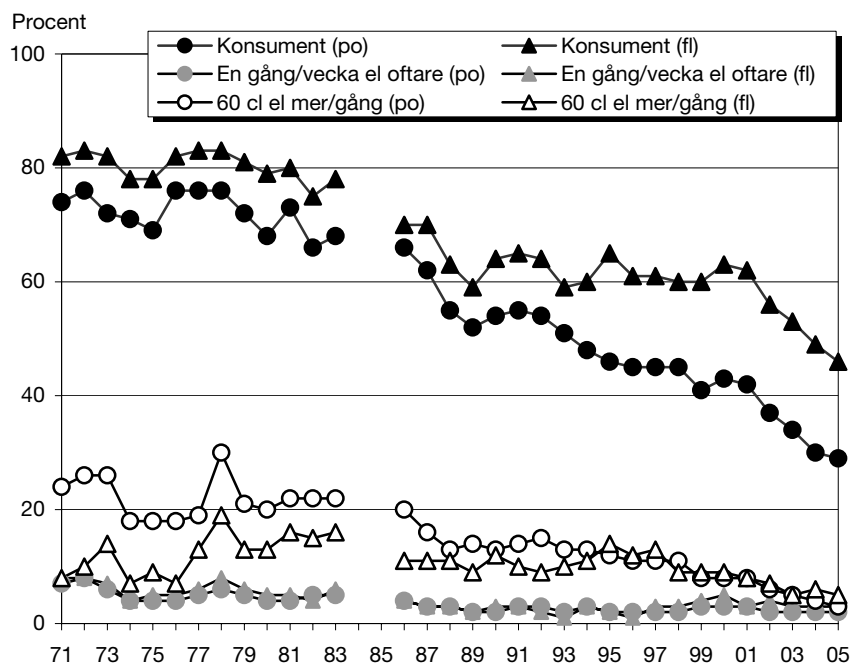

Diagram 4. Konsumtion av vin. Procent av pojkar och flickor i årskurs 9, 1977–2005. (Tabell 10)

dena återgått till dem som gällde 1977. Andelarna förblev sedan relativt oförändrade under början och mitten av 1980-talet för att sedan sjunka och 2005 uppgå den till 3 respektive 5 procent bland pojkarna och flickorna.

Andelen elever som dricker vin en gång i veckan eller oftare har förändrats på ett liknande sätt. I början av 1970-talet var det ca 8 procent som uppgav att de drack vin så ofta mot 3 procent 1987. Därefter har dessa värden varit relativt oförändrade och någon betydande könsskillnad kan heller inte urskiljas.

I 1991 års frågeformulär infördes en fråga om konsumtionen av hemtillverkat vin: "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkat vin?" I tabell 11 redovisas svarsfördelningen som är likartad för bägge könen. Under 1990-talet var det drygt en tredjedel av eleverna som druckit hemtillverkat vin. Under 2000-talet har emellertid värdena minskat kraftigt och uppgick år 2005 till 13 procent.

Spritkonsumtionen

Konsumtionen av sprit redovisas i tabell 12. Diagram 5 visar andelen spritkonsumenter, andelen som brukar dricka en gång i veckan eller oftare samt andelen som dricker en halvflaska (s k kvarting) sprit eller mer vid varje dryckestillfälle. Bland pojkarna var såväl andelen spritkonsumenter som konsumtionsfrekvensen relativt oförändrad under 1970-talet medan en ökning kunde noteras bland flickorna. Med undantag för några enstaka år förblev dessa värden relativt oförändrade under 1980- och 1990-talet. Sedan början av 2000-talet har andelen spritkonsumenter minskat; från 66 till 52 procent bland pojkarna mellan 2000 och 2005 och från 68 till 57 procent bland flickorna.

I slutet av 1970-talet var det ca 9 procent av eleverna som uppgav att de brukade dricka sprit en gång i veckan eller oftare. 1981 hade dessa andelar sjunkit till ca 4 procent. Dryckesfrekvensen för sprit var därefter i stort sett oförändrad för att i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet åter öka till tidigare nivåer. I de senaste studierna har dock andelen varit något lägre bland pojkarna, medan trenden är mer otydlig bland flickorna (6 respektive 8% 2005).

Förändringarna när det gäller de konsumerade kvantiteterna var relativt små bland pojkarna under 1970-talet medan andelen flickor som redovisade en relativt stor konsumtion (en halv flaska eller mer) ökade. Mellan 1979 och 1981 noterades tydliga minskningar för båda könen och därefter stabiliserades de nya värdena under 1980- och 1990-talet (ca 25% bland pojkarna och

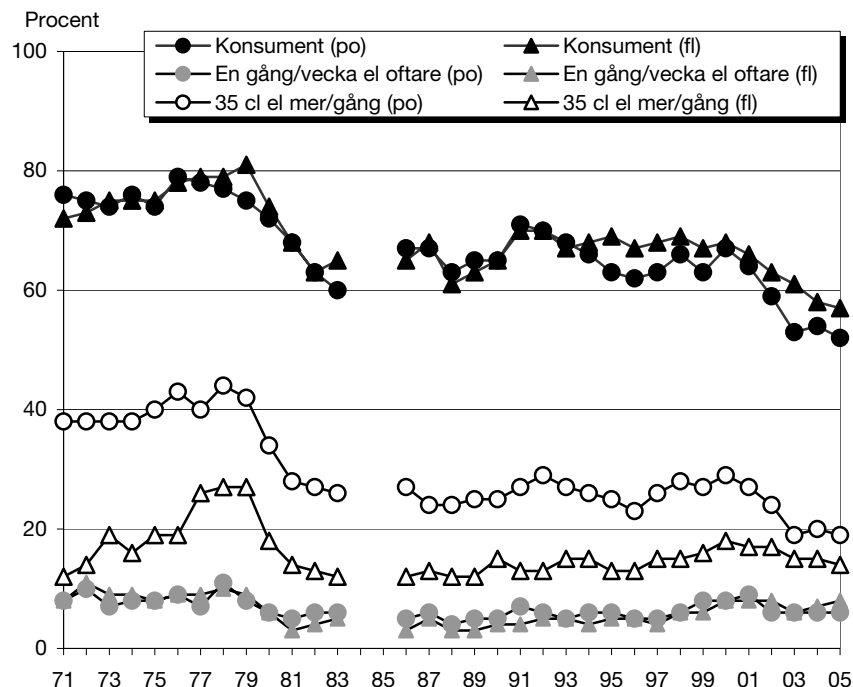

Diagram 5. Konsumtion av sprit. Procent av pojkar och flickor i årskurs 9. 1977–2005. (Tabell 12)

ca 15% bland flickorna). I början av 2000-talet minskade andelen pojkar som dricker denna mängd sprit, men i de tre senaste årens undersökningar har värdena varit stabila (19% 2005). Bland flickorna har värdena varit relativt stabila sedan början av 1980-talet (14% 2005).

Könsfördelningen har varit påfallande jämn under hela den redovisade perioden, både beträffande andelen konsumenter och konsumtionsfrekvensen. De konsumerade kvantiteterna skiljde tidigare pojkar och flickor markant åt, men skillnaden minskade i början av 2000-talet (diagram 5).

Konsumtionen av hemtillverkad sprit och smuggelsprit

Tilltagande diskussioner om att ungdomar berusar sig på hemtillverkad sprit, s k hembränt, ledde till att en fråga om sådan konsumtion infördes i 1991 års frågeformulär. Det året svarade 34 procent av pojkarna och 29 av flickorna att de druckit hembränt någon gång under de senaste 12 månaderna. Andelen som konsumerat hembränt ökade därefter med några procentenheter varje år

fram till och med 1995 då de hittills högsta värdena noterades (ca 43%). På senare år har andelen minskat och år 2005 var det ca 20 procent som druckit hembränt under de senaste 12 månaderna (tabell 13 och diagram 6). En stor majoritet av dessa har druckit 1–4 gånger.

För att få veta i vilken utsträckning eleverna dricker smuggelsprit infördes 1997 en fråga om konsumtion av smuggelsprit under de senaste 12 månaderna. Detta år var det 20 procent av pojkarna och 15 av flickorna som uppgav att de druckit smuggelsprit (tabell 14). Bland pojkarna ökade andelen därefter till 25 procent år 1999, men sjönk därefter för att i de två senaste undersökningarna åter öka något (21% 2005). Flickornas andel ökade först till 20 procent 1998, men sjönk därefter och var i de tre följande undersökningarna 16 procent. I de två senaste undersökningarna ökade dock andelen bland flickorna något (21% 2005). Även när det gäller smuggelsprit har majoriteten av eleverna druckit 1–4 gånger.

Det skall dock påpekas att det kan vara svårt för eleverna att veta huruvida den illegala spriten de dricker är smugglad eller hembränd. Erfarenhet visar att om t ex hembränd sprit i ett område blir associerad med träspritsförgiftningar minskar snart andelen som redovisar att de druckit hembränt och i motsvarande grad ökar de som druckit smuggelsprit.

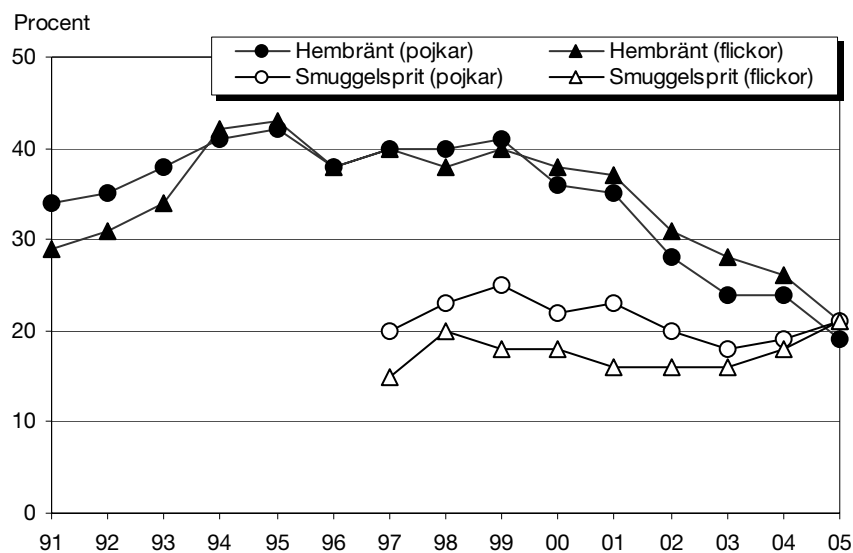

Diagram 6. Andelen elever i årskurs 9 som druckit hemtillverkad sprit ("hembränt") respektive smuggelsprit under de senaste 12 månaderna, efter kön. 1991–2005. (Tabell 13 och 14)

Konsumtionen av blanddrycker

Sedan 1998 ingår frekvens- och kvantitetsfrågor angående konsumtion av stark cider, alkoholisk eller andra blanddrycker. År 2005 uppgav 62 procent av pojkarna och 68 av flickorna att de dricker blanddrycker, vilket är några procentenheter färre än för några år sedan (tabell 15).

Andelen elever som uppgett att de brukar dricka 5 flaskor eller mer per gång minskade något mellan 1998 och 2000 för att sedan åter öka och plana ut på en högre nivå. Bland pojkarna uppgick andelen år 2005 till 19 procent och bland flickorna till 21.

Total årlig alkoholkonsumtion

Ovan har konsumtionen redovisats separat för olika alkoholdrycker. För att få en sammanfattande beskrivning av alkoholintagets storlek har ett mått på årskonsumtionen beräknats. Det bör observeras att konsumtionsindex inte är ett exakt mått på den faktiska konsumtionen.

Enligt vad som nämnts ovan ställdes inga frågor om folk- och starkölskonsumtionen förrän i 1976 års studie. Beräkningarna av den totala årliga alkoholkonsumtionen i undersökningarna 1971–1975 är således inte jämförbara med dem som gjorts från och med 1976. Redovisningen i denna rapport avser därför inte hela 1970-talet utan har begränsats till att omfatta undersökningarna från och med 1976. Uppgifter från åren 1983–1985 saknas eftersom konsumtionsindex inte beräknades dessa år. Från och med 1998 ingår konsumtion av blanddrycker i beräkningarna.

I tabell 16 redovisas fördelningen i de olika konsumtionskategorier som beskrivs i avsnittet ”Definitioner av vissa begrepp”. I årskurs 9 är det konsumentkategori 1 som samlar den största andelen elever. År 2005 tillhörde 25 procent av pojkarna och 27 av flickorna denna lägsta konsumentkategori. Tillsammans med icke-konsumenterna utgör denna grupp drygt hälften av eleverna i årskurs 9.

En jämförelse över tid visar att andelen pojkar i den högsta konsumtionsgruppen minskade med över hälften från 1977 till 1981 (från 16 till 7%) och var därefter oförändrad under 1980 och större delen av 1990-talet. Fram till slutet av 1990-talet låg andelen relativt stabil kring 8–9 procent, men ökade något under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet (15% 2000). I de senaste undersökningarna har dock andelen stabiliserats på en lägre nivå (10% 2005). Bland flickorna minskade andelen i den högsta konsumentkategorin betydligt mellan 1977 och 1981 (från 12 till 3%) för att sedan vara relativt oförändrad fram till och med 1996. Därefter ökade andelen (12% 2002) för att sedan åter minska något och i de två senaste åren utgöra 8 procent.

Diagram 7 visar medelvärdet av niondeklassarnas uppgivna årskonsumtion mätt i dl alkohol (100%) fördelat på pojkar och flickor. Beräkningen för åren 1977 till 1989 (uppgifter saknas för åren 1983–85) är gjord med utgångspunkt från klassmitten av den skattade årskonsumtionen för varje indexvärde. Från och med 1989 finns emellertid möjligheter att beräkna medelvärdet direkt från varje respondents svar på alkoholfrågorna (tabell 17). Dessa medelvärden ligger något högre än de skattade för pojkarna medan flickornas värden i stort sett sammanfaller 1989. En trolig förklaring till detta är att pojkarna i genomsnitt ligger högre än flickorna inom varje konsumtionskategori samt att indexvärdet 6 är en öppen klass och ”klassmitten” har getts ett ungefärligt värde. Därför redovisas två värden för 1989 i diagram 7, ett skattat medelvärde och ett baserat på elevernas individuella svar.

Det måste emellertid åter framhållas att detta inte är ett mått på den faktiska årskonsumtionen hos elever i årskurs 9. Det är endast en beräknad årskonsumtion med utgångspunkt från varje respondents svar på varje enskild konsumtionsfråga med de felmarginaler som dessa variabler har.

Den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen bland elever i årskurs 9 sjönk mellan 1977 och 1981 från ca 4 liter alkohol (100%) till ca 2,3 liter bland pojkarna och från ca 3,5 till 1,6 liter bland flickorna. I båda fallen en nästan 50-procentig minskning (redovisas ej i tabell). Det kan i detta sammanhang nämnas att under samma period minskade också alkoholförsäljningen i Sverige från 7,3 liter (alkohol 100%) till 6,3 liter per invånare 15 år

och däröver, dvs en minskning med 14 procent (CAN 2004). Därefter verkar niondeklassarnas genomsnittliga årskonsumtion ha varit i stort sett oförändrad under 1980-talet (data saknas för åren 1983–85).

Från och med 1989 är, som nämnts tidigare, den genomsnittliga årskonsumtionen beräknad direkt utifrån varje enskild respondents svar på frågorna om dryckesfrekvens och kvantitet för öl, vin och sprit (och blanddrycker fram till 1998). Pojkarnas beräknade årskonsumtion ökade mellan 1989 och 1992 från 27 till 33 dl, varefter årskonsumtionen låg kring 32 dl till och med 1997 års undersökning (tabell 17). Åren därefter skedde återigen en ökning med ett markant språng år 2000 för att sedan kontinuerligt minska fram till och med 2003 års undersökning. I den senaste undersökningen har konsumtionen åter minskat något bland pojkarna (35 dl).

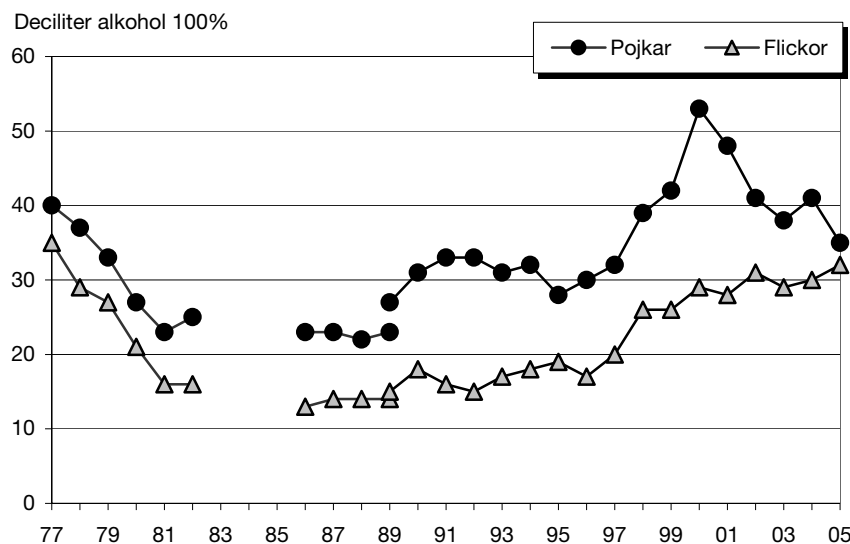

Diagram 7. Den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen mätt i dl ren alkohol (100%) i årskurs 9 efter kön. 1977–2005 (blanddrycker ingår från och med 1998). 1977–1989 avser skattade värden med utgångspunkt från konsumtionsindex (data saknas för 1983–1985). (Tabell 17)

Bland flickorna har den beräknade årskonsumtionen ökat sedan 1980-talets slut. Detta var markant under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet då den genomsnittliga konsumtionen ökade från 17 dl 1996 till 31 dl 2002. Därefter har värdena varit relativt oförändrade (32 dl 2005).

Det bör återigen framhållas att sk blanddrycker (bl a stark cider och alkohläsk) ingår i beräkningarna från och med 1998, vilket sannolikt bidrog till ökningen mellan 1997 och 1998.

Diagram 8 och tabell 17 visar den beräknade årskonsumtionen mätt i dl ren alkohol (100%) uppdelat på respektive drycker, d v s folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker (1989–2005). Av pojkarnas konsumtion svarade folköl och sprit för ungefär lika stor andel under perioden 1989 till 1994 samtidigt som konsumtionen av båda dryckerna ökade. Därefter minskade spritkonsumtionen under de närmast följande två åren, varefter en ny ökning inträffade. 1998 var sprit- och folkölskonsumtionen åter av ungefär samma storleksordning.

Fram till 2000 skedde en fortsatt förskjutning mot en ökad sprit- och folkölskonsumtion. Åren därefter har dock folkölskonsumtionen minskat påtagligt, men även spritkonsumtionen minskade efter den höga noteringen 2001. I de senaste fyra undersökningarna har istället starköl varit den dominerade alko-

holdrycken. Vinkonsumtionen har under hela mätperioden utgjort den minsta delen av den totala alkoholkonsumtionen och uppgick till en deciliter år 2005, medan blanddryckerna svarade för 8 dl ren alkohol per år.

Flickornas årskonsumtion har varit betydligt lägre än pojkarnas, men har, som tidigare nämnts, ökat under den redovisade perioden från 15 till 32 dl. Ett utmärkande drag under hela perioden är spritens dominerande ställning. Blanddryckernas betydelse har dock ökat under senare år och 2005 var dess andel (29%) nästan lika stor som spritens (33%). I mitten av 1990-talet var folkölet en viktig del (ca 35%) men därefter har konsumtionen minskat dramatiskt för att 2005 endast bestå av 7 procent av den totala konsumtionen.

Det mest framträdande draget fram till början av 2000-talet var spritens allt mer dominerande andel av flickornas alkoholintag. I de senaste undersökningarna har dock spritens del av konsumtionen minskat (33%) och blanddryckerna har fått en allt större betydelse (29% 2005). Konsumtionen av folköl hos flickorna ökade mellan 1989 och 1995 från 4 till 7 dl ren alkohol per år, men har därefter åter minskat och utgjorde 2 dl 2005. Konsumtionen av stark cider och alkoläsk uppgick till 9 dl ren alkohol per år.

Berusningsbenägenheten

Av tabell 18 framgår att berusningsfrekvensen bland pojkarna var relativt oförändrad mellan 1972 och 1977. Sistnämnda år var det 44 procent som uppgav att de kände sig berusade varje eller nästan varje gång de drack alkohol. 1979 hade denna andel sjunkit till 40 procent och 1983 till 32 procent för att sedan vara relativt oförändrad till slutet av 1980-talet. Mellan 1988 och 1992 ökade andelen pojkar som berusar sig varje/nästan varje gång de dricker alkohol från 32 till 40 procent. Därefter var värdena relativt oförändrade många år för att sjunka under de senaste åren (23% 2005).

Bland flickorna steg berusningsfrekvensen något under början och mitten av 1970-talet. År 1972 var det 31 procent som svarade att de kände sig berusade varje eller nästan varje gång de drack alkohol och 1977 hade denna andel ökat till 38 procent. År 1979 sjönk den till 29 procent och låg därefter på ungefär samma nivå till och med 1989.

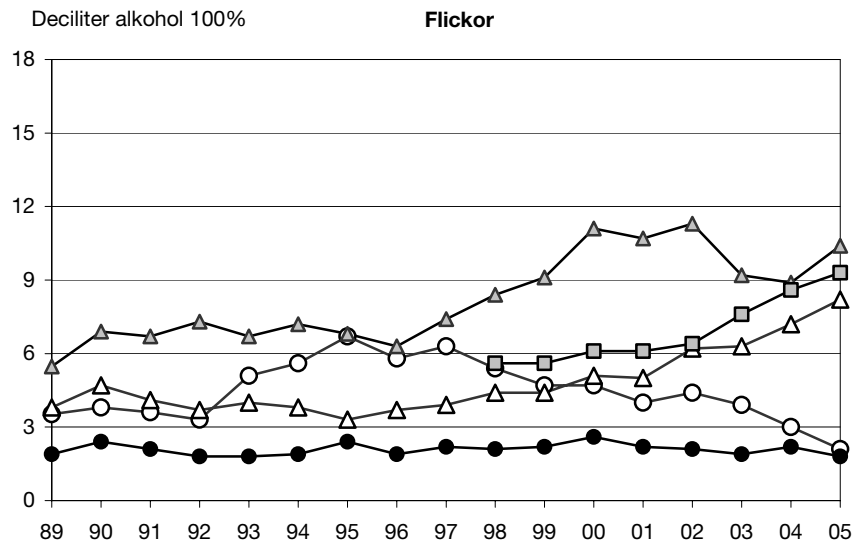
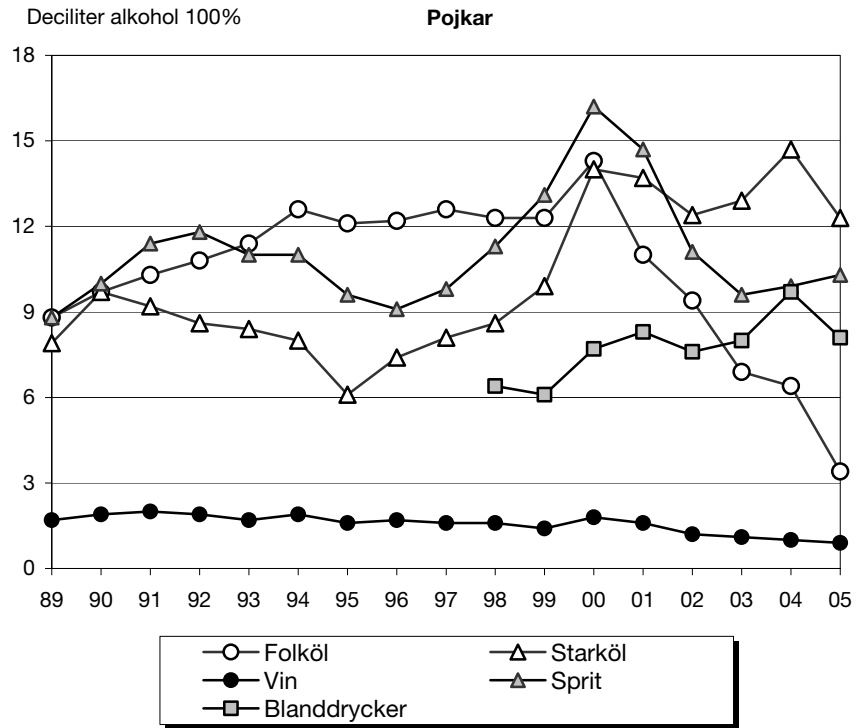

Diagram 8. Den beräknade genomsnittliga årskonsumtionen av folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker mätt i dl ren alkohol (100%) i årskurs 9 efter kön. 1989–2005 (blanddrycker ingår fr o m 1998). (Tabell 17)

På liknande sätt som för pojkarna, men med något/några års fördröjning, ökade denna andel bland flickorna. Könsskillnaden har minskat alltmer och 1995 var det to m något fler flickor (42%) än pojkar (39%) som uppgav att de känner sig berusade varje eller nästan varje gång de dricker. Under senare hälften av 1990-talet har andelen bland flickorna varit i stort sett oförändrad och på ungefär samma nivå som pojkarna (ca 40%). I den senaste undersökningen hade andelen minskat kraftigt, främst bland dem som uppger att är berusade ”nästan varje gång” de dricker.

I samband med 2003 års undersökning ändrades frågan till ”Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?”. År 2003 var det drygt 30 procent av pojkarna och flickorna som uppgav att de drack sig berusade en gång i månaden eller oftare (tabell 19). I 2004 års undersökning hade denna andel sjunkit något och uppgick till 27 procent bland såväl pojkarna som flickorna. Frågan utgick år 2005.

Ovan har elevernas uppgifter om hur ofta de känner sig berusade redovisats. Upplevelsen av berusning är emellertid subjektiv och säger ingenting om de konsumerade mängderna.

För att få en uppfattning om hur pass vanligt det är att eleverna dricker relativt stora mängder vid ett och samma tillfälle (intensivkonsumtion) ställs också frågan: ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit (en halv ”kvartering”) eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”. Frågan har genomgått vissa förändringar genom åren, detta beskriv utförligt i avsnittet ”Definition av vissa begrepp” i inledningskapitlet.

Fram till och med 1979 uppgav ungefär en tredjedel av pojkarna att de drack alkohol i dessa mängder någon gång i månaden eller oftare (diagram 9 och tabell 20). Mellan 1981 och 1988 låg dessa andelar på en lägre nivå (ca 23%) för att öka 1991 (till 29%). Under slutet av 1990-talet fortsatte andelen att öka för att nå en pik år 2000. Därefter skedde en minskning under några år för att i de senaste undersökningarna stabiliseras på en lägre nivå (25% 2005).

Även flickornas andelar låg högre under 1970-talets andra hälft, med en kulmen 1979 då 30 procent uppgav att de konsumerade nämnda kvantitet någon gång i månaden eller oftare. Värdet sjönk i början av 1980-talet och låg omkring 15 procent i mitten av decenniet. Mellan 1989 och 1994 ökade flickornas andel från 17 till 24 procent. År 1995 minskade den till 20 procent, för att sedan åter öka fram till 2001 (25%). I de följande undersökningarna har andelen legat obetydligt lägre och uppgick 2005 till 23 procent.

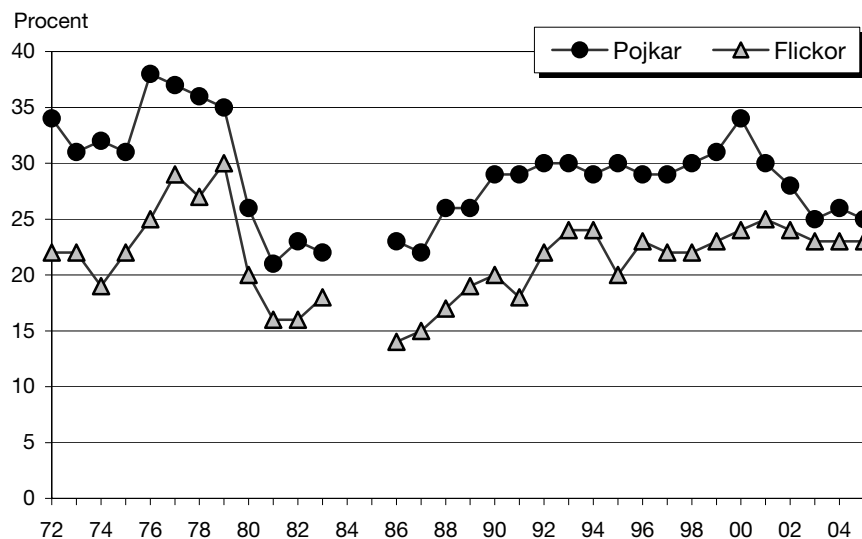

Diagram 9. Andelen elever som intensivkonsumerar någon gång i månaden eller oftare i årskurs 9 efter kön. 1972–2005. (Tabell 20)

En jämförelse mellan könen visar att pojkarna i samtliga undersökningar rapporterar en något högre intensivkonsumtionsfrekvens än flickorna, men att skillnaden minskat de senaste åren. Detta främst till följd av en minskad frekvens bland pojkarna.

Tabell 22 visar åldersfördelningen för den första berusningen. Av tabellen framgår att andelen pojkarna som upplevt sin första berusning före 14-årsåldern minskat de senaste fyra åren. År 2000 var det 23 procent som uppgav att de varit berusade första gången när de var 13 år eller yngre, medan det i årets studie var 14 procent som uppgav detta. Även bland flickorna har det skett en viss minskning, men dock inte lika tydlig (20% 2000 och 16% 2004).

I den senaste undersökningen uppgav 48 procent av pojkarna och 43 av flickorna att de aldrig varit berusade, vilket är en ökning med 16 procentenheter bland pojkarna och 10 bland flickorna jämfört med år 2000. Då en omformulering av frågan gjorts detta år är det emellertid svårt att jämföra de fem senaste åren (tabell 22) med tidigare år (tabell 21).

Diagram 10 visar andelen som var berusade första gången vid 13 år eller yngre i olika konsumtionskategorier (konsumtionsindex 1–6, se avsnittet Total årlig alkoholkonsumtion). Ju högre alkoholkonsumtion i årskurs 9 desto fler har varit berusade när de fyllt 13 år.

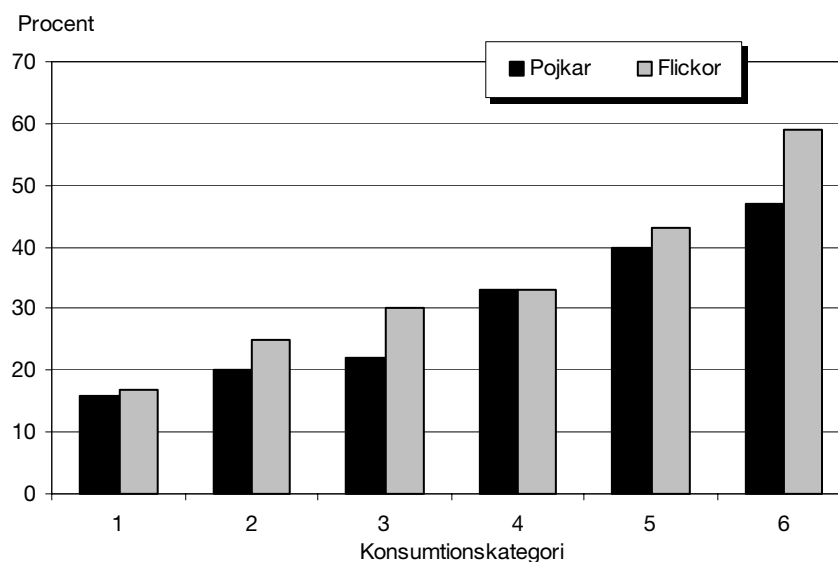

Diagram 10. Andelen som varit berusade vid 13 år efter konsumtionskategori och kön. Årskurs 9. 2005. (Tabell 73)

Föräldrarnas kännedom om alkoholvanorna

Mellan åren 1979 och 1995 och sedan 1998 har en följdfråga ställts till de elever som själva uppger att de dricker alkohol, huruvida deras föräldrar känner till detta. En femtedel av dessa elever uppgav 1979 att deras föräldrar inte känner till att de dricker alkohol (tabell 23). Motsvarande andel 1995 var högre och uppgick till 35 procent. Sedan dess har andelen minskat något och var 2005 ca 31 procent.

Knappt en tredjedel uppgav såväl 1979 som 1995 att föräldrarna endast känner till en liten del av konsumtionen. Siffrorna var ungefär desamma år 2005. Att föräldrarna känner till nästan all alkoholkonsumtion uppgavs av omkring 36 procent av eleverna 1979. Denna andel minskade därefter och var i 1995 års undersökning ca 24 procent för att sedan åter öka något (ca 28% år 2005). Några betydande skillnader mellan könen finns inte när det gäller föräldrarnas kännedom om alkoholkonsumtionen.

Problem i samband med alkoholkonsumtion

Eleverna i årskurs 9 har fått besvara frågan: ”Har du någonsin fått något av följande problem på grund av att du druckit alkohol?” De olika problemtyperna har grupperats som individuella problem, relationsproblem, sexuella problem samt brottsrelaterade problem och redovisas i tabell 24.

Bland de individuella problemen är den vanligaste konsekvensen av alkoholförtäring att man haft "huvudvärk eller mått illa dagen efter (s k baksmälla)", vilket 2005 uppgavs av 37 procent av pojkarna och 46 av flickorna. "Förstört saker eller kläder" har hänt nästintill en femtedel av eleverna. Därefter kommer "tappat pengar eller värdesaker" (ca 13%) samt "råkat ut för olycka eller skadats" (ca 11%). Fem procent uppger att deras prestationer i skolan eller på arbetet försämrats på grund av alkohol.

För s k relationsproblem är "grälat" absolut vanligast, särskilt bland flickorna (27%). Därefter kommer problem med föräldrar och vänner, även detta vanligare bland flickorna än bland pojkarna (ca 15 respektive 8%). Problem med lärare är ovanligt både bland pojkarna och flickorna (2%).

De två exemplen på komplikationer av sexuell natur som eleverna fått ta ställning till är ungefär lika ofta förekommande bland både pojkarna och flickorna. Knappt en tiondel har uppgett att alkoholkonsumtionen lett till önskat sex och något fler har haft oskyddat sex.

Bland det som rubricerats som brottsrelaterade problem är "bråkat eller slagits" vanligast bland både pojkarna och flickorna (14 respektive 12%). "Råkat i bråk med polisen" har sex procent av pojkarna och fem av flickorna, medan två procent av pojkarna och fyra av flickorna uppger att de blivit bestulna eller rånade.

I de fall det förekommer könsskillnader är det således oftast en större andel flickor som redovisat problem de förknippar med sin alkoholkonsumtion.

Anskaffningen av alkoholdrycker

Såväl denna undersökning som flera andra har påvisat att många ungdomar dricker alkohol och att det inte är ovanligt att somliga av dem dricker förhållandevis stora kvantiteter. Med beaktande av de åldersrestriktioner som finns i den svenska alkohollagstiftningen skall det inte vara möjligt för dessa ungdomar att själva skaffa alkohol. Enligt lag är det olovligt att överlåta starköl, vin eller sprit till den som kan antas inte ha fyllt 20 år (18 år för folköl). Däremot är det tillåtet att dricka på restaurang från 18 års ålder. Det är emellertid ett välkänt faktum att det många gånger går att få tag på alkohol även för ungdomar i förhållandevis låg ålder.

I det följande redovisas svaren på några frågor som rör anskaffningen av alkoholdrycker, t ex om det är lätt eller svårt att skaffa öl, vin eller sprit. Eleverna har även tillfrågats om varifrån de vanligtvis får tag i den alkohol de dricker. År 1995 tillkom en fråga om hur eleverna skaffat den hembrända sprit som de själva uppgett att de druckit. För att få en uppfattning om i vilken utsträckning eleverna känner till hemtillverkning av sprit (s k hembrän-

ning) så infördes en fråga 1997 om eleverna vet någon person som har en hembränningsapparat.

Vem skaffar alkoholen?

Under åren 1986–1993 ställdes frågan ”Om du och några kamrater skulle vilja dela en flaska vin tillsammans, tror du då att någon av dina föräldrar skulle skaffa dig en vinflaska om du frågade?” I samtliga studier trodde närmare 60 procent av eleverna att föräldrarna skulle säga nej till en sådan förfrågan (redovisas ej i tabell, se Andersson och Hibell 1996). I de flesta av dessa undersökningar var andelen som tror att de skulle kunna få en vinflaska av sina föräldrar drygt 10 procent. Nästan en tredjedel visste emellertid inte hur deras egna föräldrar skulle förhålla sig till en sådan fråga. Det var ingen skillnad mellan könen i svarsfördelningen.

I tabell 25 redovisas resultatet från 1998 till 2005 på frågan: ”Är det lätt eller svårt för dig att få tag på folköl, starköl, stark cider/alkoläsk, vin eller sprit?”. Andelen som 2005 svarade att det är ”ganska lätt” eller ”mycket lätt” var för folköl och starköl ca 40 procent, blanddrycker drygt 45, vin ca 35, systembolagsprit 25, hembränt och smuggelsprit ca 18.

De senaste åren är det allt färre av eleverna som uppger att det är ganska eller mycket lätt att få tag i samtliga drycker utom smuggelsprit. Förändringarna är dock relativt små.

Det finns vissa skillnader i anskaffningssättet för olika alkoholdrycker. När det gäller folköl, starköl, blanddrycker och sprit är det vanligast att det är kamrater eller deras syskon som skaffar alkoholen (15–36%) och därefter följer ”annan vuxen” som köper ut (7–20%). Vin får man däremot oftast tag på via de egna föräldrarna (ca 15%) och i andra hand från kamrater eller deras syskon (13%). Det är även relativt vanligt att föräldrarna bjuder på blanddrycker (18%). (Tabellerna 26–30).

Det kan antas att möjligheten att själv köpa folköl (åldersgräns 18 år) är större än att själv köpa starköl, vin eller sprit, trots att eleverna inte uppnått den tillåtna åldern för någotdera. Av eleverna i 2005 års undersökning har 6 procent av pojkarna och 2 av flickorna svarat att de vanligtvis köper folköl själva. Det är en klar minskning jämfört med tidigare år (1995 var siffrorna 22 respektive 12 procent). Mellan 0 och 1 procent av pojkarna och flickorna uppger att de själva köper starköl, vin, blanddrycker eller sprit på systemet. Dessa siffror har varit likartade under hela undersökningsperioden.

En följdfråga till dem som druckit sk hembränt, var ”Hur har du fått tag på den hembrända spriten?” (tabell 28). Omkring hälften av dessa elever hade blivit bjudna på den hembrända spriten av kamrater. Det näst vanligaste an-

skaffningssättet var att ha köpt av kamrater (30%). Det är något fler flickor än pojkar som blivit bjudna på hembränd sprit.

I tabell 29 redovisas hur kamraterna fått tag i den hembrända spriten. En majoritet av dem som vet varifrån kamraten fått den hembrända spriten uppgav att denne hade köpt av en vuxen som inte var föräldern.

I 1996 års formulär tillkom frågan ”Vet du någon person som har en hembränningsapparat?” för att få en uppfattning om i vilken utsträckning eleverna känner till hemtillverkning av sprit. Omkring 23 procent av eleverna i 2005 års undersökning uppgav att de vet någon som har en hembränningsapparat (tabell 31). Andelen har minskat under hela perioden 1996–2005. Det bör dock påpekas att denna andel inte redovisar en reell omfattning av fenomenet. Minskning kan komma av att det är färre som känner till vem som har hembränningsapparat, men att antalet apparater är desamma.

Tobak

I detta avsnitt redovisas först andelen rökare och rökningens omfattning, därefter andelen snusare samt sambandet mellan snusning och rökning. Sist redogörs för svaren på två frågor om hur och varifrån eleverna vanligen skaffar cigaretter och snus. Frågorna gällande elevernas tobaksvanor har ändrats vid ett par tillfällen, vilket medför svårigheter när det gäller jämförelser över tid. Första gången detta skedde var 1983 och andra 1997. Det betyder att data före och efter förändringarna inte är direkt jämförbara. Vid bägge tillfällena användes såväl den gamla som den nya frågeformuleringen så att effekterna av förändringarna kunde avläsas som skillnader mellan två procenttal (se avsnittet Undersökningen och rapporten).

Andelen rökare och rökningens omfattning

På grund av ovan nämnda förändring av rökfrågan redovisas bara andelen rökare för åren 1971–1997 (tabell 32). 1983 års siffror till vänster i första kolumnen avser dem som besvarade det gamla och de till höger det nya formuläret. I tabell 33 påbörjas en ny sifferserie för elevernas rökvanor (1997–2005) enligt den nya frågeformuleringen. Man bör här hålla i minnet att skillnaderna mellan 1997 års båda värden endast orsakats av metodförändringarna. Diagram 11 ger en god översikt över utvecklingen och effekter av de ändrade frågeformuleringarna.

Under 1970-talet skedde en kraftig minskning i rökningen. Mellan 1971 och 1983 minskade andelen rökare från 41 till 19 procent bland pojkarna och från 47 till 30 procent bland flickorna. Den ändrade frågeformuleringen 1983 in-

nebar att något färre därefter klassificerades som rökare, vilket framgår av de olika värdena i 1983 års båda undersökningar.

Av diagram 11 och tabell 32 framgår att rökvanorna var relativt oförändrade mellan 1983 och 1988. 17 procent av pojkarna och 24 procent av flickorna rökte enligt 1988 års studie. Året därpå hade emellertid andelen rökare ökat till 23 procent bland pojkarna och 30 bland flickorna. Därefter minskade andelarna, främst bland pojkarna, vars värden låg strax under 20 procent fram till 1997 (17%). Bland flickorna låg motsvarande andel omkring 25 procent under denna period (25% 1997). I samtliga undersökningar är det fler flickor än pojkar som röker.

Under de första åren efter att de nya frågeformuleringar infördes 1997 var andelen rökare stabil för både pojkarna och flickorna. I de två senaste undersökningarna har värdena minskat över tid. Sammanfattningsvis kan konstateras att om man binder samman de båda tidsserierna med de dubbla värdena 1997, var andelen rökare relativt oförändrad från början av 1990-talet fram till och med år 2001 bland såväl pojkarna som flickorna. Sedan 2001 har andelen rökare minskat med mer än 10 procentenheter bland pojkarna och upp gick till 19 procent i den senaste undersökningen. Även bland flickorna har andelen rökare minskat sedan 2001, men minskningen var inte lika stor (6 procentenheter). I de tre senaste undersökningarna var andelen rökare oförändrad bland flickorna (30%).

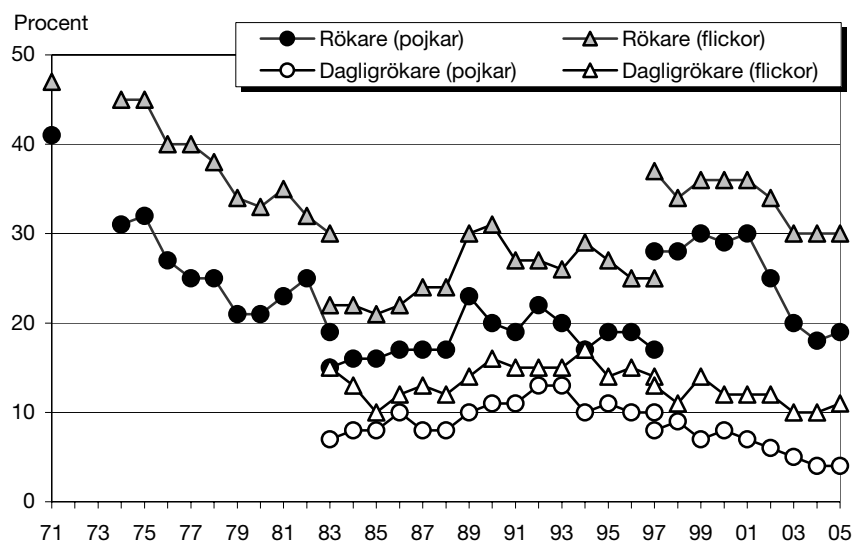

Diagram 11. Andelen rökare och andelen dagligrökare i årskurs 9 efter kön. 1971–2005. (Tabell 32 och 33)

I tabellerna 32 och 34 och diagram 11 redovisas hur ofta eleverna i årskurs 9 röker. Det är mer än dubbelt så många flickor som pojkar som svarat att de röker varje dag. Andelen dagligrökare har visat en minskande tendens bland pojkarna (8% 2000 och 4% 2005). Även bland flickorna kan en svag tendens till minskning av andelen dagligrökare skönjas, dock inte lika tydlig som bland pojkarna (14% 1999 och 9% 2005). Två tredjedelar av pojkarna och hälften av flickorna som röker gör detta endast ”på fest” eller ”bara ibland”.

Tabell 35 visar konsumtionen hos de elever som röker varje dag. Den största andelen av dagligrökarna återfinns i kategorin 7–10 cigaretter (32% av pojkarna och 42% av flickorna 2005). Bland dem som röker varje dag är det ungefär lika många pojkar som flickor som röker förhållandevis många cigaretter dagligen (13 procent röker 17 cigaretter eller fler per dag).

Snusning

På samma sätt som gällde för frågorna om rökning har snusfrågan genomgått vissa förändringar genom åren. I samband med revideringen år 1983 formulerades frågan om. Fram till 1982 handlade ja-alternativen om antalet gånger eleverna snusade per dag, men från och med 1983 gällde ja-alternativen hur många dosor de snusade per vecka. Hur denna ändring påverkar jämförbarheten är det dock svårt att uppskatta.

Efter hand visade det sig emellertid att eleverna saknade ett svarsalternativ motsvarande det som finns för frågan om rökning, d v s ”Nej, har bara prövat”. I 1991 års formulär infördes därför ett sådant svarsalternativ varför jämförelser med resultaten från tidigare år måste göras med försiktighet. I 1997 års studie prövades en ny konstruktion av frågan om snusning så att den på samma sätt som för rökning också visar frekvensen av beteendet. Också här kunde effekten hållas under kontroll genom att två formulär användes vid dattainsamlingen.

År 1974 snusade en fjärdedel av pojkarna och 4 procent av flickorna i årskurs 9 (tabell 36). Tre år senare hade pojkarnas andel ökat till 30 procent och låg sedan kvar på denna nivå fram till 1983. Andelen flickor som snusade var under denna period ca 7 procent. Med den nya frågeformulering som infördes 1983 var det 21 procent av pojkarna och 7 procent av flickorna som uppgav att de snusade. Därefter var andelen snusare relativt oförändrad under många år och utgjorde år 1997 17 procent av pojkarna och 1 procent av flickorna.

I tabell 37 redovisas andelen snusare och hur ofta man snusar för åren 1997–2005. Frågeförändringen 1997 medförde att andelen snusare blev något högre. Under de första tre åren var andelen snusare bland pojkarna kring 20 procent för att sedan öka till 27 procent 2001. Sedan dess har andelen snusare minskat (20% 2005). Bland flickorna kan en tendens till ökning av andelen snusare skönjas i början på 2000-talet (3% 1997 och 6% 2005).

Nära två tredjedelar av de flickor som snusar och strax under hälften av pojkarna uppgav 2005 att de snusar en dosa eller mindre per vecka (tabell 38). Under perioden 1997–2005 har dessa värden varit relativt oförändrade.

Den totala tobakskonsumtionen

Bland rökarna har flickorna utgjort en majoritet sedan 1971, dvs under hela den period skolundersökningarna genomförts. Ser man på tobakskonsumtionen totalt, dvs rökning och snusning, utgjorde emellertid pojkarna den största gruppen under perioden 1984–1989. Sistnämnda år var dock skillnaden mindre än tidigare och sedan dess har skillnaderna mellan pojkarna och flickorna varit relativt små. År 2005 var det 28 procent av pojkarna och 31 av flickorna som rökte och/eller snusade (diagram 12 och tabell 39).

Anskaffningen av tobak

Sedan januari 1997 är det enligt lag inte tillåtet att sälja tobak till ungdomar under 18 år. Således skall det inte vara möjligt för eleverna i årskurs 9 att själva köpa cigaretter eller snus. Tabell 40 visar svarsfördelningen (bland dem som röker) på frågan ”Hur får du vanligen tag på cigaretter?”. Sedan 1997 har drygt 50 procent av såväl flickorna som pojkarna uppgivit att de själva köpt cigaretter, dock kan en svag minskning anses i början av 2000-talet. Minskningen har främst skett bland flickorna. Ungefär lika många uppger att de fått cigaretterna från kamrater.

I tabell 41 redovisas svarsfördelningen (bland dem som snusar) på frågan ”Hur får du vanligen tag på snus?”. Bland pojkarna köper nästan två tredjedelar själva snus (62%), medan det näst vanligaste alternativet var att ha fått snuset från kamrater (38%). Bland flickorna är det vanligast att få snuset från kamrater (60%) eller att de köper själva (46%).

Frågan om hur man skaffar tobak infördes i 1997 års undersökning. Det är således okänt hur den nya lagen påverkat andelen elever i årskurs 9 som köper tobak själva. Det kan emellertid konstateras att för en majoritet tobakskonsumenter i den här åldersgruppen är det fortfarande möjligt att själva köpa cigaretter eller snus.

I tabellerna 42 och 43 kan man se att det var vanligast att eleverna köper cigaretter och snus i kiosker. Omkring 70 respektive 80 procent av de rökande pojkarna och flickorna hade köpt cigaretter i kiosker. Bland de snusande pojkarna och flickorna var andelen ännu högre.

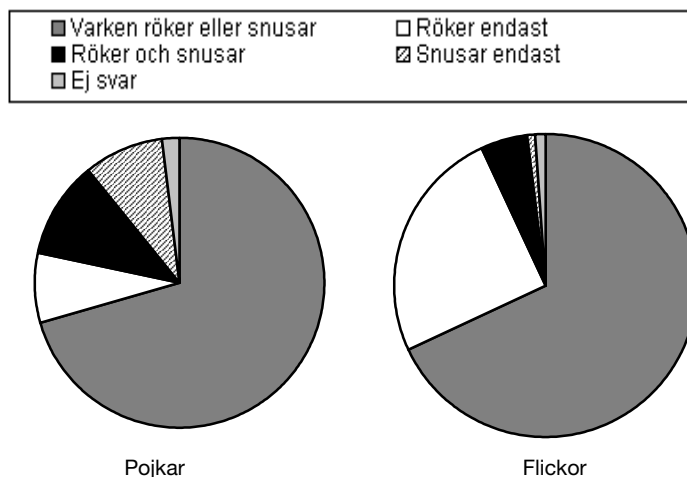

Diagram 12. Andelen tobakskonsumenter i årskurs 9 efter kön. 2005. (Tabell 39)

Narkotika

Avsnittet inleds med en redovisning av andelen elever som någon gång använt narkotika samt aktuell narkotikakonsumtion. För de elever som använt narkotika redovisas vilken typ av narkotika de använt, ålder vid debuten samt uppgivet debutpreparat. Därefter redovisas samtliga elevers uppfattning om narkotikans tillgänglighet, d v s vilken narkotika de skulle kunna få tag på, liksom om någon de känner till använt narkotika. För de elever som ej använt narkotika redovisas andelen som haft möjlighet att pröva, som vet någon person som de skulle kunna få eller köpa av samt om de själva någon gång haft lust att pröva narkotika.

Narkotikaerfarenhet samt aktuell narkotika-konsumtion

I diagram 13 och tabell 44 redovisas andelen elever med narkotikaerfarenhet samt andelen som fortfarande använder narkotika (1971–1994) och andelen som använt narkotika senaste månaden.

Andelen som någon gång använt narkotika minskade kraftigt under 1970–1980-talen. År 1971 uppgav 14 procent av pojkarna och 16 av flickorna att de använt narkotika. År 1974 hade siffran sjunkit till 9 respektive 7 procent och låg sedan på ungefär samma nivå under resten av 1970-talet fram till 1983 då andelen elever med narkotikaerfarenhet var 5 procent bland pojkarna

och 6 bland flickorna. Under senare delen av 1980-talet låg värdena omkring 3 procent. Under 1990-talet och fram till år 2001 fördubblades andelen pojkar som prövat narkotika och andelen flickor närmast tredubblades. Det var då 10 procent av pojkarna och 9 procent av flickorna som svarade att de använt narkotika. I de två följande undersökningarna minskade dock andelen som prövat narkotika åter och år 2005 var det 7 procent av såväl pojkarna som flickorna som uppgav detta.

Att ha använt narkotika under senaste månaden kan indikera ett relativt aktuellt bruk. Andelen elever som rapporterat detta var högst under perioden 1971 till 1973 (ca 5%). Under 1980-talet, då även livstidsprevalensen var lägst, var det mycket få elever som använt narkotika senaste månaden (uppgift saknas för 1984–1985). Under första hälften av 1990-talet var det fortfarande endast omkring 1 procent som gjort detta, men under senare år har dessa värden ökat något och var i den senaste studien 4 respektive 3 procent bland pojkarna och flickorna.

Av tabell 45 framgår det att cannabis är den absolut vanligaste narkotikan bland eleverna i årskurs 9. Under 2000-talet har det varit ca 5 procent av eleverna uppgivit att de använt marijuana och/eller hasch. På samma sätt som den totala andelen som använt narkotika sjunkit något de senaste åren har även siffrorna för cannabis blivit något lägre. Andelen elever som under perioden uppger att de använt någon annan sorts narkotika varierar i huvudsak mellan 0 och 1 procent.

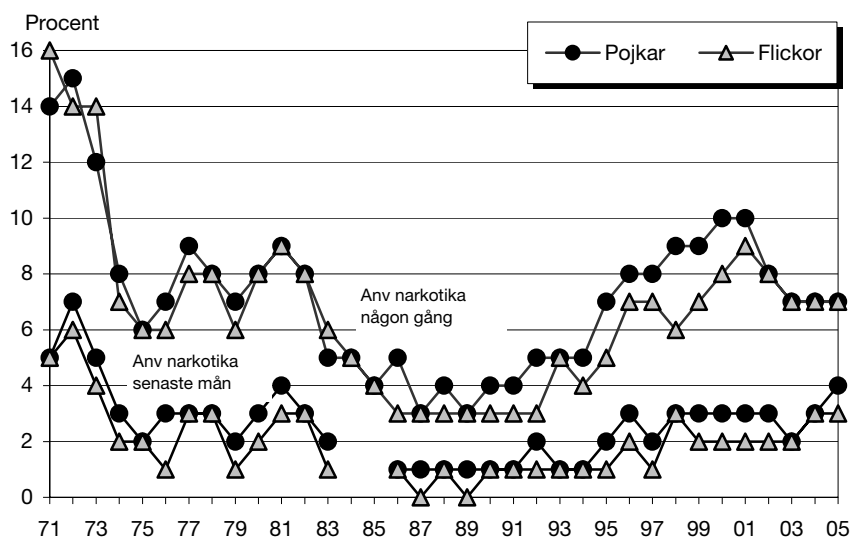

Diagram 13. Andelen elever som någon gång använt narkotika samt andelen elever som använt narkotika senaste månaden (uppgifter saknas för 1983–1985) efter kön. 1971–2005. (Tabell 44)

I tabell 46 redovisas andelen bland dem som använt narkotika som använt hasch/marijuana den senaste månaden och hur många gånger de gjort detta. År 1971 hade cirka 40 procent av pojkarna och cirka 30 av flickorna använt narkotika senaste månaden. Andelarna varierar kraftigt mellan olika år för hela den redovisade perioden. Anledningen är främst att bastalen är låga (d v s antalet elever som använt narkotika). I mitten av 1990-talet var det cirka en fjärdedel av pojkarna och en femtedel av flickorna som använt cannabis under den senaste månaden. År 2005 gällde detta 25 procent av pojkarna och 26 av flickorna. De allra flesta har endast använt 1–4 gånger.

Det är ett välkänt faktum att hasch/marijuana är det vanligaste medlet bland dem som använt narkotika, inte minst i den här åldersgruppen. Det förekommer givetvis också att man uppger annan narkotika, ibland kombinerat med hasch/marijuana, ibland som enda medel. Bland de preparat som nämns finns t ex amfetamin, ecstasy, LSD och kokain. Tabell 47 visar andelen elever (av dem som använt narkotika) som under åren 1989–2005 använt enbart cannabis, enbart annan narkotika samt bådadera. Även här varierar andelarna mycket mellan olika år. Bastalen (de som använt narkotika) i tabellen är låga och andelen ”ej svar” varierande, vilket försvårar tolkningen av resultaten, men ändå är det tydligt att cannabis är den narkotika som flest har erfarenhet av.

En majoritet av dem som använt narkotika har blivit bjudna eller fått köpa av en kamrat. Det är mer vanligt bland flickorna än bland pojkarna att ha blivit bjuden på narkotika av såväl en kamrat som en vuxen person (redovisas ej i tabell).

Debutålder och debutpreparat

Mellan åren 1989 och 1999 fick eleverna själva ange åldern för deras narkotikadebut. Sedan 2000 får eleverna ange debutålder genom att kryssa för förbestämda alternativ för cannabis och för övrig narkotika. Denna förändring av frågans utformning gör att jämförelser över tid försvåras, varför svaren för perioden 1989–1999 redovisas separat i tabell 48.

Majoriteten av dem som använt narkotika debuterade någon gång i 14–15-årsåldern (ca 60% 2005) (tabell 49). Få har uppgett att de var 13 år eller yngre när de prövade första gången. År 2005 var det ca 20 procent av eleverna som upp gav att de debuterade i 13-årsåldern eller tidigare.

De som använt narkotika har sedan 1989 fått besvara frågan ”Vilket slag av narkotika använde du första gången?” Svartsfördelningen i tabell 50 är något svårtolkad och andelen ”ej svar” relativt hög, i synnerhet vissa år. En stor majoritet av dem som prövat narkotika debuterade med en cannabisprodukt (hasch eller marijuana). År 2005 var det ca 80 procent av eleverna som upp gav detta.

Föräldrarnas kännedom om narkotikavanorna

För att få en uppfattning om föräldrarnas kännedom om elevernas eventuella narkotikakonsumtion ställdes frågan: ”Känner dina föräldrar till att du använder narkotika?” Svaren i tabell 51 avser endast de elever som använt narkotika.

Uppgifter från åren 1983–1985 saknas i tabellen eftersom resultaten under dessa år redovisades med det totala undersökningsmaterialet som bastal.

En majoritet av de elever som använt narkotika (61% 2005) uppgav att föräldrarna inte känner till att de har använt narkotika. Andelen som svarat ja på frågan varierar mellan 8–25 procent under den redovisade perioden. En bidragande förklaring till skillnaderna mellan olika år kan vara att bastalen är låga vilket, som tidigare påpekats, medför stor känslighet även för mindre förändringar. Vissa år är det också ganska många som hoppat över frågan. Genomgående gäller dock att föräldrarnas kännedom om elevernas narkotikaerfarenhet är begränsad. Bland dem som använt narkotika i 2005 års undersökning var det 22 procent av pojkarna och 18 procent av flickorna som svarade att föräldrarna visste om detta.

Exponering för narkotika och benägenhet att pröva

Det talas ibland om att narkotika används som ”festdrog” på samma sätt och vid samma tillfällen som alkohol. För att i någon mån utröna hur vanligt det är att narkotika förekommer i ungdomars närhet har följande fråga ställts sedan 1991 års undersökning: ”Känner du till någon person i din egen ålder som du tror eller säkert vet har använt något av följande medel?” Medlen ifråga var hasch/marijuana, amfetamin, heroin, kokain och crack. 1993 utökades listan med ecstasy och 1995 med LSD.

1991 var det 38 procent av pojkarna som ”trodde” eller ”säkert visste” någon jämnårig som använt hasch/marijuana medan motsvarande värde bland flickorna var 46 procent (tabell 52). Dessa andelar ökade under hela perioden fram till år 1998 för att sedan under några år plana ut på en nivå runt 60 procent. I de tre senaste årens undersökningar har dock en minskning skett bland såväl pojkarna som flickorna (48 respektive 54% 2005).

En ökning i andelen som anser att de känner till någon som använt amfetamin kunde observeras mellan 1991 och 1998; bland pojkarna från 8 till 23 procent och bland flickorna från 11 till 28 procent. Sedan dess har det skett en minskning och 2005 uppgick värdena till 17 respektive 19 procent. En liknande utveckling, men på andra nivåer, har skett för såväl heroin som kokain. Sammanfattningsvis var det fler elever 2005 som tror eller säkert vet någon jämnårig som använt något av de uppräknade preparaten jämfört med 1991, men en trend mot en minskning kan skönjas för vissa preparat under de allra

senaste åren. Under den redovisade perioden har det totalt sett varit fler flickor än pojkar som känt till någon som använt narkotika.

Enligt vad som framkommit i tidigare avsnitt är det relativt få elever som någon gång använt narkotika. Detta hindrar naturligtvis inte att även den stora majoritet som aldrig gjort detta är av betydande intresse. De frågeställningar som därvid i första hand är aktuella gäller lusten att pröva och möjligheten att få tag på narkotika.

Fram till och med 1982 ställdes frågan: "Har du någon gång blivit erbjuden eller på annat sätt haft möjlighet att pröva narkotika?" I 1983 års studie ändrades frågan och sedan dess lyder den: "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?". De siffror som skolöverstyrelsen redovisade under åren 1983 till 1985 har emellertid det totala antalet elever som bastal och kan därför inte jämföras med dem som redovisas i tabell 53 där bastalen utgörs av dem som aldrig använt narkotika. De har därför utelämnats vid redovisningen.

Av de elever i årskurs 9 som aldrig använt narkotika var det 1971 omkring 30 procent som uppgav att de blivit erbjudna eller på annat sätt haft möjlighet att pröva narkotika (tabell 53 och diagram 14). Denna andel sjönk under 1970-talet till runt 20 procent i början av 1980-talet. Andelen fortsatte att sjunka till 1987 då 11 procent av eleverna svarade att de haft möjlighet att pröva narkotika. Om detta, helt eller delvis, var en effekt av frågans omformulering är svårt att säga. Förändringen är emellertid analog med andelen elever som använt narkotika och det kan därför inte uteslutas att det verkligen skedde en viss minskning.

I slutet av 1980-talet inleddes en ökning som fortgick till 2000 då ca 27 procent uppgav att de haft möjlighet att pröva narkotika. Sedan dess har andelen åter minskat något och 2005 var den ca 20 procent. Med några få undantag är förändringarna påfallande samtidiga och likartade för bägge könen.

Från och med 1983 förändrades frågan "Vet du någon person som skulle kunna förse dig med narkotika?" till "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?" (tabell 53 och diagram 14). Andelen pojkar bland dem som aldrig använt narkotika, som "tror" eller "vet säkert" att någon person skulle kunna förse dem med narkotika, sjönk från 34 procent 1977, då frågan ställdes första gången, till 22 procent 1982. Motsvarande värden bland flickorna var 37 respektive 27 procent. Under andra hälften av 1980-talet ansåg ca 16 procent av pojkarna och ca 19 av flickorna att de skulle kunna få eller köpa narkotika av någon person i omgivningen. Därefter ökade dessa andelar, mest markant från ca 26 procent 1993 till ca 36 1995. I slutet av 1990-talet skedde en viss utplaning varefter de tre följande undersökningarna visar på en nedgång. I 2005 års studie hade det skett en viss ök-

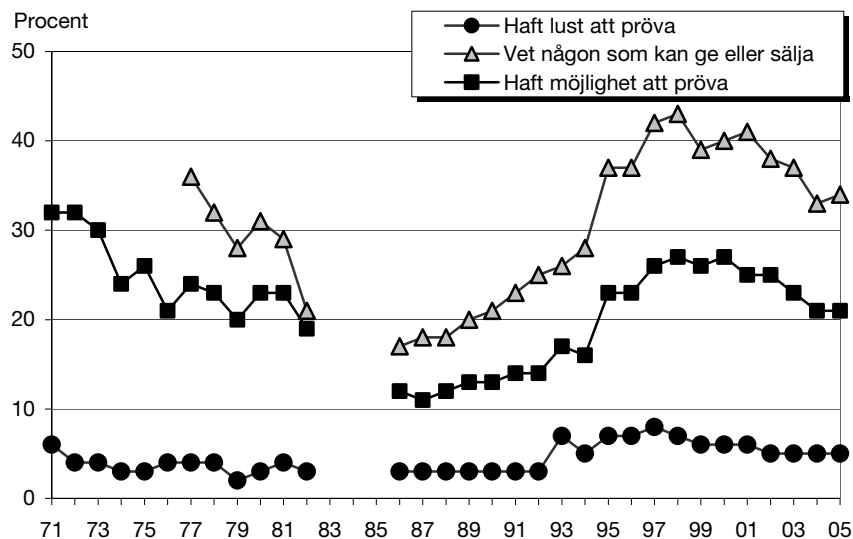

Diagram 14. Andelen elever i årskurs 9 bland dem som aldrig använt narkotika som "haft möjlighet" att pröva, "vet någon som kan sälja narkotika" samt "haft lust" att pröva. 1971–1982 och 1986–2005. (Tabell 52 respektive 53)

ning bland pojkarna (32%) medan värdet var detsamma bland flickorna (36%).

Under den redovisade perioden har det, oavsett vilken frågeformulering som använts, varit något fler flickor än pojkar som känt till någon person som skulle kunna förse dem med narkotika.

Det är således många i årskurs 9 som haft möjlighet att pröva narkotika, men avstått. Detta indikerar att lusten att pröva saknas. Tabell 53 och diagram 14 visar emellertid att det skett en viss attitydförändring under de senaste åren. När undersökningarna startade 1971 var attityden mot narkotika något mindre restriktiv än den var under hela 1980-talet. Då var andelen (bland dem som aldrig använt narkotika) som svarat att de haft lust att pröva narkotika 2–3 procent och andelen tveksamma 4–5 procent. Det fanns knappast någon könsskillnad.

Några år in på 1990-talet skedde emellertid en förändring, främst bland flickorna. Under några år i slutet av 1990-talet, och bland flickorna en bit in på 2000-talet, ökade andelen som uppgav att de haft lust att pröva narkotika (som mest 6% bland pojkarna och 9% bland flickorna). Under de senaste åren har andelen dock varit något lägre och 2005 var det 4 procent av pojkarna och 6% av flickorna som svarade att de haft lust att pröva. Andelen som anger

att de känner sig tveksamma har ökat från ca 5 procent 1991 till ca 10 1995 för att därefter vara relativt oförändrad.

När eleverna tillfrågas vilken sorts narkotika de tror att de skulle kunna få tag på är det i huvudsak cannabis de uppger (tabell 55). År 2005 uppgav 43 procent av pojkarna och 40 procent av flickorna att det inte trodde sig kunna få tag i någon sorts narkotika. Av såväl pojkarna som flickorna var det 28 procent som uppgav att de skulle kunna få tag i hasch. Motsvarande siffror var något lägre för marijuana. 14 procent av eleverna svarade att de skulle kunna få tag i ecstasy och 10 procent att de kunde få tag i heroin. Något färre uppgav att de kunde få tag i kokain, amfetamin eller LSD. Under hela mätperioden har cannabis varit det preparat som flest uppgivit att de skulle kunna få tag på.

Sniffning

Under 1950-talet blev det vanligt att sniffa lösningsmedel, d v s lättflyktiga kolväten som thinner, bensen, terpentin och aceton (CAN m fl 1997). Det var främst bland yngre tonåringar som detta uppmärksammades. Under senare år har emellertid butan- och propangas, som finns i cigarettändare, blivit vanliga sniffningsmedel.

Förändringar i frågeformuläret har medfört att data om sniffningsvanorna redovisas i två olika tabeller. Åren 1971–1982 ställdes frågan: ”Sniffar du?”, men ändrades från och med 1983 års undersökning till: ”Har du sniffat någon gång?” I tabell 56 redovisas elevernas erfarenhet av sniffning åren 1971–1983 och i tabell 57 åren 1983–2004. Utvecklingen för hela perioden sammanfattas i diagram 15, där effekten av den ändrade frågeformuleringen visas genom att två värden finns för 1983.

I början av 1970-talet var det betydligt fler elever i årskurs 9 som uppgav att de sniffade jämfört med senare delen av 1970-talet och 1980-talet. Åren 1971 och 1974 hade 27 respektive 13 procent av pojkarna och 17 respektive 11 procent av flickorna erfarenhet av sniffning. Sedan stabiliserades andelen elever med sniffningserfarenhet på en förhållandevis låg nivå under flera år (omkring 5%).

Andelen elever som med den nya frågeformuleringen 1983 svarat att de någon gång sniffat var 8 procent bland pojkarna och 6 bland flickorna. Denna nivå var därefter i stort sett oförändrad en bit in på 1990-talet. År 1995 ökade andelen som sniffat till 12 procent bland pojkarna, som låg kvar på denna nivå till 2000. Därefter har värdena varit något lägre (7% 2005). Med något enstaka undantag har det sedan 1995 varit 6–8 procent av flickorna som svarat att de sniffat någon gång.

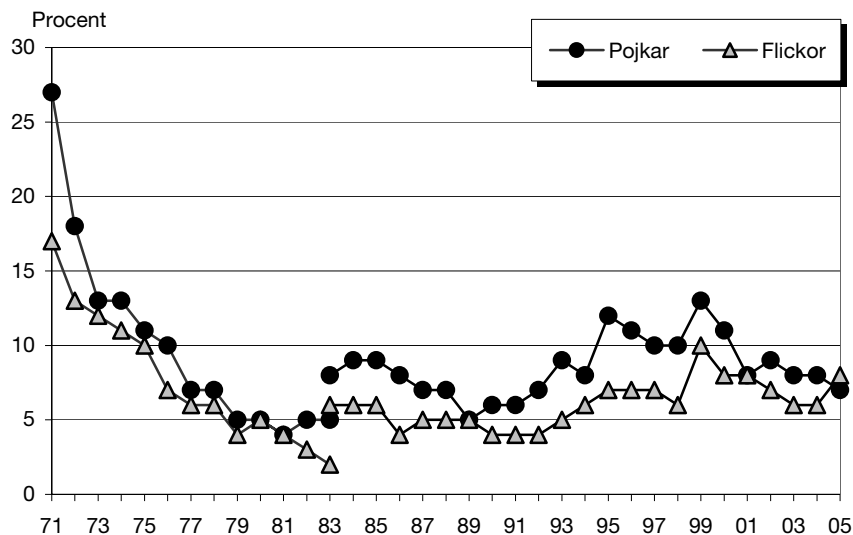

Diagram 15. Erfarenhet av sniffning bland elever i årskurs 9 efter kön. 1971–2005. (Tabell 56 och 57)

På frågan ”Händer det fortfarande att du sniffar?” svarade 1 procent ja under perioden 1987–1991. Under senare år har värdet mestadels varit 2 procent bland både pojkarna och flickorna.

Sömnmedel och lugnande medel

Som komplement till de årliga kartläggningarna av alkohol-, narkotika-, tobaks- och sniffningsvanorna ställdes en fråga om konsumtionen av sömnmedel och lugnande medel i 1976 och 1977 års undersökningar. Frågan avsåg endast sådan läkemedelskonsumtion som skett utan läkarordination.

I årskurs 9 var det vanligare bland flickorna än bland pojkarna att man svarat ”ja” på frågan om läkemedelskonsumtion (10 respektive 4% 1977). På en följdfråga om vilka preparat som använts visade det sig att olika typer av lugnande medel, främst Valium, var mest förekommande.

I 1986 års studie infördes två frågor som gällde elevernas eventuella användning av sömnmedel eller lugnande medel, med respektive utan läkarförskrivning. Den fråga som avsåg läkemedelsanvändning utan läkarrecept hade 1986 och 1987 ytterligare ett svarsalternativ, nämligen ”Ja, annat läkemedel,

nämligen...”. Det visade sig att många redovisade bruk av receptfria mediciner vid detta svarsalternativ varför det togs bort från 1988 års undersökning då frågan även formulerades om något. I tabell 58 redovisas därför endast resultaten från och med detta år.

Omkring 4–5 procent av eleverna i årskurs 9 har använt läkarförskrivna sömnmedel eller lugnande medel under flertalet år som frågan ställts (tabell 59). I de tre senaste undersökningarna har emellertid flickorna värde varit något högre (6–7%).

Under den redovisade perioden fram till och med 1993 var det omkring 1 procent av pojkarna och 2 procent av flickorna som svarade att de hade använt respektive medel utan recept (tabell 59). Under nästkommande 10-årsperiod (t o m 2003) var värdena relativt stabila både bland pojkarna (3–4%) och flickorna (ca 5%). Sömnmedel och lugnande medel utan läkarförskrivning var således något vanligare bland flickorna än bland pojkarna.

I samband med 2004 års undersökning ändrades frågan till att endast röra bruket av sömnmedel och lugnande medel av bensodiazepintyp. Jämförelser med tidigare år måste därför göras med yttersta försiktighet. Resultaten visar dock viss överensstämmelse med tidigare år, eftersom 4–6 procent uppgav att de använt sömn- eller lugnande medel med recept och 2–4 procent att de gjort detta utan recept (tabell 60).

Läkemedel tillsammans med alkohol

I kommentarerna till den redovisade läkemedelskonsumtionen i 1976 och 1977 års undersökningar framhölls bl a ”att det inte kan uteslutas att vissa skolungdomar använder läkemedel i berusningssyfte och att intaget ibland kombineras med alkoholkonsumtion”. För att visa hur vanligt det är att läkemedel kombineras med alkohol ställdes följande fråga under åren 1979–1982 samt 1986–1994: ”Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol?” Från och med 1995 års undersökning formulerades frågan om något till ”Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte?” vilket innebär att svaren inte är fullt jämförbara före och efter 1995. Svaren redovisas i tabell 61.

En betydande könsskillnad kan konstateras bland eleverna i årskurs 9 när det gäller läkemedel som kombineras med alkohol. År 1979 var det 20 procent av flickorna som hade gjort detta jämfört med 11 procent av pojkarna. Det sista året före omformuleringen av frågan, 1994, var det 10 procent av pojkarna och 21 av flickorna som använt läkemedel tillsammans med alkohol. År 1996 uppgav 8 respektive 17 procent att de använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte. Sedan mitten av 1990-talet har det skett en

nedgång, men relationen mellan pojkarna och flickorna har varit relativt oförändrad. Sålunda var det 3 procent av pojkarna och 8 av flickorna som år 2005 uppgav att de använt läkemedel i kombination med alkohol i berusningssyfte.

Vid en granskning av de läkemedel som eleverna uppgett att de använt kan konstateras att det till tre fjärdedelar rör sig om receptfria värktabletter (av vilka omkring hälften var paracetamolpreparat, t ex Alvedon) som kombineras med alkohol (framgår ej av tabell 61). Många redovisar också olika ibuprofenpreparat (t ex Ipren) (ca 25%) och knappt 10 procent av de uppgivna preparaten gäller sömnmedel eller lugnande medel.

Dopning

Kunskapen om användning av dopningsmedel är relativt begränsad. I syfte att kartlägga i vilken utsträckning sådan användning förekommer bland elever i årskurs 9 infördes några nya frågor i samband med 1993 års undersökning. Det har emellertid visat sig svårt, mot bakgrund av den begränsade kunskapen på området, att fastställa adekvata frågeformuleringar i enkäten. Efter en justering i 1995 års formulär var frågorna oförändrade till 2003 års formulär. På frågan om man någon gång använt något av dopingmedlen anabola steroider, testosteron eller tillväxthormon fanns svarsalternativen ”ja, som tablett”, ”ja, som injektion” samt ”nej” för respektive preparat. Från och med 2004 års undersökning har frågan ändrats till att endast gälla androgena anabola steroider (AAS) och frekvensen av detta användande.

Få elever i årskurs 9 har erfarenhet av dopingmedel (tabellerna 62 och 63). 1993 var det 1 procent bland pojkarna och mindre än 0,5 procent (redovisas som 0) bland flickorna som använt anabola steroider. Andelarna låg sedan kvar på dessa låga nivåer. Användning av tillväxthormon var ännu mer ovanligt. År 1993 hade 1 procent av pojkarna någon gång gjort detta och undersökningarna därefter var andelen mindre än 0,5 procent bland både pojkarna och flickorna.

Sedan 1995 redovisas endast de elever som uppgett att de använt tillväxthormon i injektionsform, då detta preparat inte finns i tablettform. Testosteron har redovisats av mindre än 0,5 procent av eleverna under tidsperioden, utom för pojkarna under åren 2001–2003 (1%).

I tabell 62 redovisas resultaten från den omformulerade frågan. Där framgår att det även med den nya formuleringen är ytterst få elever som uppger att de använt AAS (2% av pojkarna och 1 av flickorna).

ANT-undervisningen i skolan

Det åligger skolan att informera eleverna om olika beroendeframkallande medel och deras skadeverkningar. Detta kan ske inom ramen för olika ämnen och några detaljerade föreskrifter om innehållet eller antal timmar finns inte. Det har därför bedömts vara av intresse att få en uppfattning om hur mycket undervisning som ges.

1979–1982 ställdes en fråga till eleverna huruvida de haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak (ANT) under läsåret samt omfattningen av denna (tabell 64). Åren 1983–1985 fanns inte frågan med varför data från dessa år saknas i tabellen. Vid tolkningen av tabellen bör det observeras att undersökningarna 1979–1982 gjordes något senare på terminen (april/maj) än 1986–2005 (mars/april) och därför ”täcker av” en större del av läsåret.

De elever som inte fått någon undervisning alls om alkohol, narkotika och tobak under läsåret utgjorde 1986–1987 ca 20 procent efter att tidigare ha varit ca 10 procent. Under största delen av 1990-talet gällde detta 25–35 procent av eleverna. Därefter har det blivit ännu fler som svarat att de inte fått någon undervisning alls. År 2005 var det ca 43 procent som inte haft någon ANT-undervisning medan ungefär en fjärdedel haft någon enstaka timme och ytterligare 15 procent några timmars undervisning.

Elevernas sociala situation i skolan

Skoltrivsel

Det är väl känt att elevernas sociala anpassning och hur de finner sig tillrätta i skolan har samband med drogvanorna. Sedan 1984 har eleverna fått besvara en fråga om hur de trivs i skolan.

De flesta trivs ”ganska bra” eller ”mycket bra” i skolan. I den senaste undersökningen var det ca fyra femtedelar av eleverna som svarade detta (tabell 67). Ungefär 14 procent trivs ”så där” i skolan, d v s varken särskilt bra eller särskilt dåligt. Omkring 6 procent trivs ”ganska dåligt” eller ”mycket dåligt” i skolan.

Jämfört med 1984 har det blivit betydligt fler som trivs ”mycket bra” i skolan (även om situationen varit relativt oförändrad under 2000-talet). Skillnaderna mellan könen är små. 2005 var 40 respektive 34 procent av pojkarna och flickorna som svarade så jämfört med 16 respektive 19 procent år 1984.

Skolk

Samtidigt som frågan om trivseln i skolan infördes (1984) togs också en fråga med om hur ofta eleverna brukar skolka från skolan. Ungefär hälften av eleverna har under hela den redovisade perioden uppgett att de aldrig brukar skolka (tabell 68). Medan omkring en tredjedel brukar skolka någon gång per termin. Ca 5 procent skolkar en gång i månaden och 10 procent ett par gånger i månaden eller oftare. Förändringarna över tid har varit relativt begränsade och könsfördelningen tämligen jämn.

Spel

De senaste åren har spel om pengar uppmärksammats alltmer. I samarbete med Statens folkhälsoinstitut lades det därför in några frågor om spelande från och med 2000 års undersökning. Frågorna omarbetades i samband med årets undersökning för de skall vara mer jämförbara med internationella undersökningar. Detta omöjliggör dock jämförelser med tidigare år.

Undersökningarna visar att det är betydligt vanligare med spel om pengar bland pojkarna än bland flickorna (tabell 69–74). Den vanligaste typen av spel, både bland pojkarna och flickorna, är lotter (t ex Triss eller Bingolotto) (tabell 70). Att ha spelat för pengar på internet är även det vanligare bland pojkarna, men alls inte lika vanligt som mer traditionella spel (tabell 71).

Det var vanligare att pojkarna än flickorna återvände till spelstället med föresatsen att vinna tillbaka det de förlorat (tabell 72). Det var även vanligare att pojkar har spelat för mer pengar än de tänkt sig (tabell 73).

Det finns även betydande könsskillnader vad avser beloppen som läggs ner på spel. Bland pojkarna som spelat för pengar de senaste 30 dagarna var det 2005 40 procent som spelat för 50 kronor eller mer de senaste 30 dagarna medan motsvarande siffra för flickorna var 17 procent (tabell 74). Årets fråga ställdes i ett annat sammanhang jämfört med tidigare år och är därför inte helt jämförbar, vilket bl a indikeras av att många lämnade frågan obesvarad.

Samband mellan konsumtion av olika medel och vissa andra variabler

Redovisning av elevernas konsumtion av olika typer av droger har gjorts separat för varje medel. Det är emellertid också av intresse att belysa sambandet mellan konsumtionen av de olika medlen. Detta görs med utgångspunkt

dels från eventuell erfarenhet av narkotika och dels med beaktande av den totala årliga alkoholkonsumtionen.

För att sätta in drogvanorna i ett större sammanhang redovisas dessutom sambanden mellan narkotikaerfarenhet respektive alkoholkonsumtion och ett antal andra variabler som belyser elevernas sociala situation i skolan och privat. Dessa utgörs av trivsel i skolan, skolk, problem man fått p g a att man druckit alkohol, egen uppfattning av prestationen i skolan samt familjeförhållanden. Redovisade data gäller den senaste undersökningen (2005).

Narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel

För att belysa sambanden mellan konsumtionen av andra medel och narkotikaerfarenhet har eleverna i årskurs 9 delats in i två kategorier. Den ena utgörs av dem som någon gång använt narkotika medan den andra gruppen består av de elever som saknar sådan erfarenhet. I tabell 75 jämförs de båda grupperna med avseende på följande variabler: konsumtionen av sprit, kategorierna 5 och 6 på alkoholkonsumtionsindex, ”intensivkonsumtion” av alkohol, berusningsfrekvensen, ålder vid berusningsdebuten, konsumtionen av hembränt respektive smuggelsprit, problem på grund av alkoholkonsumtion, intag av läkemedel tillsammans med alkohol, sniffningserfarenhet samt tobakskonsumtion.

Tabellen visar att det finns ett relativt starkt samband mellan narkotikaerfarenhet och en tämligen frekvent konsumtion av sprit. Ett likartat samband finns också för konsumtionen av folköl, starköl och vin (framgår ej av tabellen). Bland dem som använt narkotika dricker 48 procent av pojkarna och 54 av flickorna sprit 2 gånger i månaden eller oftare. Bland dem som inte använt narkotika var motsvarande andelar 13 respektive 16.

Konsumtionskategorierna 5 och 6 är de högsta på alkoholkonsumtionsindex, vilket är ett mått på det totala årliga alkoholintaget. Bland dem som använt narkotika återfinns fler i dessa två konsumtionskategorier än bland dem som inte använt narkotika. Bland pojkarna utgjorde dessa andelar 56 respektive 14 procent och bland flickorna 59 respektive 12 procent i den senaste studien.

Även när det gäller narkotikaerfarenhet och berusningsbenägenheten finns betydande samband. Bland dem som använt narkotika uppgav knappt 70 procent att de intensivkonsumerar alkohol (dricker en alkoholmängd motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller 1 helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller 4 burkar starköl eller 6 burkar folköl vid samma tillfälle) en gång per månad eller oftare, jämfört med ca 20 procent bland övriga elever. På samma sätt förhåller det sig med berusningsfrekvensen; 63 procent av pojkarna och 73 av flickorna som använt narkotika dricker sig berusade varje eller nästan varje gång de dricker alkohol jämfört med ca 20 procent bland dem som aldrig använt narkotika.

Det finns också ett samband mellan narkotikaerfarenhet och tidig berusningsdebut. Ungefär 25 procent av dem som använt narkotika hade upplevt sin första alkoholberusning vid 13 års ålder eller tidigare. Motsvarande andel bland dem som inte använt narkotika var ca 7 procent.

En annan variabel som visar starkt samband med narkotikaanvändningen är konsumtionen av hemtillverkad sprit, s k hembränt. Omkring hälften av dem som använt narkotika hade druckit hembränt under de senaste 12 månaderna, jämfört med knappt 20 procent bland dem utan narkotikaerfarenhet. Det samma gäller konsumtionen av s k smuggelsprit. Att ha druckit smuggelsprit under de senaste 12 månaderna rapporterades av 64 procent av pojkarna i den förstnämnda gruppen och 18 procent i den andra. Motsvarande värden bland flickorna var 72 respektive 17 procent.

De elever som använt narkotika har också använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte i avsevärt större utsträckning än dem som aldrig prövat narkotika. Av dem med erfarenhet av narkotika var det 16 procent av pojkarna och 44 av flickorna som använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte. Bland de elever som saknar narkotikaerfarenhet uppgick motsvarande andelar endast till 2 respektive 5 procent. Det är överhuvudtaget fler flickor än pojkar som kombinerar alkohol med läkemedel och det gäller i synnerhet dem som använt narkotika.

Även konsumtionen av tobak, i form av rökning och/eller snusning, är betydligt vanligare bland de elever som använt narkotika än bland dem som saknar sådan erfarenhet. Bland pojkarna gällde detta 73 procent jämfört med 24 och för flickorna var motsvarande siffror 83 respektive 27 procent.

Bland dem som aldrig använt narkotika är det relativt få som uppgett att de har sniffat (5%), medan motsvarande andel i den andra gruppen är avsevärt högre (ca 43%).

Narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler

I tabell 76 redovisas sambanden mellan narkotikaerfarenheten och variabler såsom skoltrivsel, skolk, problem på grund av alkoholkonsumtion samt möjligheten att kommunicera med andra.

Bland dem som använt narkotika trivs ca 13 procent av eleverna ganska eller mycket dåligt i skolan, jämfört med ca 6 procent av dem som inte använt narkotika.

Andelen som skolkar ett par gånger i månaden eller oftare skiljer sig markant åt mellan dem som använt och dem som inte använt narkotika. Av de förstnämnda uppgav 32 procent bland pojkarna och 43 bland flickorna att de bru-

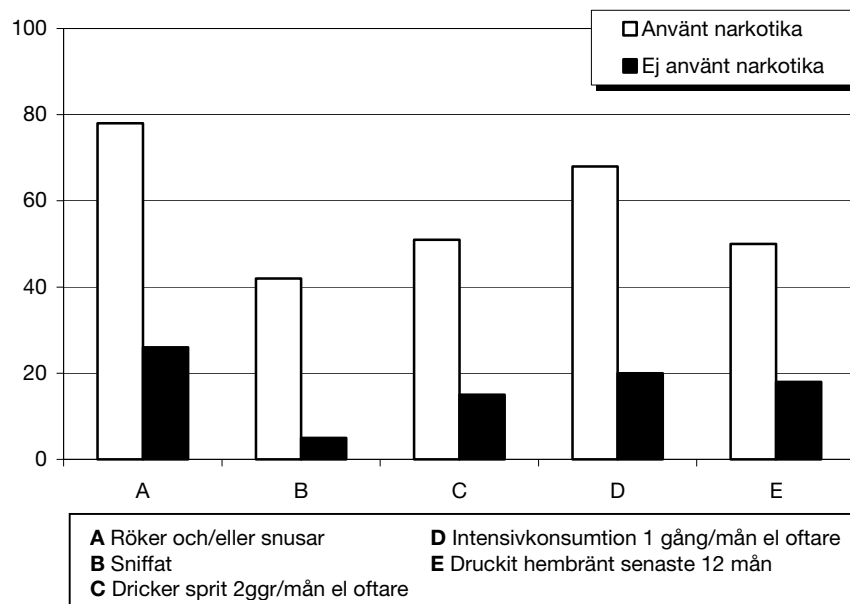

Diagram 16. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler. Årskurs 9. 2005. (Tabell 75)

kar skolka åtminstone ett par gånger i månaden. Bland dem som inte provat narkotika var det ca 10 procent som skolkade så ofta.

De mer utbredda alkoholvanorna som de elever som använt narkotika uppvisar återspeglas även när det gäller negativa konsekvenser av att dricka alkohol. De olika negativa konsekvenserna har delats in i fyra olika grupper (se avsnittet Problem i samband med alkoholkonsumtion) som benämns individuella, relations-, sexuella samt brottsrelaterade problem.

Det är således fler bland dem som använt narkotika som upplevt negativa konsekvenser av alkoholkonsumtion än bland dem som inte gjort det. Drygt 90 procent av pojkarna och flickorna rapporterade individuella problem jämfört med 37 respektive 45 procent bland dem som ej använt narkotika. Av pojkarna som använt narkotika var det 59 procent som uppgav att de råkat ut för relationsproblem i samband med alkoholkonsumtion och bland flickorna 81 procent. Bland elever utan narkotikaerfarenhet var motsvarande siffror 20 respektive 30 procent.

Sexuella problem var inte lika vanligt som övriga problemtyper, men det finns ändå ett tydligt samband mellan narkotikaerfarenhet och sådana problem. Bland pojkarna var det 48 respektive 8 procent och bland flickorna 53 respektive 10 som upplevt problem av sexuell natur. Brottsrelaterade pro-

blem uppgavs av 62 procent av pojkarna med narkotikaerfarenhet och 12 bland övriga. För flickorna var motsvarande värden 59 respektive 13 procent.

Andelen elever som uppgav att de har ganska eller mycket svårt att prata, t ex om problem, med vuxna var högre bland dem som hade erfarenhet av narkotika. Var tredje pojke och flicka som prövat narkotika uppgav att de har svårt att prata med föräldrarna eller annan vuxen de lever med. Motsvarande värde för dem som inte använt narkotika var 16 respektive 22 procent. Däremot fanns det inga betydande skillnader mellan grupperna när det gäller möjligheten att prata med annan vuxen.

Bland dem som använt narkotika uppgav 48 procent av pojkarna och 65 av flickorna att det var ganska eller mycket svårt att prata med elevvårdspersonal. Motsvarande siffror för dem som inte använt narkotika var 40 respektive 53 procent. När det gäller syskon eller kamrater som samtalspartner om problem fanns det inga skillnader mellan pojkar som använt och de som inte använt narkotika, medan värdena bland flickorna var något högre bland dem som hade sådan erfarenhet.

Även beträffande möjligheten att prata med syskon var det något fler som uppgav att detta var svårt bland dem som använt narkotika (25 respektive 23% bland pojkarna och 31 respektive 25% bland flickorna).

Alkoholkonsumtion och konsumtionen av andra medel

Utifrån den tidigare redovisade indelningen i alkoholvanekategorier med hjälp av konsumtionsindex (se avsnittet ”Total årlig alkoholkonsumtion”) har eleverna delats in i fyra grupper. Icke-konsumenterna (kategori 0) utgör en egen grupp medan övriga kategorier slagits ihop två och två. I tabell 77 jämförs dessa fyra grupper med avseende på följande variabler: konsumtionen av sprit, sk intensivkonsumtion av alkohol, berusningsfrekvens, berusningsdebut vid 13 års ålder eller tidigare, konsumtion av hembränt och smuggelsprit, användning av läkemedel tillsammans med alkohol, tobaksvanor, sniffning samt erfarenhet av narkotika (se också diagram 17).

Tabellen visar att en betydande andel av eleverna i den högsta konsumtionskategorin har en frekvent konsumtion av sprit. 66 procent av pojkarna och 78 av flickorna i kategori 5–6 dricker sprit 2 gånger i månaden eller oftare, jämfört med en respektive tre procent i kategori 1–2.

Intensivkonsumtion av alkohol någon gång i månaden eller oftare är som väntat betydligt vanligare i de högre konsumentkategorierna än i de lägre. Drygt 80 procent i kategorierna 5–6 rapporterade intensivkonsumtion en gång i månaden eller oftare, jämfört med ca 5 procent i kategorierna 1–2.

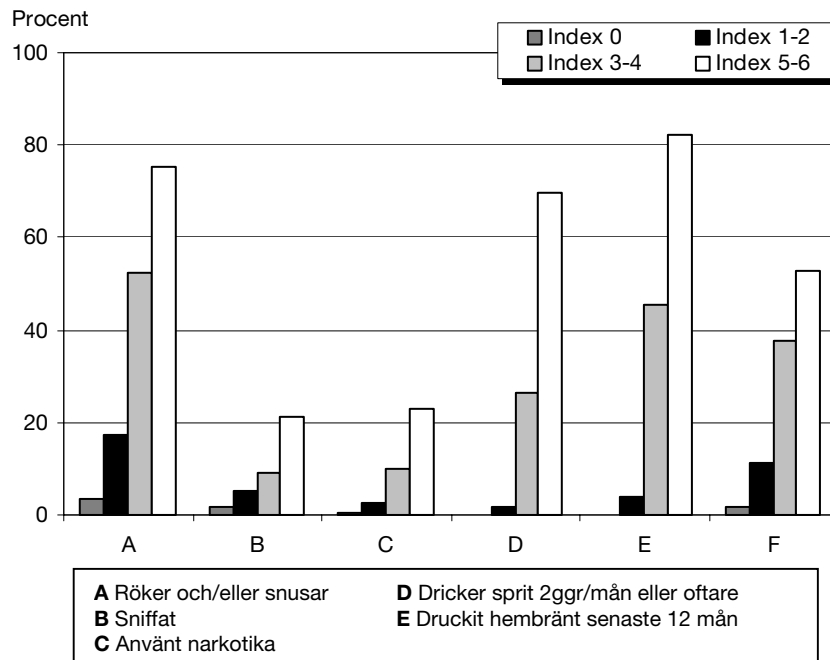

Diagram 17. Sambandet mellan alkoholkonsumtionsindex (se avsnittet "Total årlig alkoholkonsumtion") och vissa andra variabler. Årskurs 9. 2005. (Tabell 77)

Andelen pojkar och flickor som uppger att de dricker sig berusade varje eller nästan varje gång ökar med stigande årlig alkoholkonsumtion. Andelarna uppgick till ca 9 procent i den lägsta konsumentkategorin (1–2) och 77 i den högsta kategorin (5–6).

Det finns ett mycket tydligt samband mellan den beräknade årskonsumtionen av alkohol och åldern vid första berusningstillfället. Bland pojkarna och flickorna i den högsta konsumtionskategorin var det ungefär en sjuandedel som var 13 år eller yngre första gången de berusade sig. I kategorierna 1–2 var motsvarande siffra ca 3 procent.

Drygt hälften av dem som dricker mest har druckit hemtillverkad sprit (hembränt) de senaste 12 månaderna, jämfört med ungefär 12 procent i den lägsta. På samma sätt var det vanligare med ökande alkoholkonsumtion att ha druckit smuggelsprit. I gruppen med lägst konsumtion hade ca 11 procent av eleverna druckit smuggelsprit under de senaste 12 månaderna jämfört med ca 66 procent i den högsta konsumtionsgruppen.

Att kombinera alkohol och läkemedel (i berusningssyfte) är vanligare bland dem med hög alkoholkonsumtion. Sålunda uppgav 1 procent av pojkarna i

den lägsta konsumtionskategorin att de gjort detta någon gång jämfört med 11 procent i kategori 5–6. Bland flickorna var motsvarande andelar 4 respektive 30 procent.

Ju mer alkohol eleverna brukar dricka desto vanligare är det att de också använder tobak. I den lägsta konsumtionskategorin var det 17 procent av pojkarna och 20 procent av flickorna som rökte och/eller snusade mot 73 respektive 82 procent i den högsta kategorin.

Erfarenhet av sniffning förekommer endast i mycket liten utsträckning bland de elever som inte dricker alkohol (1–2%) liksom i gruppen med lägst konsumtion (5%). Bland dem som dricker mest hade ca 22 procent sniffat någon gång.

Bilden när det gäller erfarenhet av narkotika liknar den för sniffning. Av dem som inte dricker alkohol var det nästan ingen som prövat narkotika (1%) och i gruppen med lägst alkoholkonsumtion 3 procent. I den högsta konsumtionsgruppen utgjorde de som använt narkotika 22 procent av pojkarna och 27 procent av flickorna.

Alkoholkonsumtion och vissa andra variabler

På samma sätt som i tabell 77 har eleverna delats in i 4 olika grupper utifrån alkoholkonsumtionsindex för beräkning av eventuella samband med vissa andra variabler (tabell 78). Icke-konsumenterna (kategori 0) utgör en egen grupp medan övriga kategorier slagits ihop två och två.

Trivseln i skolan var sämre ju högre den årliga alkoholkonsumtionen var, även om skillnaderna mellan grupperna inte var så stora. Bland de pojkar som dricker mest var det 12 procent som uppgav att de trivs dåligt i skolan. I de andra grupperna var det mellan 4 och 8 procent som gav detta svar. Bland flickorna var det 16 procent i den högsta konsumtionsgruppen som trivdes ganska eller mycket dåligt i skolan, jämfört med 10 procent i konsumtionskategori 3–4 och 5 procent i konsumtionskategori 1–2.

De elever som dricker mest är också de som skolkar mest. Som exempel kan nämnas att det bland icke-konsumenterna var ca 4 procent som skolkar ett par gånger i månaden eller oftare. I den högsta konsumtionskategorin var det 28 procent av pojkarna och 37 av flickorna som skolkar så ofta.

Ju mer man dricker desto större är sannolikheten att man råkat ut för alkoholrelaterade problem av något slag. I den högsta konsumtionskategorin uppgav ca 93 procent att de haft ”individuella problem”. ”Relationsproblem” uppgavs i samma grupp av 62 procent av pojkarna och 79 av flickorna. Motsvarande andelar för ”sexuella problem” var 43 respektive 46 procent och för ”brottsrelaterade problem” uppgick andelen till ca 52 procent i högsta kon-

sumtionsgruppen. I övriga konsumtionskategorier minskar andelarna med minskande alkoholkonsumtion.

Det var fler elever bland dem som dricker relativt mycket, jämfört med dem som inte dricker alkohol, som uppgav att de har ganska eller mycket svårt att prata med föräldrarna om problem. Bland dem i de högsta konsumtionsklasserna var det 21 procent av pojkarna och 34 av flickorna som uppgav detta. Motsvarande siffror bland dem som inte dricker alkohol var 14 respektive 17 procent. När det gäller möjligheten att prata med en annan vuxen person var skillnaderna mellan de olika konsumtionsklasserna relativt små, framförallt bland pojkarna.

Andelen som tycker att det är svårt att prata med elevvårdspersonal var högre i de övre konsumtionsklasserna (44 respektive 65% bland pojkarna och flickorna) medan motsvarande andel var lägre bland icke-konsumenterna (34 respektive 46%). Relationen mellan möjligheten att prata med kamrater och den uppgivna alkoholkonsumtionen följde ett likartat mönster för flickorna, medan det inte fanns någon tydlig tendens bland pojkarna. När det gäller att kunna prata med en kamrat om sina problem var det något fler icke-konsumenter än konsumenter i den lägsta kategorin som upplevde detta som en svårighet. När det gäller syskon som samtalspartner är skillnaderna små mellan de olika grupperna.

Regionala skillnader

Genom att slå ihop svaren från tre års undersökningar kan resultaten redovisas uppdelade på regioner, vilket görs i form av skglidande medelvärde (för varje undersökning tas ett år bort och ett läggs till). Regionerna består av Stockholms län, Skåne län, Västra Götalands län, samt övriga landet uppdelade i tre regioner, södra, mellersta och norra Sverige (se avsnittet Urval).

Alkoholkonsumtion

Det finns stora regionala skillnader i Sverige avseende alkoholkonsumtionen. Av tabell 79 och diagram 18 framgår att alkoholkonsumtionen bland pojkarna är högre i Skåne län jämfört med övriga landet. Lägst är konsumtionen i norra Sverige samt i Stockholms län. I varje region, förutom Stockholm, är pojkarnas konsumtion högre än flickornas. I Skåne, Västra Götaland och mellersta Sverige var flickornas konsumtion större jämfört med pojkarnas i Stockholm och norra Sverige.

Bland flickorna är skillnaderna mellan regionerna mindre. Den mest påtagliga skillnaden är att flickorna i norra Sverige redovisar en lägre genomsnittskonsumtion än övriga landet.

Även när det gäller intensivkonsumtionen uppvisar norra Sverige och Stockholms län de lägsta värdena bland pojkarna. I samtliga regioner utom i norra Sverige är det fler pojkar än flickor som intensivkonsumerar en gång i månaden eller oftare.

Erfarenheten av hembränt (hemgjord sprit) och smuggelsprit skiljer sig också åt mellan olika delar av landet. Det är vanligast att ha druckit hembränt i de norra och mellersta delarna av Sverige. Minst andel som gjort detta återfinns i Stockholms län. Erfarenheten av smuggelsprit är störst i Skåne. Minst erfarenhet av att ha druckit smuggelsprit hade eleverna i norra Sverige.

Det fanns även vissa regionala skillnader när det gäller varifrån eleverna fått tag i alkoholen. Det är en större andel av såväl pojkarna som flickorna i Skåne, jämfört med de övriga regionerna, som fått alkoholdrycker från sina föräldrar. Detta gällde samtliga alkoholdrycker. Det var även betydligt vanligare ha köpt alkohol i ett grannland i Skåne jämfört med resten av landet (tabellerna 80–82). Däremot gäller motsatsen för kategorin ”annan vuxen som köpt ut”.

Andelen elever som upplevt negativa konsekvenser av sin alkoholkonsumtion skiljer sig inte i samma utsträckning mellan regionerna som konsumtionsvanorna. Den mest påtagliga skillnaden för perioden 2003–2005 är att andelen elever som upplevt olika typer av alkoholrelaterade problem är något lägre i norra Sverige jämfört med övriga delarna av landet för flertalet problemkategorier (tabell 83).

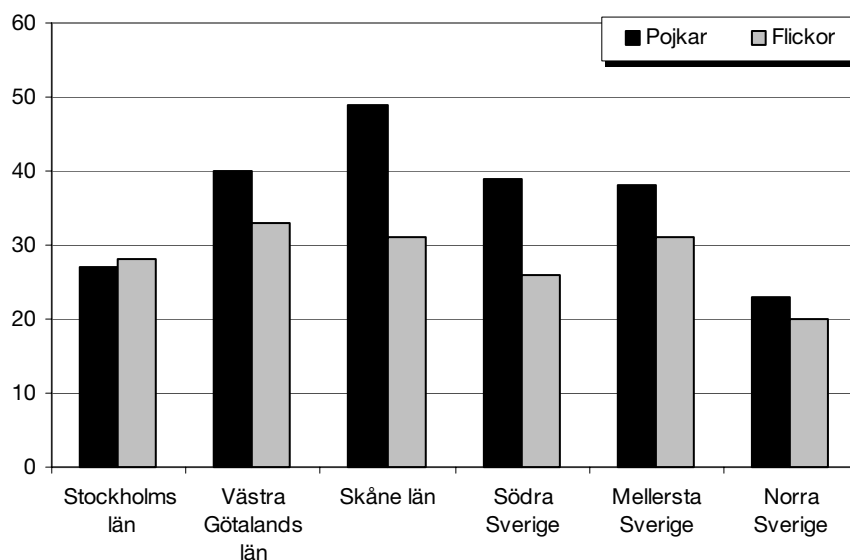

Diagram 18. Genomsnittskonsumtion i dl 100% alkohol i olika regioner i Sverige. Årskurs 9. Medeltal för perioden 2003–2005. (Tabell 79)

Tobak, narkotika och sniffning

Bland pojkarna är det små regionala skillnader när det gäller rökning och snusning (tabell 84).

Även bland flickorna är skillnaderna små. Den mest påtagliga är att andelen som snusat är betydligt högre i norra Sverige (14%) än i övriga delar av landet (3–8%). Härtill kan läggas att flickorna i norra Sverige röker i något mindre utsträckning än flickorna i andra delar av landet.

Erfarenheterna av sniffning var relativt jämnt fördelade i landet och de regionala skillnaderna är små både bland pojkarna och flickorna.

Att ha prövat narkotika är vanligast i Stockholms och Skåne län (ca 9%) och minst vanligt i norra Sverige (ca 5%). Det är också vanligare att ha haft möjlighet att pröva narkotika i Stockholms och Skåne län (ca 25%) än i norra Sverige (ca 16%). I övriga delen av landet är värdet ca 21 procent. Däremot är lusten att pröva narkotika relativt jämnt fördelad över landet (ca 4% bland pojkarna och ca 6% bland flickorna).

Årskurs 6

Sedan 1983 genomförs drogvanundersökningen i årskurs 6 endast vartannat år. I inledningsavsnittet av resultatredovisningen för årskurs 6 beskrivs alkoholvanorna. Därefter följer redovisningen av tobaks-, narkotika- och sniftningsvanorna. I de därpå följande avsnitten beskrivs föräldrarnas kännedom om elevernas drogvanor samt hur man vanligen får tag på alkohol. ANT-undervisningens omfattning och vad eleverna anser om den återfinns i ett avsnitt innan redovisningen för årskurs 6 avslutas med en beskrivning av sambanden mellan skolk och alkoholkonsumtion respektive andra beteenden.

Omformuleringar av vissa frågor, begreppsdefinitioner och en del andra praktiska resonemang har berörts relativt utförligt i det inledande metodavsnittet.

Alkohol

Först redovisas andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol. Därefter andelen konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit samt hur vanligt det är att man är konsument av en eller flera alkoholdrycker. Även andelen elever som druckit alkohol någon gång under vårterminen respektive under den senaste veckan presenteras.

För vardera mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit återges konsumtionsfrekvensen och den ungefärliga konsumerade kvantiteten per konsumtionstillfälle. Därefter redovisas hur vanligt det är att eleverna i årskurs 6 dricker relativt stora mängder alkohol. Avsnittet om alkoholvanorna avslutas med en redovisning dels av konsumtionsindex, som är ett mått på den totala årliga konsumtionen av olika drycker, dels av berusningsbenägenheten.

Konsumenter respektive icke-konsumenter av alkohol

Som beskrivits i metodavsnittet har eleverna delats in i konsumenter och icke-konsumenter av alkohol under undersökningsperioderna 1971–1982 respektive 1987–2005. De som uppgett en konsumtion av åtminstone ett glas öl, 2 cl vin, 2 cl alkoholisk eller stark cider eller 2 cl sprit någon gång om året

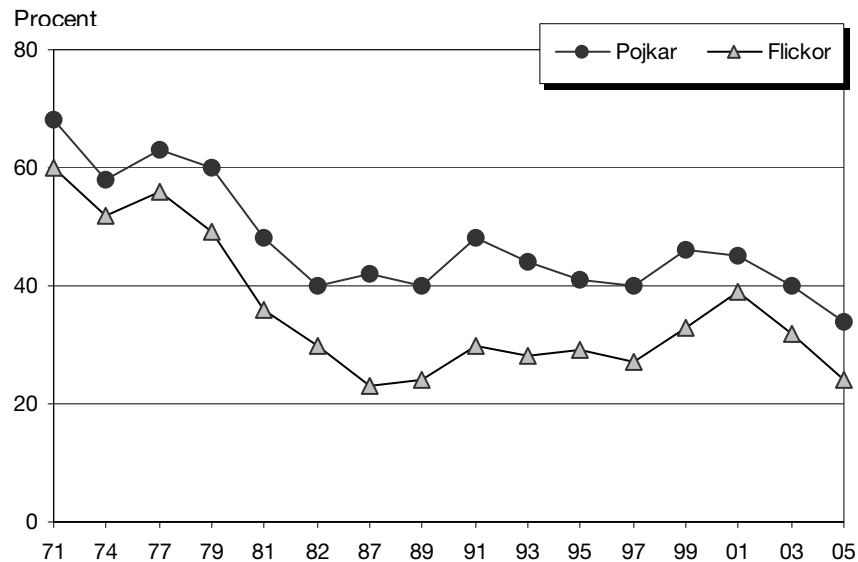

Diagram 19. Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 6 efter kön. 1971–2005.
(Tabell 85)

eller mer sällan har klassificerats som alkoholkonsumenter. Under åren 1983–1985 beräknades inte konsumtionsindex. I stället frågades hur ofta eleverna brukade dricka starköl, vin, blanddrycker eller sprit. De som på denna fråga markerat alternativet ”dricker aldrig systemvaror” betraktades som icke-konsumenter av alkohol. Eftersom denna definition skiljer sig betydligt från den som utgår från konsumtionsindex är en jämförelse inte meningsfull.

I diagram 19 och tabell 85 redovisas andelen konsumenter respektive icke-konsumenter av alkohol i årskurs 6 åren 1971–1982 samt 1987–2005. Under 1980-talet minskade andelen alkoholkonsumenter bland eleverna i årskurs 6. Detta gällde speciellt bland flickorna, vilkas andel både 1987 och 1989 var mindre än hälften av 1979 års siffra. År 1989 var det nästan dubbelt så många pojkar (40%) som flickor (24%) som klassificerades som alkoholkonsumenter. Mellan 1989 och 1991 ökade andelen alkoholkonsumenter bland pojkarna från 40 till 48 procent och bland flickorna från 24 till 30 procent. Därefter minskade åter andelen något bland pojkarna för att öka igen i 1999 och 2001 års undersökningar. I de två senaste undersökningarna minskade återigen andelen alkoholkonsumenter (34% 2005). Flickornas värden var relativt stabila under 1990-talet, men ökade något 1999 och 2001 för att sedan åter minska (24% 2005).

Kombinationer av olika alkoholdrycker

I tabellerna 86 och 87 redovisas hur många som är konsumenter dels av respektive alkoholdryck och av olika kombinationer av drycker.

På grund av att mellanöl ingick i alkoholkonsumtionen till och med 1977 års studie är det inte relevant att göra några jämförelser med de undersökningar som gjordes fram till och med detta år när det gäller kombinationer av drycker. Under åren 1983–1985 gjordes ingen sådan översikt över dryckes-kombinationer.

Majoriteten av eleverna i årskurs 6 dricker inte någon alkoholdryck. I den senaste undersökningen gällde detta 62 procent av pojkarna och 72 av flickorna. Blanddrycker (som ingår i undersökningen sedan 1999) är den populäraste alkoholdrycken och 2005 var det 28 procent av pojkarna och 21 bland flickorna som var konsumenter av alkoholisk och/eller stark cider.

Druckit alkohol under vårterminen

Från och med 1983 års undersökning har eleverna besvarat frågan: ”Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit?” Tabell 88 visar att de allra flesta inte har druckit alkohol någon gång under vårterminen. Under den studerade perioden har det varit något fler pojkar än flickor som druckit alkohol under vårterminen. År 2005 gällde detta 26 procent av pojkarna och 20 av flickorna. Av de elever som druckit alkohol under vårterminen har flertalet gjort detta endast en gång.

Druckit alkohol senaste veckan

Förutom den ovan redovisade frågan om alkoholkonsumtion under vårterminen har det från och med 1983 ställts en fråga med följande lydelse: ”Har du druckit öl, vin eller sprit den senaste veckan (d v s 7 dagar tillbaka fr o m igår)? Räkna inte med lättöl.” I samband med 1997 års formulär tillkom alternativet ”alkoholisk samt stark cider”.

I årskurs 6 är det ganska få elever som uppgett att de druckit alkohol veckan omedelbart före undersökningstillfället (tabell 89). Åren 1983 och 1987 (uppgift saknas för 1985) var det cirka 5 procent av pojkarna och 2 procent av flickorna som gjort detta. Bland pojkarna inträffade en ökning till 13 procent 1991. Därefter sjönk värdena under några år för att öka 1999 (15%). Sedan dess har andelen åter sjunkit och uppgick 2005 till 7 procent. Bland flickorna skedde en liten ökning i slutet av 1980-talet och värdena låg därefter relativt oförändrade runt 4–7 procent, men ökade något fram till och med år 2001 (9%). Sedan dess har det åter skett en minskning och andelen uppgick till 4 procent i årets undersökning.

Konsumtionen av folköl

I och med 1976 års skolundersökning infördes en fråga om konsumtionen av folköl. Tillsammans med mellanölskonsumtionen redovisas den i tabell 90.

Konsumtionen av mellanöl bland eleverna i årskurs 6 minskade något mellan 1971 och 1974 för att därefter vara relativt oförändrad i 1977 års undersökning. En klar majoritet av dem som drack mellanöl gjorde detta någon gång i månaden eller mer sällan och för flertalet uppgick konsumtionen till högst en burk per gång.

Motsvarande relativt låga konsumtion gällde också dem som drack folköl i 1977 års undersökning. Andelen konsumenter steg därefter mellan 1977 och 1979 men sjönk sedan fram till 1982 då den var 30 procent bland pojkarna och 20 bland flickorna. Den var sedan relativt oförändrad bland pojkarna under resten av 1980-talet medan den minskade ytterligare bland flickorna. I 1991 års studie ökade andelen till 39 procent bland pojkarna och 22 bland flickorna. Huvuddelen av denna ökning föreföll dock ligga i den grupp som uppgett att de dricker mer sällan än någon gång i månaden respektive endast dricker en flaska eller mindre per gång. Andelen har därefter sjunkit, med undantag av 1995 års värden. 2005 var andelen konsumenter av folköl 21 procent av pojkarna och 12 procent av flickorna.

Under hela perioden har konsumtionen av folköl varit relativt begränsad. Av dem som överhuvudtaget druckit hade en stor andel gjort detta mer sällan än någon gång i månaden och kvantiteten uppgick nästan uteslutande till en flaska eller mindre.

Starkölskonsumtionen

Eftersom mellanöl var den absolut vanligaste öldrycken bland skolungdom under 1970-talet ställdes inga frågor om folk- och starkölskonsumtionen i de första skolundersökningarna. Inför möjligheten av ett mellanölsförbud togs starköl med i 1976 års studie.

Som framgår av tabell 91 var det relativt ovanligt 1977 att eleverna i årskurs 6 drack starköl (16% av pojkarna och 10% av flickorna). Efter en ökning 1979 (27 respektive 16%) sjönk värdena åter och var 1982 på ungefär samma nivå som 1977. Därefter var andelen starkölskonsumenter relativt oförändrad fram till 1991 då de ökade (till 23 respektive 10%), varefter värdena fram till 2001 låg kring 20 procent för pojkarna för att sedan minska (12% 2005). Andelen starkölskonsumenter bland flickorna har sedan 1991 legat kring 10 procent, men har i de två senaste undersökningarna minskat och uppgick till 6 procent 2005. En stor majoritet av starkölskonsumenterna i årskurs 6 dricker högst en gång i månaden.

Kvantiteten starköl som eleverna uppgav sig dricka vid varje tillfälle var större under 1970-talet än senare. 1979 svarade 5 procent av pojkarna och 4 procent av flickorna att de brukar dricka 1 burk starköl eller mer per gång. I 1989 års undersökning var motsvarande andel bland pojkarna 3 procent medan det bland flickorna praktiskt taget inte var någon som uppgav att de brukade dricka 1 burk eller mer per gång. Därefter har andelarna minskat ytterligare och uppgick 2005 till ca en procent bland både pojkarna och flickorna.

Vinkonsumtionen

Under 1970-talet uppgav cirka hälften av eleverna i årskurs 6 att de brukade dricka vin (tabell 92). I början på 1980-talet minskade emellertid andelen vinkonsumenter och utvecklingen fortsatte sedan under resten av decenniet. 1989 var det 28 procent bland pojkarna och 19 bland flickorna som var vinkonsumenter. År 1991 ökade dessa andelar (33 respektive 23%) och låg kvar på denna nivå för att i de två senaste undersökningarna åter minska (16 respektive 12% 2005).

Av dem som överhuvudtaget dricker vin gör en stor majoritet det mera sällan än någon gång i månaden och i relativt begränsade kvantiteter. I samtliga studier har det vanligaste svarsalternativet inneburit en konsumtion av mindre än 10 cl per tillfälle. En konsumtionsmängd av en halvflaska eller mer förekommer knappast. Andelen pojkar som dricker 10–20 cl per gång låg under 1970-talet omkring 20 procent. Den har därefter minskat och låg på 1980-talet omkring 8 procent. Motsvarande värde bland flickorna låg i början och mitten av 1970-talet omkring 17 procent. Därefter har en minskning skett och i den senaste undersökningen var det ca 2 procent som uppgav att de brukar dricka 10 cl eller mer.

Spritkonsumtionen

Även när det gäller spritkonsumtionen inträffade en minskning under 1980-talet. Tabell 93 visar att andelen pojkar i årskurs 6 som drack sprit var omkring 32 procent under 1970-talet och andelen flickor omkring 25 procent. År 1981 hade värdena sjunkit till 21 procent bland pojkarna och 15 bland flickorna och låg sedan på ungefär samma nivå de följande undersökningarna. Mellan undersökningarna 1989 och 1991 inträffade emellertid en viss ökning från 21 till 26 procent hos pojkarna och från 12 till 16 procent hos flickorna. Därefter har värdena minskat och 2005 uppgick de till 12 procent för pojkarna och 11 för flickorna.

De elever i årskurs 6 som konsumerar sprit gör detta i mycket begränsade kvantiteter och ganska sällan. Majoriteten dricker mer sällan än någon gång i månaden. Likaså är det en majoritet av dem som dricker som uppger en kvantitet på 2 cl per tillfälle.

Konsumtionen av hemtillverkad sprit (s k hembränt)

I 1997 års undersökning tillkom frågan ”Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkad sprit, s k hembränt?” Det var mycket få elever som druckit hembränt; 86 procent av pojkarna och 91 av flickorna hade aldrig druckit detta (tabell 94). Andelen elever som druckit hembränt de senaste 12 månaderna är lägre under 2000-talet än i slutet av 1990-talet och uppgick 2005 till 4 procent bland pojkarna och 3 bland flickorna.

Konsumtionen av blanddrycker

Sedan 1999 års undersökning har eleverna i årskurs 6 tillfrågats om hur ofta och hur mycket de dricker av s k blanddrycker (cider, alkoläsk, winecoolers eller andra blanddrycker) (tabell 95). Andelen konsumenter av blanddrycker var lägre 2005 (28% bland pojkarna och 21 bland flickorna) jämfört med 2003 (34 respektive 28%). Cirka 7 procent av pojkarna och 4 procent av flickorna uppgav att de dricker 1 flaska eller mer när de dricker blanddrycker och 6 respektive 4 procent gör det en gång i månaden eller oftare.

Total årlig alkoholkonsumtion

För att få en sammanfattande beskrivning av alkoholintagets storlek har ett mått på den totala årskonsumtionen beräknats. För vidare beskrivning och diskussion av hur konsumtionsindex är konstruerat hänvisas till avsnittet ”Definitioner av vissa begrepp” i inledningen.

I tabell 96 redovisas andelen elever för varje indexkategori. Andelen icke-konsumenter ökade betydligt mellan 1977 och 1982 (från 36 till 58 procent för pojkarna och från 43 till 67 procent för flickorna). Värdena var därefter i stort sett oförändrade bland pojkarna medan flickorna ökade sin andel ytterligare till ca 75 procent 1987. Sedan 1991 har andelen icke-konsumenter bland pojkarna varierat mellan 51 och 59 procent, men uppgick 2005 till 62 procent. Bland flickorna har andelen under samma period, med undantag för 2001 (58%), varierat mellan 65 och 72 procent (72% 2005).

Majoriteten av alkoholkonsumenterna återfinns i kategori 1, d v s i gruppen med lägst konsumtion. Denna andel minskade under början av 1980-talet men ökade under slutet av 1980-talet. Sedan slutet av 1990-talet har andelen i konsumtionskategori 1 minskat och uppgick 2005 till 29 procent bland pojkarna och 21 bland flickorna.

Berusningsbenägenheten

Två olika frågor i formuläret avser att belysa berusningsbenägenheten. Den ena gäller berusningsfrekvensen medan den andra mäter förekomsten av kon-

sumtionen av stora mängder alkohol vid ett och samma tillfälle (s k intensivkonsumtion).

Frågan har genomgått vissa förändringar genom åren, vilket beskrivits utförligt i avsnittet ”Definitioner av vissa begrepp” i inledningen. Dessa förändringar medför vissa jämförelsesvårigheter, som bör hållas i minnet vid tolkningen av tabell 97. Sedan 2001 års studie lyder frågan ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en hel flaska vin eller fyra stora flaskor alkoholisk eller stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”. Uppgifter om intensivkonsumtion saknas för åren 1983 och 1985.

Av eleverna i årskurs 6 var det fler pojkar än flickor som svarade att de någon gång druckit alkohol i de mängder som angavs ovan. År 2005 redovisades att en sådan konsumtion förekommit av 13 procent av pojkarna och 7 av flickorna. Dessa andelar är lägre än värdena 1979 då motsvarande konsumtion uppgavs av 22 procent av pojkarna och 14 av flickorna. Det är ytterst få som redovisar att detta händer oftare än ”några gånger per år”. År 2005 gällde detta 2 procent av pojkarna och 1 procent av flickorna.

Som komplement till uppgifterna om intensivkonsumtion av alkohol har en fråga ställts om hur ofta eleverna känner sig berusade när de dricker alkohol. På grund av skillnader i frågans konstruktion och redovisningssätt saknas uppgifter från åren 1983 och 1985. Av tabell 98 framgår att en stor majoritet av eleverna aldrig dricker så mycket alkohol att de känner sig berusade. Summeras andelen elever som inte dricker alls med dem som aldrig känner sig berusade så motsvarar dessa 91 procent av pojkarna och 92 procent av flickorna 2005.

Berusningsfrekvensen sjönk i slutet av 1970-talet och början av 1980-talet för att därefter vara relativt oförändrad under 1980-talet och början av 1990-talet. År 1991 uppgav totalt 4 procent av pojkarna att de i samband med alkoholkonsumtion kände sig berusade någon gång ibland eller oftare. Motsvarande siffra för flickorna var 2 procent. Sedan dess har detta värde i princip varit oförändrat för både pojkarna och flickorna (3% 2005).

Tobak

I detta avsnitt redovisas först andelen rökare och därefter andelen snusare. Som nämnts i motsvarande avsnitt för årskurs 9 har även frågorna om tobakskonsumtionen ändrats från och med 1983 års studie, vilket försvårar jämförelser över tid.

Rökning

Under 1970-talet minskade antalet rökare. Mellan 1971 och 1981 sjönk andelen som röker från 14 till 6 procent bland pojkarna och från 16 till 5 procent bland flickorna (tabell 99). Med den nya frågeformuleringen som infördes 1983 var det 2 procent av eleverna som uppgav att de röker (diagram 20 och tabell 99). Denna andel var sedan oförändrad under några år, men från 1987 till 1989 steg andelen rökare från 3 till 10 procent hos pojkarna och från 3 till 8 procent hos flickorna. En liknande ökning skedde också i årskurs 9. 1991 års resultat visade en tillbakagång i andelen rökare både bland pojkarna (4%) och flickorna (5%). Därefter har andelen rökare bland pojkarna varit stabil (2% 2005), medan andelen bland flickorna visade en minskande tendens fram till 1997. Därefter var andelen något högre i två undersökningar (5%) för att ånyo vara lägre i de båda senaste (3% 2005).

Sedan frågan omformulerades 1983, och fram till 1993, uppgick andelen pojkar som endast prövat att röka till ca 40 procent. Därefter har den minskat och utgjorde 22 procent i den senaste undersökningen. Motsvarande andel bland flickorna har legat mer stabil, även om den minskat något under den senaste 10-års perioden, från 32 procent 1991 till 18 i den senaste studien. Andelen som aldrig har rökt var i senaste undersökningen 74 procent av pojkarna och 77 procent av flickorna.

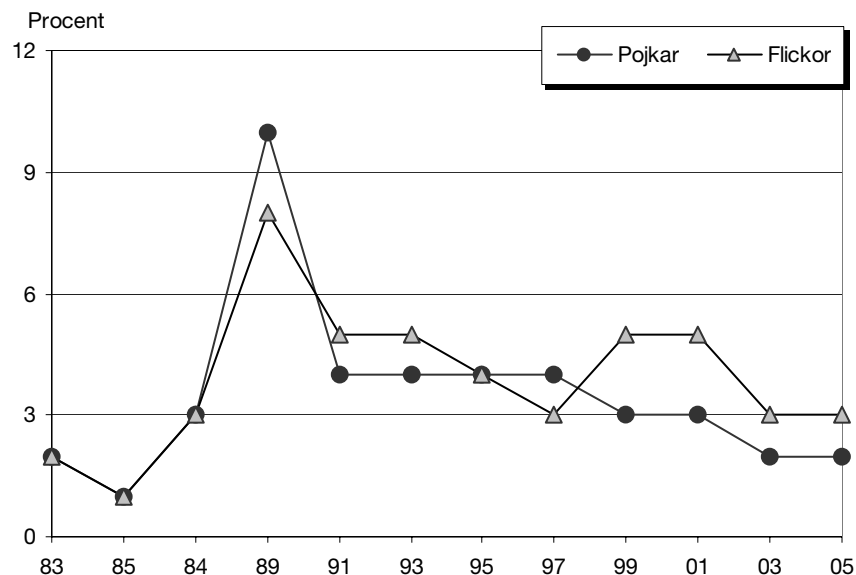

Diagram 20. Andelen rökare i årskurs 6 efter kön. 1977–2005. (Tabell 99)

Snusning

Liksom för rökning ändrades svarsalternativen 1983 för frågan om snusvaror, varför uppgifterna från och med detta år inte är direkt jämförbara med de tidigare. Det har emellertid saknats ett svarsalternativ liknande det som finns för frågan om rökning, nämligen om man endast provat att snusa. Från och med 1991 års undersökning har det alternativet införts i frågeformuläret, vilket förändrade svarsfördelningen och försvårar jämförelsen med tidigare år. Många elever har uppenbarligen funnit det lämpligt att kryssa för ”har bara provat” när ett sådant alternativ erbjudits.

Andelen elever i årskurs 6 som svarat att de snusar var cirka 13 procent bland pojkarna och cirka 3 bland flickorna under perioden 1974 till 1981 (tabell 100). Efter den ändrade frågeformuleringen 1983 har andelen snusare bland pojkarna varit ca 3 procent i samtliga undersökningar, medan snusning knappt förekommit alls bland flickorna.

Narkotika

Under hela den period som skolundersökningarna genomförts har det varit mycket få elever i årskurs 6 som haft erfarenhet av narkotika. Detta hindrar emellertid inte att tillfälle eller lust att pröva funnits. I detta avsnitt återges andelen elever som någon gång använt narkotika. Dessutom redovisas, för de elever som aldrig använt narkotika, möjligheten och benägenheten att göra detta. Data från 1983 och 1985 års undersökningar saknas.

Narkotikaerfarenhet

Det är mycket ovanligt att eleverna i årskurs 6 har erfarenhet av narkotika. Alltsedan undersökningarna startade har andelen legat på ca en procent för både pojkarna och flickorna (tabell 101).

För de få elever som överhuvud taget använt narkotika i årskurs 6 har det främst gällt att pröva narkotika någon enstaka gång. På frågan ”Använder du fortfarande narkotika?” hade ingen elev svarat ja i 1987 års undersökning. Frågan togs därför bort, men frågan ”Har du använt narkotika under vårterminen?” har behållits. Nästan inga elever har använt narkotika under vårterminen, 2005 uppgick andelen till en procent bland pojkarna och 0 bland flickorna.

Möjlighet och benägenhet att pröva narkotika

Bland den stora majoriteten elever som inte använt narkotika kan det finnas de som haft möjlighet att skaffa narkotika men avstått. Det kan också vara av

intresse att se hur stor andel av eleverna utan narkotikaerfarenhet som haft lust att pröva, oavsett om de kommit i kontakt med narkotika eller inte.

År 1983 ändrades frågeformuleringarna något, vilket medför en viss osäkerhet vid jämförelse med föregående års undersökningar. 1983 och 1985 års resultat redovisas inte eftersom skolöverstyrelsen dessa år hade det totala antalet elever som bastal och därför inte kan jämföras med övriga år, vilka haft antalet elever som ej använt narkotika som bastal.

Som framgår av tabell 102 har de allra flesta aldrig haft möjlighet att pröva narkotika och vet heller ingen person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dem. I den senaste undersökningen var det 3 procent av pojkarna och 4 av flickorna som svarade att de haft möjlighet att pröva narkotika, samt ca 6 procent som tror eller vet säkert att de känner någon person som kan ge eller sälja narkotika till dem.

Vad som ovan sagts om olikheter i redovisningen av 1983 och 1985 års undersökningar gäller även frågan ”Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?” Tabell 103 visar att endast 1 procent av pojkarna och flickorna som inte använt narkotika någon gång har haft lust att pröva, enligt 2005 års undersökning. Även andelen tveksamma har varit låg och var 2005 4 procent bland såväl pojkarna som flickorna.

Sniffning

Liksom en del andra frågor omformulerades frågan om sniffningsvanorna i 1983 års undersökning. Uppgifterna före detta år är således inte direkt jämförbara med dem därefter. Utvecklingen måste därför bedömas separat för 1971–1982 (tabell 104) och 1983–2005 (tabell 105).

Andelen elever i årskurs 6 som någon gång sniffat sjönk i början av 1970-talet. Från 1971 till 1977 minskade den från 9 till 2 procent bland pojkarna och från 5 till 2 procent bland flickorna. Därefter var andelen relativt oförändrad till 1982 (1–2%).

Med den nya frågeformuleringen är det från och med 1983 ca 3 procent av pojkarna och 1 procent av flickorna som uppgett att de sniffat. Bortsett från en liten ökning bland pojkarna 1989 (5%) har andelen varit relativt oförändrad (3% 2005). Flickornas värde har sedan 1985 års undersökning uppgått till mellan 1 och 3 procent (2% 2005).

Föräldrarnas kännedom om alkoholvanorna

I tabell 106 redovisas i vilken utsträckning föräldrarna, enligt elevernas egen uppfattning, känner till att ungdomarna dricker alkohol. 1983 och 1985 års data ingår inte i tabellen eftersom dessa år redovisades på ett icke jämförbart sätt. Bastalen i tabell 106 är antalet elever som på ifrågavarande fråga angett att de dricker alkohol.

Under början av 1980-talet uppgav omkring 20 procent av eleverna att deras föräldrar inte vet om att de dricker alkohol. I 1989 års undersökning hade denna andel ökat till 34 procent bland pojkarna och 27 bland flickorna. Denna ökning fortsatte t o m 1997 (38 respektive 43%). I 2005 års studie uppgav 28 procent av pojkarna och 34 av flickorna att föräldrarna inte känner till deras alkoholkonsumtion.

Andelen som uppgett att föräldrarna känner till nästan all alkohol de dricker uppgick i 2005 års undersökning till ca 50 procent både bland pojkarna och flickorna. Fördelningen på de olika svarsalternativen har varierat något under åren, dock utan några större variationer. Enligt undersökningarna tycks dock föräldrarnas kännedom om sjuåringarnas alkoholvanor vara lägre idag än på 1980-talet.

Anskaffningen av alkoholdrycker

Med beaktande av de åldersrestriktioner som finns skall det inte vara möjligt för eleverna i årskurs 6 att själva skaffa alkohol. Det är emellertid ett välkänt faktum att det många gånger går att få tag på alkohol även för ungdomar i förhållandevis låg ålder. I detta avsnitt redovisas på vilket sätt eleverna i årskurs 6 vanligen får tag på öl, vin, sprit, blanddrycker samt hembränt.

I tabellerna 107–109 redovisas hur eleverna vanligen får tag på folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker. Eftersom en majoritet i årskurs 6 inte dricker alkohol och på grund av olikheter i formulärkonstruktionen och redovisningssättet är det svårt att jämföra med tidigare års resultat. Därför begränsas redovisningen till perioden 1987–2005 (för blanddrycker enbart åren 1999–2005).

Det vanligaste sättet för denna åldersgrupp att komma över alkohol är genom föräldrarna (med eller utan lov), vilket i synnerhet gäller blanddrycker (ca 15%). Det näst vanligaste sättet är från kamrater och deras syskon (ca 3%).

De elever som druckit hembränt under de senaste 12 månaderna har på en följdfråga uppgett hur de skaffat drycken (tabell 110). Vanligast var att ha blivit bjuden av kamrater; 34 procent av pojkarna och 38 procent av flickorna som druckit hembränt svarade detta 2005.

ANT-undervisningen i skolan

I tabell 111 redovisas hur ofta eleverna haft undervisning om alkohol, narkotika och tobak. Vid tolkningen av tabellen bör det observeras att undersökningarna 1979–1982 genomfördes senare på terminen och alltså ”täcker av” en större del av läsåret än studierna 1987–2005, som gjordes i mars/april. Detta kan delvis förklara att det är färre elever i de senare undersökningarna som fått någon sådan undervisning. Åren 1981–1982 var det ca 10 procent som inte haft någon ANT-undervisning alls. Under perioden 1987–1997 gällde detta drygt 30 procent, med undantag av 1991 då värdet var ca 40 procent. I 1999 års undersökning var andelen som inte haft någon undervisning åter närmare 40 procent och 2005 hade den fortsatt att öka till ca 52 procent.

I 1982 års undersökning frågades också om elevernas uppfattning om ANT-undervisningens omfattning. Sedan 1987 har samma fråga ställts och resultatet redovisas i tabell 112. År 1982 tyckte ungefär hälften av eleverna att de fått lagom mycket ANT-undervisning under läsåret. Åren 1981–1991 minskade andelen till 37 procent för både pojkarna och flickorna. Därefter har den varierat mellan 43 och 47 procent för pojkarna, samt 44 och 48 procent för flickorna. I undersökningen år 2005 var det en något lägre andel som ansåg de fått ”lagom” med ANT-undervisning (38%).

Andelen som tyckt att det varit ”lite för lite” eller ”alldeles för lite” ANT-undervisning har ökat något i de senaste undersökningarna för pojkarna (54% 2005) medan den bland flickorna legat ganska stabil (55% 2005).

Samband mellan skolk och alkoholkonsumtion, rökning, sniffning samt lusten att pröva narkotika

En majoritet av eleverna i årskurs 6 har aldrig skolkat från skolan. Det är emellertid känt från tidigare studier, främst i årskurs 9, att det finns ett starkt samband mellan skolk och konsumtion av olika beroendeframkallande medel. I tabell 113 redovisas sambanden mellan skolk och några variabler som

berör konsumtionen av alkohol, sniffning och cigaretter samt lusten att pröva narkotika.

Det är fler alkoholkonsumenter bland dem som någon gång skolkat (61%), jämfört med dem som inte gjort detta (29% av pojkarna och 17 av flickorna). På samma sätt finner vi ett samband mellan skolk och erfarenhet av berusning och hembränt. Sniffning och rökning redovisas också i högre grad bland de elever som skolkat någon gång. Av dem som aldrig skolkat var det 1 procent som röker och som sniffat. Bland dem som skolkat någon gång rökte 8 procent av pojkarna och 14 av flickorna. Även sniffning var vanligare bland dem som skolkat (11% av pojkarna 5 av flickorna). Att ha lust att pröva narkotika var också vanligare bland elever som skolkat (ca 6% jämfört med 1% av dem som aldrig skolkat). Skillnaden mellan dem som skolkat och inte skolkat var ofta större bland flickorna än bland pojkarna.

Gymnasiets årskurs 2

Alkohol

Konsumenter respektive icke-konsumenter

För att bli klassificerad som alkoholkonsument är det tillräckligt att vederbörande ”en gång om året eller mer sällan” dricker antingen ett glas öl (gäller ej lättöl), cider eller alkoholäsk, 2 cl vin eller 2 cl sprit. Denna definition måste betraktas som relativt vid, vilket bör beaktas vid tolkningen av och diskussion av resultaten.

Som alkoholkonsumenter klassificerades 85 procent av pojkarna och 86 procent av flickorna, vilket, i alla fall för flickornas del, var något mindre än i fjol då 86 procent av pojkarna och 89 av flickorna räknades som alkoholkonsumenter (tabell 114).

Konsumtionen av enskilda alkoholdrycker

För att få en uppfattning om hur stor andel av eleverna som var konsumenter av folköl, starköl, vin, sprit och blanddrycker redovisas även dryckerna var för sig. Sett till enskilda drycker framgår av tabell 115 att det var fler pojkar än flickor som var konsumenter av folk- och starköl medan fler flickor räknades som vinkonsumenter. Jämfört med förra året kan skönjas att det främst var andelen folkölskonsumenter som minskat något, från 58 procent till 53 för pojkarna och från 38 till 34 procent för flickorna. Bland flickorna minskade även andelen vinkonsumenter med 3 procentenheter, från 68 till 65 procent, men låg fortfarande högt över pojkarnas andel på 41 procent. Andelen spritkonsumenter var ungefär densamma 2005 som 2004 och utgjorde 78 procent av pojkarna och 81 av flickorna i den senaste undersökningen.

Kombinationer av olika alkoholdrycker

I tabell 116 redovisas vilka olika dryckeskombinationer som var vanligast. År 2004 var ungefär en fjärdedel av både pojkarna och flickorna på gymnasiet konsumenter av alla de dryckessorter som nämndes, det vill säga öl klass II, starköl, vin, sprit och blanddrycker. I årets undersökning har denna andel sjunkit till 21 procent bland flickorna medan den låg kvar på 24 procent bland pojkarna. Bland pojkarna var den näst vanligaste kombinationen den som endast utesluter vin; 17 procent tillhörde den konsumtionskategorin i

årets undersökning, jämfört med 21 procent 2004. Bland flickorna var det istället den kombination där enbart öl klass II och starköl inte ingick som var näst mest förekommande; 18 procent uppgav 2005 att de endast drack vin, sprit och blanddrycker.

Druckit alkohol under vårterminen eller senaste veckan

Ungefär en av sex uppgav att han/hon inte druckit någon alkohol under vårterminen (tabell 117). Bland pojkarna redovisade 12 procent och bland flickorna 15 procent att de druckit alkohol en gång under vårterminen. Ungefär 70 procent av både pojkarna och flickorna svarade att de druckit flera gånger under vårterminen. Beaktas bör att undersökningen genomförs runt vecka 11 då bara drygt två månader av vårterminen passerat.

Drygt varannan elev uppgav sig inte druckit något under den senaste veckan (tabell 118). Senaste veckan definieras i formuläret som sju dagar tillbaka från och med igår och 49 procent av pojkarna respektive 44 procent av flickorna svarade att de druckit alkohol under denna tid. Detta var något fler bland pojkarna jämfört med förra året då 47 procent svarade att de druckit senaste veckan.

Konsumtionen av olika drycker

I årets undersökning uppgav 53 procent av pojkarna och 34 av flickorna att de dricker folköl, vilket var fem procentenheter färre för pojkarna och fyra för flickorna jämfört med föregående år (tabell 119). Bland pojkarna svarade de flesta av konsumenterna att de dricker någon gång per månad eller mer sällan. Kvantiteten var väldigt olika bland pojkarna, dock kan en nedåtgående trend skönjas eftersom färre uppgav att de dricker fem burkar eller mer jämfört med föregående undersökning, 15 procent mot 20 i fjol, samtidigt som färre uppgav att de dricker folköl. Av flickorna svarade majoriteten av konsumenterna att de dricker mer sällan än en gång per månad och då rör det sig vanligtvis om en burk eller mindre.

Tre av fyra pojkar och varannan flicka på gymnasiet räknades som starkölskonsumenter (tabell 120). Bland pojkarna uppgav 19 procent och bland flickorna 9 att de dricker starköl en gång i veckan eller oftare. Förra året var motsvarande siffror 18 respektive 6 procent. När det gäller kvantiteten per dryckestillfälle uppgav 17 procent av pojkarna att de brukar dricka 3–4 burkar och 41 procent att de brukar dricka 5 burkar eller mer. Bland flickorna förekom motsvarande kvantiteter bland 16 respektive 12 procent. Andelen starkölskonsumenter var lika många bland flickorna som 2004 men det finns en tendens mot att de dricker oftare och något mer år 2005.

På gymnasiet uppgav 41 procent av pojkarna och 65 procent av flickorna att de är vinkonsumenter (tabell 121). Detta var en minskning bland flickorna med tre procentenheter. Flertalet konsumenter drack vin mer sällan än en gång i månaden och när de drack brukade det enligt svaren vanligtvis bli 10–20 cl per dryckestillfälle, vilket gällde 30 procent av flickorna och 22 procent av pojkarna. Av samtliga gymnasieflickor var det 14 procent som svarade att de brukar dricka 60 cl eller mer vid varje tillfälle (8% bland pojkarna).

Lite mer än 60 procent av både pojkarna och flickorna på gymnasiet uppgav att de aldrig druckit hemtillverkat vin och cirka 20 procent svarade att de druckit hemtillverkat vin någon gång under de senaste 12 månaderna (tabell 122).

Ungefär fyra av fem av både pojkarna och flickorna på gymnasiet räknades som spritkonsumenter; dock något färre bland flickorna (tabell 123). De flesta uppgav att de dricker sprit någon gång i månaden eller mer sällan. Tio procent av pojkarna och sju av flickorna svarade att de dricker sprit en gång i veckan eller oftare. Bland pojkarna drack 38 procent en halvflaska eller mer per dryckestillfälle, motsvarande andel för flickorna var 24 procent.

När det gäller hembränt var det fler som svarade att de aldrig druckit det någon gång i årets undersökning jämfört med förra året, 58 procent av pojkarna och 56 procent av flickorna svarade att de aldrig druckit hembränt jämfört med 50 respektive 48 procent år 2004 (tabell 124). Under de senaste 12 månaderna uppgav lite mer än var fjärde elev att de druckit hembränt. På frågan om de vet någon person som har hembränningsapparat (tabell 165) svarade drygt 30 procent ja.

När det gäller smuggelsprit (tabell 125) uppgav 45 procent av pojkarna och 51 av flickorna på gymnasiet att de aldrig druckit smuggelsprit. Detta innebär att 4 procentenheter fler av pojkarna och 11 av flickorna hade druckit smuggelsprit jämfört med resultaten från 2004 års undersökning. 45 procent av pojkarna och 38 av flickorna redovisade att de druckit smuggelsprit under de senaste 12 månaderna. Detta var tio procentenheter fler flickor än i fjol och två procentenheter fler pojkar.

Som konsumenter av blanddrycker (bl a stark cider och alkoholisk) räknades 77 procent av pojkarna och 87 procent av flickorna (tabell 126). De flesta svarade att de dricker blanddrycker någon gång per månad eller mer sällan. Nästan 20 procent av pojkarna uppgav att de dricker 5 flaskor eller mer per dryckestillfälle; bland flickorna utgörs den största gruppen av dem som uppgav att de dricker 3–4 flaskor per dryckestillfälle (28%). Dock hade den högsta kategorin, 5 flaskor eller mer, ökat bland flickorna med tre procentenheter jämfört med i fjol; från 11 till 14 procent.

Total årlig alkoholkonsumtion

Bland pojkarna var det 21 procent som uppgav att deras konsumtion var så hög att de hamnade i konsumtionsgrupp 6 medan 22 procent tillhörde konsumtionsgrupp 5. Bland flickorna var motsvarande andelar 11 respektive 13 procent (tabell 127). Den grupp med flest individer var bland pojkarna konsumtionsgrupp 5 (22%), tätt följd av konsumtionsgrupp 6, medan konsumtionsgrupp 1 var den vanligaste bland flickorna (18%). Elva procent bland pojkarna och nio bland flickorna uppgav sig vara icke-konsumenter.

Den genomsnittliga totala årskonsumtionen mätt i liter 100% alkohol beräknades ligga på 6,9 liter för pojkarna och 4,1 liter för flickorna, vilket var något mer än 2004 då flickorna beräknades ha en årskonsumtion på 3,9 liter ren alkohol och pojkarna på 6,8 liter (tabell 128). För pojkarna utgjorde starkölskonsumtionen 45 procent och spritkonsumtionen 28 procent (tabell 128 och diagram 21). De vanligaste dryckerna bland flickorna var sprit, blanddrycker och starköl, som var för sig utgjorde en andel på 29–30 procent. Starkölen uppgick 2004 till 9 dl ren alkohol för flickorna jämfört med 12 dl 2005 och svarade 2004 för 24 procent av flickornas alkoholkonsumtion. Därmed är starkölen den dryck som ökat mest och det är bland flickorna ökningen finns.

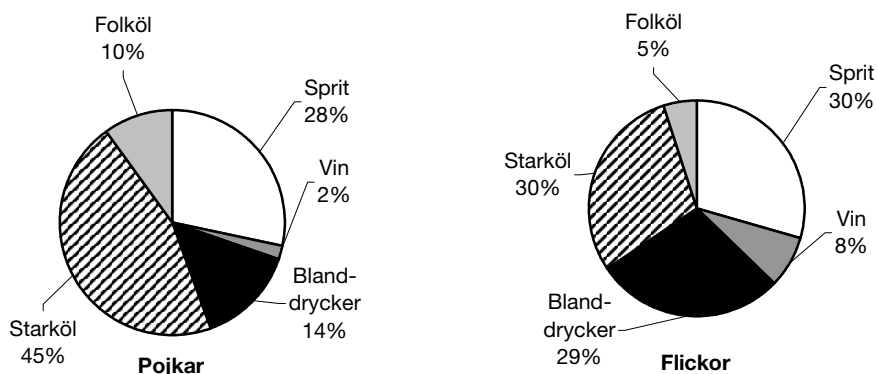

Diagram 21. Olika dryckers andel av den totala alkoholkonsumtionen för gymnasieelever i årskurs 2 efter kön. 2005. (Tabell 128).

Berusningsbenägenheten

På frågan hur ofta de känner sig berusade när de dricker alkohol redovisade 19 procent bland pojkarna och 14 bland flickorna att de gör det varje gång (tabell 130). En tredjedel av både pojkarna och flickorna svarade att de gjorde det nästan varje gång. År 2004 ställdes frågan likadant men svarsalternativen var tidsmässigt fastställda från någon gång per vecka till några gånger per år (tabell 129).

Upplevelsen av berusning är subjektiv och säger ingenting om mängden alkohol som konsumerats. För att få en uppfattning om hur vanligt det är att eleverna dricker stora mängder alkohol vid ett och samma tillfälle (intensivkonsumtion) ställdes frågan: ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”. Bland pojkarna svarade varannan elev att de intensivkonsumerar någon gång per månad eller oftare. Bland flickorna var motsvarande andel 43 procent (jämfört med 39% 2004) (tabell 131). Nio procent bland pojkarna och sex bland flickorna uppgav att de intensivkonsumerar någon gång i veckan. Fjorton procent av flickorna svarade att de aldrig intensivkonsumerat i årets undersökning jämfört med nio procent år 2004. Bland pojkarna var det 2005 nio procent som redovisade att de aldrig intensivkonsumerat, vilket var ungefär detsamma som i förra undersökningen.

Problem i samband med alkoholkonsumtion

Eleverna fick besvara frågan: ”Har du någonsin fått något av följande problem på grund av att du druckit alkohol?”. De olika problemtyperna har grupperats som individuella problem, relationsproblem, sexuella problem samt brottsrelaterade problem och redovisas i tabell 133.

Bland de individuella problemen var det vanligaste att man haft huvudvärk eller mått illa dagen efter; 70 procent av pojkarna och 74 av flickorna hade varit med om det. Näst vanligast var att man förstört saker eller kläder, vilket hade hänt 37 procent av pojkarna och 35 av flickorna. Mer än var fjärde elev hade tappat pengar eller värdesaker. Råkat ut för olycka eller skadats uppgav 25 procent av pojkarna och 22 av flickorna att de varit med om på grund av att de druckit alkohol. Bland pojkarna uppgav 11 procent och bland flickorna 12 att deras alkoholintag hade försämrat deras prestationer i skolan eller på arbetet.

Bland relationsproblemen var det vanligaste att man grälat; 37 procent av pojkarna och 48 procent av flickorna uppgav att detta hänt sedan de druckit alkohol. Därefter kom problem med vänner (17 respektive 27 procent), problem med föräldrar (13 respektive 19 procent) och sist problem med lärare (2 respektive 1 procent).

När det gällde sexuella komplikationer som uppkommit på grund av alkoholkonsumtion var det 21 procent av pojkarna och 26 av flickorna som uppgav att konsumtionen lett till oskyddat sex och 15 respektive 16 procent uppgav att den lett till önskat sex.

Av de problem som rubricerats som brottsrelaterade var ”bråkat eller slagits” det vanligaste (29 respektive 22 procent). Av pojkarna svarade 12 procent och av flickorna 7 att de råkat i bråk med polisen på grund av sin alkoholkonsumtion. Blivit ”bestulen eller rånad” hade 5 procent av pojkarna och 7 procent av flickorna råkat ut för.

Föräldrarnas kännedom om alkoholvanorna

Av dem som drack alkohol och hade besvarat frågan om någon av föräldrarna känner till att de dricker alkohol (tabell 134) svarade ungefär hälften att föräldrarna känner till i princip allt de dricker. Av alkoholkonsumenterna var det 9 procent bland både pojkarna och flickorna som uppgav att ingen av föräldrarna känner till att de dricker alkohol.

Alkoholkonsumtionen och konsumtionen av andra medel

I tabell 174 samt i diagram 23 redovisas sambandet mellan alkoholkonsumtionen och vissa andra variabler. Därvid har vissa konsumtionskategorier av konsumtionsindex slagits samman så att fyra kategorier bildats; dels de som inte drack alls (0), och dels kategorierna 1–2, 3–4 respektive 5–6.

Föga oväntat är det fler elever i gruppen med högst alkoholkonsumtion än i övriga konsumtionsgrupper som svarat att de är dricker sprit 2 gånger per månad eller oftare, intensivkonsumerar någon gång i månaden eller oftare, är berusade varje eller nästan varje gång de dricker samt har druckit hembränt eller smuggelsprit de senaste 12 månaderna. 35 procent bland pojkarna och 41 bland flickorna i kategorierna 5–6 var berusade för första gången vid 13 års ålder eller yngre. I kategorierna 1–2 var motsvarande andelar nio procent för pojkarna och elva för flickorna.

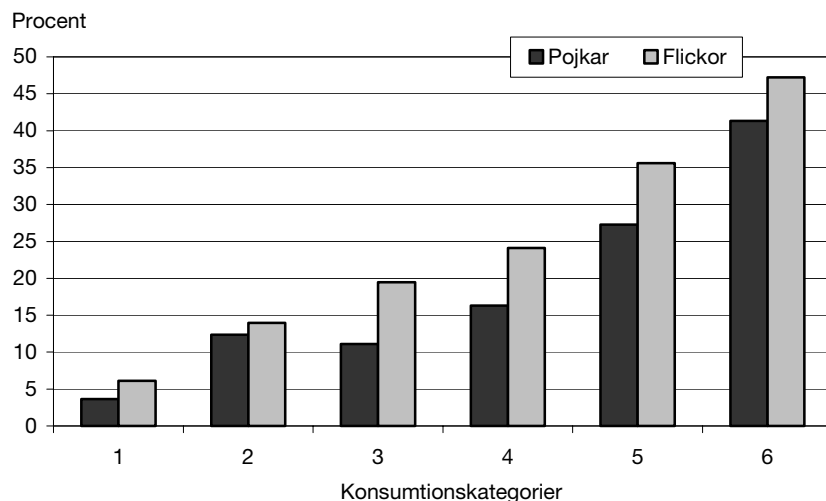

Diagram 22. Andelen som varit berusade vid 13 år, efter konsumtionskategori och kön. Gymnasiets årskurs 2. 2005. (Tabell 174)

Diagram 22 visar andelen som var berusade första gången vid 13 år eller yngre uppdelat i alla sex konsumtionskategorierna. Ju högre alkoholkonsumtion desto fler var berusade vid 13 år. Dessutom kan utläsas att fler flickor än pojkar i alla konsumtionskategorier hade varit berusade vid 13 år.

Bland pojkarna rökte eller snusade 69 procent av dem som ingick i kategorierna 5–6. I kategorierna 1–2 var det 17 procent och bland icke-konsumenterna nio procent. Motsvarande andelar för flickorna var 79 procent i kategorierna 5–6, 22 procent i kategorierna 1–2 samt fyra procent bland icke-konsumenterna.

De med högst alkoholkonsumtion tenderade att både ha testat narkotika och sniffat i högre utsträckning än övriga elever. Bland pojkarna uppgav 30 procent och bland flickorna 28 i de högsta kategorierna att de hade testat narkotika mot sju procent bland pojkarna och fyra bland flickorna i kategorierna 1–2. Bland både pojkarna och flickorna i kategorierna 5–6 uppgav 13 procent att de sniffat jämfört med två procent bland dem i kategorierna 1–2.

Att blanda läkemedel med alkohol var vanligare bland flickorna. Av flickorna svarade 20 procent i de högsta kategorierna att de gjort så mot tre procent i kategorierna 1–2. Bland pojkarna var motsvarande andelar 11 respektive en procent.

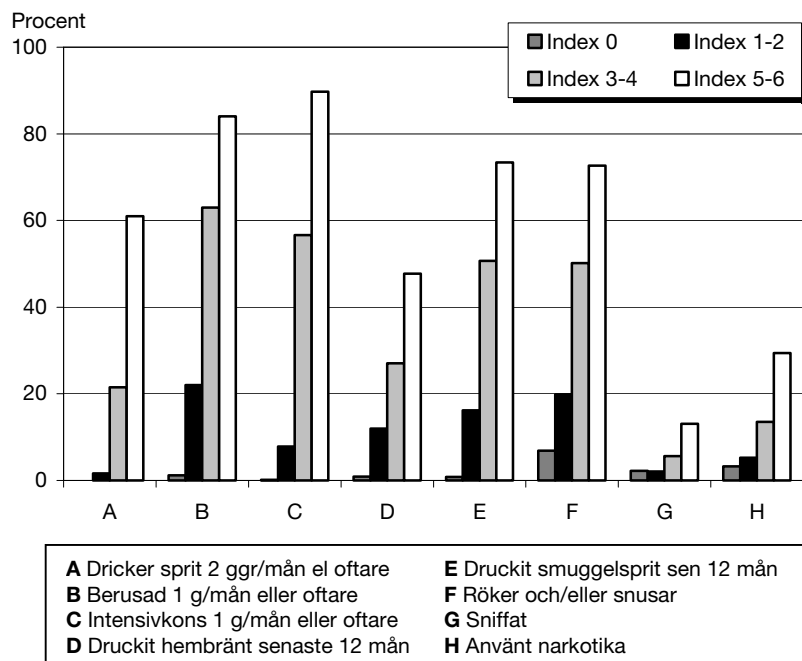

Diagram 23. Sambandet mellan alkoholkonsumtionen och vissa andra alkoholvariabler liksom konsumtionen av andra medel. Gymnasiet (samtliga elever) årskurs 2. 2005. (Tabell 174)

Alkoholkonsumtionen och vissa andra variabler

När det gäller dålig trivsel i skolan var skillnaden mellan eleverna i de olika alkoholkonsumtionskategorierna inte lika förutsägbar. Bland pojkarna svarade 6 procent av både icke-konsumenterna och de i konsumtionskategori 5–6 att de trivs ganska eller mycket dåligt i skolan medan 3–4 procent i de två mellanliggande kategorierna trivdes dåligt. Bland flickorna svarade 7 procent av icke-konsumenterna att de trivdes ganska eller mycket dåligt i skolan, jämfört med 4–5 procent bland dem i de andra konsumentgrupperna (tabell 176).

Skolk ett par gånger per månad eller oftare var dock betydligt vanligare bland eleverna med högst alkoholkonsumtion. I kategorierna 5–6 svarade 42 procent av pojkarna och 41 av flickorna att de skolkar ett par gånger per månad eller oftare. Motsvarande andelar i kategorierna 1–2 var 19 respektive 17 procent och bland icke-konsumenterna 20 respektive 12 procent.

I tabellen redovisas också alkoholkonsumtionens samband med olika typer av problem som eleverna upplevt på grund av sin alkoholkonsumtion. Vilka de olika typerna av problem är framgår av tabell 176.

Individuella problem avser här om personen fått försämrade prestationer i skolan eller på arbetet, och/eller haft huvudvärk eller mått illa dagen efter (s k baksmälla), och/eller förstört saker eller kläder, och/eller tappat pengar eller andra värdesaker och/eller råkat ut för olycka eller skadats. Detta hade nästan alla råkat ut för i de två högsta kategorierna.

Relationsproblem avser om personen grälat och/eller haft problem med förhållandet till föräldrar, vänner eller lärare. Bland flickorna var det 87 procent och bland pojkarna nästan 70 procent i kategori 5–6 som upplevt sådana problem.

Sexuella problem avser om personen haft oskyddat sex och/eller önskat sex. I de högsta kategorierna hade nästan 60 procent av flickorna och 45 procent av pojkarna upplevt sådana problem.

Brottsrelaterade problem avser om personen råkat i bråk med polisen och/eller bråkat eller slagits och/eller blivit bestulen eller rånad. I kategorierna 5–6 uppgavs sådana problem av 62 procent bland pojkarna och 57 bland flickorna.

Bland flickorna var andelen som hade svårt att tala med sina föräldrar 18 procent i konsumtionsgrupp 5–6 jämfört med 14 procent i konsumtionsgrupp 1–2, motsvarande bland pojkarna var 16 respektive 15 procent. Svårt att tala med elevvårdspersonal hade 42 procent av pojkarna och 55 av flickorna i konsumtionsgrupp 5–6, motsvarande i konsumtionsgrupp 1–2 var 37 respektive 44 procent. Eleverna i de högsta konsumtionsgrupperna svarade således i något högre utsträckning att de hade mycket eller ganska svårt att tala med föräldrar och elevvårdspersonal. Svårigheter att tala med andra vuxna var det däremot flest i konsumtionsgrupp 1–2 som redovisade bland både pojkarna och flickorna.

Bland pojkarna var det färre i de högre konsumtionskategorierna som upplevde att det var svårt att tala med kamrater; 5 procent i kategori 5–6 jämfört med 15 procent bland icke-konsumenterna uppgav att det var ganska eller mycket svårt att prata om problem med kamrater. Även bland flickorna fanns samma tendens, men de med minst problem att tala med kamrater återfanns där i konsumtionskategorierna 3–4 (3%).

Eftersom föräldrarnas utbildningsnivå kan betraktas som en indikator på social och ekonomisk status infördes en fråga om detta i 2004 års undersökning. I tabellen redovisas de elever vars båda föräldrar har högskoleutbildning respektive grundskoleutbildning. Relativt många kände inte till högsta

utbildning för någon av föräldrarna; 11 procent bland pojkarna och 8 bland flickorna kunde inte uppge detta för minst en av föräldrarna.

Som framgår av tabellen ingick ungefär lika många bland både pojkarna och flickorna med högutbildade föräldrar i gruppen med icke-konsumenter som i gruppen med den högsta konsumtionen. Något fler av dessa elever hamnade istället i konsumtionsgrupperna däremellan. Bland eleverna vars båda föräldrar enbart har grundskola gick det inte att urskilja några skillnader bland flickorna medan det bland pojkarna var något fler som tillhörde de högre konsumtionskategorierna.

Upplevd tillgänglighet

I tabell 159 redovisas elevernas svar på frågan ”Är det lätt eller svårt för dig att få tag på folköl, starköl, stark cider/alkoläsk, vin eller sprit?”. Pojkarna bedömde det lättast att få tag på folköl och starköl; 69 respektive 68 procent svarade att det är ganska eller mycket lätt att få tag på. Därefter kom blanddrycker på 66 procent följt av systembolagssprit (52%) och vin (50%).

Bland flickorna var det flest som svarade att det är ganska eller mycket lätt att få tag på stark cider eller alkoläsk; 71 procent uppgav detta. På andra plats bland flickorna kom vin (59%), följt av systembolagssprit (53%) samt folk- respektive starköl (51% vardera). Dock var det fler som bedömde folköl som mycket lätt att få tag på jämfört med starköl.

Hembränt bedömdes av både pojkarna och flickorna som den alkohol som är svårast att få tag på; 19 respektive 16 procent svarade att det är mycket eller ganska svårt att få tag på. Det var dessutom den alkoholtyp som flest uppgav att de inte dricker; 39 respektive 50 procent svarade att de aldrig dricker hembränt. Även smuggelsprit hade färre konsumenter än de andra alkoholtyperna (31 procent av pojkarna och 40 procent av flickorna uppgav att de aldrig dricker smuggelsprit). Ändå uppgav 40 procent bland pojkarna och 28 bland flickorna att det är ganska eller mycket lätt att få tag på smuggelsprit.

Sett till alla alkoholdrycker var det vanligast att ungdomarna fick tag på alkoholen genom att de fått eller köpt den av kompisar eller kompisars syskon. Dock fanns en del variationer mellan olika drycker.

Bland dem som drack folköl var det vanligast att pojkarna köpt själva, följt av att de fått tag på den genom kompisar eller kompisars syskon och från egna föräldrar med lov (tabell 160). För flickorna var motsvarande ordningsföljd från kompisar eller kompisars syskon, köpt själva och från egna föräldrar med lov.

Starköl förvärvades enligt svaren vanligen genom kompisar eller kompisars syskon, andra vuxna som köpt ut och egna föräldrar med lov (tabell 160).

För vin var det vanligaste svaret bland vinkonsumenterna att de blivit bjudna av de egna föräldrarna, följt av att de fått tag på vinet genom kompisar eller kompisars syskon (tabell 161). När det gällde sprit fick ungdomarna mest tag på det via kompisar och därefter genom någon vuxen som köpt ut.

Av de ungdomar som uppgav att de druckit hembränt de senaste 12 månaderna hade en absolut majoritet blivit bjudna av eller köpt av kompisar (tabell 162). På frågan hur kompisarna fått tag på den hembrända spriten var de vanligaste svaren att de köpt av någon vuxen eller att de inte vet (tabell 163).

Även när det gällde blanddrycker var det vanligast att ungdomarna uppgav att de fått tag på alkoholen via kompisar, följt av sina egna föräldrar med lov och andra vuxna som köpt ut (tabell 164).

Tobak

Rökning

För att bli klassificerad som rökare skall man ha svarat med ett ja-alternativ på frågan ”Röker du?”, vilket uppgavs av 31 procent av pojkarna och 41 procent av flickorna (tabell 135).

Bland pojkarna var det 9 procent som uppgav att de röker dagligen eller nästan dagligen, motsvarande 19 procent bland flickorna. Den största svars-kategorin bland rökarna var för pojkarna att de bara röker på fest; 16 procent svarade att de bara feströker. Bland flickorna var de största kategorierna ”varje dag” respektive ”bara på fest”, som båda var för sig omfattade 15 procent av flickorna.

På frågan hur de vanligen får tag på cigaretter svarade bland pojkarna tre av fyra rökare att de köper själva, medan motsvarande bland flickorna gällde två tredjedelar (tabell 140).

Snusning

För att bli klassificerad som snusare skall man ha svarat med ett ja-alternativ på frågan ”Snusar du?”. Bland pojkarna svarade 30 procent att de snusar och av dem var det ungefär tre av fyra som snusade varje dag (tabell 137). Av flickorna var det 11 procent som svarade att de snusar. Fem procent uppgav ett dagligt eller nästan dagligt bruk.

Bland de snusande pojkarna på gymnasiet var det 80 procent som uppgav att de köper sitt snus själva. Motsvarande andel för flickorna som snusar var 64 procent (tabell 141).

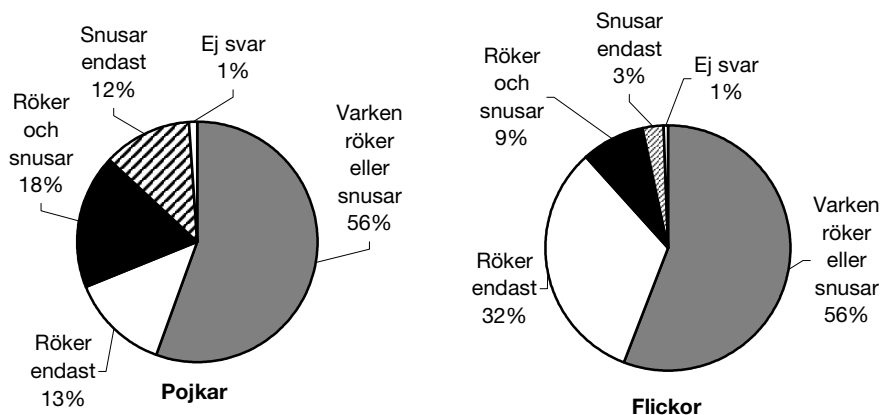

Diagram 24. Andelen tobakskonsumenter i gymnasiets årskurs 2 efter kön. 2005. (Tabell 139)

Den totala tobakskonsumtionen

Sett till den totala tobakskonsumtionen var det bland pojkarna 18 procent som uppgav sig både röka och snusa, 13 procent svarade att de är enbart rökare och 12 procent att de enbart snusar (tabell 139 och diagram 24). Motsvarande för flickorna var 9 procent som sa sig både röka och snusa, 3 procent som uppgav att de bara snusade och 32 procent som svarade att de bara rökte. Totalt sett var andelen tobakskonsumenter ungefär densamma både bland pojkarna och flickorna (drygt 40%).

Narkotika

Narkotikaerfarenhet samt aktuell narkotika-konsumtion

Bland pojkarna i gymnasiet uppgav 17 procent i den senaste undersökningen att de har använt narkotika mot 13 procent av flickorna (tabell 144). Sex procent av pojkarna och tre av flickorna svarade att de använt narkotika de senaste 30 dagarna. Samtliga dessa värden var i stort sett oförändrade jämfört med 2004.

När det gäller erfarenhet av olika preparat var det 15 procent av pojkarna och 10 av flickorna i gymnasiets andra år som uppgav att de använt hasch (tabell 145). Marijuana låg 2–3 procentandelar lägre. Det tredje vanligaste preparatet var ecstasy vilket uppgavs av lite mer än 2 procent av alla eleverna.

Av de elever som använt narkotika var det vanligaste att de enbart använt cannabis. Detta gällde för cirka 70 procent (tabell 147). Av de elever som prövat narkotika var det endast 1 procent av pojkarna och 3 av flickorna som uppgav att de bara använt annan narkotika än cannabis. Av de elever som använt narkotika var det 30 procent bland pojkarna och 15 bland flickorna som använt cannabis de senaste 30 dagarna (tabell 146).

I tabell 149 redovisas vilken narkotika som användes första gången bland dem som uppgett att de använt narkotika. Hasch var det vanligaste svaret, vilket lämnades av cirka 60 procent bland såväl pojkarna som flickorna.

Föräldrarnas kännedom om narkotikaanvändningen

Av de 17 procent av pojkarna och 13 procent av flickorna i gymnasiets årskurs 2 som använt narkotika hade ungefär var femte någon förälder som kände till att de använt narkotika (tabell 150). Det var något vanligare att flickornas föräldrar kände till att de använt narkotika. Mer än två av tre svarade att ingen av föräldrarna vet att de använt narkotika.

Narkotikaerfarenheten och konsumtionen av andra medel

I tabell 173 samt diagram 25 redovisas sambandet mellan narkotikaerfarenheten och vissa andra variabler. Där framgår bland annat att över 90 procent av dem som använt narkotika uppgav att de brukar bli berusade varje eller nästan varje gång de dricker alkohol, 79 procent bland pojkarna och 70 bland flickorna som använt narkotika intensivkonsumerade någon gång per månad eller oftare och nästan 80 procent av dem uppgav att de röker eller snusar. Bland dem som ej använt narkotika var motsvarande andelar nästan två tredjedelar som blir berusade varje eller nästan varje gång, cirka 40 procent som intensivkonsumerade minst någon gång per månad samt 36 procent av pojkarna och 39 av flickorna som uppgav att de röker eller snusar.

Över 40 procent av de gymnasister som uppgav att de använt narkotika hade druckit hembränt de senaste 12 månaderna och för smuggelsprit var motsvarande cirka 70 procent. Av de elever som inte använt narkotika var det betydligt färre som druckit hembränt (24%) eller smuggelsprit (40 procent bland pojkarna respektive 34 bland flickorna) de senaste 12 månaderna.

Mer än en av fyra pojkar som använt narkotika hade sniffat mot tre procent av dem utan narkotikaerfarenhet. För flickorna var motsvarande andelar 23 respektive tre procent.

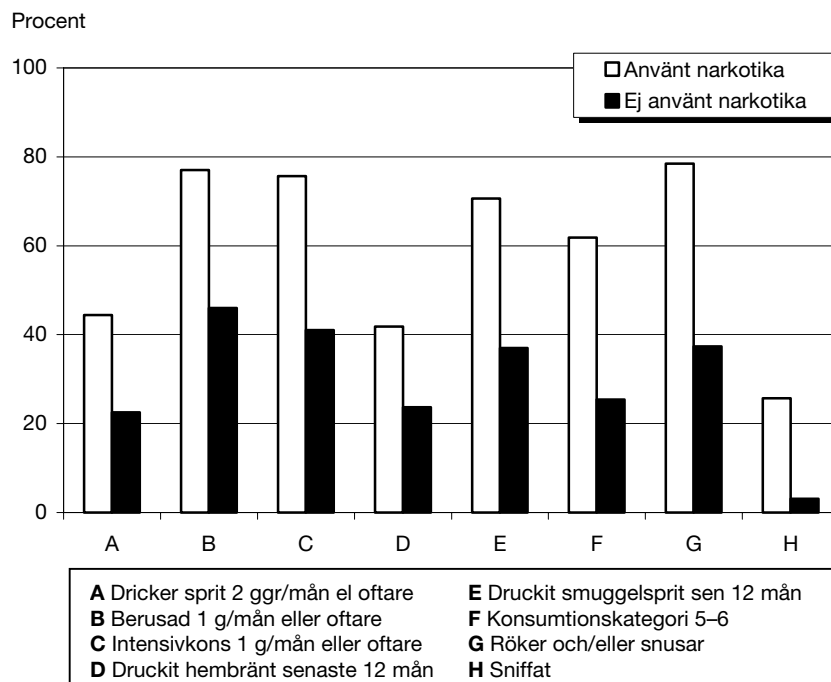

Diagram 25. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel. Gymnasiet (samtliga elever) årskurs 2. 2005. (Tabell 173)

Två av tre pojkar med narkotikaerfarenhet fanns i konsumtionskategorierna 5-6 på alkoholkonsumtionsindex. Bland dem som ej använt narkotika var motsvarande andel 32 procent. Bland flickorna var det 54 procent av dem med narkotikaerfarenhet och 18 procent bland dem som ej använt narkotika som låg i de två högsta kategorierna.

Bland de elever som prövat narkotika svarade 44 procent att de blev berusade för första gången när de var 13 år eller yngre. Bland dem som inte gjort detta var motsvarande andel knappt hälften.

Narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler

Bland dem som svarat att de använt narkotika uppgav 9 procent av pojkarna och 6 av flickorna att de trivs dåligt eller mycket dåligt i skolan. Motsvarande andel bland dem som inte använt narkotika var 4 procent (tabell 175).

De med narkotikaerfarenhet svarade i högre utsträckning att de hade mycket eller ganska svårt att tala med föräldrar, elevvårdspersonal, andra vuxna och syskon än de som inte använt narkotika.

Ungefär hälften av gymnasisterna med narkotikaerfarenhet uppgav att de skolkar ett par gånger i månaden eller oftare jämfört med var fjärde till var femte av ungdomarna utan narkotikaerfarenhet.

I tabell 175 redovisas också sambandet mellan narkotikaerfarenhet och olika typer av problem som orsakats av alkoholkonsumtionen.

Individuella problem avser här om personen fått försämrade prestationer i skolan eller på arbetet, och/eller haft huvudvärk eller mått illa dagen efter (s k baksmälla), och/eller förstört saker eller kläder, och/eller tappat pengar eller andra värdesaker och/eller råkat ut för olycka eller skadats. Av gymnasieeleverna med narkotikaerfarenhet hade 93 procent bland pojkarna och 98 procent bland flickorna upplevt sådana problem mot cirka 70 procent bland dem som ej använt narkotika.

Relationsproblem avser om personen grälat och/eller haft problem med förhållandet till föräldrar, vänner eller lärare. Av de med narkotikaerfarenhet hade 73 procent av pojkarna och 84 procent av flickorna upplevt sådana problem. Motsvarande procenttal bland dem som ej använt narkotika var 36 respektive 50 procent.

Sexuella problem avser om personen haft oskyddat sex och/eller önskat sex. Av dem med narkotikaerfarenhet hade 54 procent av pojkarna och 59 procent av flickorna på gymnasiet upplevt sådana problem mot 18 respektive 25 procent bland dem som ej använt narkotika.

Brottsrelaterade problem avser om personen råkat i bråk med polisen, och/eller bråkat eller slagits och/eller blivit bestulen eller rånad. På gymnasiet hade sådana problem upplevts av 70 procent av pojkarna och 60 procent av flickorna med narkotikaerfarenhet jämfört med 27 respektive 22 procent bland dem som ej använt narkotika.

Bland flickorna var andelen som hade svårt att tala med sina föräldrar 23 procent bland dem som använt narkotika jämfört med 13 procent bland de övriga, motsvarande bland pojkarna var 22 respektive 14 procent. Eleverna med narkotikaerfarenhet svarade i något högre utsträckning att de hade mycket eller ganska svårt att tala med föräldrar, elevvårdspersonal, andra vuxna samt syskon. Bland pojkarna var det färre av de med narkotikaerfarenhet som upplevde att det var svårt att tala med kamrater; 4 procent av dem som använt narkotika jämfört med 9 procent bland de utan narkotikaerfarenhet uppgav att det var ganska eller mycket svårt att prata om problem med kamrater. Bland flickorna svarade 7 procent av de med narkotikaerfarenhet och 5 av de utan att de har mycket eller ganska svårt att tala med kamrater.

Som framgår av tabellen var det både bland dem som använt narkotika och de som inte gjort det 25 procent av pojkarna som hade två högskoleutbildade föräldrar. Bland flickorna var det något fler bland dem som använt narkotika

som hade två föräldrar med högskoleutbildning, 27 procent jämfört med 24 procent bland de utan narkotikaerfarenhet. Både bland pojkarna och flickorna var det en lite större andel bland eleverna utan narkotikaerfarenhet vars båda föräldrar enbart hade grundskola jämfört med dem som använt narkotika, 16-17 procent respektive 13–14 procent.

Upplevd tillgänglighet

Av eleverna på andra året på gymnasiet var det 57 procent av pojkarna och 62 av flickorna som svarade att de vet någon i samma ålder som använt narkotika (tabell 151). Ytterligare nästan 20 procent trodde sig veta någon. Cirka 55 procent uppgav att de visste någon som använt hasch eller marijuana. Den näst vanligaste substansen som eleverna menade att de vet eller tror sig veta att någon de känner i samma ålder har använt var ecstasy; 19 procent av pojkarna och 23 procent av flickorna svarade att de säkert vet någon som använt ecstasy.

Mer än var tredje av de elever på gymnasiet som inte använt narkotika uppgav att de haft möjlighet att göra det. 15 procent av pojkarna och 13 av flickorna utan narkotikaerfarenhet svarade att de vet någon som kan ge eller sälja narkotika till dem, ytterligare en tredjedel trodde att de vet någon (tabell 152).

Av dem som inte hade någon narkotikaerfarenhet svarade 7–8 procent att de haft lust att pröva (tabell 153). Fyra av fem svarade att de inte haft lust.

När det gäller vilka narkotikapreparat de tror att de kan få tag på svarade nästan var fjärde gymnasieelev att de inte kan få tag på något (tabell 154). Ungefär 50 procent trodde att de kan få tag på hasch, tätt följt av marijuana. Det tredje vanligaste svaret var ecstasy, som 26 procent svarade att de tror att de kan komma över.

Sniffning

På frågan ”Har du sniffat någon gång?” uppgav 8 procent av pojkarna och 5 procent av flickorna att så var fallet (tabell 155). Drygt hälften av dem som sniffat uppgav att de bara gjort det en gång. Två procent av pojkarna och färre än en halv procent av flickorna svarade att de fortfarande sniffar.

Sömnmedel och lugnande medel

I årets undersökning uppgav 7 procent bland pojkarna och 10 bland flickorna att de någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel av bensodiazepintyp (tabell 156).

Fyra procent av pojkarna hade använt receptförskrivet medel. Av flickorna var det 6 procent som hade recept. Tre procent av både pojkarna och flickorna hade använt sömnmedel eller lugnande medel utan recept.

Läkemedel tillsammans med alkohol

På gymnasiet var det 6 procent av pojkarna som blandat läkemedel och alkohol för att bli mer berusade. Bland flickorna var motsvarande andel 9 procent (tabell 157). De flesta som blandat läkemedel och alkohol hade bara gjort det 1–2 gånger; dock uppgav två procent bland pojkarna och 1 bland flickorna att de gjort det fler gånger än så.

Dopning

I tabell 158 redovisas hur många som använt anabola androgena steroider utan läkarordination. Totalt var det 2 procent av pojkarna som svarade ja. Hälften av dessa uppgav att det bara skett en gång.

För flickorna var det 1 procent som uppgav att de någon gång använt anabola androgena steroider utan ordination. Dock bör noteras att detta är en avrundning och att ingen av de tre separata svarskategorierna översteg en halv procent.

ANT-undervisning i skolan

Det åligger skolan att informera eleverna om olika beroendeframkallande medel och deras skadeverkningar. Några detaljerade föreskrifter om innehåll eller antal timmar finns emellertid inte. På gymnasiet är det än mer upp till skolorna att bestämma om de vill ha någon ANT-undervisning vilket innebär att ANT-undervisning är betydligt mindre vanligt än i årskurs 9.

Ungefär 60 procent svarade att de inte haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak under läsåret (tabell 166). Bland dem som fått ANT-

undervisning var det vanligaste svaret ”någon enstaka timme”, vilket 22 procent bland pojkarna och 19 bland flickorna uppgav.

Elevernas sociala situation i skolan

Skoltrivsel

De flesta trivs ganska bra eller mycket bra i skolan. Över 80 procent svarade att så var fallet (tabell 167). Var tjugonde elev uppgav emellertid att de trivs ganska eller mycket dåligt. Drygt en av tio trivdes varken särskilt bra eller dåligt i skolan.

Skolk

På frågan om de brukar skolka svarade 22 procent av pojkarna och 23 procent av flickorna att de aldrig skolkar (tabell 168). Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna var att de skolkar någon gång per termin (32 respektive 40 procent). Skolk en gång i veckan eller oftare uppgav 14 procent bland pojkarna och 12 bland flickorna.

Spel

Spel om pengar är betydligt vanligare bland pojkarna. Av pojkarna svarade 39 procent att de deltagit i spel eller lotteri med pengar eller värdeföremål som vinst under de senaste 30 dagarna. För flickorna låg motsvarande andel på 15 procent (tabell 172).

I tabell 169 redovisas vilka spel eller lotterier om pengar som eleverna deltagit i under de senaste 12 månaderna. Det som flest deltagit i var lotterier; ungefär 60 procent av såväl pojkarna som flickorna svarade att de deltagit i lotterier. Majoriteten hade gjort så en gång i månaden eller mer sällan.

Av pojkarna uppgav 2 procent att de alltid går tillbaka en annan dag för att vinna tillbaka pengar de förlorat på spel (tabell 170). Ytterligare 3 procent svarade att detta skedde nästan varje gång och 12 procent att det hände ibland. Motsvarande andelar för flickorna var 0, 1 och 4 procent.

Bland pojkarna var det 12 procent som känt att de måste spela för mer och mer pengar. Motsvarande bland flickorna var 4 procent (tabell 171).

På frågan hur mycket de har spelat för de senaste 30 dagarna svarade 61 procent bland pojkarna och 85 bland flickorna att de inte spelat under perioden (tabell 172). Mellan 100 och 300 kronor uppgav 9 procent bland pojkarna

och 1 procent bland flickorna att de spelat för. Fem procent av pojkarna svarade att de spelat för över 300 kronor.

Riskuppfattning vid några olika beteenden

Eleverna fick svara på hur stor risk de bedömer att det är att människor skadar sig själva (fysiskt eller på annat sätt) vid en rad olika beteenden. I tabell 177 redovisas andelarna som bedömt att det är "stor risk" att människor skadar sig själva (fysiskt eller på annat sätt) vid rökning av ett paket cigaretter per dag, 1–2 drinkar nästan varje dag, rökning av marijuana eller hasch regelbundet, regelbundet bruk av LSD, amfetamin eller ecstasy, regelbunden användning av anabola steroider samt regelbunden sniffning.

Pojkarna bedömde genomgående de olika beteendena som mindre riskabla än de jämnåriga flickorna. Regelbunden användning av LSD, amfetamin respektive ecstasy bedömdes vara förknippat med "stor risk" av strax över 80 procent av pojkarna och cirka 90 procent av flickorna. Regelbunden användning av hasch eller marijuana, anabola steroider eller sniffning var också förknippat med "stor risk" av en stor majoritet av eleverna (71–86%). Av de olika beteendena bedömdes det som minst riskabelt att dricka 1–2 drinkar per dag, vilket ansågs innebära en stor risk av 32 procent bland pojkarna och 48 bland flickorna. Att röka ett paket cigaretter om dagen utgjorde en stor risk enligt 56 procent av pojkarna och 61 procent av flickorna.

Årskurs 6, 9 och gymnasiets årskurs 2 – en jämförelse

Här följer en kortare resultatredovisning med jämförelser mellan 2005 års resultat från drogvanundersökningarna i åk 6, åk 9 samt gymnasiets årskurs 2.

Alkohol

Konsumenter respektive icke-konsumenter

Det är tydligt och inte oväntat att andelen alkoholkonsumenter var fler ju äldre eleverna var. I gymnasiets årskurs 2 var 85 procent av pojkarna och 86 av flickorna alkoholkonsumenter. Motsvarande siffror för årskurs 9 var 68 respektive 70 procent och för årskurs 6 34 respektive 24 procent. I årskurs 6 fanns en könsskillnad, färre flickor var alkoholkonsumenter, som inte återfanns bland de äldre eleverna.

Med undantag för pojkarna i gymnasiet var blanddrycker, som innefattar bland annat stark cider och alkoholisk, den alkoholdryck som hade flest konsumenter. Bland pojkarna i gymnasiets årskurs 2 hade sprit och blanddrycker ungefär lika många konsumenter, men något fler uppgav att de är spritkonsumenter både i förra årets och årets undersökningar.

Sett till enskilda drycker var andelen konsumenter av starköl och sprit det som skilde sig mest mellan pojkarna i nian och i gymnasiet; i årskurs 9 var 47 procent konsumenter av starköl och på gymnasiet 74 procent. För sprit var motsvarande andelar för pojkarna 52 procent i årskurs 9 och 78 procent i gymnasiets andra år. I årskurs 6 uppgick andelen starköls- respektive spritkonsumenter till 12 procent.

Bland flickorna var skillnaden störst när det gällde andelen spritkonsumenter; 57 procent uppgav att de var spritkonsumenter i årskurs 9 och 81 i gymnasiets årskurs 2. Bland gymnasieflickorna var andelen vinkonsumenter 65 procent medan den i årskurs 9 uppgick till 46 procent. En hög andel av eleverna angav att de var konsumenter av blanddrycker; 62 procent av pojkarna och 68 procent av flickorna i årskurs 9 och 77 respektive 87 procent i gymnasiet.

Avseende vilka olika dryckeskombinationer som var vanligast uppgav nästan en fjärdedel av pojkarna och en femtedel av flickorna på gymnasiet att de var konsumenter av alla de dryckessorter som nämndes, det vill säga öl klass II, starköl, vin, sprit och blanddrycker. Även i årskurs 9 var den vanligaste dryckeskombinationen att dricka samtliga alkoholdrycker (pojkarna 12% och flickorna 16%), men det var ungefär lika många pojkar som drack alla dryckessorterna utom vin. I årskurs sex var det vanligaste bland såväl pojkarna som flickorna att de endast druckit blanddrycker (8 respektive 6%). Detta kan antyda att det till viss del handlar om lättcider och att det därmed finns en viss överrapportering av andelen alkoholkonsumenter.

På gymnasiet svarade ungefär en av sex att han/hon inte druckit någon alkohol under vårterminen och mer än varannan elev uppgav sig inte druckit något den senaste veckan. I årskurs 9 var motsvarande andel cirka 40 procent respektive nästan tre av fyra elever. I årskurs 6 uppgav 68 procent av pojkarna och 77 av flickorna att de inte druckit under vårterminen.

Total årlig alkoholkonsumtion

I årskurs 6 var 62 procent av pojkarna och 72 av flickorna icke-konsumenter av alkohol. Av flickorna återfanns 1 procent och av pojkarna 2 i konsumtionskategorierna 3 till 6. I årskurs 9 tillhörde ca 30 procent av både pojkarna och flickorna kategorierna 3–6. På gymnasiet låg andelen på 65 procent bland pojkarna och 42 bland flickorna.

Den genomsnittliga totala årskonsumtionen mätt i liter 100% alkohol beräknades ligga på 6,9 liter för pojkarna och 4,1 liter för flickorna i årskurs 2 på gymnasiet, vilket var betydligt mer än i årskurs 9 där motsvarande värden var 3,5 respektive 3,2 liter. För pojkarna i gymnasiet utgjorde starkölskonsumtionen 45 procent av årskonsumtionen och spritkonsumtionen 28 procent, medan de i årskurs 9 svarade för 36 procent vardera. Den vanligaste drycken bland flickorna var i årskurs 9 sprit, som svarade för 42 procent av årskonsumtionen, medan sprit, blanddrycker, starköl var vanligast bland gymnasietjejerna och utgjorde vardera 29–30 procent av den genomsnittliga årskonsumtionen.

Berusningsbenägenheten

På frågan om hur ofta de brukar dricka sig berusade när de dricker alkohol uppgav drygt 90 procent av eleverna i årskurs 6 att de aldrig varit berusade. I årskurs 9 var motsvarande siffra ca 50 procent och i gymnasiet hade andelen sjunkit till ca 20 procent.

Upplevelsen av berusning är subjektiv och säger ingenting om mängden alkohol som konsumerats. För att få en uppfattning om hur vanligt det är att

eleverna dricker stora mängder alkohol vid ett och samma tillfälle (intensivkonsumtion) ställdes frågan: ”Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?”. Bland pojkarna svarade var fjärde elev i årskurs 9 och varannan på gymnasiet att de intensivkonsumerar någon gång per månad eller oftare. Bland flickorna var motsvarande siffror 23 procent i årskurs 9 och 43 på gymnasiet. I årskurs 6 hade 13 procent av pojkarna och 7 av flickorna intensivkonsumerat någon gång och ca 2 procent svarade att de gjorde det någon gång per månad eller oftare.

Föräldrarnas kännedom om alkoholvanorna

I årskurs 6 kände 56 procent av pojkarnas föräldrar till nästan all alkoholkonsumtion och bland flickorna svarade 46 procent att föräldrarna kände till det mesta. Av de i gymnasiets årskurs 2 som drack alkohol svarade ungefär hälften att föräldrarna känner till i princip allt de dricker. I årskurs 9 var andelen betydligt lägre, bara 30 procent av pojkarna och 27 av flickorna som drack alkohol uppgav att deras föräldrar känner till det mesta av vad de dricker.

I årskurs 6 svarade ca 30 procent av eleverna med alkoholerfarenhet att föräldrarna inte känner till att de dricker alkohol. Av alkoholkonsumenterna i årskurs 9 var det drygt 30 procent som svarade att ingen av föräldrarna känner till att de dricker alkohol. Motsvarande siffra på gymnasiet var 9 procent.

Problem i samband med alkoholkonsumtion

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 fick besvara frågan: ”Har du någonsin fått något av följande problem på grund av att du druckit alkohol?”. De olika problemtyperna har grupperats som individuella problem, relationsproblem, sexuella problem samt brottsrelaterade problem.

Bland de individuella problemen var det vanligaste att man haft huvudvärk eller mått illa dagen efter (baksmälla); 70 procent av pojkarna och 74 av flickorna i gymnasiets andra årskurs hade varit med om det. I årskurs 9 hade 40 respektive 48 procent haft baksmälla. Näst vanligast var att man förstört saker eller kläder, vilket hade hänt 37 procent av pojkarna och 35 av flickorna på gymnasiet och 16 respektive 20 procent i årskurs 9.

Bland relationsproblemen var det vanligaste att man grälat; av gymnasieungdomarna uppgav 37 procent av pojkarna och 48 procent av flickorna att detta hänt. I årskurs 9 var motsvarande värden 17 respektive 27 procent.

När det gällde sexuella komplikationer som uppkommit på grund av alkoholkonsumtion var det 23 procent av pojkarna och 27 av flickorna i gymnasiet som uppgav att konsumtionen lett till oskyddat sex. Motsvarande i årskurs 9

var 8 och 11 procent. Av gymnasisterna uppgav 15 respektive 17 procent att alkoholkonsumtionen lett till önskat sex, i årskurs 9 låg andelen på 7–8 procent.

Av de problem som rubricerats som brottsrelaterade var bråkat eller slagits det vanligaste. Bland gymnasieeleverna uppgav 29 procent av pojkarna och 22 av flickorna att de upplevt detta i samband med alkoholkonsumtion. I årskurs 9 hade 13 respektive 11 procent bråkat eller slagits.

För samtliga redovisade alkoholrelaterade problem, utom problem med lärare, gäller att de redovisas i betydligt större omfattning av gymnasisterna än av eleverna i årskurs 9.

Upplevd tillgänglighet

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2 fick besvara frågor om hur svårt eller lätt de upplevde att olika alkoholdrycker var att få tag på.

Bland eleverna i gymnasiet var det fler som upplevde att det var lätt eller mycket lätt att få tag på alkoholdrycker. Till exempel uppgav ca 46 procent av eleverna i 9:an att det var lätt eller mycket lätt att få tag på blanddrycker medan motsvarande siffra i gymnasiet var ca 68 procent. Samma mönster återfanns för sprit från Systembolaget (ca 25% i årskurs 9 och 52 i gymnasiets årskurs 2).

Noteras kan att det, inom respektive årskurs, inte var någon större skillnad vad avser den upplevda tillgängligheten av folköl och starköl. I årskurs 9 var andelen som uppgav att det var lätt eller mycket lätt att få tag i folköl 41 procent och för starköl var det 37. Motsvarande siffror i gymnasiet var 61 respektive 59 procent.

Eleverna i årskurs 6 och 9 samt gymnasiet år 2 fick även besvara frågor om varifrån de får alkoholdryckerna. De flesta eleverna i årskurs 6 uppgav att de vanligtvis fick tag på alkohol genom sina föräldrar. Det enda undantaget var hembränt; bland dem som druckit hembränt hade 34–38 procent blivit bjudna av kompisar.

Sett till alla alkoholdrycker var det vanligast att ungdomarna, både i årskurs 9 och i gymnasiet årskurs 2, fick tag på alkoholen genom att de fått eller köpt den av kompisar eller kompisars syskon. Dock fanns en del variationer mellan olika drycker.

Bland dem som drack folköl var det vanligast att pojkarna på gymnasiet köpt själva, följt av att de fått tag på den genom kompisar eller kompisars syskon och från egna föräldrar med lov. För flickorna var motsvarande ordningsföljd

från kompisar eller kompisars syskon, köpt själva och från egna föräldrar med lov.

Starköl och sprit förvärvades vanligen genom kompisar eller kompisars syskon. För vin var det vanligaste svaret bland vinkonsumenterna att de blivit bjudna av de egna föräldrarna. Även när det gällde blanddrycker var det ganska vanligt att ungdomarna uppgav att de fått av sina föräldrar, men det vanligaste svaret var att de fått tag på drycken via kompisar eller kompisars syskon.

Av de ungdomar som uppgav att de druckit hembränt de senaste 12 månaderna hade en absolut majoritet vanligen blivit bjudna av, eller köpt av, kompisar. På frågan hur kompisarna fått tag på hembränd sprit var de vanligaste svaren att de köpt av någon vuxen eller att de inte visste.

Tobak

Röker

I jämförelse med årskurs 9 var det påtagligt fler pojkar på gymnasiet som svarade ja på frågan om de röker (9 procent i årskurs 9 och 31 procent på gymnasiet). I årskurs 6 var det 2 procent av pojkarna som rökte. Bland pojkarna var det 5 procent i årskurs 9 och 9 bland dem som gick andra året på gymnasiet som uppgav att de röker dagligen eller nästan dagligen. Eleverna i årskurs 6 fick ingen fråga om hur ofta de röker. Den vanligaste svars-kategorin bland rökarna var att de bara röker på fest (8 procent i årskurs 9 och 16 på gymnasiet).

Även bland flickorna var det fler som rökte i gymnasiet än i årskurs 9 (30 procent i nian och 41 procent på gymnasiet). I årskurs 6 var andelen 3 procent. Att de röker dagligen eller nästan dagligen svarade 13 respektive 19 procent av flickorna och att de bara feströker uppgav 11 resp 15 procent.

På frågan hur de vanligen får tag på cigaretter svarade på gymnasiet 75 procent bland pojkarna och 66 bland flickorna som var rökare att de köper själva jämfört med 56 och 53 procent i årskurs 9. Det vanligaste stället att köpa cigaretterna på var i kiosker eller när- eller jourbutiker, vilket gällde såväl eleverna i nian som i gymnasiet.

Snusar

I årskurs 9 uppgav 20 procent av pojkarna att de snusar, i gymnasiet var det 30 och i årskurs 6 2 procent. I gymnasiet var det 21 procent som redovisade att de gör det dagligen och i årskurs 9 var det 12. Av flickorna i gymnasiets

årskurs 2 var det 11 procent som svarade att de snusar, i årskurs 9 var motsvarande andel 6 procent och i årskurs 6 1 procent. Av gymnasieflickorna uppgav 5 procent ett dagligt eller nästan dagligt bruk jämfört med 3 i årskurs 9.

Bland de snusande pojkarna på gymnasiet var det 80 procent som svarade att de köper sitt snus själva. Motsvarande andel i årskurs 9 var 62 procent. Av flickorna som snusar uppgav 64 respektive 46 procent att de köper snus själva. För flickorna i årskurs 9 hade de flesta fått tag på snus från kamrater (60%). Även när det gällde snus var det vanligast att ungdomarna köpt snuset i en kiosk eller när- eller jourbutik.

Total tobakskonsumtion

Sett till den totala tobakskonsumtionen var det 17 procent bland pojkarna i gymnasiet som uppgav sig både röka och snusa, 11 procent att de är enbart snusare och 13 procent att de bara röker. Motsvarande i årskurs 9 var 11 procent som både röker och snusar, 9 procent som uppgav att de bara snusar och 8 procent att de enbart röker.

Av flickorna på gymnasiet var det 9 procent som sa sig både röka och snusa, 3 procent som uppgav att de bara snusade och 30 procent som svarade att de bara rökte. Motsvarande för flickorna i årskurs 9 var 5, 1 respektive 25 procent.

Narkotika

Narkotikaerfarenhet samt aktuell narkotika-konsumtion

I gymnasiet uppgav 17 procent av pojkarna att de har använt narkotika och 14 av flickorna. I årskurs 9 var andelen 7 procent och i årskurs 6 1 procent för både pojkarna och flickorna. I årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 frågades de även om vilken sorts narkotika de använt. Vanligaste var att de enbart använt cannabis. Detta gällde för knappt 60 procent av eleverna i årskurs 9 bland dem som använt narkotika. Motsvarande siffror i gymnasiet var ca 70 procent.

Den narkotika som oftast använts första gången var hasch eller marijuana. Bland dem som använt narkotika uppgav 76 procent av pojkarna och 81 av flickorna i årskurs 9 detta. I gymnasiets årskurs 2 var motsvarande värden 93 respektive 88 procent.

När det gäller erfarenhet av olika preparat var det 4 respektive 5 procent av samtliga bland pojkarna respektive flickorna i årskurs 9 som uppgav att de använt hasch. I gymnasiet var motsvarande andelar 15 och 10 procent. Marijuana hade prövats av 3 procent av såväl pojkarna som flickorna i årskurs 9; i gymnasiet var motsvarande värde 12 procent av pojkarna och 8 av flickorna. Det tredje vanligaste preparatet var ecstasy vilket uppgavs av 1 procent av både pojkarna och flickorna i årskurs 9 och av 3 procent av pojkarna och 2 av flickorna i gymnasiets årskurs 2.

Av dem som använt narkotika var det en fjärdedel av eleverna i årskurs 9 som använt cannabis de senaste 30 dagarna. Motsvarande siffror i gymnasiet var 30 procent för pojkarna och 15 för flickorna. Av samtliga elever var det 4 procent av pojkarna och 3 procent av flickorna i årskurs 9 och 6 respektive 3 procent på gymnasiet som använt narkotika de senaste 30 dagarna.

Föräldrarnas kännedom om narkotikaanvändningen

Av de 7 procent av både pojkarna och flickorna i årskurs 9 som använt narkotika hade ungefär var femte någon förälder som kände till att de använt narkotika. Även i gymnasiet var det ungefär var femte förälder som hade kännedom om att deras barn använt narkotika. Över två av tre gymnasister bland dem som prövat narkotika svarade att ingen av föräldrarna vet att de använt narkotika. Motsvarande i årskurs 9 var 61 procent för båda könen.

Upplevd tillgänglighet

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 fick även svara på frågor om de kände någon som använt narkotika och om de trodde att de skulle kunna få tag i narkotika.

Av eleverna i årskurs 9 var det runt 30 procent som svarade att de kände till någon i samma ålder som använt hasch eller marijuana. Bland gymnasieeleverna var det cirka 55 procent som uppgav detta. Den näst vanligaste substansen som eleverna uppgav att de visste eller trodde sig veta att någon de känner i samma ålder har använt var ecstasy; 19 procent av pojkarna och 23 procent av flickorna på gymnasiet svarade att de vet säkert och motsvarande för årskurs 9 var 10 respektive 14 procent.

Eleverna i årskurs 6, 9 och gymnasiets årskurs 2 fick frågan om de någon gång haft möjlighet att pröva narkotika. Bland dem i årskurs 6 som inte använt narkotika var det 3 procent av pojkarna och 4 av flickorna som svarade att de haft möjlighet att pröva narkotika. I årskurs 9 var motsvarande andel lite mer än var femte elev och på gymnasiet mer än var tredje.

I årskurs 6 visste 1 procent av dem som inte prövat narkotika någon som kunde ge eller sälja narkotika till dem. I årskurs 9 var motsvarande siffror 10 procent och i gymnasiet var det 14.

Av dem som inte hade någon narkotikaerfarenhet svarade 1 procent av eleverna i årskurs 6 att de haft lust att pröva narkotika. Motsvarande siffror i årskurs 9 var 4 procent av pojkarna och 6 av flickorna och i gymnasiet var det 7 respektive 8 procent.

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 fick uppge om de trodde att de kunde få tag på ett antal olika narkotiska preparat. I årskurs 9 svarade ca 25 procent av eleverna att de skulle kunna få tag på hasch och/eller marijuana och 14 procent att de skulle kunna få tag på ecstasy. I gymnasiet var motsvarande siffror ca 50 och 26 procent.

Sniffning

Totalt uppgav 3 procent av pojkarna och 2 av flickorna i årskurs 6 respektive 7 procent av pojkarna och 8 procent av flickorna i årskurs 9 att de sniffat någon gång. På gymnasiet var motsvarande andelar 8 respektive 5 procent.

Två procent bland pojkarna i både årskurs 9 och på gymnasiet uppgav att de fortfarande sniffar. Motsvarande bland flickorna är tre respektive noll procent.

Sömnmedel och lugnande medel

Bland eleverna i årskurs 9 svarade 9 procent av både pojkarna och flickorna att de någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel av bensodiazepintyp. Av eleverna i gymnasiets årskurs 2 var det 7 procent av pojkarna och 10 av flickorna som svarade att de gjort det.

I årskurs 9 var det 2 procent bland pojkarna och 4 bland flickorna som använt det utan receptföreskrivning. På gymnasiet låg motsvarande andel på 3 procent för både pojkarna och flickorna.

Läkemedel tillsammans med alkohol

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 frågades om de använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte. Könsskillnaden som konstaterats i årskurs 9 kvarstår i gymnasiet, om än inte lika markant. I årskurs 9

var det 3 procent av pojkarna jämfört med 6 på gymnasiet som blandat läkemedel och alkohol för att bli mer berusade och bland flickorna var motsvarande siffror 8 procent i årskurs 9 och 9 på gymnasiet.

Dopning

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 tillfrågades om de använt anabola androgena steroider (AAS). Totalt var det 2 procent av pojkarna, både i årskurs 9 och på gymnasiet, som svarade ja på frågan om de använt anabola androgena steroider utan läkarordination. Motsvarande bland flickorna var 1 procent.

ANT-undervisning i skolan

Över 50 procent i årskurs 6 och drygt 40 procent av eleverna i årskurs 9 svarade att de inte haft undervisning om alkohol, narkotika och tobak under läsåret. Motsvarande andel bland gymnasisterna var ungefär 60 procent. Bland dem som fått ANT-undervisning var det vanligaste svaret ”någon enstaka timme”. I årskurs 6 och 9 uppgav cirka var fjärde elev att de haft ANT-undervisning någon enstaka timme, motsvarande i gymnasiet var ungefär var femte elev.

Elevernas sociala situation i skolan

Skoltrivsel och skolk

Eleverna i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 fick svara på frågor om hur de trivs i skolan och om de skolkar. De flesta uppgav att de trivs ganska bra eller mycket bra i skolan. I årskurs 9 svarade nästan 80 procent att så var fallet. På gymnasiet var motsvarande andel ytterligare några procentenheter högre. I årskurs 9 uppgav 6–7 procent att de trivs ganska eller mycket dåligt; motsvarande i gymnasiet var 5 procent.

I årskurs 9 svarade 50 procent att de aldrig skolkar, medan det på gymnasiet var drygt 20 procent. Det vanligaste svaret bland gymnasieungdomarna var istället att de skolkar någon gång per termin (32 procent bland pojkarna och 40 bland flickorna). I gymnasiet uppgav 5 procent att de skolkar flera gånger i veckan; i årskurs 9 var motsvarande andel 3 procent.

Avslutande kommentarer

Det är positivt att antalet alkoholkonsumenter i årskurs 6 har minskat i de senaste tre undersökningarna. Även situationen när det gäller den totala alkoholkonsumtionen bland pojkarna i årskurs 9 inger ett visst hopp. Likväl är de nivåer som uppmätts fortfarande högre än de var i mitten av 1980-talet. Kontinuerliga förebyggande insatser är viktiga och bör fortsätta för att den påbörjade trenden inte skall brytas. Flickornas alkoholkonsumtion i årskurs 9 har dock i princip ökat sedan 1980-talets mitt. Frågan är om det krävs nya idéer för att nå även flickorna och få dem att slå in på samma väg som pojkarna. När det gäller gymnasieungdomarna behöver förändringen följas över tid innan man kan dra några slutsatser om utvecklingen. Dock kunde en ökning av den totala alkoholkonsumtionen skönjas 2005 i jämförelse med 2004.

Det har ända sedan undersökningarna inleddes varit få elever i årskurs 6 som har provat narkotika och variationen har varit liten. Det var relativt många som prövade narkotika i årskurs 9 i början av 1970-talet, få under mitten av 1980-talet och åter relativt många i slutet av 1990-talet. I de senaste tre undersökningarna har andelen som provat narkotika uppgått till 7 procent. Även andelen som känner någon som använt narkotika, andelen som haft möjlighet och andelen som har haft lust att pröva narkotika har minskat de senaste åren. I gymnasiet uppgav i årets undersökning 17 procent bland pojkarna och 13 bland flickorna att de provat narkotika och något färre elever uppgav att de haft möjlighet att pröva narkotika jämfört med i fjol.

I årskurs 6 har andelen rökare minskat sedan slutet av 1980-talet och i årskurs 9 sedan början av 2000-talet. Bland pojkarna har andelen som röker dagligen halverats sedan år 2000. Även bland flickorna har dagligrökarna minskat, men inte i samma omfattning som bland pojkarna. I gymnasiet ökade antalet rökare bland flickor något jämfört med 2004. Dagligrökarna ökade från 13 till 15 procent bland flickorna medan de minskade något bland pojkarna. Feströkandet ser ut att öka både i årskurs 9 och gymnasiet.

Snusning har minskat bland pojkarna i årskurs 9 sedan början av 2000-talet. Bland flickorna har andelen varit relativt konstant, på en lägre nivå, under samma period. Bland gymnasieeleverna ökade andelen snusare något bland flickorna och minskade något bland pojkarna i årets undersökning.

Insatser för att motverka drogkonsumtionen får inte bli en resurs- eller planeringsfråga, de bör naturligt ha en hög prioritet. Här finns viktiga uppgifter som åligger såväl skolan som andra aktörer på den lokala nivån.

Referenser

Andersson B, Hibell B (1993). *Skolelevers drogvanor 1993*. Rapportserie nr 36, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Andersson B, Hibell B (1995). *Skolelevers drogvanor 1994*. Rapportserie nr 44, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Andersson B, Hibell B (1996). *Skolelevers drogvanor 1995*. Stencilserie nr 45, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm

CAN (2004). *Drogutvecklingen i Sverige. Rapport 2004*. Rapportserie nr 82, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

CAN, Riksförbundet Föräldraföreningen Mot Narkotika & Riksförbundet Hem och Skola (1997). *Tänk om dom sniffar...* Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2004). *Mönstrandens drogvanor 2003*. Rapportserie nr 78, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Skolöverstyrelsen (1983). *Skolungdomars alkohol-, tobaks- och narkotikavanor. Våren 1983. Årskurs 6 och 9*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen (1986). *Skolungdomars alkohol-, tobaks- och narkotikavanor. Resultat från en enkät 1985. Årskurs 6 och 9*. Stockholm: Skolöverstyrelsen.

SOU (1969:53). *Narkotikaproblemet*. Undersökningar. Stockholm.

SOU (1971:72). *Svenska folkets alkoholvanor*. Stockholm.

Tabell 1. Antalet bearbetade formulär och bortfallet i procent ^{a)}. 1971–2005.

År	Årskurs 6			Årskurs 9			Gymnasiet år 2		
	Bearbetade formulär		Bortfall	Bearbetade formulär		Bortfall	Bearbetade formulär		Bortfall
	Pojkar	Flickor	%	Pojkar	Flickor	%	Pojkar	Flickor	%
1971	2 521	2 346	b)	1 914	1 921	b)			
1972	3 840	3 697	7	3 089	2 996	15			
1973	2 838	2 796	8	2 789	2 996	14			
1974	2 720	2 586	6	2 352	2 282	14			
1975	2 568	2 596	7	2 087	2 130	14			
1976	2 242	2 139	7	2 151	1 985	15			
1977	3 603	3 506	8	3 096	2 938	15			
1978	5 165	4 959	6	4 734	4 809	16			
1979	5 139	4 917	6	4 630	4 729	13			
1980	5 040	4 945	7	4 977	4 964	14			
1981	4 476	4 196	7	4 827	4 669	12			
1982	2 096	1 900	6	2 599	2 547	14			
1983 ^{c)}				833	808	14			
1983	688	711	8	825	796	13			
1984				16 832	15 987	14			
1985	783	652	8	795	707	14			
1986				2 942	2 878	12			
1987	1 961	1 941	7	2 958	2 820	11			
1988				2 722	2 708	14			
1989	1 792	1 773	7	2 863	2 851	13			
1990				3 019	2 958	13			
1991	1 917	1 820	9	2 980	2 903	14			
1992				3 000	2 851	13			
1993	1 962	1 995	7	3 024	2 880	10			
1994				2 919	2 949	10			
1995	1 882	1 740	8	2 827	2 750	12			
1996				3 071	2 956	11			
1997	2 046	1 913	6	2 935	2 748	11			
1998				2 760	2 695	13			
1999	1 904	1 862	7	2 683	2 515	14			
2000				2 598	2 692	14			
2001	1 837	1 756	11	2 796	2 773	15			
2002				2 726	2 623	15			
2003	1 910	1 855	9	2 667	2 559	14			
2004				2 661	2 753	15	2 246	2 248	21
2005	1 622	1 559	9	2 688	2 684	15	2 231	2 311	19

a) Bortfallet är beräknat utifrån elevfrånvaron i de medverkande klasserna. I några skolor har det hänt att hela klasser inte medverkat i undersökningen, t ex p g a skollov, prao eller att formulären kommit bort i posthanteringen. I 2005 års undersökning gällde detta 38 klasser i årskurs 6, 38 i åk 9 och 40 i gymnasiets år 2.

b) Bortfallet för totalmaterialet var 12%.

c) Avser den s k länkundersökningen, d v s den studie som genomfördes med de frågor som använts i tidigare undersökningar.

Årskurs 9

Tabell 2. Svartsfördelningen för några variabler i den s k Stockholmsundersökningen 1993. Andelen som uppgett respektive svarsalternativ vid den ordinarie datasetsamlingen, i bortfallsundersökningen samt totalt (inkl bortfallet), efter kön.

	Pojkar			Flickor		
	Ordinarie n=963	Bortfall n=89	Totalt n=1052	Ordinarie n=1007	Bortfall n=89	Totalt n=1096
Dricker vin en gång per vecka eller oftare	3	5	3	4	4	4
60 cl vin eller mer per tillfälle	15	23	16	15	13	15
Dricker sprit en gång per vecka eller oftare	5	10	6	3	7	3
37 cl sprit eller mer per tillfälle	22	27	23	11	19	11
Berusad varje/nästan varje gång	38	38	38	36	37	36
Storkonsumtion någon gång per månad eller oftare	27	32	27	21	31	22
Har sniffat	10	14	11	7	8	7
Röker och/eller snusar	25	33	25	32	45	33
Har använt narkotika	9	21	10	8	17	8

Tabell 3. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol samt andelen som druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit under vårterminen ^{a)}. Procentuell fördelning efter kön. Årskurs 9. 1971–2005.

År	Konsumenter ^{b)}		Icke-konsumenter		Ej svar	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
1971	91	90	9	10	1	2
1972	90	91	10	9
1973	89	92	11	8
1974	87	89	11	10	2	1
1975	86	87	12	10	3	2
1976	90	90	9	9	1	1
1977	88	91	9	7	3	3
1978	90	92	13	10	2	2
1979	86	90	12	8	2	2
1980	86	87	13	11	2	1
1981	83	85	15	14	2	2
1982	79	81	19	18	2	1
1983	80	83	17	17
1984
1985
1986	79	77	18	21	2	2
1987	78	78	20	20	2	2
1988	76	73	22	25	2	2
1989	76	74	22	24	2	2
1990	78	78	20	20	2	2
1991	79	77	18	21	3	2
1992	79	76	18	20	3	4
1993	74	72	19	21	7	7
1994	75	74	18	20	7	6
1995	72	76	21	18	7	6
1996	69	72	22	20	9	8
1997	75	76	22	21	3	3
1998	73	79	21	17	6	4
1999	73	77	23	20	4	3
2000	75	76	19	18	6	6
2001	74	77	20	18	6	5
2002	72	72	23	23	5	5
2003	69	74	26	22	5	4
2004	67	72	28	25	5	3
2005	67	69	29	26	4	5

a) Alkoholisk samt stark cider ingår i frågan fr o m 1997.

b) Avser en konsumtion av åtminstone 1 glas öl, 2 cl vin, 2 cl blanddrycker eller 2 cl sprit någon gång om året eller mer sällan.

Tabell 4a. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Procentuell fördelning bland **pojkar** i årskurs 9. 1971–1982 och 1986–2005 ^{a)}.

År	Mellanöl		Folköl		Starköl		Vin		Sprit		Blanddryck ^{b)}	
	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons
1971	84	15	75	23	76	24	.	.
1974	78	21	71	28	76	24	.	.
1977	81	19	40	59	51	49	76	23	78	22	.	.
1979	.	.	70	29	67	33	72	28	75	24	.	.
1981	.	.	71	29	61	39	73	27	68	32	.	.
1982	.	.	66	34	56	44	63	37	.	.
1986	.	.	65	35	59	40	66	34	67	32	.	.
1987	.	.	64	35	59	42	62	38	67	33	.	.
1989	.	.	62	38	60	40	52	48	65	36	.	.
1991	.	.	70	30	64	36	55	44	71	29	.	.
1993	.	.	68	30	64	35	51	48	68	30	.	.
1994	.	.	68	30	63	36	48	50	66	32	.	.
1995	.	.	68	30	58	40	46	53	63	35	.	.
1996	.	.	67	31	58	39	45	53	62	35	.	.
1997	.	.	64	35	58	41	45	54	63	36	.	.
1998	.	.	61	37	57	41	45	54	66	34	66	33
1999	.	.	58	41	55	44	41	58	63	37	62	37
2000	.	.	61	38	60	38	43	55	67	33	68	31
2001	.	.	56	43	58	41	42	57	64	36	68	31
2002	.	.	53	46	53	46	37	62	59	40	66	33
2003	.	.	47	51	50	48	34	64	53	46	65	35
2004	.	.	44	55	50	49	30	69	54	46	63	36
2005	.	.	38	61	47	52	29	71	52	47	62	37

a) 1993 års värden för folk- och starköl avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 495 pojkar).

b) Avser bl a stark cider och s k alkoholisk.

Tabell 4b. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Procentuell fördelning bland **flickor** i årskurs 9. 1971–1982 och 1986–2005 ^{a)}.

År	Mellanöl		Folköl		Starköl		Vin		Sprit		Blanddryck ^{b)}	
	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons
1971	78	21	82	18	72	28	.	.
1974	78	22	78	22	75	25	.	.
1977	79	21	36	64	51	49	83	16	79	21	.	.
1979	.	.	64	35	66	35	81	18	81	19	.	.
1981	.	.	63	37	55	45	80	20	68	32	.	.
1982	.	.	56	44	50	50	63	37	.	.
1986	.	.	51	54	43	57	70	30	65	34	.	.
1987	.	.	45	49	47	54	70	30	68	32	.	.
1989	.	.	49	52	48	52	59	40	63	38	.	.
1991	.	.	56	44	53	47	65	35	70	30	.	.
1993	.	.	60	39	54	45	59	39	67	32	.	.
1994	.	.	61	37	54	45	60	40	68	31	.	.
1995	.	.	63	36	52	47	65	34	69	30	.	.
1996	.	.	62	36	53	46	61	38	67	32	.	.
1997	.	.	61	38	51	48	61	38	68	31	.	.
1998	.	.	56	43	50	49	60	39	69	30	74	25
1999	.	.	49	51	47	52	61	39	67	33	73	27
2000	.	.	48	51	48	51	63	36	68	32	73	26
2001	.	.	45	54	46	53	62	38	66	33	75	24
2002	.	.	42	58	44	55	56	44	63	36	71	28
2003	.	.	41	58	43	56	53	46	61	39	73	26
2004	.	.	35	65	39	60	49	50	58	41	69	30
2005	.	.	32	68	38	61	46	53	57	42	68	31

a) 1993 års värden för folk- och starköl avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 466 flickor).

b) Avser bl a stark cider och s k alkoholäsk.

Tabell 5. Översikt av olika kombinationer med avseende på typ av dryck. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005 ^{a)}.

År	Dricker ej ^{b)}	Enbart bland-drycker	Vin+ sprit+ bland-drycker	Folköl+ starköl+ sprit+ bland-drycker	Starköl+ vin+ sprit+ bland-drycker	Folköl+ starköl+ vin+ sprit	Folköl+ starköl+ vin+ sprit+ bland-drycker	S:a av övriga möjliga komb.
Pojkar								
1991	17					38		45
1992	17					38		46
1993	18					36		42
1994	17					33		45
1995	20					31		49
1996	21					30		49
1997	22					30		45
1998	20	3	3	16	6	2	27	21
1999	23	2	2	15	4	2	25	23
2000	18	3	2	17	3	1	27	22
2001	19	3	2	16	4	1	23	24
2002	21	4	2	16	3	1	19	26
2003	25	4	2	14	4	1	14	28
2004	26	5	2	14	5	1	14	26
2005	28	5	2	12	5	0	12	27
Flickor								
1991	20				.	36		45
1992	19				.	34		44
1993	20				.	36		39
1994	20				.	36		41
1995	17					37		46
1996	19					36		45
1997	20					36		42
1998	15	3	7	8	2	0	31	21
1999	19	3	9	7	2	1	30	15
2000	17	3	10	5	7	1	29	18
2001	17	4	11	6	6	1	28	19
2002	21	4	9	6	7	0	24	19
2003	21	6	8	6	6	0	23	18
2004	24	6	9	5	7	0	19	17
2005	25	6	9	5	9	0	16	18

a) Beräkningarna för 1993 avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 495 pojkar och 1 466 flickor).

b) Indelningen är gjord med utgångspunkt från uppgifterna om konsumtionsfrekvensen. Andelen som inte dricker kan därför avvika med någon procentenhet från dem som redovisas i tabell 3.

Tabell 6. "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005^{a)}.

År	Inte druckit under vårterminen	Druckit en gång under vårterminen	Druckit flera gånger under vårterminen	Ej svar
Pojkar				
1983	34	22	44	..
1984	31	19	49	..
1985	27	19	54	..
1986	26	21	53	0
1987	28	20	52	0
1988	32	20	47	0
1989	30	19	51	0
1990	32	18	50	0
1991	29	20	51	0
1992	28	18	53	0
1993	28	19	52	1
1994	30	18	50	1
1995	33	19	48	1
1996	32	20	47	0
1997	35	20	45	0
1998	32	18	50	0
1999	32	16	52	1
2000	27	16	57	0
2001	28	17	54	1
2002	33	17	50	0
2003	37	19	43	1
2004	37	18	44	0
2005	41	19	40	0
Flickor				
1983	32	20	47	..
1984	33	20	47	..
1985	27	20	53	..
1986	29	21	49	0
1987	28	22	49	1
1988	34	21	44	0
1989	33	22	45	0
1990	31	20	49	0
1991	33	22	45	0
1992	32	23	45	0
1993	33	20	47	0
1994	32	20	47	1
1995	30	21	49	0
1996	33	22	44	0
1997	33	22	45	0
1998	32	22	45	0
1999	30	21	50	0
2000	28	18	53	1
2001	27	20	52	1
2002	32	18	49	0
2003	33	20	47	0
2004	35	19	45	0
2005	38	19	43	0

a) Fr o m 1999: "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit?"

Tabell 7. "Har du druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit den senaste veckan^{a)} (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl." Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.

År	Ja	Nej	Ej svar
Pojkar			
1983	24	76	
1985	29	71	
1987	29	70	2
1989	29	71	0
1991	34	65	1
1992	35	65	0
1993	35	65	0
1994	33	66	1
1995	33	66	1
1996	30	69	1
1997	35	64	1
1998	37	62	0
1999	35	64	1
2000	40	59	1
2001	36	63	1
2002	33	66	1
2003	31	69	0
2004	28	72	0
2005	26	74	0
Flickor			
1983	22	78	
1985	28	72	
1987	26	72	1
1989	24	75	0
1991	28	72	1
1992	28	72	1
1993	27	73	0
1994	28	72	0
1995	30	70	0
1996	26	74	0
1997	30	70	0
1998	32	67	0
1999	29	71	0
2000	33	66	1
2001	31	68	1
2002	32	68	0
2003	30	70	1
2004	28	72	0
2005	27	73	0

a) Före 1997 ingick ej alkoholisk och stark cider.

Tabell 8a. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för mellanöl och folköl. Procentuell fördelning bland **pojkar** i årskurs 9. 1971–2005 ^{a)}.

År	Dricker						Kvantitet					
	Dricker ej	Totalt	En gång i veckan el. oftare	Ngn gång i må-naden	Mer sällan	Ej svar	Dricker ej	1 burk (1½ flask) el mindre	2 burkar (2–3 flaskor)	3–4 burkar (4–6 flaskor)	5 burkar el. mer	Ej svar
Mellanöl												
1971	15	84	33	32	19	1	15	28	7	14	34	2
1974	21	78	22	33	23	1	21	22	7	14	34	1
1977	19	81	23	33	25	0	19	17	6	13	44	0
Folköl												
1977	59	40	10	10	21	1	60	28	2	2	5	2
1979	29	70	16	24	30	1	30	29	8	10	24	1
1981	29	71	12	21	38	0	30	31	6	10	22	1
1983	37	64	11	24	29							
1985	33	67	11	22	34							
1987	35	64	11	23	30	1	36	28	7	10	18	1
1989	37	62	10	24	28	0	38	22	8	10	21	0
1991	30	70	14	25	31	1	32	25	8	11	23	1
1993	30	68	14	24	30	1	32	23	9	11	25	2
1995	30	68	14	24	30	2	32	18	6	11	31	2
1997	35	64	12	27	24	1	37	17	6	10	30	1
1998	37	61	13	25	23	1	38	16	6	9	30	2
1999	41	59	14	25	20	0	41	17	7	9	25	1
2000	38	61	15	27	19	2	38	17	7	10	26	2
2001	43	56	14	23	20	1	43	18	7	10	19	1
2002	46	53	10	22	21	1	46	16	7	10	20	1
2003	51	47	8	19	20	2	52	17	7	8	15	2
2004	55	44	7	17	20	1	56	17	6	8	13	1
2005	61	38	6	12	20	1	62	16	7	7	7	1

a) 1993 års värden avser endast de elever som besvarade det sk A-formuläret (1 495 pojkar).

Tabell 8b. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för mellanöl och folköl. Procentuell fördelning bland **flickor** i årskurs 9. 1971–2005 ^{a)}.

År	Dricker						Kvantitet					
	Dricker ej	Totalt	En gång i veckan el. oftare	Ngn gång i må-naden	Mer sällan	Ej svar	Dricker ej	1 burk (1½ flask) el mindre	2 burkar (2–3 flaskor)	3–4 burkar (4–6 flaskor)	5 burkar el. mer	Ej svar
Mellanöl												
1971	21	78	28	28	22	1	21	42	13	16	8	0
1974	22	78	19	30	28	1	22	32	11	23	11	1
1977	21	79	23	33	23	0	21	22	10	22	25	0
Folköl												
1977	64	36	7	9	20	1	65	27	2	3	3	1
1979	35	64	10	22	32	0	36	38	8	8	9	1
1981	37	62	5	19	38	0	38	39	7	8	7	1
1983	50	50	6	14	30							
1985	46	54	5	14	35							
1987	49	51	5	16	30	1	50	28	7	8	6	1
1989	49	49	4	15	30	0	51	25	7	8	6	1
1991	44	56	5	18	33	0	46	26	8	11	9	1
1993	39	60	6	21	33	1	41	24	9	14	12	1
1995	36	63	6	26	31	1	37	19	10	16	17	2
1997	38	61	6	24	31	1	40	19	9	15	16	1
1998	43	56	7	18	31	1	43	20	9	13	14	1
1999	51	49	5	19	25	0	52	19	8	12	10	1
2000	51	48	6	18	24	1	52	20	8	12	8	1
2001	54	45	5	19	21	1	54	20	8	9	7	1
2002	58	42	6	15	21	1	58	17	7	10	8	1
2003	58	41	5	13	23	1	59	16	7	9	7	1
2004	65	35	3	13	18	1	66	14	8	7	5	1
2005	68	31	3	11	18	1	69	14	6	6	3	1

a) 1993 års värden avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 466 flickor).

Tabell 9. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för starköl. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1977–1983 ^{a)} och 1986–2005 ^{b)}.

År	Dricker						Kvantitet							Ej svar
	Dricker ej	Totalt	En gång i veckan el. oftare	Ngn gång i månden	Mer sällan	Ej svar	Dricker ej	1 flask el. mindre	1 burk (1½ flask) el. mindre	2 burkar (2–3 flaskor)	3–4 burkar (4–6 flaskor)	5 burkar el. mer		
Pojkar														
1977	49	51	2	14	35	0	49	11	6	8	14	11	1	
1979	33	67	6	24	37	0	33	14	7	8	17	21	1	
1981	39	61	4	17	40	0	39	16	5	8	16	14	0	
1983	..	53	5	13	..	
1986	40	59	4	18	37	0	40	15	7	9	15	14	1	
1987	42	59	5	19	35	0	42	16	6	9	15	13	1	
1989	39	60	4	21	35	0	40	14	5	8	17	15	0	
1991	36	64	6	22	36	1	37	14	5	10	18	16	1	
1993	35	64	5	21	38	1	36	13	6	10	18	16	1	
1995	40	58	4	19	35	1	40	12	5	10	17	15	2	
1997	41	58	5	21	31	2	42	11	6	10	16	14	1	
1998	41	57	5	21	30	2	42	11	5	9	18	14	2	
1999	44	54	7	21	26	1	44	11	5	11	16	14	1	
2000	38	59	9	25	25	2	38	10	6	11	17	17	2	
2001	41	58	9	24	25	1	41	10	6	9	16	16	1	
2002	46	53	8	21	24	1	46	10	5	8	15	16	1	
2003	48	50	9	19	22	2	49	9	5	7	13	15	2	
2004	49	50	10	21	19	1	49	10	5	6	13	17	1	
2005	52	47	8	19	20	1	52	10	4	6	11	15	1	
Flickor														
1977	49	51	2	13	35	0	49	15	8	10	14	4	1	
1979	35	66	7	24	35	0	34	18	7	12	17	9	0	
1981	45	55	4	16	35	0	45	19	7	10	14	5	0	
1983	..	52	3	4	..	
1986	57	43	2	12	29	0	57	18	5	7	8	3	1	
1987	54	47	3	14	30	0	54	17	6	9	11	3	1	
1989	52	48	3	14	31	0	52	16	5	10	13	3	0	
1991	47	53	3	16	34	0	48	15	5	11	15	5	1	
1993	45	54	3	18	33	1	45	14	6	13	17	5	1	
1995	47	52	2	16	34	1	47	14	6	14	15	3	1	
1997	48	51	3	16	33	1	49	14	5	12	15	4	1	
1998	49	50	3	15	31	1	50	15	5	12	13	4	1	
1999	51	47	3	17	27	0	53	15	6	11	11	4	1	
2000	51	48	5	17	26	1	51	14	7	12	11	3	2	
2001	53	46	4	17	24	1	54	15	8	10	10	4	1	
2002	55	44	5	17	23	1	55	12	7	10	10	4	1	
2003	56	43	5	15	23	1	57	12	7	7	11	5	1	
2004	60	39	6	15	19	1	60	10	5	8	10	6	1	
2005	61	38	6	14	18	1	61	9	5	7	10	6	0	

a) 1983 års värden avser den s k länkundertingen.

b) 1993 års värden avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 495 pojkar och 1 466 flickor).

Tabell 10. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för vin. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1983 ^{a)} och 1986–2005.

År	Dricker					Kvantitet						
	Dricker ej	Totalt	En gång i veckan el. oftare	Ngn gång i månaden	Mer sällan	Ej svar	Dricker ej	2–5 cl	10–20 cl	1 halvflaska	60 cl eller mer	Ej svar
Pojkar												
1971	23	75	7	27	41	3	23	9	32	11	24	1
1974	28	71	4	21	46	0	29	8	34	8	18	3
1977	23	76	5	23	48	0	23	9	39	9	19	1
1979	28	72	5	22	45	1	28	10	31	8	21	1
1981	27	73	4	20	49	0	27	13	27	9	22	1
1983	..	68	5	22	..
1986	34	66	4	19	43	0	34	10	26	9	20	1
1987	38	62	3	17	42	0	38	12	25	8	16	1
1989	48	52	2	12	38	0	48	11	21	6	14	1
1991	44	55	3	13	39	0	45	12	22	6	14	1
1993	48	51	2	10	39	1	49	11	20	6	13	1
1995	53	46	2	11	33	1	54	10	17	5	12	2
1997	54	45	2	10	33	1	55	10	18	6	11	1
1998	54	45	2	11	32	2	53	9	18	5	11	3
1999	58	41	3	9	30	1	58	9	18	6	8	2
2000	54	43	3	10	30	2	57	9	18	7	8	1
2001	57	42	3	11	28	1	57	9	19	6	8	2
2002	62	37	2	9	26	1	63	9	16	4	6	1
2003	64	34	2	9	23	2	64	10	14	4	5	2
2004	69	30	2	8	20	1	69	8	14	3	4	2
2005	71	28	2	7	20	1	71	9	12	3	3	1
Flickor												
1971	18	82	8	30	43	0	18	14	46	15	8	0
1974	22	78	4	24	39	1	22	11	46	13	7	1
1977	16	83	6	29	47	0	16	10	49	12	13	0
1979	18	81	6	30	45	0	18	12	41	16	13	1
1981	20	80	5	24	50	0	21	17	34	13	16	0
1983	..	78	6	16	..
1986	30	70	4	20	45	1	30	16	30	12	11	1
1987	30	70	3	21	46	0	30	16	30	13	11	0
1989	40	59	2	16	41	0	40	15	25	9	9	1
1991	35	65	3	17	45	0	36	15	28	11	10	1
1993	39	59	1	15	43	1	40	13	26	10	10	1
1995	34	65	2	15	48	1	35	15	25	10	14	1
1997	38	61	3	15	43	1	39	13	24	11	13	0
1998	39	60	3	16	41	1	39	13	27	10	9	2
1999	39	60	4	16	40	0	40	14	29	8	9	1
2000	36	63	5	19	39	1	37	13	29	11	9	1
2001	38	61	3	20	39	1	38	15	28	8	8	1
2002	44	56	4	15	37	1	44	15	25	8	7	1
2003	46	53	3	15	34	1	46	15	24	8	5	2
2004	50	49	3	15	31	1	51	13	22	8	6	1
2005	53	46	3	13	30	1	53	14	20	6	5	1

a) 1983 års data avser den skänkundersökningen.

Tabell 11. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkat vin?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, 11–20 ggr	Ja, mer än 20 ggr	Druckit totalt	Nej, inte druckit	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar									
1991	20	14	4	1	1	39	12	48	0
1992	18	13	4	1	1	37	14	48	1
1993	19	14	4	1	1	39	11	49	1
1994	19	13	3	1	1	37	12	50	1
1995	18	12	3	1	1	35	12	51	1
1996	16	12	3	1	1	33	13	53	2
1997	18	11	2	1	1	34	13	53	1
1998	17	11	3	1	1	33	11	54	2
1999	17	10	3	1	1	32	10	58	1
2000	13	9	3	1	1	27	11	61	1
2001	13	8	3	1	1	25	11	63	1
2002	10	7	2	1	1	21	9	70	1
2003	10	5	1	0	0	17	8	74	1
2004	9	5	1	0	1	16	7	76	1
2005	8	4	1	0	0	13	6	80	1
Flickor									
1991	18	12	3	1	1	34	16	50	0
1992	20	11	3	1	0	34	16	49	0
1993	18	12	4	1	1	35	14	51	0
1994	19	13	3	1	0	36	14	49	1
1995	18	14	3	1	0	36	14	49	1
1996	16	13	4	1	0	34	13	53	0
1997	17	12	3	1	1	35	14	51	1
1998	15	12	3	1	1	31	13	55	1
1999	14	11	3	1	1	30	15	56	0
2000	12	11	3	1	1	28	13	59	0
2001	13	9	2	1	0	25	12	62	1
2002	10	8	1	1	0	21	11	67	0
2003	9	6	1	0	0	18	11	71	1
2004	9	5	1	1	0	16	9	75	0
2005	8	4	1	0	0	13	8	79	1

Tabell 12. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för sprit. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1983 ^{a)} och 1986–2005.

År	Dricker						Kvantitet						
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	2 cl	4–6 cl	8–12 cl	18 cl	1 halv- flaska	Ej svar
Pojkar													
1971	24	76	9	32	35	0	24	3	14	10	11	38	0
1974	24	76	8	32	35	1	24	3	12	8	13	38	2
1977	22	78	7	31	40	0	22	4	14	9	11	40	1
1979	24	75	8	32	35	1	24	3	12	8	10	42	1
1981	32	68	5	20	43	0	32	6	13	9	12	28	0
1983	..	60	6	26	..
1986	32	67	5	22	40	0	32	5	14	10	11	27	1
1987	33	67	6	21	40	0	33	5	14	11	12	24	1
1989	35	65	5	22	38	0	36	4	12	10	12	25	0
1991	29	71	7	26	38	1	31	5	14	10	12	27	1
1993	30	68	5	24	39	1	31	5	13	11	10	27	3
1995	35	63	6	21	36	2	36	4	11	9	12	25	3
1997	36	63	5	22	36	0	37	5	12	9	9	26	1
1998	34	66	6	25	35	1	34	5	13	8	10	28	2
1999	37	63	8	24	30	0	38	4	12	10	9	27	1
2000	33	66	8	25	33	1	33	4	12	11	10	29	2
2001	36	63	9	23	32	1	36	6	10	10	9	27	2
2002	40	59	6	21	32	1	41	5	12	8	8	24	2
2003	46	53	6	17	30	1	47	6	11	8	7	19	1
2004	46	54	6	19	29	1	47	6	11	8	7	20	1
2005	47	52	6	20	27	1	48	6	10	9	6	19	1
Flickor													
1971	28	72	8	28	35	0	28	6	26	17	11	12	0
1974	25	75	9	32	34	0	25	5	21	14	19	16	0
1977	21	79	9	35	35	0	21	4	18	14	16	26	1
1979	19	81	9	38	34	0	19	5	18	15	16	27	0
1981	32	68	3	22	42	0	32	7	18	13	16	14	0
1983	..	65	5	12	..
1986	34	65	3	21	41	0	34	8	17	13	15	12	1
1987	32	68	5	23	40	0	32	7	17	14	15	13	1
1989	38	63	3	22	38	0	38	6	16	12	15	12	1
1991	30	70	4	25	41	0	33	7	15	15	16	13	1
1993	32	67	5	22	40	1	32	6	16	13	15	15	3
1995	30	69	5	23	41	2	31	8	16	14	17	13	2
1997	31	68	4	24	40	1	33	6	17	13	14	15	1
1998	30	69	6	23	41	0	32	7	19	14	11	15	1
1999	33	67	6	25	35	0	34	6	18	14	11	16	1
2000	32	68	8	27	33	0	32	5	16	15	12	18	2
2001	33	66	8	26	32	1	34	8	13	14	12	17	2
2002	31	63	8	25	35	1	37	8	15	12	10	17	1
2003	39	61	6	23	32	1	39	8	15	13	9	15	1
2004	41	58	7	23	28	0	42	8	13	12	9	15	1
2005	42	57	8	21	29	1	43	8	13	10	9	14	3

a) 1983 års data avser den s k länkundundersökningen.

Tabell 13. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkad sprit (s k hembränt)?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, 11–20 ggr	Ja, mer än 20 ggr	Druckit totalt	Nej, inte druckit	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar									
1991	15	11	5	1	2	34	9	56	1
1992	16	12	4	2	2	35	9	55	0
1993	15	13	5	2	3	38	7	54	1
1994	16	14	6	3	2	41	7	51	1
1995	16	15	6	2	3	42	6	50	2
1996	15	12	6	2	2	38	7	53	2
1997	15	13	6	2	4	40	6	52	1
1998	14	13	7	3	3	40	6	52	2
1999	13	14	7	4	4	41	7	52	0
2000	11	12	6	3	4	36	6	56	1
2001	11	12	6	3	4	35	7	58	1
2002	10	10	4	2	2	28	7	64	1
2003	10	8	4	1	1	24	5	70	1
2004	11	8	3	1	2	24	5	70	1
2005	9	6	2	1	1	19	5	76	1
Flickor									
1991	13	10	4	2	1	29	11	60	1
1992	14	12	3	1	1	31	9	59	0
1993	14	12	5	2	2	34	10	55	1
1994	15	14	7	3	2	42	9	49	1
1995	15	16	7	3	2	43	6	51	0
1996	14	14	6	2	3	38	7	54	1
1997	14	13	7	3	2	40	7	53	1
1998	13	12	6	3	4	38	8	52	1
1999	13	16	7	4	2	40	7	53	0
2000	12	13	6	4	3	38	6	55	0
2001	12	13	6	3	3	37	6	58	1
2002	10	12	4	2	4	31	8	60	1
2003	10	11	4	2	2	28	8	63	1
2004	10	8	4	2	2	26	7	67	0
2005	9	7	3	1	1	21	7	71	1

Tabell 14. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit s k smugelsprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, 11–20 ggr	Ja, mer än 20 ggr	Druckit totalt	Nej, inte druckit	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar									
1997	8	8	3	0	1	20	8	71	2
1998	9	9	3	1	1	23	6	69	2
1999	10	9	3	1	2	25	6	69	1
2000	6	8	5	2	3	22	7	68	1
2001	7	8	4	2	3	23	5	70	2
2002	6	7	4	2	1	20	5	73	2
2003	5	6	3	2	2	18	5	76	1
2004	5	6	4	2	3	19	3	76	1
2005	5	7	4	2	4	21	4	74	1
Flickor									
1997	6	6	2	0	1	15	9	75	2
1998	7	8	3	1	1	20	7	73	2
1999	7	8	2	1	0	18	8	73	1
2000	7	7	2	1	1	18	8	72	1
2001	5	6	2	1	1	16	7	75	2
2002	6	7	2	1	1	16	7	76	1
2003	6	6	2	1	1	16	6	77	1
2004	5	6	2	2	2	18	5	76	1
2005	6	7	4	2	3	21	5	73	1

Tabell 15. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för blanddrycker (bl a stark cider och s k alkoholäsk). Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1998–2005.

	Pojkar							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dricker ej	33	37	31	31	33	35	36	37
Dricker	66	62	69	68	66	65	63	62
1–2 ggr/vecka eller oftare	5	6	8	10	10	10	9	9
Någon g/månad	19	23	23	23	22	22	24	24
Mera sällan	42	34	38	35	34	33	30	30
Ej svar	1	0	1	1	1	1	1	1
Kvantitet								
Dricker ej	35	38	33	32	36	36	38	38
1 glas el mindre	14	13	12	11	12	11	11	11
1 liten flaska	9	10	11	10	10	10	11	11
1 stor flaska	7	10	12	12	13	12	11	11
2–4 flaskor	18	18	19	10	8	10	8	10
5–7 flaskor	10	8	8	12	11	11	11	10
8 flaskor el mer	5	3	3	11	10	9	10	9
Ej svar	2	1	2	2	1	1	1	1
	Flickor							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dricker ej	25	25	26	24	28	26	30	31
Dricker	74	73	73	75	71	73	69	68
1–2 ggr/vecka eller oftare	4	5	7	8	9	9	10	10
Någon g/månad	24	25	27	29	26	28	28	27
Mera sällan	46	43	39	38	35	36	31	32
Ej svar	1	0	1	1	1	1	0	1
Kvantitet								
Dricker ej	26	28	28	25	29	28	31	32
1 glas el mindre	18	19	15	17	17	17	14	14
1 liten flaska	11	12	13	15	14	13	13	13
1 stor flaska	6	9	12	12	11	10	10	8
2–4 flaskor	29	24	26	13	12	12	13	12
5–7 flaskor	9	5	4	12	11	15	13	14
8 flaskor el mer	1	1	1	4	5	6	6	7
Ej svar	1	1	1	1	1	1	1	1

Tabell 16a. Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **pojkar**. 1974–1982 och 1986–2005 ^{a) b)}.

År	0 ^{c)}	1	2	3	4	5	6	Ej svar
1976	9	22	13	13	14	14	14	1
1977	9	21	15	11	10	14	16	3
1978	11	22	14	13	11	15	13	2
1979	12	25	15	11	10	13	12	2
1980	13	30	17	11	10	10	9	2
1981	15	35	16	9	7	9	7	2
1982	19	31	13	9	8	9	9	2
1986	18	30	16	11	8	8	7	2
1987	20	31	14	10	7	9	7	2
1988	22	32	13	10	7	8	7	1
1989	22	27	15	11	8	9	7	2
1990	20	29	14	10	8	9	8	2
1991	18	27	13	10	9	10	8	3
1992	18	26	15	10	9	10	9	3
1993	19	26	14	9	8	9	7	7
1994	18	26	13	10	9	9	9	7
1995	21	25	13	9	7	9	7	7
1996	22	24	12	9	7	9	7	9
1997	22	25	13	10	8	9	9	3
1998	21	22	13	10	8	9	11	6
1999	23	21	12	9	8	10	13	4
2000	19	21	11	9	8	11	15	6
2001	20	21	12	9	7	10	14	6
2002	23	23	11	9	8	10	12	5
2003	26	24	11	8	7	8	11	5
2004	28	24	10	7	6	10	12	5
2005	29	25	10	8	6	8	10	4

a) 1993 års värden avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 495 pojkar)

b) Värdena för åren 1989–2004 har korrigerats i 2005 års rapport.

c) Icke-konsument

Tabell 16b. Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **flickor**. 1974–1982 och 1986–2005 ^{a) b)}.

År	0 ^{c)}	1	2	3	4	5	6	Ej svar
1976	9	31	17	14	11	11	8	1
1977	7	26	15	13	12	13	12	3
1978	8	28	17	13	12	12	8	2
1979	8	31	17	15	10	11	7	2
1980	11	36	19	12	8	8	5	1
1981	14	43	16	10	7	6	3	2
1982	18	40	15	10	6	5	4	1
1986	21	41	15	8	5	5	2	2
1987	20	39	17	10	5	5	3	2
1988	25	37	15	9	6	4	3	1
1989	24	37	15	9	6	5	3	2
1990	20	35	16	10	6	7	3	2
1991	21	34	16	11	7	6	3	2
1992	20	35	17	11	7	5	3	4
1993	21	33	14	9	7	6	3	7
1994	20	30	16	10	7	6	3	6
1995	18	32	16	11	7	6	4	6
1996	20	32	13	10	7	6	3	8
1997	21	32	16	10	7	6	4	3
1998	17	31	16	10	8	7	6	4
1999	20	31	14	10	8	8	7	3
2000	18	29	13	9	8	10	7	6
2001	18	30	14	10	8	9	7	5
2002	21	29	14	9	6	8	8	4
2003	22	29	14	9	7	8	7	4
2004	25	27	12	9	7	9	8	3
2005	26	27	11	8	6	9	8	5

a) 1993 års värden avser endast de elever som besvarade det s k A-formuläret (1 466 flickor)

b) Värdena för åren 1989–2004 har korrigerats i 2005 års rapport.

c) Icke-konsument

Tabell 17. Den beräknade genomsnittliga totala årskonsumtionen mätt i dl alkohol 100% samt olika dryckers andel av totala alkoholkonsumtionen bland elever i årskurs 9 efter kön. 1989–2005 ^{a)}^{b)}.

År	Sprit		Vin		Bland- dryck		Starköl		Folköl		Totalt	
	dl	%	dl	%	dl	%	dl	%	dl	%	dl	%
Pojkar												
1989	9	32	2	6			8	29	9	32	27	100
1990	10	32	2	6			10	31	10	31	31	100
1991	11	35	2	6			9	28	10	31	33	100
1992	12	36	2	6			9	26	11	33	33	100
1993	11	34	2	5			8	26	11	35	31	100
1994	11	33	2	6			8	24	13	38	32	100
1995	10	33	2	5			6	21	12	41	28	100
1996	9	30	2	6			7	24	12	40	30	100
1997	10	31	2	5			8	25	13	39	32	100
1998	11	28	2	4	6	16	9	21	12	31	39	100
1999	13	31	1	3	6	14	10	23	12	29	42	100
2000	16	30	2	3	8	14	14	26	14	26	53	100
2001	15	30	2	3	8	17	14	28	11	22	48	100
2002	11	27	1	3	8	18	12	30	9	23	41	100
2003	10	25	1	3	8	21	13	34	7	18	38	100
2004	10	24	1	2	10	23	15	35	6	15	41	100
2005	10	29	1	3	8	23	12	35	3	10	35	100
Flickor												
1989	5	37	2	13			4	26	4	24	15	100
1990	7	39	2	13			5	26	4	21	18	100
1991	7	41	2	13			4	25	4	22	16	100
1992	7	45	2	11			4	23	3	20	15	100
1993	7	38	2	10			4	23	5	29	17	100
1994	7	39	2	10			4	21	6	30	18	100
1995	7	35	2	13			3	17	7	35	19	100
1996	6	36	2	11			4	21	6	33	17	100
1997	7	37	2	11			4	20	6	32	20	100
1998	8	32	2	8	6	22	4	17	5	21	26	100
1999	9	35	2	8	6	22	4	17	5	18	26	100
2000	11	38	3	9	6	21	5	17	5	16	29	100
2001	11	38	2	8	6	22	5	18	4	14	28	100
2002	11	37	2	7	6	21	6	20	4	14	31	100
2003	9	32	2	7	8	26	6	22	4	13	29	100
2004	9	30	2	7	9	29	7	24	3	10	30	100
2005	10	33	2	6	9	29	8	26	2	7	32	100

a) Sedan 1998 ingår blanddrycker i den totala årskonsumtionen.
b) Värdena för åren 1989–2004 har korrigerats i 2005 års rapport.

Tabell 18a. "Hur ofta händer det att du känner dig berusad när du dricker alkohol?"^{a)} Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **pojkar**. 1972–2005^{b)}.

	Varje gång	Nästan varje gång	Någon gång ibland	Sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
1972	17	24	18	12	14	15	0
1973	18	24	16	12	13	16	1
1974	17	26	17	11	13	15	1
1975	17	25	19	10	14	15	0
1976	16	29	19	9	13	13	–
1977	16	28	18	11	14	13	0
1978	15	28	19	11	14	13	0
1979	14	26	18	11	16	15	1
1980	13	26	16	12	17	15	1
1981	12	23	15	12	17	21	0
1982	12	22	13	11	17	24	0
1983		32 ^{c)}
1984
1985
1986	11	22	15	12	18	21	1
1987	11	22	13	12	18	23	1
1988	12	20	12	11	18	26	1
1989	13	24	13	11	14	24	0
1990	13	23	12	10	17	24	1
1991	15	24	14	11	15	21	1
1992	16	24	13	11	15	20	1
1993	15	24	13	10	16	20	1
1994	15	25	13	10	14	21	2
1995	16	23	12	9	15	24	1
1996	16	23	11	10	15	24	2
1997	15	23	11	11	17	22	1
1998	17	24	11	10	13	23	1
1999	14	24	13	11	11	27	1
2000	16	23	14	12	11	22	1
2001	14	24	14	12	11	23	1
2002	12	22	14	12	13	26	1
2003	11	19	12	14	14	28	1
2005	9	14	10	16	18	29	4

a) T o m 1982: "Hur ofta händer det numera när du dricker alkohol att du känner dig berusad?"

b) Frågan utgick 2004.

c) Känner sig berusad varje/nästan varje gång man dricker.

Tabell 18b. "Hur ofta händer det att du känner dig berusad när du dricker alkohol?"^{a)} Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **flickor**. 1972–2005^{b)}.

	Varje gång	Nästan varje gång	Någon gång ibland	Sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
1972	8	23	23	14	16	16	0
1973	9	26	22	13	17	13	0
1974	9	25	21	13	17	15	1
1975	10	26	21	12	16	15	0
1976	7	26	23	14	16	14	–
1977	10	28	22	12	15	13	0
1978	9	27	23	14	15	12	0
1979	8	26	22	14	18	11	0
1980	7	25	21	14	18	15	0
1981	7	22	17	13	20	21	0
1982	6	23	17	11	19	23	0
1983		29 ^{c)}
1984
1985
1986	8	19	15	13	18	27	1
1987	8	22	15	12	18	25	1
1988	8	21	13	11	19	29	1
1989	9	20	14	12	16	29	0
1990	11	24	13	10	16	25	1
1991	10	25	13	11	17	24	0
1992	10	23	14	11	18	22	1
1993	11	25	13	10	16	23	1
1994	13	27	12	10	14	23	1
1995	14	28	10	11	17	20	1
1996	14	25	11	11	16	22	1
1997	12	27	12	11	15	22	1
1998	12	26	13	12	16	20	0
1999	11	25	13	13	15	24	0
2000	10	28	16	13	12	21	1
2001	11	27	15	13	12	21	1
2002	10	26	14	13	12	24	1
2003	10	25	13	13	14	24	1
2005	9	15	14	15	18	25	4

a) T o m 1982: "Hur ofta händer det numera när du dricker alkohol att du känner dig berusad?"

b) Frågan utgick 2004.

c) Känner sig berusad varje/nästan varje gång man dricker.

Tabell 19. "Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?"
 Årskurs 9. Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2003–2004.

	Någon gång i veckan	Ett par gånger i månaden	Någon gång i månaden	Några gånger per år	Mer sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
2003								
Pojkar	6	10	15	15	11	14	29	1
Flickor	3	11	18	16	12	13	26	1
2004								
Pojkar	5	8	14	14	13	16	28	1
Flickor	4	8	15	17	12	17	26	1

Tabell 20a. "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **pojkar**. 1972–1983 ^{a)} och 1986–2005 ^{b)}.

År	Någon gång i veckan	Någon, ett par gånger i månaden	Några gånger per år	Mer sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
1972	8	26	15	14	21	15	1
1974	6	26	18	14	21	15	1
1975	5	26	17	13	23	15	1
1976	8	30	17	10	21	13	1
1977	9	28	16	11	22	13	1
1979	6	29	19	11	20	15	1
1980	4	22	19	11	20	15	1
1981	3	18	19	14	23	22	1
1982	4	19	16	13	23	25	1
1983	..	22
1986	3	20	18	14	23	22	1
1987	3	19	17	13	24	23	1
1989	3	23	18	12	19	25	0
1990	3	23	17	11	21	24	1
1991	3	26	18	12	22	19	1
1992	5	24	19	13	21	17	1
1993	5	25	20	12	21	17	2
1994	4	26	17	12	21	17	2
1995	5	24	18	12	18	22	2
1996	5	25	17	11	19	22	2
1997	4	25	17	11	21	21	1
1998	3	26	18	11	16	24	1
1999	5	25	17	10	16	26	1
2000 ^{c)}	5	26	19	10	17	22	1
2000 ^{d)}	6	28	16	12	14	23	1
2001	5	25	18	11	17	23	2
2002	5	23	16	12	17	26	1
2003	4	21	15	11	19	29	1
2004	5	21	12	11	20	30	1
2005	5	20	13	12	17	33	0

a) T o m 1977 års undersökning stod det "...5 burkar mellanöl...". Alternativet "4 burkar starköl" tillkom 1988. 1983 års data avser den s k länkundersökningen.

b) Alternativet "fyra stora flaskor stark cider" tillkom 1997. År 2000 omformulerades frågan från "en halvflaska sprit" till "en halv halvflaska sprit".

c) Gamla frågeformuleringen (d v s "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halvflaska sprit (s k "kvartering") eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?"). n=1 303

d) Nya frågeformuleringen (d v s "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit (en halv "kvartering") eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?"). n=1 295

Tabell 20b. "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **flickor**. 1972–1983 ^{a)} och 1986–2005 ^{b)}.

År	Någon gång i veckan	Någon, ett par gånger i månaden	Några gånger per år	Mer sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
1972	4	18	14	18	30	16	0
1974	2	17	13	17	35	15	1
1975	2	20	15	17	31	14	1
1976	4	21	14	16	31	14	1
1977	6	23	13	14	31	12	1
1979	4	26	15	14	29	12	0
1980	3	17	15	16	34	15	0
1981	2	14	14	14	34	21	0
1982	2	14	14	14	33	23	0
1983	..	18
1986	1	13	13	14	33	26	1
1987	2	13	13	13	35	24	1
1989	2	15	14	11	28	29	1
1990	2	17	17	13	26	25	0
1991	2	18	16	14	29	21	1
1992	1	17	16	13	32	19	1
1993	2	20	16	13	28	20	1
1994	3	21	16	14	27	19	2
1995	2	22	17	13	26	19	1
1996	2	18	16	15	27	20	2
1997	3	20	18	13	27	18	1
1998	3	19	15	14	26	21	0
1999	2	20	16	12	26	23	0
2000 ^{c)}	2	21	17	17	22	21	1
2000 ^{d)}	3	21	16	14	25	20	0
2001	3	22	15	14	24	20	1
2002	3	21	16	13	23	24	1
2003	3	20	13	14	25	24	1
2004	3	20	14	11	24	27	1
2005	4	19	13	12	23	28	1

a) T o m 1977 års undersökning stod det "...5 burkar mellanöl...". Alternativet "4 burkar starköl" tillkom 1988. 1983 års data avser den s k länkundersökningen.

b) Alternativet "fyra stora flaskor stark cider" tillkom 1997. År 2000 omformulerades frågan från "en halvflaska sprit" till "en halv halvflaska sprit".

c) Gamla frågeformuleringen (d v s "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halvflaska sprit (s k "kvartering") eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?"). n=1 303

d) Nya frågeformuleringen (d v s "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit (en halv "kvartering") eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider/alkoläsk eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?"). n=1 295

Tabell 21. "Hur gammal var du första gången du kände dig berusad?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1992–2000.

År	Aldrig varit berusad	10 år eller yngre	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	Ej svar
Pojkar									
1992	36	1	2	6	14	23	16	1	0
1993	37	1	2	5	16	20	15	1	2
1994	37	1	2	7	15	20	14	1	2
1995	39	1	2	5	16	20	15	1	2
1996	39	2	1	5	13	21	13	1	5
1997	41	2	1	6	14	20	12	1	3
1998	36	2	2	6	14	22	13	1	2
1999	40	2	2	5	15	20	12	1	1
2000 ^{a)}	35	2	1	6	14	26	13	0	3
Flickor									
1992	41	0	0	3	13	22	17	1	2
1993	40	1	0	3	16	22	15	1	1
1994	39	0	1	5	14	22	16	0	2
1995	39	0	0	4	15	23	17	1	1
1996	40	1	1	4	16	22	14	1	1
1997	38	0	1	5	17	23	13	1	2
1998	37	1	1	5	15	24	15	1	1
1999	40	1	1	4	14	22	15	1	1
2000 ^{a)}	34	1	2	4	15	25	17	1	2

a) 2000 års värden avser endast de elever som besvarat det sk A-formuläret (1 303 pojkar och 1 353 flickor).

Tabell 22. "Hur gammal var du första gången du kände dig berusad?"^{a)} Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2000–2005.

År	Aldrig varit berusad	11 år eller yngre	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	Ej svar
Pojkar								
2000	32	4	6	13	24	17	2	4
2001	34	2	5	13	22	19	1	4
2002	39	3	5	14	20	16	1	3
2003	43	3	4	11	19	16	1	3
2004	44	3	3	10	18	17	1	4
2005	48	2	3	9	18	16	1	3
Flickor								
2000	33	2	4	14	25	19	1	3
2001	34	1	3	14	25	20	1	2
2002	37	1	4	14	23	18	1	2
2003	39	1	4	13	23	18	1	2
2004	42	1	4	13	20	17	1	2
2005	43	1	3	12	20	17	1	3

a) Frågan besvaras med fasta svarsalternativ sedan år 2000.

Tabell 23. "Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de dricker alkohol^{a)}. 1979–1982 och 1987–2005.

År	Nej	Ja, men bara en liten del av konsumtionen	Ja, ungefär hälften av konsumtionen	Ja, nästan allt
Pojkar				
1979	20	30	16	33
1981	28	30	10	31
1982	32	29	9	30
1986	32	27	11	30
1987	33	26	10	32
1989	36	27	11	25
1991	34	31	10	24
1993	34	28	11	27
1994	35	29	12	24
1995	35	29	11	24
1998	30	28	14	25
1999	25	28	14	30
2000	29	29	14	26
2001	28	29	15	26
2002	27	24	14	31
2003	28	25	11	33
2004	30	24	13	34
2005	31	25	12	30
Flickor				
1979	20	28	14	38
1981	26	25	9	39
1982	29	26	8	37
1986	32	22	9	37
1987	32	23	8	37
1989	35	24	8	33
1991	35	26	9	29
1993	35	28	10	27
1994	36	29	10	25
1995	35	30	10	25
1998	34	28	11	25
1999	31	28	13	27
2000	31	30	11	25
2001	30	30	12	25
2002	28	28	11	30
2003	31	27	12	28
2004	30	30	12	28
2005	32	28	11	27

a) 1986: n=2 223 pojkar och 2 165 flickor. 1987: n=2 075 pojkar och 2 050 flickor. 1989: n=2 062 pojkar och 1 890 flickor. 1991: n=2 213 pojkar och 2 046 flickor. 1993: n=2 206 pojkar och 2 003 flickor. 1994: n=2 132 pojkar och 2 108 flickor. 1995: n=1 983 pojkar och 2 002 flickor. 1998: n=1 985 pojkar och 1 973 flickor. 1999: n=1 896 pojkar och 1 872 flickor. 2000: n=1 925 pojkar och 2 039 flickor. 2001: n=2 010 pojkar och 2 082 flickor. 2002: n=1 916 pojkar och 1 892 flickor. 2003: n=1 764 pojkar och 1 823 flickor. 2004: n= 1 670 pojkar och 1 797 flickor. 2005: n= 1 720 pojkar och 1 783 flickor.

Tabell 24. Andelen elever som upplevt problem i samband med alkoholkonsumtion. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2005.

	Pojkar				Flickor			
	1 gång	2 ggr	3 ggr el. mer	S:a	1 gång	2 ggr	3 ggr el. mer	S:a
Individuella problem								
Försämrade prestationer i skolan eller på arbetet	3	0	1	4	3	1	2	6
Förstört saker eller kläder	10	2	3	16	11	4	4	18
Tappat pengar eller andra värdesaker	6	2	2	9	10	3	3	16
Råkat ut för en olycka eller skadats	7	1	2	10	8	2	2	12
Haft huvudvärk eller mått illa dagen efter (s k baksmälla)	11	7	19	37	12	9	25	46
Relationsproblem								
Grälat	8	3	5	17	11	6	10	27
Problem med vänner	6	1	1	8	11	3	3	16
Problem med föräldrar	5	1	1	8	8	3	3	15
Problem med lärare	1	0	1	2	1	0	0	2
Sexuella problem								
Lett till oönskat sex	4	1	2	7	5	1	2	8
Lett till oskyddat sex	4	1	3	9	6	2	4	12
Brottsrelaterade problem								
Bråkat eller slagits	6	3	5	14	7	3	3	12
Blivit bestulen eller rånad	1	0	0	2	3	1	0	4
Råkat i bråk med polisen	4	1	1	6	4	1	1	5

Tabell 25a. "Är det lätt eller svårt för dig att få tag på folköl, starköl, stark cider/alkoläsk, vin eller sprit?" Procentuell fördelning bland **pojkar**. 1998–2005.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Folköl								
Mycket svårt	2	2
Ganska svårt	2	2
Varken eller	6	7
Ganska lätt	16	15
Mycket lätt	31	28
Dricker aldrig	39	40
Ej svar	4	5
Starköl								
Mycket svårt	4	3	4	3	2	3	3	2
Ganska svårt	8	8	8	7	6	6	5	6
Varken eller	14	15	13	13	12	11	10	10
Ganska lätt	24	22	24	23	22	22	22	20
Mycket lätt	20	20	23	23	22	20	20	22
Dricker aldrig	26	29	26	28	32	35	36	36
Ej svar	4	4	3	3	3	3	4	5
Blanddrycker								
Mycket svårt	.	.	3	2	2	3	3	2
Ganska svårt	.	.	6	6	5	4	5	5
Varken eller	.	.	13	12	11	11	12	12
Ganska lätt	.	.	21	20	19	21	22	21
Mycket lätt	.	.	30	31	30	27	22	23
Dricker aldrig	.	.	23	25	29	30	33	32
Ej svar	.	.	4	5	4	5	4	6
Vin								
Mycket svårt	4	3	4	3	2	3	3	2
Ganska svårt	8	7	7	7	6	6	6	5
Varken eller	13	15	12	11	11	10	9	10
Ganska lätt	17	15	16	18	16	15	14	13
Mycket lätt	19	18	20	19	19	16	18	17
Dricker aldrig	33	36	36	36	41	43	45	46
Ej svar	6	7	5	7	6	6	5	7
Systembolagssprit								
Mycket svårt	8	8	9	8	7	8	8	8
Ganska svårt	14	14	12	14	12	11	12	10
Varken eller	16	13	15	12	10	11	10	11
Ganska lätt	17	16	17	16	16	15	14	12
Mycket lätt	13	14	15	14	14	14	13	14
Dricker aldrig	27	30	27	30	35	36	40	39
Ej svar	5	6	5	6	5	5	4	5
Hembränt								
Mycket svårt	8	8	8	8	8	9	10	11
Ganska svårt	7	7	6	7	7	8	6	7
Varken eller	9	9	10	7	7	7	7	5
Ganska lätt	13	13	11	11	10	7	8	7
Mycket lätt	21	21	21	20	16	13	13	12
Dricker aldrig	37	37	39	42	47	51	52	52
Ej svar	5	6	5	6	5	6	5	6
Smuggelsprit								
Mycket svårt	15	14	14	14	12	14	14	11
Ganska svårt	11	10	8	9	9	7	6	5
Varken eller	9	10	9	8	8	6	6	6
Ganska lätt	7	7	6	8	6	6	6	6
Mycket lätt	8	9	12	9	10	11	12	15
Dricker aldrig	44	43	44	45	49	49	56	50
Ej svar	7	7	6	7	6	7	–	7

Tabell 25b. "Är det lätt eller svårt för dig att få tag på starköl, vin eller sprit?" Procentuell fördelning bland **flickor**. 1998–2005.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Folköl								
Mycket svårt	1	2
Ganska svårt	2	2
Varken eller	7	7
Ganska lätt	14	13
Mycket lätt	27	24
Dricker aldrig	46	46
Ej svar	3	5
Starköl								
Mycket svårt	3	3	3	2	2	2	2	2
Ganska svårt	8	8	7	6	6	7	5	5
Varken eller	15	15	16	15	12	12	11	10
Ganska lätt	22	18	19	20	19	19	18	17
Mycket lätt	18	18	16	17	18	16	16	17
Dricker aldrig	30	35	35	37	39	39	44	44
Ej svar	4	3	4	4	3	4	3	5
Blanddrycker								
Mycket svårt	.	.	1	2	1	1	2	2
Ganska svårt	.	.	5	4	4	5	5	5
Varken eller	.	.	14	13	12	13	13	12
Ganska lätt	.	.	24	23	23	22	23	24
Mycket lätt	.	.	30	32	31	30	25	25
Dricker aldrig	.	.	22	22	25	24	29	30
Ej svar	.	.	3	4	3	4	3	3
Vin								
Mycket svårt	3	3	3	2	2	2	2	2
Ganska svårt	9	8	8	8	7	7	5	6
Varken eller	15	15	14	14	12	13	12	11
Ganska lätt	21	21	22	21	20	19	17	17
Mycket lätt	20	20	21	22	21	20	21	20
Dricker aldrig	27	28	28	28	34	34	39	40
Ej svar	4	4	4	4	4	5	4	5
Systembolagssprit								
Mycket svårt	9	9	11	8	8	9	8	7
Ganska svårt	13	14	13	14	12	13	12	12
Varken eller	15	15	15	14	14	12	12	11
Ganska lätt	18	16	16	17	15	15	14	13
Mycket lätt	15	12	12	12	13	12	12	12
Dricker aldrig	27	29	29	31	34	34	39	40
Ej svar	4	4	4	4	4	4	4	5
Hembränt								
Mycket svårt	8	8	8	7	8	10	8	9
Ganska svårt	8	7	7	7	5	7	6	6
Varken eller	9	10	10	8	8	7	7	7
Ganska lätt	12	12	11	11	10	8	7	7
Mycket lätt	17	16	16	17	15	11	10	9
Dricker aldrig	41	43	44	45	50	52	57	57
Ej svar	5	4	4	5	4	5	4	5
Smuggelsprit								
Mycket svårt	16	17	16	14	14	14	11	10
Ganska svårt	8	7	8	8	7	8	5	5
Varken eller	8	8	9	8	7	7	7	7
Ganska lätt	5	5	5	5	4	5	4	6
Mycket lätt	5	5	6	6	5	7	9	11
Dricker aldrig	51	52	51	54	58	55	63	57
Ej svar	6	6	5	6	4	5	0	5

Tabell 26a. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **pojkar** efter alkoholsort ^{a)}. 1995–2005 ^{b)}.

År	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Folköl											
Dricker inte	32	34	37	36	41	37	42	45	51	54	60
Köper själv	22	20	14	16	15	16	13	13	10	7	6
Från syskon	9	8	8	7	7	6	5	6	5	5	3
Från kompisar/deras syskon	32	31	33	31	28	26	21	21	18	16	15
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	15	13	14
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	13	15	13	13	13	12	12	11
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	4	3	3	3	2	2	2	2
Annan vuxen som bjuder	7	7	7	8	5	6	7	6	4	5	4
Annan vuxen som köpt ut	15	17	17	17	12	15	16	12	10	11	7
Restaurang, pub eller likn.	2	3	3	2	1	1	1	1	1	1	1
Tillverkar själv	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
På annat sätt	2	3	3	3	2	2	1	1	1	1	2
Ej svar	1	3	-	2	1	3	2	1	3	2	1
Starköl											
Dricker inte	40	41	42	41	44	39	41	46	49	48	52
Köper själv på Systemet	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Från syskon	8	7	6	6	6	6	5	6	5	6	4
Från kompisar/deras syskon	27	29	29	30	29	30	26	25	23	23	22
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	12	10	10
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	10	11	10	10	10	9	10	8
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	3	3	4	3	3	2	2	2
Annan vuxen som bjuder	9	8	7	7	5	7	7	6	4	5	4
Annan vuxen som köpt ut	18	20	19	20	16	19	18	15	14	14	13
Restaurang, pub eller likn.	4	4	4	3	2	2	2	2	1	1	1
Tillverkar själv	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Handlar i ett grannland	3	4	3	3	4	5	4	3	2	2	3
På annat sätt	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2
Ej svar	1	3	2	2	1	3	2	2	3	2	2

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

b) För äldre uppgifter se tidigare utgåvor av *Skolelevers drogvanor*.

Tabell 26b. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **flickor** efter alkoholsort ^{a)}. 1995–2005 ^{b)}.

År	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Folköl											
Dricker inte	37	39	40	43	51	50	53	57	57	64	67
Köper själv	12	12	8	8	7	6	6	6	4	2	2
Från syskon	8	7	8	7	5	4	4	4	4	3	2
Från kompisar/deras syskon	38	38	36	34	31	28	24	21	22	18	17
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	12	15	14
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	11	10	10	9	10	9	8	7
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	6	5	4	4	4	4	3	3
Annan vuxen som bjuder	11	12	10	12	6	10	12	9	8	7	8
Annan vuxen som köpt ut	17	17	18	17	10	13	14	13	12	11	9
Restaurang, pub eller likn.	3	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
På annat sätt	2	3	3	3	2	1	1	1	1	1	1
Ej svar	1	3	-	1	1	2	1	1	1	1	1
Starköl											
Dricker inte	47	47	49	49	53	51	53	55	56	60	61
Köper själv på Systemet	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Från syskon	6	6	5	5	4	4	4	4	4	3	3
Från kompisar/deras syskon	32	31	30	30	30	30	26	24	24	21	22
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	8	10	9
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	7	8	6	6	7	6	5	4
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	4	4	5	3	4	4	3	3
Annan vuxen som bjuder	12	13	11	11	8	10	11	10	9	8	9
Annan vuxen som köpt ut	18	19	19	19	13	15	14	15	14	14	14
Restaurang, pub eller likn.	5	5	4	3	2	2	2	1	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Handlar i ett grannland	1	2	1	2	3	2	2	2	1	1	1
På annat sätt	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2	2
Ej svar	1	2	1	1	1	2	2	1	2	1	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

b) För äldre uppgifter se tidigare utgåvor av *Skolelevers drogvänor*.

Tabell 27a. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **pojkar** efter alkoholsort ^{a)}. 1995–2005 ^{b)}.

År	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Vin											
Dricker inte	55	55	56	55	59	56	58	64	67	70	72
Köper på Systemet	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0
Från syskon	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2	1
Från kompisar/deras syskon	14	15	14	17	17	16	14	12	10	9	9
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	20	20	20
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	18	17	19	18	16	15	13	12
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	4	3	4	4	3	3	2	2
Annan vuxen som bjuder	7	5	5	4	4	6	4	4	3	3	3
Annan vuxen som köpt ut	8	8	7	7	4	7	5	4	4	3	3
Restaurang, pub eller likn.	1	2	2	1	1	1	1	1	1	0	0
Tillverkar själv	3	2	3	2	1	1	1	1	0	1	1
Handlar i ett grannland ^{c)}	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
På annat sätt	2	1	3	2	2	2	1	1	1	1	1
Ej svar	1	3	1	2	1	1	2	1	1	1	1
Sprit											
Dricker inte	36	37	38	35	38	34	37	42	48	47	48
Köper på Systemet	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Från syskon	8	7	6	6	6	6	5	5	4	5	5
Från kompisar/deras syskon	32	31	34	37	36	38	33	30	25	26	25
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	16	17	17
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	11	9	9	9	8	8	9	8
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	11	7	10	7	6	5	4	4
Annan vuxen som bjuder	9	8	7	8	6	7	8	6	4	5	5
Annan vuxen som köpt ut	17	18	17	18	15	16	16	14	12	11	12
Restaurang, pub eller likn.	3	3	3	3	1	2	2	2	1	1	1
Tillverkar själv	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Handlar i ett grannland ^{c)}	3	4	3	4	5	5	4	3	2	3	3
På annat sätt	3	2	3	4	2	2	2	2	2	2	3
Ej svar	2	4	2	2	1	2	2	2	2	2	2

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

b) För äldre uppgifter se tidigare utgåvor av *Skolelevers drogvanor*.

c) Före 1999: "Handlar tullfritt".

Tabell 27b. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **flickor** efter alkoholsort ^{a)}. 1995–2005 ^{b)}.

År	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Vin											
Dricker inte	36	39	39	40	40	37	39	44	47	51	54
Köper på Systemet	–	–	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Från syskon	6	5	4	5	5	4	4	3	4	3	2
Från kompisar/deras syskon	26	25	25	26	23	26	22	20	20	18	18
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	30	28	27
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	26	29	29	28	26	22	20	18
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	8	7	7	7	6	7	6	6
Annan vuxen som bjuder	12	12	12	11	11	12	11	10	9	8	8
Annan vuxen som köpt ut	14	15	15	13	10	12	11	9	8	10	8
Restaurang, pub eller likn.	3	4	3	3	3	3	2	2	1	1	1
Tillverkar själv	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Handlar i ett grannland ^{c)}	1	1	2	2	2	3	2	1	1	1	1
På annat sätt	3	2	4	2	2	1	2	2	1	2	2
Ej svar	0	2	1	1	0	1	2	1	1	1	2
Sprit											
Dricker inte	31	33	33	33	34	32	34	37	40	43	43
Köper på Systemet	–	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Från syskon	7	6	5	7	6	6	6	5	5	4	4
Från kompisar/deras syskon	40	38	38	41	41	42	38	37	35	31	31
Från egna föräldrar (med/utan lov) (tom 1997)	24	24	21
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	11	13	11	10	10	8	8	9
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	16	15	14	12	12	9	8	7
Annan vuxen som bjuder	14	14	14	13	11	14	14	11	10	11	11
Annan vuxen som köpt ut	21	19	21	21	15	18	18	18	17	18	17
Restaurang, pub eller likn.	3	5	4	4	3	3	2	2	1	2	1
Tillverkar själv	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Handlar i ett grannland ^{c)}	1	1	2	4	3	4	3	2	2	2	2
På annat sätt	3	2	4	4	3	2	2	2	2	2	3
Ej svar	1	3	1	1	0	1	1	1	1	1	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

b) För äldre uppgifter se tidigare utgåvor av *Skolelevers drogvanor*.

c) Före 1999: "Handlar tullfritt".

Tabell 28. "Hur har du fått tag på den hembrända spriten?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hemtillverkad sprit under de senaste 12 månaderna ^{a)}. 1995–2005.

År	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Pojkar											
Köpt direkt av tillverkare ^{b)}	17	18	19	19	17	15	11	14	16	11	13
Köpt av kompisar	40	43	42	48	43	46	45	42	32	35	30
Bjuden av kompisar	51	47	48	49	49	49	49	48	46	46	45
Från egna föräldrar med/utan lov (tom -97)	8	7	8
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	4	5	3	2	3	5	4	3
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	9	4	4	3	3	5	3	5
Från annan vuxen som köpt	.	9	8	8	7	4	6	6	6	5	5
Bjuden av annan vuxen	15	8	7	7	8	5	5	6	5	7	5
Tillverkat själv	3	3	2	3	3	3	5
På annat sätt	5	3	4	3	2	2	1	2	1	2	1
Ej svar	7	5	5	4	6	5	4	4	5	6	7
Flickor											
Köpt direkt av tillverkare ^{b)}	13	12	14	12	10	8	9	14	12	13	12
Köpt av kompisar	37	40	42	41	37	41	35	38	34	32	30
Bjuden av kompisar	62	64	59	64	66	67	67	59	62	55	60
Från egna föräldrar med/utan lov (tom -97)	11	11	11
Från föräldrar (med lov)	.	.	.	4	3	2	4	4	4	2	4
Från föräldrar (utan lov)	.	.	.	9	9	4	7	7	5	7	6
Från annan vuxen som köpt	.	10	9	10	6	12	12	11	12	6	5
Bjuden av annan vuxen	20	17	14	12	12	5	5	7	7	11	12
Tillverkat själv	1	1	0	0	0	2	1
På annat sätt	2	2	2	3	2	0	1	1	1	2	2
Ej svar	3	3	4	3	2	2	2	3	5	5	5

a) 1995: n=1 314 pojkar och 1 353 flickor. 1996: n=1 181 pojkar och 1 179 flickor. 1997: n=1 140 pojkar och 1 054 flickor. 1998: n=1 088 pojkar och 1 050 flickor. 1999: n=1 117 pojkar och 1 044 flickor. 2000: n=965 pojkar och 1 062 flickor. 2001: n=956 pojkar och 1 010 flickor. 2002: n=729 pojkar och 809 flickor. 2003: n=619 pojkar och 704 flickor. 2004: n= 608 pojkar och 703 flickor. 2005: n= 488 pojkar och 537 flickor.

b) 1995: "Köpt direkt av langare".

Tabell 29. "Hur har kompisarna fått tag i den hembrända spriten?" Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hembränt under de senaste 12 månaderna samt uppgett att de köpt/blivit bjudna av kompisar. 1998–2005 ^{a)}.

	Pojkar							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Föräldrar (med eller utan lov)	14	15	10	12	11	12	12	11
Köpt av vuxen	29	31	36	31	29	25	23	24
Köpt av yngre (<20 år)	26	22	24	20	24	19	14	13
Tillverkat själv	20	13	19	19	16	18	12	17
Annat sätt	3	4	3	3	2	3	2	4
Vet inte	23	34	25	26	29	22	38	31
Ej svar	11	8	–	–	–	–	–	15

	Flickor							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Föräldrar (med eller utan lov)	17	17	13	13	13	14	14	15
Köpt av vuxen	32	32	37	42	43	41	28	31
Köpt av yngre (<20 år)	21	22	28	28	28	27	15	19
Tillverkat själv	21	17	16	20	16	19	15	16
Annat sätt	4	4	3	4	4	5	5	3
Vet inte	32	34	32	24	26	27	37	32
Ej svar	6	4	–	–	–	–	–	11

a) 1998 n=846 pojkar och 879 flickor. 1999: n=847 pojkar och 893 flickor. 2000: n=491 pojkar och 510 flickor. 2001: n=487 pojkar och 424 flickor. 2002: n=364 pojkar och 347 flickor. 2003: n=245 pojkar och 278 flickor. 2004: n= 433 pojkar och 531 flickor. 2005: n= 329 pojkar och 408 flickor.

Tabell 30. "Hur får du vanligen tag på stark cider, alkoholisk, wine coolers eller andra blanddrycker?" Procentuell fördelning efter kön. 1998–2005.

	Pojkar							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dricker inte	35	38	33	32	36	37	37	38
Köper själv på Systemet	1	1	2	1	2	1	1	2
Syskon	8	8	9	8	7	6	7	6
Kompisar/kompisars syskon	36	35	35	31	31	28	27	27
Egna föräldrar (med lov)	13	14	15	18	17	18	18	17
Egna föräldrar (utan lov)	2	2	4	3	2	2	3	2
Annan vuxen som bjuder	7	7	8	8	6	6	6	6
Annan vuxen som köper	18	15	19	16	13	13	11	13
Restaurang, pub eller likn.	3	2	2	2	2	2	1	1
Tillverkar själv	1	1	1	3	1	0	1	1
Handlar i ett grannland	3	5	4	0	3	2	3	3
Annat sätt	2	2	2	1	1	1	2	2
Ej svar	2	1	2	2	2	2	2	2

	Flickor							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dricker inte	26	28	27	25	29	28	31	32
Köper själv på Systemet	1	0	0	1	0	0	0	0
Syskon	9	8	9	8	7	8	7	6
Kompisar/kompisars syskon	43	43	43	41	36	37	34	36
Egna föräldrar (med lov)	17	20	22	25	23	23	22	19
Egna föräldrar (utan lov)	3	5	4	4	4	4	4	4
Annan vuxen som bjuder	12	11	13	15	14	13	11	12
Annan vuxen som köper	23	19	21	19	19	20	20	20
Restaurang, pub eller likn.	4	4	5	3	3	2	2	2
Tillverkar själv	0	0	0	2	0	0	0	0
Handlar i ett grannland	3	4	3	0	2	2	2	2
Annat sätt	3	2	1	2	1	1	1	2
Ej svar	1	1	1	2	1	1	2	1

Tabell 31. "Vet du någon person som har en hembränningsapparat?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1996–2005.

År	Ja	Nej	Ej svar
Pojkar			
1996	43	55	1
1997	40	59	1
1998	37	60	3
1999	35	61	4
2000	34	63	3
2001	34	62	4
2002	29	66	5
2003	26	70	4
2004	27	67	5
2005	24	71	4
Flickor			
1996	39	61	0
1997	37	62	1
1998	37	61	2
1999	33	65	2
2000	29	67	3
2001	32	65	3
2002	29	68	3
2003	25	72	4
2004	25	72	4
2005	22	75	3

Tabell 32. Rökning. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1997 ^{a)}.

År	Röker	Har slutat	Har bara provat	Har aldrig rökt	Ej svar	
Pojkar						
1971	41	1	
1974	31	1	
1975	32	2	
1976	27	2	
1977	25	1	
1978	25	1	
1979	21	2	
1980	21	1	
1981	23	1	
1982	25	1	
1983 ^{b)}	19	15	6	42	36	..
1984		16	6	44	33	..
1985		16	4	44	35	..
1986		17	6	44	31	1
1987		17	6	42	33	1
1988		17	6	41	36	1
1989		23	6	36	34	0
1990		20	6	39	33	1
1991		19	8	42	31	1
1992		22	8	40	30	1
1993		20	8	41	31	1
1994		17	8	43	30	2
1995		19	8	41	31	1
1996		19	8	39	33	2
1997		17	9	40	33	1
Flickor						
1971	47	1	
1974	45	1	
1975	45	1	
1976	40	1	
1977	40	1	
1978	38	1	
1979	34	1	
1980	33	1	
1981	35	1	
1982	32	1	
1983 ^{b)}	30	22	6	41	30	..
1984		22	6	41	30	..
1985		21	4	40	36	..
1986		22	5	36	37	0
1987		24	6	37	33	0
1988		24	5	34	36	0
1989		30	5	30	35	0
1990		31	6	30	32	1
1991		27	7	33	33	0
1992		27	6	33	33	0
1993		26	7	35	31	1
1994		29	6	36	28	1
1995		27	7	32	33	1
1996		25	7	35	32	1
1997		25	8	35	31	1

a) 1997 genomfördes en förändring i frågekonstruktionen varvid hälften av eleverna fick svara enligt den gamla och hälften enligt den nya konstruktionen. Se även avsnittet "Tobakskonsumtion".

b) Avser den s k länkundrökningsundersökningen.

Tabell 33. "Röker du?" Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005 ^{a)}.

Pojkar									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nej, aldrig rökt	30	30	35	33	32	36	40	45	45
Nej, bara prövat	35	33	28	29	31	32	33	32	31
Nej, slutat	7	7	6	7	6	6	6	4	4
Ja (totalt)	28	28	30	29	30	25	20	18	19
– varje dag	8	9	7	8	7	6	5	4	4
– nästan varje dag	3	2	3	2	3	3	2	2	1
– men bara vid vecko- sluten	2	2	3	2	2	2	1	1	1
– men bara på fest	11	9	12	11	11	9	7	8	8
– men bara ibland	5	5	5	6	6	5	5	4	5
Ej svar	–	1	1	1	2	1	1	1	1

Flickor									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nej, aldrig rökt	29	31	35	33	32	37	39	39	42
Nej, bara prövat	28	29	25	25	25	25	25	27	23
Nej, slutat	6	5	4	5	5	4	5	4	5
Ja (totalt)	37	34	36	36	36	34	30	30	30
– varje dag	13	11	14	12	12	12	10	10	9
– nästan varje dag	4	3	4	3	4	3	3	3	4
– men bara vid vecko- sluten	3	2	3	3	3	2	2	1	1
– men bara på fest	12	11	10	12	11	10	9	10	11
– men bara ibland	5	7	6	6	7	6	6	5	5
Ej svar	–	1	0	1	1	1	1	0	1

a) 1997 genomfördes en förändring i frågekonstruktionen varvid hälften av eleverna fick svara enligt den gamla och hälften enligt den nya konstruktionen. Se även tabell 32 och avsnittet *Tobakskonsumtion*.

Tabell 34. "Hur ofta röker du?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–1997 ^{a)}.

År	Röker inte	Varje dag	Nästan varje dag	Bara vid veckosluten	Bara när jag är på fest	Nästan aldrig	Ej svar
Pojkar							
1983	85	7	4	2	2	1	..
1984	85	8	3	1	2	1	..
1985	84	8	3	2	3	1	..
1986	82	10	2	2	3	1	0
1987	83	8	2	2	4	1	0
1988	83	8	2	2	4	1	1
1989	77	10	2	3	6	2	1
1990	79	11	2	2	4	1	1
1991	80	11	2	2	4	0	1
1992	77	13	3	2	4	1	0
1993	80	13	1	1	4	0	1
1994	80	10	2	1	4	1	2
1995	81	11	2	1	4	1	0
1996	81	10	2	2	4	0	0
1997	82	10	2	2	3	0	..
Flickor							
1983	78	15	3	2	2	1	..
1984	78	13	3	2	3	1	..
1985	79	10	4	3	2	1	..
1986	78	12	3	2	4	1	0
1987	76	13	2	3	5	1	0
1988	76	12	3	3	5	1	0
1989	70	14	3	4	7	2	1
1990	68	16	3	3	7	1	2
1991	71	15	3	3	6	1	1
1992	72	15	3	3	6	1	0
1993	71	15	3	3	6	1	1
1994	69	17	3	3	6	1	1
1995	74	14	3	2	6	1	0
1996	75	15	2	2	5	0	1
1997	74	14	2	3	5	0	0

a) Se tabell 32.

Tabell 35. Uppgiven konsumtion av cigaretter bland elever som röker varje dag. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1986–2005 ^{a)}.

År	Antal cigaretter per dag						Ej svar	Antal daglig-rökare
	1–2	3–6	7–10	11–16	17–20	Fler än 20		
Pojkar								
1986	10	26	29	21	7	5	1	282
1987	9	25	27	21	12	5	0	237
1988	7	24	29	22	11	7	0	211
1989	5	28	25	24	10	5	1	278
1990	8	22	29	23	12	5	–	319
1991	6	24	25	24	14	5	1	336
1992	6	20	27	23	18	6	1	390
1993	7	25	27	22	12	5	2	371
1994	8	23	30	18	12	6	3	299
1995	7	21	32	18	17	2	3	269
1996	12	27	24	17	10	5	5	323
1997	5	31	30	17	11	6	–	147
1998	8	29	36	14	7	2	4	245
1999	9	23	35	16	11	3	3	196
2000	5	26	31	17	12	2	6	193
2001	8	25	34	16	7	4	6	196
2002	5	21	32	15	14	1	12	154
2003	8	16	26	24	11	4	11	124
2004	3	17	44	15	10	2	10	96
2005	4	17	32	23	13	0	12	90
Flickor								
1986	4	21	36	23	15	2	0	343
1987	5	25	35	20	12	3	0	369
1988	5	25	35	20	12	2	1	344
1989	4	26	29	20	17	4	0	400
1990	5	25	29	21	16	3	–	439
1991	7	24	26	23	17	3	1	434
1993	4	26	34	19	12	3	3	418
1994	7	30	28	16	12	1	5	486
1995	8	30	31	19	9	1	3	368
1996	5	30	33	19	7	4	3	436
1997	6	28	30	28	7	1	0	176
1998	3	33	45	14	4	1	0	304
1999	6	33	36	16	6	0	3	350
2000	3	24	31	17	12	2	1	318
2001	3	29	41	15	8	3	2	342
2002	2	26	41	15	11	0	4	301
2003	2	29	38	18	11	1	2	252
2004	3	25	42	15	9	2	4	256
2005	2	18	42	19	11	1	7	218

a) 1997 års data avser de elever som besvarat det s k A-formuläret (1 500 pojkar och 1 369 flickor).

Tabell 36. Snusvanor. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1974–1997 ^{a)}.

År	Har aldrig snusat	Har bara provat	Har slutat snusa	Snusar:	Ja, mindre än en dosa/vecka	Ja, en dosa/vecka	Ja, två dosor/vecka	Ja, tre dosor/vecka	Ja, fyra el. fler dosor/vecka	Ej svar
Pojkar										
1974	48	.	26	25	2
1977	50	.	18	30	2
1979	48	.	21	29	1
1980	47	.	21	30	2
1981	49	.	19	30	1
1982	54	.	15	30	1
1983	66	.	13	21	7	3	5	5	1	..
1984	62	.	16	24	6	4	6	5	3	..
1985	63	.	15	21	6	3	5	4	3	..
1986	59	.	15	24	8	4	5	4	3	3
1987	60	.	14	25	8	4	5	5	3	1
1988	61	.	14	22	7	3	4	5	3	2
1989	64	.	15	20	6	3	4	4	3	2
1990	64	.	15	20	7	3	4	3	3	2
1991	39	39	6	16	5	3	3	3	2	1
1992	38	37	6	19	6	3	3	4	3	1
1993	39	37	6	17	5	2	4	3	3	1
1994	39	36	4	19	6	3	4	3	3	1
1995	40	36	5	19	6	3	4	3	3	
1996	42	34	5	17	5	3	3	3	3	2
1997	41	35	6	17	6	3	3	4	2	2
Flickor										
1974	87	.	6	4	3
1977	82	.	9	8	3
1979	82	.	9	6	2
1980	80	.	8	8	3
1981	84	.	5	7	4
1982	86	.	5	7	2
1983	94	.	3	7	2	0	0	0	0	..
1984	94	.	4	1	1	0	0	0	0	..
1985	94	.	3	2	2	0	0	0	0	..
1986	91	.	4	2	2	0	0	0	0	2
1987	92	.	3	2	2	0	0	–	0	2
1988	91	.	4	2	2	0	0	0	–	3
1989	91	.	4	3	2	0	0	0	0	2
1990	92	.	4	2	2	0	0	0	0	2
1991	70	27	1	1	1	0	0	0	0	1
1992	72	26	0	0	0	0	0	0	0	1
1993	70	27	1	0	0	0	0	0	0	1
1994	70	27	1	1	1	0	0	0	0	1
1995	72	25	1	1	1	0	0	0	0	1
1996	75	22	1	1	1	0	0	0	0	1
1997	72	25	1	1	0	0	0	0	0	–

a) Fr o m 1991 har ett nytt svarsalternativ "Nej, har bara provat" införts. 1997 genomfördes en förändring i frågekonstruktionen varvid hälften av eleverna fick svara enligt den gamla och hälften enligt den nya konstruktionen. Se avsnittet *Tobakkskonsumtion*.

Tabell 37. "Snusar du?" Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005 ^{a)}.

	Pojkar									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Nej, aldrig snusat	43	44	44	41	40	43	44	47	47	
Nej, bara prövat	31	30	27	27	28	28	28	27	29	
Nej, slutat	3	4	4	5	4	4	4	4	4	
Ja (totalt)	21	20	23	26	27	25	24	21	20	
– varje dag	10	11	13	14	15	15	14	12	12	
– nästan varje dag	2	3	3	3	3	2	2	3	2	
– men bara ibland	9	7	8	9	9	8	8	6	6	
Ej svar	2	2	1	1	1	1	1	1	1	

	Flickor									
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Nej, aldrig snusat	73	76	74	70	70	67	66	66	64	
Nej, bara prövat	22	20	22	25	23	26	27	25	28	
Nej, slutat	0	0	1	1	1	1	1	1	1	
Ja (totalt)	3	2	3	4	5	5	6	8	6	
– varje dag	0	0	1	0	1	1	1	2	2	
– nästan varje dag	0	0	0	0	1	0	1	1	1	
– men bara ibland	3	2	2	3	4	3	4	5	4	
Ej svar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

a) 1997 genomfördes en förändring i frågekonstruktionen varvid hälften av eleverna fick svara enligt den gamla och hälften enligt den nya konstruktionen. Se även tabell 36 och avsnittet *Tobakskonsumtion*.

Tabell 38. Uppgiven snuskonsumtion bland de elever som snusar. Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.

		Pojkar								
		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
n=		544	548	648	657	759	659	631	561	523
Mindre än 1 dosa/v		38	36	33	37	34	33	32	34	32
1 dosa/vecka		12	14	17	15	13	11	12	12	14
2 dosor/vecka		19	21	17	17	20	15	18	19	20
3 dosor/vecka		16	16	18	17	17	22	19	19	21
4 dosor el fler/vecka		11	9	12	12	13	16	16	15	12
Ej svar		4	4	2	2	2	3	2	2	2
		Flickor								
		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
n=		80	71	102	130	148	144	152	218	163
Mindre än 1 dosa/v		67	71	60	72	70	64	70	66	59
1 dosa/vecka		6	16	12	10	10	10	11	7	10
2 dosor/vecka		–	3	10	3	5	10	6	12	11
3 dosor/vecka		7	3	9	1	6	8	7	5	7
4 dosor el fler/vecka		7	1	3	1	2	3	1	5	5
Ej svar		13	6	5	13	7	5	4	5	8

Tabell 39. Snusning och rökning. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1984–2005.

År	Varken röker eller snusar	Röker endast	Röker och snusar	Snusar endast	Ej svar				
Pojkar									
1984	69	8	7	15	..				
1985	70	9	8	14	..				
1986	65	8	9	15	3				
1987	66	8	9	16	1				
1988	68	8	8	14	2				
1989	66	14	10	11	0				
1990	69	11	9	10	1				
1991	71	12	7	9	1				
1992	68	13	9	10	1				
1993	70	12	7	9	2				
1994	69	9	7	12	2				
1995	69	11	8	10	2				
1996	70	11	8	8	3				
1997 ^{a)}	72	9	8	10	7	2	2		
1998	64	14	14	6	2				
1999	60	14	16	8	2				
2000	60	12	17	9	2				
2001	58	13	17	10	2				
2002	64	9	15	10	2				
2003	67	7	12	12	2				
2004	71	7	11	9	2				
2005	72	8	11	9	1				
Flickor									
1984	77	21	1	1	..				
1985	78	20	1	1	..				
1986	75	20	1	1	3				
1987	74	21	1	1	2				
1988	73	22	1	1	3				
1989	69	28	2	1	0				
1990	67	30	1	1	1				
1991	72	26	1	0	1				
1992	72	27	0	0	1				
1993	72	26	0	0	2				
1994	70	28	1	0	1				
1995	71	26	1	1	1				
1996	73	24	1	1	2				
1997 ^{a)}	74	24	32	1	3	1	0	1	2
1998	65	31	2	0	2				
1999	63	33	3	0	1				
2000	61	33	3	1	2				
2001	62	31	5	1	2				
2002	64	29	4	1	2				
2003	68	25	5	1	1				
2004	68	23	6	1	1				
2005	68	25	5	1	1				

a) 1997 genomfördes en förändring i frågekonstruktionen varvid hälften av eleverna fick svara enligt den gamla och hälften enligt den nya konstruktionen. Se avsnittet *Tobakskonsumtion*.

Tabell 40. "Hur får du vanligen tag på cigaretter?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som röker. 1997–2005 ^{a)}.

		Pojkar									
År		-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-03	-04	-05
n=		650	756	779	749	823	661	510	509	488	494
Köper själv		61	65	68	66	58	61	58	55	58	56
Köper av kamrater		19	23	21	17	19	12	12	} 44	51	49
Bjuden av kamrater		50	54	56	49	53	49	47			
Från egna föräldrar (med lov) (med eller utan lov 1997)		11	3	4	3	3	6	6	} 4	5	5
Från egna föräldrar (utan lov)		.	5	4	6	3	4	6			
Annan (minst 18 år) som köper		25	24	25	20	23	19	22	} 20	25	21
Annan (minst 18 år) som bjuder		7	9	10	7	8	8	7			
Ej svar		2	1	0	2	1	1	1	3	2	0

		Flickor									
År		-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-03	-04	-05
n=		822	923	941	991	998	888	771	766	805	769
Köper själv		59	58	66	58	61	55	54	52	53	53
Köper av kamrater		17	21	19	21	15	15	17	} 50	55	55
Bjuden av kamrater		53	60	53	56	54	54	53			
Från egna föräldrar (med lov) (med eller utan lov 1997)		16	8	9	7	6	8	8	} 7	9	12
Från egna föräldrar (utan lov)		.	9	8	8	6	8	6			
Annan (minst 18 år) som köper		42	39	32	33	37	37	36	} 32	39	37
Annan (minst 18 år) som bjuder		12	13	13	13	17	14	13			
Ej svar		1	0	0	1	0	0	-	0	0	1

a) Fler än ett svarsalternativ kunde markeras.

Tabell 41. "Hur får du vanligen tag på snus?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som snusar. 1997–2005^{a)}.

		Pojkar								
År		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
n=		544	548	648	657	759	659	631	561	523
Köper själv		67	74	73	72	65	66	64	63	62
Köper av kamrater		12	17	14	14	14	12	14	} 34	} 38
Bjuden av kamrater		36	41	40	41	36	35	32		
Från egna föräldrar (med eller utan lov)		21	12	17	12	22	23	21	20	16
Annan (minst 18 år) som köper		28	23	21	24	22	19	19	} 20	} 26
Annan (minst 18 år) som bjuder		9	8	8	6	4	6	4		
Ej svar		2	1	0	1	2	2	1	2	2

		Flickor								
År		1997	1998	1999 ^{a)}	2000	2001	2002	2003	2004	2005
n=		80	71	102	130	148	144	152	218	163
Köper själv		27	45	40	43	35	34	37	35	46
Köper av kamrater		12	13	12	15	8	7	10	} 56	} 60
Bjuden av kamrater		56	67	51	64	59	57	48		
Från egna föräldrar (med eller utan lov)		20	9	20	6	17	18	18	14	16
Annan (minst 18 år) som köper		18	22	31	20	29	36	30	} 37	} 34
Annan (minst 18 år) som bjuder		7	9	23	12	9	17	12		
Ej svar		8	6	1	4	3	–	3	5	3

a) Fler än ett svarsalternativ kunde markeras.

Tabell 42. "Var köper du vanligen cigaretter?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper cigaretter själva. 2003–2005 ^{a)}.

	2003		2004		2005	
	Pojkar n=288	Flickor n=395	Pojkar n=281	Flickor n=417	Pojkar n=275	Flickor n=404
Varuhus/mataffär	34	19	28	15	21	13
Närbutik/jourbutik	52	34	38	36	33	38
Kiosk	75	83	80	84	69	81
Bensinstation	37	18	30	18	28	16
Restaurang	20	8	11	9	9	8
Annat ställe	26	17	15	16	19	15
Ej svar	7	5	8	6	23	11

a) År 2003 fanns frågan bara i det omarbetade formuläret (se avsnittet *Frågeformuläret*).

Tabell 43. "Var köper du vanligen snus?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper snus själva. 2003–2005 ^{a)}.

	2003		2004		2005	
	Pojkar n=288	Flickor n=395	Pojkar n=344	Flickor n=78	Pojkar n=320	Flickor n=71
Varuhus/mataffär	39	24	27	17	29	22
Närbutik/jourbutik	50	40	40	28	43	51
Kiosk	78	92	79	82	79	84
Bensinstation	43	19	31	30	34	26
Restaurang	16	5	8	5	9	9
Annat ställe	29	18	23	14	21	15
Ej svar	4	–	5	5	6	6

a) År 2003 fanns frågan bara i det omarbetade formuläret (se avsnittet *Frågeformuläret*).

Tabell 44. Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika, samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–2005.

År	Har använt narkotika någon gång		Använder fortfarande narkotika		Använt narkotika under vårterminen		Använt narkotika sen. månaden	
	Po	Fi	Po	Fi	Po	Fi	Po	Fi
1971	14	16	5	4	.	.	5	5
1972	15	14	6	5	.	.	7	6
1973	12	14	5	3	.	.	5	4
1974	8	7	3	2	.	.	3	2
1975	6	6	2	2	.	.	2	2
1976	7	6	3	1	.	.	3	1
1977	9	8	2	3	.	.	3	3
1978	8	8	2	2	.	.	3	3
1979	7	6	2	1	.	.	2	1
1980	8	8	2	2	.	.	3	2
1981	9	9	2	2	.	.	4	3
1982	8	8	3	2	.	.	3	3
1983	5	6	1	1	1	1	2	1
1984	5	5	2	2	.	.
1985	4	4
1986	5	3	0	0	1	1
1987	3	3	1	0	1	1	1	0
1988	4	3	1	0	1	1
1989	3	3	0	0	0	1	1	0
1990	4	3	1	1	1	1
1991	4	3	0	0	1	1	1	1
1992	5	3	1	0	.	.	2	1
1993	5	5	1	1	2	1	1	1
1994	5	4	1	1	.	.	1	1
1995	7	5	.	.	3	2	2	1
1996	8	7	.	.	3	3	3	2
1997	8	7	.	.	4	3	2	1
1998	9	6	3	3
1999	9	7	3	2
2000	10	8	3	2
2001	10	9	3	2
2002	8	8	3	2
2003	7	7	2	2
2004	7	7	3	3
2005	7	7	4	3

Tabell 45. Erfarenhet av olika sorters narkotika bland elever i årskurs 9. 2000–2005.

	Pojkar					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Hasch	7	6	6	5	5	4
Marijuana	5	5	5	4	4	3
Amfetamin	2	1	1	1	1	1
Heroin som röks	1	1	0	0	1	0
Heroin som injiceras	0	0	0	0	0	0
Morfin el liknande	0	1	0	0	1	0
Kokain	0	1	1	0	1	0
LSD	1	1	1	1	1	0
Ecstasy	1	1	1	1	2	1
GHB	1	1	0	0	0	0
Annat	0	1	0	0	0	1
Ej svar	1	1	1	1	1	1

	Flickor					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Hasch	6	6	6	5	5	5
Marijuana	4	4	4	3	3	3
Amfetamin	1	1	1	1	1	1
Heroin som röks	0	1	0	0	1	0
Heroin som injiceras	0	0	0	0	0	0
Morfin el liknande	0	1	0	0	0	1
Kokain	1	1	1	1	0	1
LSD	1	1	0	0	0	0
Ecstasy	1	1	1	1	1	1
GHB	1	1	0	0	0	0
Annat	0	1	0	0	0	0
Ej svar	1	1	1	1	1	1

Tabell 46. "Hur många gånger har du använt hasch/marijuana den senaste månaden?"^{a)} Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika^{b)}. 1971–1982 och 1986–2005.

År	Ingen gång	1–4 ggr	5–20 ggr	Mer än 20 ggr	Använt totalt	Ej svar
Pojkar						
1971	60	27	7	4	38	2
1974	63	19	11	5	35	2
1977	62	23	8	4	35	4
1979	71	22	4	2	28	0
1981	57	30	8	2	40	3
1982	56	25	8	4	37	7
1986	68	19	1	0	20	13
1987	70	14	4	0	18	12
1989	83	14	1	–	15	1
1991	78	15	2	1	18	4
1993	74	17	6	–	23	3
1995	73	24	2	0	26	0
1997	69	26	5	0	31	1
1998	70	25	4	–	29	1
1999	74	23	3	1	25	1
2000	69	20	2	2	24	7
2001	67	26	2	1	29	5
2002	69	22	6	0	28	3
2003	72	15	6	3	24	4
2004	62	22	7	4	32	5
2005	70	19	3	3	25	5
Flickor						
1971	68	20	7	4	31	1
1974	69	18	9	2	29	2
1977	62	26	7	2	35	3
1979	83	11	4	1	19	0
1981	67	25	5	1	31	2
1982	66	24	4	2	30	3
1986	66	13	0	0	13	21
1987	69	10	1	0	11	19
1989	79	13	1	–	14	7
1991	75	18	3	1	22	3
1993	78	17	2	1	20	2
1995	81	16	0	0	16	3
1997	83	13	1	–	14	2
1998	57	33	4	2	40	4
1999	81	16	1	1	18	1
2000	69	21	4	–	25	6
2001	63	26	4	2	32	5
2002	69	21	4	2	26	5
2003	73	19	3	–	22	5
2004	68	21	4	1	26	6
2005	68	22	3	0	26	6

a) T o m 1982: "Hur många gånger har du använt narkotika den senaste månaden?"

b) 1986: n=133 pojkar och 100 flickor. 1987: n=96 pojkar och 95 flickor. 1987: n=96 pojkar och 95 flickor. 1989: n=95 pojkar och 75 flickor. 1991: n=105 pojkar och 103 flickor. 1993: n=144 pojkar och 132 flickor. 1995: n=188 pojkar och 153 flickor. 1996: n=247 pojkar och 198 flickor. 1997: 249 pojkar och 193 flickor. 1998: 243 pojkar och 153 flickor. 1999: 259 pojkar och 195 flickor. 2000: 224 pojkar och 221 flickor. 2001: 261 pojkar och 246 flickor, 2002: 220 pojkar och 202 flickor, 2003: 189 pojkar och 179 flickor. 2004: 203 pojkar och 192 flickor. 2005: 174 pojkar och 185 flickor.

Tabell 47. Andelen elever som använt cannabispreparat enbart, annan narkotika enbart, samt andelen som använt både cannabispreparat och annan narkotika. Årskurs 9. Procentuell fördelning bland dem som använt narkotika ^{a)}. 1989–2005.

År	Enbart cannabispreparat	Enbart annan narkotika	Både och	Ej svar
Pojkar				
1989	69	7	14	10
1990	59	8	28	5
1991	75	5	10	10
1992	73	5	19	3
1993	64	4	29	3
1994	60	11	28	1
1995	70	9	17	4
1996	73	3	19	5
1997	68	4	26	2
1998	67	4	26	2
1999	64	7	27	2
2000	57	8	27	8
2001	53	8	32	8
2002	62	7	25	6
2003	64	8	21	7
2004	59	6	29	7
2005	59	13	20	9
Flickor				
1989	66	2	16	16
1990	75	4	18	3
1991	73	2	20	5
1992	75	2	19	4
1993	67	6	20	7
1994	67	7	24	2
1995	58	11	27	4
1996	69	5	22	4
1997	67	9	17	8
1998	57	7	30	7
1999	62	14	22	2
2000	59	6	27	10
2001	55	11	28	7
2002	57	7	25	11
2003	60	11	20	9
2004	59	5	22	13
2005	57	6	28	9

a) Bastal: Se tabell 46.

Tabell 48. "Hur gammal var du när du använde narkotika första gången?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika ^{a)}. 1989–1999.

År	10 år el. yngre	11 år	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	Ej svar
Pojkar								
1989	–	1	3	12	24	45	4	11
1990	1	2	3	15	31	40	4	4
1991	1	1	7	8	27	40	2	14
1992	–	1	3	19	29	44	1	3
1993	1	1	3	11	31	41	1	11
1994	3	–	1	12	33	41	3	7
1995	–	1	1	11	26	47	5	9
1996	1	0	2	8	33	44	4	8
1997	0	3	2	10	31	42	2	9
1998	3	1	3	9	27	45	4	8
1999	2	1	5	6	34	41	3	7
Flickor								
1989	4	1	2	9	29	41	1	13
1990	–	1	3	8	32	52	1	3
1991	–	1	6	13	31	41	1	7
1992	–	–	5	13	42	36	–	4
1993	2	2	3	14	32	38	1	8
1994	1	–	6	14	31	40	3	5
1995	–	0	1	12	32	43	2	10
1996	1	0	1	13	31	42	2	10
1997	0	0	2	5	37	41	5	8
1998	2	0	3	12	29	43	2	9
1999	0	2	1	11	45	38	1	3

a) Bastal: Se tabell 46.

Tabell 49. "Hur gammal var du när du använde marijuana eller hasch första gången?" och "Hur gammal var du när du använde annan narkotika första gången?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de använt respektive narkotika ^{a)}. 2000–2005.

År	11 år el. yngre	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	Ej svar
Pojkar							
<i>År 2000</i>							
Marijuana/hasch	1	3	9	30	45	5	8
Annan narkotika	3	5	6	16	54	1	16
<i>År 2001</i>							
Marijuana/hasch	3	2	9	26	44	5	11
Annan narkotika	5	1	4	24	39	4	22
<i>År 2002</i>							
Marijuana/hasch	3	4	8	37	38	3	6
Annan narkotika	1	5	9	28	35	9	14
<i>År 2003</i>							
Marijuana/hasch	4	4	14	38	31	1	9
Annan narkotika	7	4	7	22	34	3	23
<i>År 2004</i>							
Marijuana/hasch	4	6	11	19	45	4	11
Annan narkotika	6	4	9	18	31	7	25
<i>År 2005</i>							
Marijuana/hasch	3	4	13	24	44	2	9
Annan narkotika	4	6	7	25	35	4	18
Flickor							
<i>År 2000</i>							
Marijuana/hasch	–	4	12	29	42	3	9
Annan narkotika	–	2	10	21	39	5	23
<i>År 2001</i>							
Marijuana/hasch	0	3	14	27	42	5	10
Annan narkotika	1	3	10	25	39	4	18
<i>År 2002</i>							
Marijuana/hasch	1	3	6	37	43	1	9
Annan narkotika	–	2	9	33	33	2	21
<i>År 2003</i>							
Marijuana/hasch	1	4	14	44	30	2	4
Annan narkotika	1	6	12	37	25	3	16
<i>År 2004</i>							
Marijuana/hasch	4	3	19	25	37	3	9
Annan narkotika	4	1	14	32	33	3	12
<i>År 2005</i>							
Marijuana/hasch	1	5	15	27	41	2	7
Annan narkotika	2	9	14	28	29	2	16

a) 2000: cannabis: 206 pojkar och 197 flickor, annan narkotika: 101 pojkar och 98 flickor. 2001: cannabis: 257 pojkar och 220 flickor, annan narkotika: 143 pojkar och 113 flickor. 2002: cannabis: 209 pojkar och 182 flickor, annan narkotika: 95 pojkar och 85 flickor. 2003: cannabis: 177 pojkar och 161 flickor, annan narkotika: 79 pojkar och 85 flickor. 2004: cannabis: 191 pojkar och 170 flickor, annan narkotika: 99 pojkar och 73 flickor. 2005: cannabis: 154 pojkar och 163 flickor, annan narkotika: 77 pojkar och 86 flickor.

Tabell 50. "Vilket slag av narkotika använde du första gången?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika ^{a)}. 1989–2005.

År	Hasch	Marijuana	Annat	Ej svar
Pojkar				
1989	58	26	8	7
1990	60	18	16	6
1991	70	11	5	14
1992	78	14	6	2
1993	71	15	8	6
1994	51	33	11	5
1995	54	26	16	4
1996	52	36	5	8
1997	62	26	9	3
1998	52	36	6	5
1999	53	34	10	3
2000	47	36	8	9
2001	50	31	8	11
2002	58	27	7	8
2003	51	32	5	13
2004	52	32	7	9
2005	49	27	12	12
Flickor				
1989	71	12	5	12
1990	69	21	8	2
1991	78	7	8	7
1992	73	18	6	3
1993	67	19	8	7
1994	66	17	12	4
1995	54	25	14	7
1996	60	23	3	14
1997	57	23	14	5
1998	48	35	7	9
1999	51	29	17	3
2000	57	23	8	12
2001	53	26	10	11
2002	60	19	8	13
2003	57	20	10	12
2004	59	20	7	14
2005	63	18	8	11

a) Bastal: Se tabell 46.

Tabell 51. "Känner dina föräldrar till att du använt narkotika?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som någon gång använt narkotika ^{a)}. 1979–1982 och 1986–2005.

År	Ja	Nej	Vet inte	Ej svar
Pojkar				
1979	12	75	12	1
1980	10	69	13	7
1981	15	69	10	6
1982	25	49	9	17
1986	12	66	5	17
1987	9	67	4	17
1988	15	71	5	8
1989	11	71	11	8
1990	15	69	11	6
1991	9	78	5	9
1992	15	73	9	4
1993	15	69	11	4
1994	9	75	15	1
1995	8	77	12	2
1996	10	77	10	3
1997	16	63	13	8
1998	15	71	11	3
1999	9	84	5	2
2000	11	61	18	10
2001	11	71	10	9
2002	16	72	7	5
2003	17	60	16	7
2004	18	65	10	7
2005	22	61	11	6
Flickor				
1979	16	69	14	1
1980	16	64	10	10
1981	19	71	7	3
1982	16	64	6	14
1986	10	66	4	20
1987	13	60	8	19
1988	16	80	2	2
1989	23	57	7	13
1990	16	71	9	5
1991	16	73	7	4
1992	13	56	31	0
1993	14	73	9	4
1994	12	74	9	4
1995	14	77	7	3
1996	10	77	8	5
1997	18	68	8	5
1998	10	68	18	4
1999	12	77	9	2
2000	20	70	2	7
2001	19	68	8	5
2002	17	68	7	8
2003	18	65	11	6
2004	15	67	9	8
2005	18	61	13	7

a) Bastal: Se tabell 46.

Tabell 52. "Känner du till någon person i din egen ålder som du tror eller säkert vet har använt något av följande medel?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.

År	Hasch/ marijuana		Amfetamin		Heroin		Kokain		Ecstasy		LSD		GHB	
	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det
Pojkar														
1991	19	19	3	5	2	4	2	4
1992	21	20	3	5	2	4	2	3
1993	21	20	4	6	3	4	2	4	5	8
1994	23	18	4	5	2	4	3	4	4	7
1995	27	21	6	7	3	4	2	5	4	6	4	7	.	.
1996	32	20	8	9	4	6	4	6	6	10	8	10	.	.
1997	32	22	7	9	4	6	4	6	8	12	7	11	.	.
1998	38	21	11	12	6	10	5	10	12	13	13	17	.	.
1999	36	21	9	14	7	11	7	10	8	13	9	12	.	.
2000	40	19	10	12	7	10	8	9	11	13	10	11	10	10
2001	37	21	10	12	6	11	6	10	12	14	10	12	8	10
2002	37	21	9	12	6	10	6	10	14	15	8	11	8	10
2003	33	21	8	11	5	10	5	9	12	14	8	11	5	8
2004	30	20	7	10	6	9	6	9	11	13	6	8	4	7
2005	29	19	7	10	7	9	7	9	10	12	5	8	4	7
Flickor														
1991	24	22	5	6	2	5	3	5
1992	25	22	4	6	2	5	2	5
1993	27	23	5	7	3	5	3	6	6	10
1994	26	22	4	7	3	5	3	5	5	10
1995	32	23	7	9	4	6	4	6	5	9	6	9	.	.
1996	34	21	8	11	5	7	5	7	6	11	8	11	.	.
1997	38	23	9	12	5	8	5	9	10	15	9	12	.	.
1998	41	23	13	15	9	13	7	13	14	16	13	14	.	.
1999	38	24	11	16	8	14	7	14	11	16	10	14	.	.
2000	41	22	10	14	7	14	7	12	11	14	8	12	9	10
2001	42	22	10	14	7	13	8	13	15	16	9	14	8	11
2002	39	22	10	13	7	14	7	13	16	16	7	12	6	11
2003	36	24	8	13	7	12	6	12	15	17	7	10	4	8
2004	34	22	8	11	7	11	7	12	14	16	6	9	4	7
2005	34	20	8	11	8	11	8	12	14	13	7	8	4	7

Tabell 53a. "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?"^{a)} samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?"^{b)}. Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **pojkar** som ej använt narkotika^{c)}. 1971–1982 och 1986–2005.

År	Haft möjlig- het	Nej, vet ingen	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ej svar
Pojkar					
1971	30
1974	21
1977	23	64	27	7	2
1979	19	72	20	6	1
1981	22	72	21	6	1
1982	19	77	17	5	0
1986	13	85	11	5	0
1987	11	84	11	5	0
1989	13	83	12	5	0
1990	13				
1991	14	78	15	6	1
1992	14				
1993	17	75	18	6	0
1994	17				
1995	22	64	25	10	1
1996	25	63	24	13	1
1997	26	60	25	14	0
1998	27	59	27	14	0
1999	27	63	26	11	0
2000	28	61	25	13	1
2001	25	60	27	12	1
2002	26	62	27	10	1
2003	23	66	23	10	1
2004	20	70	22	8	0
2005	21	68	22	10	0

a) Tom 1982: "Har du någon gång blivit erbjuden narkotika eller på annat sätt haft möjlighet att pröva det?"

b) Tom 1982: "Vet du någon person som skulle kunna förse dig med narkotika?"

c) 1986: n=2 789 pojkar. 1987: n=2 848 pojkar. 1987: n=2 848 pojkar. 1989: n=2 759 pojkar. 1991: n=2 864 pojkar. 1993: n=2 873 pojkar. 1995: n=2 622 pojkar. 1996: n=2 777 pojkar. 1997: n=2 656 pojkar. 1998: n=2 450 pojkar. 1999: n=2 392 pojkar. 2000: n=2 343 pojkar. 2001: n=2 493 pojkar. 2002: n=2 483 pojkar. 2003: n=2 456 pojkar. 2004: n=2 437 pojkar. 2005: n=2 499 pojkar.

Tabell 53b. "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?"^{a)} samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?"^{b)}. Årskurs 9. Procentuell fördelning bland **flickor** som ej använt narkotika^{c)}. 1971–1982 och 1986–2005.

År	Haft möjlig- het	Nej, vet ingen	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ej svar
Flickor					
1971	34
1974	27
1977	25	62	28	9	1
1979	20	69	24	5	1
1981	23	68	25	6	1
1982	19	73	22	5	0
1986	10	82	12	5	0
1987	11	81	13	6	0
1989	12	78	16	6	0
1990	13				
1991	14	75	18	6	0
1992	14				
1993	16	72	21	7	0
1994	15				
1995	23	62	28	10	0
1996	20	63	27	10	0
1997	26	56	29	15	0
1998	26	54	32	13	0
1999	24	59	29	12	0
2000	26	59	29	11	1
2001	25	56	31	13	0
2002	24	60	29	10	1
2003	23	61	29	10	0
2004	22	64	26	10	0
2005	22	64	26	10	1

a) T o m 1982: "Har du någon gång blivit erbjuden narkotika eller på annat sätt haft möjlighet att pröva det?"

b) T o m 1982: "Vet du någon person som skulle kunna förse dig med narkotika?"

c) 1986: n=2 775 flickor. 1987: n=2 720 flickor. 1987: n=2 720 flickor. 1989: n=2 766 flickor. 1991: n=2 796 flickor. 1993: n=2 736 flickor. 1995: n=2 582 flickor. 1996: n=2 738 flickor. 1997: n=2 538 flickor. 1998: n=2 521 flickor. 1999: n=2 304 flickor. 2000: n=2 452 flickor. 2001: n=2 501 flickor. 2002: n=2 402 flickor. 2003: n=2 358 flickor. 2004: n=2 547 flickor. 2005: n=2 482 flickor.

Tabell 54. "Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön bland dem som ej använt narkotika ^{a)}. 1971–1982 och 1986–2005.

År	Haft lust att pröva	Ej haft lust att pröva	Tveksam	Ej svar
Pojkar				
1971	5	84	9	2
1974	3	92	4	1
1977	3	91	4	2
1979	2	93	4	1
1981	3	92	4	1
1982	2	94	4	0
1986	2	93	4	0
1987	2	95	4	0
1989	2	95	3	0
1991	2	93	4	0
1993	2	92	6	0
1995	5	85	10	1
1996	6	84	10	1
1997	6	82	11	0
1998	6	83	10	0
1999	5	85	11	0
2000	4	85	10	1
2001	4	85	10	1
2002	4	84	12	0
2003	4	86	9	1
2004	4	89	7	0
2005	4	85	10	1
Flickor				
1971	6	84	9	1
1974	3	90	6	1
1977	4	88	6	1
1979	2	91	6	1
1981	4	89	6	1
1982	3	92	5	0
1986	3	93	4	0
1987	3	92	4	0
1989	3	92	5	0
1991	3	91	5	0
1993	5	88	7	0
1995	8	81	11	0
1996	7	82	10	0
1997	9	78	12	0
1998	8	78	13	0
1999	8	80	12	0
2000	8	79	13	1
2001	8	80	12	0
2002	5	82	12	0
2003	6	82	12	0
2004	6	81	12	1
2005	6	83	10	1

a) Bastal: Se tabell 46.

Tabell 55. "Vilket eller vilka slag av narkotika tror du att du skulle kunna få tag på?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1991–2005.

År	Inget	Hasch	Mari- juana	Amfe- tamin	Hero- in	Hero- in som injice- ras ^{a)}	Hero- in som röks ^{b)}	Mor- fin	Koka- in	LSD	Ecsta- sy	GHB	Vet ej
Pojkar													
1991	50	32	17	10	8	.	.	5	8	5	.	.	14
1992	49	34	20	11	7	.	.	6	8	7	.	.	16
1993	37	34	20	11	9	.	.	6	7	13	16	.	24
1994	37	34	22	11	.	7	9	7	8	16	13	.	25
1995	31	41	32	15	.	10	13	10	11	16	14	.	24
1996	32	42	35	17	.	11	13	10	12	21	18	.	21
1997	30	42	36	16	.	10	15	10	11	20	22	.	21
1998	33	44	38	17	.	6	15	8	10	22	21	.	19
1999	35	40	35	14	.	7	14	7	10	16	15	.	21
2000	33	42	36	14	.	8	13	7	11	16	17	15	20
2001	34	41	36	14	.	7	14	9	11	17	21	14	19
2002	36	41	37	13	.	7	13	8	10	14	22	10	21
2003	38	35	32	12	.	7	11	7	10	12	20	8	23
2004	40	33	31	10	.	6	11	7	10	10	17	6	23
2005	43	28	25	8	.	5	10	6	8	8	14	5	25
Flickor													
1991	47	31	15	9	6	.	.	4	6	3	.	.	21
1992	44	32	16	9	6	.	.	5	6	4	.	.	24
1993	35	33	17	9	7	.	.	5	7	12	15	.	30
1994	33	31	17	8	.	5	8	5	6	14	14	.	32
1995	26	38	29	13	.	7	13	8	8	16	13	.	33
1996	29	38	29	14	.	8	13	10	9	17	15	.	30
1997	27	42	32	14	.	7	14	8	9	19	20	.	25
1998	28	42	35	15	.	5	17	7	9	18	20	.	29
1999	32	39	33	13	.	4	16	7	9	14	15	.	28
2000	32	39	31	11	.	3	13	6	7	12	14	11	26
2001	28	43	35	13	.	5	14	7	11	15	22	11	25
2002	31	38	33	10	.	4	13	6	9	10	22	8	27
2003	33	35	30	10	.	4	11	5	9	10	22	5	27
2004	36	34	29	9	.	5	11	6	8	8	20	5	29
2005	40	28	22	7	.	3	10	5	8	5	14	3	30

a) T o m 1997: Vanligt heroin.

b) T o m 1997: Rökheroin.

Tabell 56. Erfarenhet av sniffning. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1983.

	Pojkar						
	1971	1974	1977	1979	1981	1982	1983
Har aldrig sniffat	73	87	93	95	95	95	..
Slutat sniffa	27	10	4	3	3	2	5
Sniffar		3	2	2	1	2	
Ej svar	0	1	1	1	1	1	..

	Flickor						
	1971	1974	1977	1979	1981	1982	1983
Har aldrig sniffat	88	89	94	96	96	97	..
Slutat sniffa	17	9	4	3	3	2	2
Sniffar		2	2	1	1	1	
Ej svar	0	0	0	0	0	0	..

Tabell 57. "Har du sniffat någon gång?" samt andelen elever som sniffar fortfarande. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.

År	Nej	Ja, en gång	Ja, flera gånger	Sniffat totalt	Ej svar	Sniffar fortfarande
Pojkar						
1983	92	5	3	8
1984	91	6	3	9
1985	90	5	4	9
1986	92	6	2	8
1987	92	5	2	7	1	1
1988	92	5	2	7	1	2
1989	94	4	2	5	0	1
1990	93	4	2	6	0	1
1991	93	4	2	6	1	1
1992	92	4	2	7	1	0
1993	90	6	3	9	2	2
1994	90	5	3	8	2	2
1995	87	6	6	12	1	3
1996	87	7	4	11	2	2
1997	89	5	5	10	1	3
1998	88	6	4	10	2	2
1999	87	8	5	13	0	3
2000	88	6	5	11	2	4
2001	90	6	3	8	2	2
2002	89	5	4	9	2	2
2003	90	5	3	8	1	2
2004	91	4	4	8	1	2
2005	92	5	3	7	1	2
Flickor						
1983	94	4	2	6
1984	94	4	2	6
1985	93	4	2	6
1986	95	3	1	4	1	1
1987	95	3	2	5	0	1
1988	95	3	2	5	0	1
1989	94	4	2	5	0	1
1990	95	3	1	4	0	1
1991	95	2	1	4	1	1
1992	94	3	2	4	1	0
1993	93	3	1	5	2	1
1994	91	4	2	6	2	1
1995	91	5	2	7	2	1
1996	91	5	2	7	2	1
1997	91	5	2	7	2	2
1998	92	3	3	6	1	2
1999	89	6	4	10	0	3
2000	91	5	3	8	2	2
2001	90	4	3	8	2	2
2002	92	4	2	7	2	2
2003	92	4	2	6	2	2
2004	92	4	2	6	2	2
2005	91	4	4	8	1	3

Tabell 58. "Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel som läkare skrivit ut åt dig?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1986–2003.

År	Nej	Ja, sömnmedel	Ja, lugnande medel	Ej svar
Pojkar				
1986	95	2	2	1
1987	96	2	1	1
1988	97	1	1	1
1989	97	1	2	0
1990	96	2	2	1
1991	96	2	2	1
1992	95	2	2	1
1993	96	2	2	1
1994	94	1	2	3
1995	94	2	2	3
1996	94	2	2	2
1997	95	2	2	1
1998	94	2	3	1
1999	95	3	3	1
2000	94	3	3	2
2001	93	3	3	2
2002	94	3	3	2
2003	94	2	3	1
Flickor				
1986	95	2	2	1
1987	96	2	2	1
1988	96	2	2	0
1989	97	2	1	0
1990	96	2	2	0
1991	95	2	3	1
1992	95	2	2	1
1993	95	2	3	1
1994	94	2	2	2
1995	93	2	3	2
1996	93	2	2	2
1997	95	2	2	1
1998	94	3	3	1
1999	95	3	2	1
2000	94	3	3	2
2001	93	3	4	1
2002	92	4	3	2
2003	92	4	4	1

Tabell 59. "Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel *utan att läkare skrivit ut åt dig?*" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1988–2003.

År	Nej	Ja, sömnmedel	Ja, lugnande medel	Ej svar
Pojkar				
1988	97	1	1	1
1989	97	1	1	0
1990	97	1	1	1
1991	97	2	1	1
1992	97	1	1	1
1993	97	1	2	1
1994	95	2	2	1
1995	96	2	2	1
1996	96	1	2	1
1997	95	2	2	1
1998	94	2	3	1
1999	96	2	2	1
2000	96	2	2	1
2001	95	2	2	2
2002	95	2	2	1
2003	95	2	1	2
Flickor				
1988	95	3	2	0
1989	96	2	2	0
1990	95	2	2	0
1991	96	2	2	0
1992	95	2	2	1
1993	95	2	2	1
1994	95	2	2	1
1995	94	3	3	1
1996	94	3	3	1
1997	94	3	3	1
1998	94	3	2	1
1999	96	3	2	1
2000	94	3	3	1
2001	93	3	2	2
2002	94	3	2	1
2003	93	4	3	1

Tabell 60. "Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel av *bensodiazepintyp* (Rohypnol, Diazepam, Imovane, Stilnoct m fl)?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Nej	Ja, med recept	Ja, utan recept	Ej svar
Pojkar				
2004	92	4	2	2
2005	91	6	2	2
Flickor				
2004	91	6	3	1
2005	91	5	4	2

Tabell 61. "Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol?"^{a)}
 Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1986–2005.

År	Nej	Ja, 1–2 ggr	Ja, flera ggr	Använt totalt	Ej svar
Pojkar					
1979	89	9	2	11	1
1981	90	8	2	10	1
1982	90	6	2	8	1
1986	91	7	1	8	1
1987	90	8	2	10	0
1989	91	7	2	9	0
1991	90	8	2	10	0
1992	88	9	3	12	0
1993	88	10	2	12	1
1994	88	8	2	10	1
1995	88	9	2	11	1
1996	91	7	1	8	1
1997	92	6	2	8	1
1998	92	5	1	7	1
1999	92	6	2	7	1
2000	91	6	1	7	1
2001	93	4	1	5	2
2002	94	4	1	5	2
2003	94	3	1	4	1
2004	95	3	1	3	2
2005	96	2	1	3	2
Flickor					
1979	80	16	4	20	1
1981	82	15	3	18	0
1982	83	12	5	17	0
1986	84	13	3	16	0
1987	83	12	4	16	0
1989	84	11	4	15	0
1991	82	13	4	17	0
1992	82	13	4	17	1
1993	80	14	5	19	1
1994	78	16	5	21	1
1995	82	13	4	17	0
1996	81	14	4	18	0
1997	85	12	3	15	0
1998	87	9	3	12	1
1999	86	11	3	14	1
2000	86	10	2	12	1
2001	86	10	2	12	1
2002	89	8	2	10	1
2003	90	7	2	9	1
2004	91	7	1	8	1
2005	90	7	2	8	2

a) Fr o m 1995: "Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte?"

Tabell 62. Erfarenhet av dopningsmedel. Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1993–2003.

År	Anabola steroider	Tillväxthormon ^{a)}	Testosteron
Pojkar			
1993	1	1	.
1994	1	0	.
1995	0	0	0
1996	1	0	0
1997	1	0	0
1998	1	0	0
1999	1	0	0
2000	1	0	0
2001	1	1	1
2002	1	0	1
2003	1	0	1
Flickor			
1993	0	0	.
1994	0	–	.
1995	0	0	–
1996	0	0	0
1997	0	0	0
1998	0	0	0
1999	0	0	0
2000	0	0	0
2001	0	0	0
2002	0	0	0
2003	0	0	0

a) Fr o m 1995 avser data enbart de som uppgett injektionsbruk.

Tabell 63. "Har du någon gång använt anabola androgena steroider (AAS) utan läkarordination"? Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Nej	Ja, en gång	Ja, ett fåtal ggr	Ja, flera gånger	Ja (totalt)	Ej svar
Pojkar						
2004	96	1	0	1	2	2
2005	97	0	1	1	2	1
Flickor						
2004	98	0	0	0	1	1
2005	98	0	0	0	1	1

Tabell 64. "Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak det här läsåret?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1986–2005.

År	Nej	Ja, ngn enstaka timme	Ja, några timmar	Ja, totalt ca en dag	Ja, tot. ca 2–3 dagar	Ja, ca 1 vecka el. mer	Totalt haft under- visning	Ej svar
Pojkar								
1979	13	27	34	9	5	11	86	1
1980	14	24	29	10	9	12	84	2
1981	11	22	30	15	9	11	88	1
1982	11	23	32	14	7	12	88	1
1986	19	28	28	9	6	9	80	1
1987	21	27	28	10	5	8	78	1
1988	28	27	25	10	3	5	71	1
1989	22	29	27	9	5	7	77	1
1990	24	29	25	10	5	5	75	1
1991	25	30	25	9	5	5	75	–
1992	30	27	21	9	4	7	70	–
1993	27	27	23	11	5	6	73	–
1994	30	27	21	10	5	7	69	1
1995	27	28	22	8	5	8	71	2
1996	25	29	24	9	4	6	73	2
1997	25	28	24	9	4	9	73	2
1998	31	28	21	6	3	8	67	2
1999	36	27	17	8	3	7	62	1
2000	35	27	19	6	3	8	63	2
2001	36	26	20	6	4	8	63	1
2002	39	27	19	5	4	8	62	1
2003	38	27	17	6	4	8	61	1
2004	38	28	17	5	3	7	60	2
2005	41	24	18	4	3	8	58	1
Flickor								
1979	14	26	34	8	5	13	86	0
1980	10	21	29	12	9	19	89	1
1981	11	21	28	13	10	16	88	1
1982	9	22	31	13	9	15	90	1
1986	19	26	27	10	7	9	80	1
1987	20	29	26	9	5	11	79	1
1988	29	25	26	11	5	8	70	1
1989	21	27	23	10	5	9	79	0
1990	27	30	23	9	5	6	72	1
1991	26	30	25	9	5	6	74	–
1992	32	25	20	9	4	9	68	–
1993	26	28	21	11	5	8	74	–
1994	28	26	20	10	5	10	71	1
1995	26	25	22	12	6	8	73	1
1996	26	30	22	8	5	8	73	1
1997	26	29	20	9	5	11	73	1
1998	36	28	17	6	3	8	62	1
1999	36	28	18	8	4	6	64	1
2000	39	27	16	5	5	8	61	1
2001	36	27	16	6	5	8	63	1
2002	39	28	14	6	3	9	60	1
2003	43	24	14	6	4	8	57	1
2004	41	24	15	7	4	8	58	1
2005	45	25	13	5	4	7	54	2

Tabell 65. "Tycker du att du har fått för mycket eller för lite undervisning om alkohol, narkotika och tobak under det här läsåret?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1982 och 1986–2003.^{a)}

År	Alldeles för mycket	Lite för mycket	Lagom	Lite för lite	Alldeles för lite	Ej svar
Pojkar						
1982	7	4	49	23	17	1
1986	4	3	54	24	14	1
1987	4	3	50	26	16	1
1988	5	3	49	25	18	1
1989	4	3	51	25	16	1
1990	4	2	47	27	19	1
1991	5	4	44	27	19	2
1992	4	2	48	26	19	1
1993	4	3	48	27	16	1
1994	4	3	51	25	16	1
1995	5	4	50	24	14	1
1996	7	5	47	24	16	2
1997	6	5	51	22	15	2
1998	8	5	51	21	13	2
1999	7	3	51	20	17	2
2000	6	4	47	19	20	3
2001	7	4	49	21	17	2
2002	7	4	48	22	18	2
2003	6	4	50	20	18	2
Flickor						
1982	2	4	51	27	15	1
1986	2	2	52	29	14	1
1987	1	2	47	31	18	1
1988	2	2	45	33	18	1
1989	1	1	46	33	18	1
1990	2	2	41	33	22	1
1991	2	2	41	34	20	2
1992	1	2	43	32	20	1
1993	2	3	43	33	18	1
1994	2	3	46	31	17	1
1995	2	4	52	28	13	1
1996	2	4	46	30	16	2
1997	3	5	47	28	16	2
1998	3	5	50	25	16	2
1999	3	3	51	27	16	1
2000	3	3	44	30	19	2
2001	2	3	44	30	19	1
2002	2	4	46	27	19	2
2003	2	3	46	28	19	1

a) Frågan utgick år 2004.

Tabell 66. "Tycker du att undervisningen om alkohol, narkotika och tobak varit bra eller dålig?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1990–2003.^{a)}

År	Mycket bra	Bra	Varken bra el. dålig	Dålig	Mycket dålig	Har inte haft ngn ANT-undervisning	Ej svar
Pojkar							
1990	11	38	31	8	4	6	1
1991	11	36	33	8	4	6	2
1992	12	41	30	8	4	4	1
1993	13	42	30	7	4	4	1
1994	14	41	30	6	4	4	1
1995	14	41	31	6	4	3	1
1996	12	37	32	8	4	5	2
1997	13	40	31	6	5	5	1
1998	14	37	31	6	4	6	2
1999	14	34	32	6	5	7	2
2000	13	33	29	7	6	9	3
2001	15	34	28	7	5	9	2
2002	12	35	29	7	4	10	2
2003	14	35	29	6	4	10	2
Flickor							
1990	11	35	35	8	3	7	1
1991	12	38	33	8	3	7	1
1992	14	38	32	8	2	5	1
1993	13	40	31	8	3	4	1
1994	17	38	31	6	2	4	1
1995	15	43	31	5	2	3	1
1996	12	39	31	7	3	6	1
1997	13	42	30	6	3	5	1
1998	14	38	30	6	3	7	2
1999	13	39	30	8	3	7	1
2000	11	34	31	8	5	9	2
2001	12	36	30	6	4	10	1
2002	13	36	29	7	4	10	2
2003	14	36	29	6	3	12	1

a) Frågan utgick år 2004.

Tabell 67. "Hur trivs du i skolan?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1984–2005.

År	Mycket bra	Ganska bra	"Så där"	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ej svar
Pojkar						
1984	16	38	29	8	7	.
1985	19	39	29	7	6	.
1986	20	42	26	7	5	1
1987	20	42	26	7	5	0
1988	22	42	25	6	5	1
1989	25	42	24	5	4	1
1990	25	42	23	5	4	1
1991	22	40	26	6	5	2
1992	23	42	26	5	4	1
1993	25	42	23	6	3	1
1994	27	40	23	6	3	2
1995	23	42	26	6	2	2
1996	28	43	20	4	2	2
1997	30	41	20	5	3	1
1998	37	41	15	4	2	1
1999	37	42	15	3	2	1
2000	35	40	17	4	3	1
2001	39	41	13	4	3	1
2002	41	41	11	4	2	1
2003	43	38	12	4	3	1
2004	41	39	13	3	2	1
2005	40	39	14	4	2	1
Flickor						
1984	19	41	28	7	4	.
1985	22	41	26	7	4	.
1986	22	42	25	7	3	1
1987	26	42	25	5	2	0
1988	24	41	25	5	3	0
1989	27	42	24	4	3	0
1990	29	42	20	5	4	0
1991	28	42	23	5	2	1
1992	27	42	23	5	3	1
1993	27	43	22	5	2	1
1994	30	41	21	5	2	1
1995	27	43	21	5	2	1
1996	32	42	19	4	2	1
1997	32	39	20	6	3	0
1998	37	40	17	4	2	0
1999	38	39	17	4	2	1
2000	33	45	15	4	2	1
2001	36	43	14	5	2	1
2002	40	39	14	5	3	1
2003	37	41	14	6	2	1
2004	35	42	16	4	2	1
2005	34	43	15	5	2	1

Tabell 68. "Brukar du skolka?" Årskurs 9. Procentuell fördelning efter kön. 1984–2005.

År	Nej, aldrig	Någon gång per termin	En gång i måna- den	2–3 ggr i måna- den	En gång i veckan	Flera ggr i veckan	Totalt brukar skolka	Ej svar
Pojkar								
1984	49	33	5	5	3	3	51	.
1985	55	29	5	5	3	4	45	.
1986	53	31	5	5	3	2	46	1
1987	57	30	4	4	3	2	42	1
1988	59	28	4	4	3	2	40	1
1989	54	33	4	4	2	2	45	1
1990	50	34	5	5	3	3	49	1
1991	52	33	5	5	2	2	47	1
1992	50	34	6	5	2	2	49	1
1993	50	34	5	5	3	2	49	1
1994	52	31	6	5	2	2	47	1
1995	47	35	6	5	3	2	52	1
1996	47	34	6	5	3	2	50	3
1997	50	30	7	6	3	3	49	1
1998	47	34	5	5	4	3	52	1
1999	47	34	6	6	4	3	53	1
2000	47	31	6	7	4	3	52	1
2001	45	32	7	6	5	3	53	2
2002	52	30	6	5	4	2	46	1
2003	52	29	6	6	4	3	47	1
2004	57	28	4	5	3	2	42	1
2005	50	30	6	4	3	3	47	1
Flickor								
1984	53	31	4	5	3	3	47	.
1985	52	34	4	6	2	2	48	.
1986	56	32	4	4	2	2	44	0
1987	55	33	4	4	3	2	45	0
1988	60	27	4	4	2	1	40	0
1989	55	32	4	4	2	2	45	0
1990	49	34	5	6	3	2	50	1
1991	54	33	5	5	2	1	46	0
1992	53	33	6	4	2	1	46	1
1993	51	33	5	6	2	2	48	1
1994	50	33	6	5	3	1	49	1
1995	47	35	7	5	3	2	52	1
1996	48	33	6	6	3	2	50	2
1997	47	34	6	6	4	3	52	1
1998	45	34	7	7	4	3	54	0
1999	47	33	6	5	4	4	52	1
2000	46	32	6	7	5	3	53	1
2001	46	32	7	7	5	3	53	1
2002	50	31	5	6	4	3	49	1
2003	51	30	6	6	4	3	48	1
2004	52	31	5	4	3	3	48	1
2005	50	32	5	6	4	3	50	1

Tabell 69. "Har du under senaste 30 dagarna deltagit i spel eller lotteri med pengar som vinst?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2000–2004.

Pojkar					
	2000	2001	2002	2003	2004
Ja	44	50	45	40	39
Nej	53	48	53	59	59
Ej svar	2	2	2	2	2

Flickor					
	2000	2001	2002	2003	2004
Ja	18	28	27	22	20
Nej	80	70	72	77	79
Ej svar	2	2	2	1	1

Tabell 70. "Vilka spel eller lotterier om pengar har du deltagit i under de senaste 12 månaderna?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.

Pojkar					
	Flera ggr i veckan	Flera ggr i månaden	En gång i månaden el mer sällan	Inte spelat de senaste 12 månaderna	Ej svar
Spelautomater (t ex Jack Vegas)	2	2	16	64	16
Lotter (t ex Triss eller Bingolotto)	2	7	43	37	11
Lotto eller tips (t ex Måltipset eller Stryktipset)	3	7	15	61	15
Övriga sportspel (t ex hästar eller Oddset)	2	4	11	67	15
Övriga spel	5	5	19	57	14

Flickor					
	Flera ggr i veckan	Flera ggr i månaden	En gång i månaden el mer sällan	Inte spelat de senaste 12 månaderna	Ej svar
Spelautomater (t ex Jack Vegas)	0	0	10	77	12
Lotter (t ex Triss eller Bingolotto)	0	5	48	40	6
Lotto eller tips (t ex Måltipset eller Stryktipset)	0	1	6	81	12
Övriga sportspel (t ex hästar eller Oddset)	0	1	4	82	13
Övriga spel	0	2	13	72	13

Tabell 71. "Vilka spel om pengar på Internet har du deltagit i under de senaste 12 månaderna?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.

Pojkar					
	Flera ggr i veckan	Flera ggr i månaden	En gång i månaden el mer sällan	Inte spelat de senaste 12 månaderna	Ej svar
Poker på Internet	4	2	4	78	11
Casino på Internet	1	1	2	83	14
Övriga spel på Internet	5	2	4	77	12
Flickor					
	Flera ggr i veckan	Flera ggr i månaden	En gång i månaden el mer sällan	Inte spelat de senaste 12 månaderna	Ej svar
Poker på Internet	0	0	1	90	9
Casino på Internet	0	0	0	90	9
Övriga spel på Internet	1	1	3	87	9

Tabell 72. "Hur ofta har du gått tillbaka en annan dag för att vinna tillbaka pengar du förlorat på spel?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.

	Varje gång	Nästan varje gång	Ibland	Aldrig	Ej svar
Pojkar	2	2	11	81	5
Flickor	0	1	5	90	4

Tabell 73. "Har du någon gång känt att du måste spela för mer och mer pengar?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor. 2005.

	Pojkar	Flickor
Ja	12	6
Nej	84	90
Ej svar	4	4

Tabell 74. "Hur mycket spelade du för de senaste 30 dagarna?" Procentuell fördelning bland pojkar och flickor som uppger att de spelat för pengar de senaste 30 dagarna. 2000–2005.

	Pojkar					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ^{a)}
År	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ^{a)}
n=	1131	1401	1219	1061	1034	951
Mindre än 50 kr	50	49	48	55	57	45
50–99 kr	24	26	28	23	21	21
100–300 kr	18	16	14	13	13	13
Mer än 300 kr	6	7	7	7	7	6
Ej svar	2	2	2	2	1	14
	Flickor					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ^{a)}
År	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ^{a)}
n=	524	757	667	550	560	400
Mindre än 50 kr	74	73	71	70	71	49
50–99 kr	16	17	19	20	17	10
100–300 kr	5	5	6	5	6	4
Mer än 300 kr	2	1	2	2	5	3
Ej svar	3	4	3	3	2	35

a) Frågan ställdes i ett annat sammanhang 2005.

Tabell 75. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel. Andelen elever i årskurs 9 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

	Pojkar		Flickor	
	Använt narkotika n=174	Ej använt narkotika n=2 499	Använt narkotika n=185	Ej använt narkotika n=2 482
Dricker sprit 2 ggr per månad eller oftare	48	13	54	16
Kategorierna 5 och 6 på konsumtionsindex	56	14	59	12
Intensivkonsumtion ^{a)} av alkohol någon gång/månad eller oftare	67	21	69	19
Berusad varje/nästan gång	63	20	73	21
Berusningsdebut 13 år eller yngre ^{b)}	21	9	30	5
Druckit hembränt de senaste 12 månaderna	50	17	51	19
Druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna	64	18	72	17
Använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte	16	2	44	5
Röker och/eller snusar	73	24	83	27
Har sniffat	39	5	46	5

a) Intensivkonsumtion = dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

b) Avser de elever som varit berusade. 2005: 1 274 pojkar och 1 410 flickor.

Tabell 76. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler. Andelen elever i årskurs 9 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

	Pojkar		Flickor	
	Använt narkotika n=174	Ej använt narkotika n=2 499	Använt narkotika n=185	Ej använt narkotika n=2 482
Trivs ganska dåligt eller mycket dåligt i skolan	14	5	13	7
Skolkar ett par gånger i månaden eller oftare	32	9	43	11
<i>Problem p g a alkohol</i>				
Individuella problem	91	37	92	45
Relationsproblem	59	20	81	30
Sexuella problem	48	8	53	10
Brottsrelaterade problem	62	12	59	13
<i>Mycket eller ganska svårt att prata, t ex om problem, med:</i>				
Förälder eller annan vuxen de bor med	30	16	30	22
Annan vuxen	33	28	33	34
Elevvårdspersonal	48	40	65	53
Kamrater	12	12	13	7
Syskon	25	23	31	25

Tabell 77. Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra alkoholvariabler liksom konsumtion av andra medel. Årskurs 9. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

Konsumtionskategori n=	Pojkar				Flickor			
	0	1-2	3-4	5-6	0	1-2	3-4	5-6
Dricker sprit 2 ggr per månad el oftare	0	1	22	66	0	3	38	78
Intensivkonsumtion ^{a)} av alkohol någon gång per månad eller oftare	0	5	48	87	0	4	51	80
Berusad varje eller nästan varje gång	0	8	42	77	0	10	52	77
Berusningsdebut 13 år eller yngre ^{b)}	1	3	7	17	1	2	8	16
Druckit hembränt de senaste 12 månaderna	2	11	35	53	2	13	42	56
Druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna	1	10	39	67	0	12	42	65
Använt läkemedel till- sammans med alkohol i berusningssyfte	0	1	2	11	0	4	13	30
Röker och/eller snusar	4	17	46	73	3	20	57	82
Har sniffat	2	5	8	20	1	5	12	24
Har använt narkotika	0	3	9	22	1	3	11	27

a) Intensivkonsumtion = dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

b) Avser de elever som varit berusade. 2005: 1 274 pojkar och 1 410 flickor.

Tabell 78. Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra variabler. Årskurs 9. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

Konsumtionskategori	Pojkar				Flickor			
	0	1-2	3-4	5-6	0	1-2	3-4	5-6
n=	767	993	379	431	716	1 062	367	407
Trivs ganska dåligt eller mycket dåligt i skolan	4	4	8	12	4	5	10	16
Skolkar ett par gånger i månaden eller oftare	3	7	13	28	4	9	16	37
<i>Problem p g a alkohol</i>								
Individuella problem	2	32	78	92	2	45	92	95
Relationsproblem	2	13	42	62	2	26	65	79
Sexuella problem	0	3	16	43	0	7	21	46
Brottsrelaterade problem	1	5	28	52	1	7	27	53
<i>Mycket svårt att prata, t ex om problem, med:</i>								
Förälder eller annan vuxen de bor med	14	16	18	21	17	22	22	34
Annan vuxen	26	28	34	27	31	33	34	38
Elefvårdspersonal	34	42	50	44	46	52	59	65
Kamrater	14	13	10	7	10	7	7	7
Syskon	23	25	26	17	21	27	25	28

Tabell 79a. Olika indikatorer på alkohol i olika regioner i Sverige, bland **pojkar**. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2002–2005 ^{a)}.

	Genomsnittskons. i dl 100% alkohol	Intensivkons. ^{b)} någon gång/mån el. oftare	Druckit hembränt de senaste 12 mån.	Druckit smugelsprit de senaste 12 mån.
Stockholms län				
2001–2003	36	27	19	15
2002–2004	30	23	18	14
2003–2005	27	22	17	14
Västra Götalands län				
2001–2003	42	31	29	24
2002–2004	43	29	25	23
2003–2005	40	28	23	23
Skåne län				
2001–2003	54	32	28	35
2002–2004	52	30	20	31
2003–2005	49	29	17	30
Södra Sverige				
2001–2003	43	32	29	27
2002–2004	44	32	26	25
2003–2005	39	29	21	23
Mellersta Sverige				
2001–2003	32	26	34	15
2002–2004	36	27	30	15
2003–2005	38	26	28	17
Norra Sverige				
2001–2003	27	19	33	10
2002–2004	25	17	30	8
2003–2005	23	16	27	8

a) 2001–2003: Stockholms län: pojkar n=1 548. Västra Götalands län: pojkar n=1 380. Skåne län: pojkar n=1 179. Södra Sverige: pojkar n=1 440. Mellersta Sverige: pojkar n=1 357. Norra Sverige: pojkar n=1170.

2002–2004: Stockholms län: pojkar n=1 502. Västra Götalands län: pojkar n=1 324. Skåne län: pojkar n=1 181. Södra Sverige: pojkar n=1 448. Mellersta Sverige: pojkar n=1 333. Norra Sverige: pojkar n=1159.

2003–2005: Stockholms län: pojkar n=1 605. Västra Götalands län: pojkar n=1 342. Skåne län: pojkar n=1 242. Södra Sverige: pojkar n=1 412. Mellersta Sverige: pojkar n=1 289. Norra Sverige: pojkar n=1127.

b) Intensivkonsumtion = dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

Tabell 79b. Olika indikatorer på alkohol i olika regioner i Sverige, bland **flickor**. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2001–2005 ^{a)}.

	Genomsnittskons. i dl 100% alkohol	Intensivkons. ^{b)} någon gång/mån el. oftare	Druckit hembränt de senaste 12 mån.	Druckit smugelsprit de senaste 12 mån.
Stockholms län				
2001–2003	26	20	20	12
2002–2004	25	20	18	14
2003–2005	28	22	17	15
Västra Götalands län				
2001–2003	32	26	33	19
2002–2004	32	23	28	21
2003–2005	33	23	23	21
Skåne län				
2001–2003	34	27	32	27
2002–2004	32	25	25	29
2003–2005	31	25	20	29
Södra Sverige				
2001–2003	30	27	33	21
2002–2004	30	26	30	20
2003–2005	26	23	24	20
Mellersta Sverige				
2001–2003	26	24	37	12
2002–2004	29	25	33	13
2003–2005	31	25	31	17
Norra Sverige				
2001–2003	22	22	38	10
2002–2004	23	21	35	9
2003–2005	20	19	31	9

a) 2001–2003: Stockholms län: flickor n=1 534. Västra Götalands län: flickor n=1 309. Skåne län: flickor n=1 187. Södra Sverige: flickor n=1 376; Mellersta Sverige: flickor n=1 276. Norra Sverige: flickor n=1 164.

2002–2003: Stockholms län: flickor n=1 505. Västra Götalands län: flickor n=1 278. Skåne län: flickor n=1 162. Södra Sverige: flickor n=1 339; Mellersta Sverige: flickor n=1 404. Norra Sverige: flickor n=1 152.

2003–2005: Stockholms län: flickor n=1 594. Västra Götalands län: flickor n=1 333. Skåne län: flickor n=1 171. Södra Sverige: flickor n=1 283; Mellersta Sverige: flickor n=1 449. Norra Sverige: flickor n=1 166.

b) Intensivkonsumtion = dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

Tabell 80. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 efter alkoholsort ^{a)} i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005 ^{b)}.

	Stock- holms län	Västra Götalands län	Skåne län	Södra Sverige	Mellersta Sverige	Norra Sverige
Folköl						
Dricker inte	53	45	51	50	51	56
Köper själv	12	11	10	7	7	4
Från syskon	4	6	4	5	5	4
Från kompisar/deras syskon	21	24	20	22	21	18
Från föräldrar (med lov)	8	11	17	14	11	6
Från föräldrar (utan lov)	3	3	3	4	3	2
Från annan vuxen som bjuder	7	7	7	9	9	7
Från annan vuxen som köpt ut	12	14	6	12	15	16
Restaurang, pub eller liknande	1	1	1	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	1	1	0	0
På annat sätt	1	2	2	1	1	1
Ej svar	2	1	2	2	1	2
Starköl						
Dricker inte	53	47	47	45	52	56
Köper på Systemet	1	1	1	1	0	0
Från syskon	4	5	5	5	5	4
Från kompisar/deras syskon	24	26	25	27	24	21
Från föräldrar (med lov)	6	8	13	12	7	4
Från föräldrar (utan lov)	3	3	3	4	3	2
Från annan vuxen som bjuder	6	7	6	9	9	9
Från annan vuxen som köpt ut	15	16	7	15	17	17
Restaurang, pub eller liknande	2	1	2	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	0	0	0	0
Handlar i ett grannland	1	3	8	3	1	1
På annat sätt	2	2	3	2	1	1
Ej svar	2	2	2	2	1	2

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

b) Bastal: Se tabell 79.

Tabell 81. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 efter alkoholsort ^{a)} i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005 ^{b)}.

	Stock- holms- län	Västra Götalands län	Skåne län	Södra Sverige	Mellersta Sverige	Norra Sverige
Vin						
Dricker inte	52	53	44	48	57	66
Köper på Systemet	1	0	0	1	0	0
Från syskon	3	3	4	4	2	2
Från kompisar/deras syskon	17	16	19	19	14	12
Från föräldrar (med lov)	22	22	27	22	19	13
Från föräldrar (utan lov)	6	5	4	5	5	3
Från annan vuxen som bjuder	6	6	7	9	7	6
Från annan vuxen som köpt ut	8	7	4	8	7	6
Restaurang, pub eller liknande	2	1	2	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	0	1	1	1
Handlar i ett grannland	1	1	6	2	0	0
På annat sätt	1	1	3	2	1	1
Ej svar	2	1	2	1	1	1
Sprit						
Dricker inte	42	35	31	37	43	48
Köper på Systemet	1	0	0	1	0	0
Från syskon	5	6	6	6	4	4
Från kompisar/deras syskon	32	36	37	35	31	28
Från föräldrar (med lov)	8	9	15	10	9	4
Från föräldrar (utan lov)	10	9	8	9	8	6
Från annan vuxen som bjuder	8	9	8	11	9	8
Från annan vuxen som köpt ut	17	16	9	15	17	17
Restaurang, pub eller liknande	2	2	2	2	1	1
Tillverkar själv	0	1	0	1	1	1
Handlar i ett grannland	1	3	12	3	1	1
På annat sätt	2	2	3	2	2	1
Ej svar	1	2	2	2	1	2

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

b) Bastal: Se tabell 79.

Tabell 82. "Hur får du vanligen tag på blanddrycker?". Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 efter alkoholsort ^{a)} i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005 ^{b)}.

	Stock- holms län	Västra Götalands län	Skåne län	Södra Sverige	Mellersta Sverige	Norra Sverige
Dricker inte	34	27	27	29	32	40
Köper på Systemet	1	1	1	1	1	1
Från syskon	6	8	8	9	7	6
Från kompisar/deras syskon	34	37	31	35	33	30
Från föräldrar (med lov)	16	22	31	25	19	12
Från föräldrar (utan lov)	4	3	3	3	3	3
Från annan vuxen som bjuder	10	10	8	12	10	9
Från annan vuxen som köpt ut	18	17	8	15	20	20
Restaurang, pub eller liknande	3	3	4	3	1	2
Tillverkar själv	0	0	0	0	0	0
Handlar i ett grannland	1	2	10	3	1	1
På annat sätt	1	1	2	1	1	1
Ej svar	2	2	2	2	1	2

a) Högst tre svarsalternativ fick markeras.

b) Bastal: Se tabell 79.

Tabell 83. Andelen elever som upplevt problem i samband med alkoholkonsumtion. Procentuell fördelning bland elever i årskurs 9 i olika regioner. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2003–2005^{a)}.

	Stock- holms län	Västra Götalands län	Skåne län	Södra Sverige	Mellersta Sverige	Norra Sverige
Individuella problem						
Försämrade prestationer i skolan eller på arbetet	5	5	6	5	5	4
Förstört saker eller kläder	17	19	18	19	19	14
Tappat pengar eller andra värdesaker	13	13	14	13	13	11
Råkat ut för en olycka eller skadats	10	11	11	11	12	10
Haft huvudvärk eller mått illa dagen efter (s k baksmälla)	42	46	45	47	44	36
Relationsproblem						
Grälat	21	23	23	21	23	18
Problem med vänner	13	13	13	13	13	10
Problem med föräldrar	12	11	10	10	12	9
Problem med lärare	2	2	2	2	2	2
Sexuella problem						
Lett till oönskat sex	7	8	8	8	9	7
Lett till oskyddat sex	8	10	10	9	13	9
Brottsrelaterade problem						
Bråkat eller slagits	12	13	13	13	13	11
Blivit bestulen eller rånad	3	3	3	3	3	3
Råkat i bråk med polisen	6	5	6	5	7	4

a) Bastal: Se tabell 79.

Tabell 84a. Olika indikatorer på tobaks-, narkotikakonsumtion och sniffning i olika regioner i Sverige, bland **pojkar**. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2001–2005 ^{a)}.

	Röker	Snusar	Röker och/eller snusar	Har sniffat	Har använt narkotika	Haft lust att pröva narkotika ^{b)}	Haft möjlighet att pröva narkotika ^{b)}
Stockholms län							
2001–2003	24	24	33	10	11	4	28
2002–2004	20	21	29	10	10	5	26
2003–2005	17	20	27	8	9	4	25
Västra Götaland							
2001–2003	24	27	36	7	8	5	25
2002–2004	20	26	32	8	7	4	23
2003–2005	19	24	30	8	7	4	21
Skåne län							
2001–2003	26	23	35	9	12	5	30
2002–2004	22	22	31	9	10	4	27
2003–2005	20	19	28	8	9	4	25
Södra Sverige							
2001–2003	27	28	38	8	7	4	25
2002–2004	24	26	34	8	7	4	23
2003–2005	21	23	32	7	7	4	20
Mellersta Sverige							
2001–2003	25	26	35	9	7	4	23
2002–2004	21	24	30	8	5	4	23
2003–2005	19	22	29	8	6	4	21
Norra Sverige							
2001–2003	22	24	31	7	5	3	16
2002–2004	18	22	27	7	5	3	14
2003–2005	16	21	26	6	5	4	14

a) Bastal: Se tabell 79.

b) Endast de som ej använt narkotika 2001–2003 (Stockholms län: n=1 365. Västra Götalands län: n=1 265. Skåne län: n=1 030. Södra Sverige: n=1 322. Mellersta Sverige: n=1 285. Norra Sverige: n=1 093.) 2002–2004 (Stockholms län: n=1 328. Västra Götalands län: n=1 220. Skåne län: n=1 051. Södra Sverige: n=1 335. Mellersta Sverige: n=1 254. Norra Sverige: n=1 095.) 2003–2005 (Stockholms län: n=1 447. Västra Götalands län: n=1 241. Skåne län: n=1 121. Södra Sverige: n=1 313. Mellersta Sverige: n=1 201. Norra Sverige: n=1 070.)

Tabell 84b. Olika indikatorer på tobaks-, narkotikakonsumtion och sniffning i olika regioner i Sverige, bland **flickor**. Värdena är genomsnittsvärden för åren 2002–2005 ^{a)}.

	Röker	Snusar	Röker och/eller snusar	Har sniffat	Har använt narkotika	Haft lust att pröva narkotika ^{b)}	Haft möjlighet att pröva narkotika ^{b)}
Stockholms län							
2001–2003	30	3	31	7	9	6	27
2002–2004	30	5	31	8	8	6	27
2003–2005	31	5	32	9	9	7	26
Västra Götaland							
2001–2003	33	5	33	8	8	7	25
2002–2004	32	6	33	7	8	6	24
2003–2005	30	6	31	7	7	6	22
Skåne län							
2001–2003	33	3	34	7	9	8	28
2002–2004	29	3	29	6	8	7	25
2003–2005	28	3	28	7	8	6	24
Södra Sverige							
2001–2003	36	4	36	7	8	5	22
2002–2004	32	5	32	5	7	4	21
2003–2005	29	5	30	5	5	5	20
Mellersta Sverige							
2001–2003	34	6	35	7	7	6	22
2002–2004	32	7	33	6	7	5	22
2003–2005	31	8	32	7	7	5	21
Norra Sverige							
2001–2003	33	12	35	6	6	7	19
2002–2004	30	14	33	6	6	6	18
2003–2005	24	14	28	6	6	6	17

a) Bastal: Se tabell 79.

b) Endast de som ej använt narkotika 2001–2003 (Stockholms län: n=1 388. Västra Götalands län: n=1 195. Skåne län: n=1 063. Södra Sverige: n=1 255. Mellersta Sverige: n=1 180. Norra Sverige: n=1 082.) 2002–2004 (Stockholms län: n=1 370. Västra Götalands län: n=1 170. Skåne län: n=1 059. Södra Sverige: n=1 245. Mellersta Sverige: n=1 301. Norra Sverige: n=1 076.) 2003–2005 (Stockholms län: n=1 464. Västra Götalands län: n=1 230. Skåne län: n=1 069. Södra Sverige: n=1 207. Mellersta Sverige: n=1 333. Norra Sverige: n=1 084.)

Årskurs 6

Tabell 85. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol. Årskurs 6. 1971–1982 och 1987–2005 ^{a)}.

År	Konsumenter		Icke-konsumenter		Ej svar	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
1971	68	60	31	39	1	2
1974	58	52	41	47	2	1
1977	63	56	36	43	2	2
1979	60	49	38	49	2	2
1981	48	36	48	61	2	2
1982	40	30	58	69	2	1
1987	42	23	57	75	2	2
1989	40	24	58	75	1	1
1991	48	30	51	69	1	1
1993	44	28	55	71	0	0
1995	41	29	59	70	1	1
1997	40	27	59	72	1	1
1999	46	33	51	65	4	2
2001	45	39	52	58	3	3
2003	40	32	57	65	3	3
2005	34	24	62	72	4	4

a) Fr o m 1987 görs undersökningen i årskurs 6 vartannat år.

Tabell 86. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av mellanöl, folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Mellanöl		Folköl		Starköl		Vin		Sprit		Blanddryck ^{a)}	
	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons
Pojkar												
1971	51	48	57	42	34	65	.	.
1974	40	59	50	50	28	72	.	.
1977	42	58	31	68	16	84	54	46	34	66	.	.
1979	.	.	46	54	27	83	52	48	32	68	.	.
1981	.	.	39	60	19	81	42	58	21	79	.	.
1982	.	.	30	70	16	84	34	66	17	83	.	.
1987	.	.	32	68	17	82	32	68	20	80	.	.
1989	.	.	33	66	18	81	28	71	21	78	.	.
1991	.	.	39	60	23	77	33	66	26	73	.	.
1993	.	.	35	64	19	80	30	70	26	75	.	.
1995	.	.	39	61	22	78	30	68	23	75	.	.
1997	.	.	31	69	18	82	27	73	21	79	.	.
1999	.	.	33	66	20	80	25	74	21	79	34	65
2001	.	.	30	69	18	81	25	74	20	79	38	61
2003	.	.	25	74	14	85	19	80	15	84	34	65
2005	.	.	21	78	12	87	16	84	12	88	28	71
Flickor												
1971	38	61	51	48	26	73	.	.
1974	31	68	46	54	23	77	.	.
1977	33	67	22	77	10	90	49	51	26	74	.	.
1979	.	.	31	69	16	83	45	54	25	74	.	.
1981	.	.	24	75	10	90	33	67	15	85	.	.
1982	.	.	20	80	9	91	25	75	12	88	.	.
1987	.	.	14	85	6	94	17	82	11	88	.	.
1989	.	.	15	83	7	93	19	81	12	88	.	.
1991	.	.	22	79	10	90	23	78	16	84	.	.
1993	.	.	20	80	11	89	21	78	17	83	.	.
1995	.	.	22	78	10	89	23	76	17	82	.	.
1997	.	.	18	81	8	91	19	80	14	85	.	.
1999	.	.	18	81	9	90	20	80	12	88	25	73
2001	.	.	21	78	11	88	25	74	17	82	34	65
2003	.	.	15	84	9	90	19	80	13	86	28	71
2005	.	.	12	87	6	93	12	87	11	88	21	78

a) Avser bl a stark cider och s k alkoholäsk.

Tabell 87. Översikt av olika kombinationer med avseende på typ av dryck. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1987–2005 ^{a)}.

År	Dricker ej ^{b)}	Enbart folköl	Enbart bland- drycker	Folköl+ bland- drycker	Folköl+ starköl+ vin+ sprit	Folköl+ starköl+ vin+ sprit+ bland- drycker	S:a av övriga möjliga kombina- tioner
Pojkar							
1979	37	6	.	.	18	.	7
1980	40	7	.	.	12	.	7
1981	46	7	.	.	11	.	7
1982	57	5	.	.	9	.	5
1987	54	6	.	.	8	.	10
1989	55	7	.	.	10	.	6
1991	48	7	.	.	12	.	8
1993	51	7	.	.	12	.	6
1995	50	7	.	.	11	.	7
1997	56	6	.	.	8	.	8
1999	48	4	7	3	1	8	12
2001	49	3	8	3	0	7	11
2003	53	4	9	3	0	5	13
2005	62	3	8	3	0	3	19
Flickor							
1979	47	3	.	.	12	.	3
1980	55	4	.	.	7	.	4
1981	59	5	.	.	6	.	5
1982	67	4	.	.	5	.	5
1987	73	4	.	.	3	.	7
1989	73	4	.	.	4	.	3
1991	67	5	.	.	6	.	4
1993	67	4	.	.	5	.	4
1995	64	5	.	.	6	.	5
1997	70	4	.	.	5	.	7
1999	62	2	7	2	1	4	9
2001	55	2	8	2	0	7	8
2003	62	2	7	2	0	3	11
2005	72	2	5	1	–	2	13

a) Beräkningarna för 1993 avser endast de elever som besvarade det sk A-formuläret (1 495 pojkar och 1 466 flickor).

b) Indelningen är gjord med utgångspunkt från uppgifterna om konsumtionsfrekvensen. Andelen som inte dricker kan därför avvika med någon procentenhet från dem som redovisas i tabell 85.

Tabell 88. "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005 ^{a)}.

År	Inte druckit under vårterminen	Druckit en gång under vårterminen	Druckit flera gånger under vårterminen	Ej svar
Pojkar				
1983	70	22	8	..
1985	72	18	8	..
1987	65	25	10	1
1989	69	21	9	1
1991	66	22	12	1
1993	68	21	11	1
1995	64	22	13	1
1997	68	20	10	1
1999	58	23	18	1
2001	61	20	15	4
2003	66	20	11	4
2005	68	18	8	5
Flickor				
1983	77	16	7	..
1985	81	12	5	..
1987	78	16	5	1
1989	80	14	5	1
1991	79	15	5	0
1993	79	15	6	0
1995	75	17	7	1
1997	78	16	6	1
1999	71	20	9	1
2001	67	20	10	4
2003	71	20	7	2
2005	77	15	5	3

a) T o m 1996 "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, vin eller sprit?"

Tabell 89. "Har du druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit den senaste veckan ^{a)} (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl." Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.

År	Ja	Nej	Ej svar
Pojkar			
1983	6	94	..
1985
1987	5	93	2
1989	9	90	0
1991	13	87	1
1993	10	90	0
1995	11	89	0
1997	12	86	2
1999	15	84	1
2001	11	88	1
2003	8	91	1
2005	7	92	1
Flickor			
1983	2	98	..
1985
1987	2	95	3
1989	5	95	0
1991	5	95	0
1993	5	95	0
1995	7	93	0
1997	6	93	1
1999	8	91	1
2001	9	91	1
2003	6	93	1
2005	4	94	2

a) T o m 1996 "Har du druckit öl, vin eller sprit den senaste veckan (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl."

Tabell 90. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för mellanöl och folköl. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Dricker						Kvantitet						
	Dricker ej	Totalt	En gång i veckan el. oftare	Ngn gång i månaden	Mer sällan	Ej svar	Dricker ej	1 flask (1½ min-dre	1 burk (1½ flask) el mindre	2 burkar (2–3 flaskor)	3–4 burkar (4–6 flaskor)	5 burkar el. mer	Ej svar
Pojkar													
<i>Mellanöl</i>													
1971	48	51	11	13	27	1	48	33	10	3	3	2	1
1974	59	40	7	10	23	1	59	27	6	2	3	1	2
1977	58	42	7	10	25	0	58	28	4	4	4	2	0
<i>Folköl</i>													
1977	68	31	5	6	20	1	69	25	2	2	1	1	1
1979	54	46	6	9	31	0	56	36	4	2	2	1	0
1981	60	39	2	5	31	1	62	32	2	1	1	1	1
1982	70	30	4	4	22	0	72	24	1	1	1	1	0
1987	68	32	3	6	23	1	69	26	2	1	0	0	1
1989	66	33	3	6	24	0	70	25	2	1	1	0	1
1991	59	39	4	7	28	1	63	32	3	1	0	0	1
1993	64	35	2	6	27	0	66	29	2	2	1	0	1
1995	61	39	4	8	27	1	63	30	3	1	1	0	1
1997	69	31	2	6	23	0	69	26	2	1	1	1	0
1999	66	33	3	7	23	1	67	27	3	1	1	0	1
2001	69	30	3	7	20	1	70	24	2	1	0	0	1
2003	74	25	1	4	20	1	75	21	1	0	0	0	1
2005	78	21	1	3	18	1	79	19	1	1	0	0	1
Flickor													
<i>Mellanöl</i>													
1971	61	38	8	9	22	1	61	29	5	2	2	1	0
1974	68	31	5	8		1	68	24	3	2	2	1	0
1977	67	33	5	7	21	0	68	23	3	2	3	1	0
<i>Folköl</i>													
1977	77	22	3	4	15	0	78		1	1	0	0	0
1979	69	31	3	6	22	1	69	25	2	1	0	1	1
1981	75	24	1	3	21	1	76	21	1	0	0	0	0
1982	80	20	1	3	16	0	82	16	1	0	1	0	0
1987	85	14	1	2	11	1	86	12	0	0	0	0	1
1989	83	15	0	2	13	0	85	14	1	0	0	–	1
1991	79	22	1	3	16	0	82	16	1	1	1	–	0
1993	80	20	1	3	16	1	82	15	1	0	0	0	0
1995	78	22	1	4	17	1	80	16	2	1	0	0	0
1997	81	18	1	3	14	1	83	14	1	1	1	0	1
1999	81	18	1	3	14	0	82	16	1	1	0	0	0
2001	78	21	1	5	15	1	79	17	1	1	0	–	1
2003	84	15	1	3	12	1	84	14	1	0	0	0	1
2005	87	12	1	2	10	1	87	10	1	0	0	0	1

Tabell 91. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för starköl. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1977–1982 och 1987–2005.

År	Dricker						Kvantitet						
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	1 flas- ka el. min- dre	1 burk (1½ flas- ka)	2 bur- kar (2–3 flas- kor)	3–4 bur- kar (4–6 flas- kor)	5 bur- kar el. mer	Ej svar
Pojkar													
1977	84	16	1	3	12	0	84	11	2	2	1	0	1
1979	73	27	2	5	20	0	73	21	2	2	1	0	1
1981	81	19	1	3	15	0	81	15	1	1	1	0	1
1982	84	16	1	2	12	0	84	12	1	1	1	0	1
1987	81	19	1	3	15	1	81	16	1	0	0	0	1
1989	81	18	1	2	15	0	81	16	2	1	0	0	1
1991	77	23	1	4	18	0	78	20	1	1	0	–	0
1993	80	19	0	2	17	0	80	17	1	1	1	–	0
1995	78	22	2	3	17	0	79	18	2	1	1	0	0
1997	82	18	1	2	14	0	82	15	1	1	1	0	1
1999	80	20	1	4	15	0	80	16	1	1	1	1	1
2001	81	18	1	4	13	1	82	15	1	1	0	0	1
2003	85	14	1	2	11	1	85	12	1	0	0	0	1
2005	87	12	1	2	10	1	88	10	1	0	0	0	0
Flickor													
1977	90	10	1	2	7	0	90	8	1	1	0	0	0
1979	83	16	1	3	12	0	83	13	2	1	1	0	1
1981	90	10	0	1	9	0	89	9	0	0	0	0	0
1982	91	9	0	1	7	0	91	8	0	0	0	0	0
1987	94	6	0	1	5	0	93	6	0	0	–	0	1
1989	93	7	0	1	6	0	92	6	0	0	0	–	1
1991	90	10	0	2	8	0	91	8	1	1	0	0	0
1993	89	11	0	2	9	0	90	8	1	1	0	0	1
1995	89	10	0	2	8	0	89	9	1	0	0	0	0
1997	91	8	0	1	7	1	91	6	1	0	0	0	1
1999	90	9	0	2	8	0	91	8	0	1	0	0	1
2001	88	11	1	2	8	1	88	9	1	1	0	–	1
2003	90	9	0	1	8	1	90	8	0	0	0	–	1
2005	93	6	0	1	5	1	93	5	0	1	0	0	1

Tabell 92. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för vin. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Dricker						Kvantitet					
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	2-5 cl	10-20 cl	1 halv- flaska	60 cl eller mer	Ej svar
Pojkar												
1971	42	57	5	11	42	1	42	30	24	2	1	1
1974	50	50	3	10	36	1	50	27	20	2	1	0
1977	46	54	4	10	39	0	47	29	20	2	1	0
1979	48	52	3	10	39	1	48	31	18	2	1	1
1981	58	42	2	5	35	0	59	28	10	1	1	1
1982	66	34	2	5	27	0	67	23	8	1	1	0
1987	68	32	1	4	27	1	68	24	6	1	0	1
1989	71	28	1	4	23	0	71	19	8	0	0	1
1991	67	33	2	6	26	0	68	24	8	0	0	0
1993	70	30	1	4	25	0	71	21	6	0	0	1
1995	68	30	1	4	25	0	69	22	7	0	0	0
1997	73	26	1	3	22	1	72	21	5	0	0	1
1999	74	26	1	4	20	1	75	20	5	0	0	1
2001	74	25	1	4	20	1	75	17	5	1	0	1
2003	80	19	1	3	16	1	80	15	3	0	0	1
2005	84	16	1	2	13	1	84	12	2	0	0	1
Flickor												
1971	48	51	3	8	41	1	48	31	18	1	1	1
1974	54	46	1	8	37	0	54	29	16	1	0	0
1977	51	49	3	7	39	0	52	31	17	1	0	0
1979	54	45	2	7	36	0	55	30	13	1	0	0
1981	67	33	3	3	29	0	68	25	6	0	0	0
1982	75	25	1	3	21	0	76	18	5	0	0	0
1987	82	17	0	2	15	1	82	14	3	0	–	1
1989	81	19	1	2	16	0	82	15	2	0	–	0
1991	78	23	1	3	19	0	79	18	3	0	0	0
1993	78	21	0	2	19	0	79	17	3	0	0	0
1995	76	23	0	3	20	0	77	18	4	0	0	0
1997	80	19	1	2	16	1	81	15	3	0	0	1
1999	80	20	1	3	16	1	80	15	3	0	–	1
2001	74	25	1	3	20	2	74	20	4	0	0	2
2003	80	19	1	2	16	1	81	14	3	0	0	2
2005	87	12	0	1	11	1	88	10	1	0	0	1

Tabell 93. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för sprit. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Dricker						Kvantitet						
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	2 cl	4–6 cl	8–12 cl	18 cl	1 halv- flaska eller mer	Ej svar
Pojkar													
1971	65	34	2	7	24	1	65	14	14	3	2	2	0
1974	72	28	2	6	19	1	72	10	12	3	1	1	0
1977	66	34	2	7	24	0	67	12	12	4	2	3	0
1979	68	32	2	6	24	0	68	13	11	4	1	2	1
1981	79	21	1	3	18	0	79	11	6	2	1	1	0
1982	83	17	1	3	13	0	82	9	5	2	1	1	0
1987	78	22	1	2	19	0	77	12	7	2	1	0	1
1989	78	21	0	4	17	0	78	11	7	2	0	0	1
1991	73	26	1	4	22	0	74	13	9	3	1	1	0
1993	75	26	1	4	21	1	75	11	9	2	1	1	1
1995	75	23	1	4	18	0	76	12	8	2	1	0	1
1997	79	21	1	2	18	0	79	11	6	2	0	1	1
1999	79	21	1	4	16	0	79	10	7	3	1	1	0
2001	79	20	1	3	16	1	80	12	4	1	1	1	1
2003	84	15	1	1	13	1	86	9	2	1	0	0	1
2005	88	12	1	2	10	0	88	8	2	1	0	1	1
Flickor													
1971	73	26	2	4	20	1	73	12	11	2	1	1	0
1974	77	23	1	4	18	0	77	10	10	2	1	1	0
1977	74	26	1	5	20	0	74	11	10	2	1	1	0
1979	74	25	1	4	20	0	74	12	10	2	1	1	1
1981	85	15	0	2	13	0	85	9	4	1	1	0	0
1982	88	12	0	2	10	0	88	7	4	1	0	0	0
1987	87	13	0	2	11	0	87	8	3	1	0	0	1
1989	87	12	0	1	11	0	87	7	4	1	0	0	0
1991	84	16	1	2	13	0	84	9	5	1	0	0	0
1993	83	17	0	2	15	0	85	9	4	1	1	0	0
1995	82	17	1	2	14	0	83	8	5	2	0	1	0
1997	85	15	0	2	12	0	86	7	5	1	0	0	1
1999	88	12	0	2	9	0	89	6	4	1	1	0	0
2001	82	17	1	2	14	1	84	10	4	1	1	1	1
2003	86	13	0	2	11	1	87	8	2	1	0	1	1
2005	89	11	0	1	9	0	89	6	3	1	0	1	1

Tabell 94. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkad sprit (s k hembränt)?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1997–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, mer än 10 ggr	Druckit totalt	Nej, inte senaste 12 mån	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar								
1997	5	2	0	0	7	4	86	2
1999	6	2	1	0	9	4	86	1
2001	3	1	0	0	5	2	92	1
2003	3	1	0	0	3	1	94	1
2005	2	1	0	0	4	1	95	1
Flickor								
1997	4	1	0	0	5	3	91	1
1999	3	1	0	0	5	3	91	1
2001	2	1	0	0	4	2	94	1
2003	2	1	0	–	3	2	94	1
2005	2	1	0	0	3	1	94	1

Tabell 95. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckestillfälle för blanddrycker (bl a stark cider och s k alkohläsk). Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1999–2005.

	Pojkar				Flickor			
	1999	2001	2003	2005	1999	2001	2003	2005
Dricker ej	65	61	65	71	73	65	71	78
Dricker:								
Totalt	34	38	34	28	25	34	28	21
1 gång i veckan eller oftare	4	6	4	2	1	3	2	1
Någon gång i månaden	6	7	6	4	4	7	5	3
Mera sällan	24	25	25	22	20	24	22	16
Ej svar	1	1	1	1	1	1	1	1
Kvantitet:								
Dricker ej	68	63	68	73	75	67	73	79
1 glas el mindre	22	24	23	19	19	25	21	16
1 liten flaska	6	6	6	4	3	5	4	2
1 stor flaska	2	3	2	2	1	2	1	1
2–4 flaskor	1	2	1	1	1	0	0	1
5–7 flaskor	0	0	–	0	0	0	0	0
8 flaskor el mer	0	0	0	0	–	0	–	–
Ej svar	1	1	1	1	1	1	1	1

Tabell 96. Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1977–1982 och 1987–2005 ^{a)}.

År	0 ^{b)}	1	2	3	4	5	6	Ej svar
Pojkar								
1977	36	46	7	3	2	2	2	2
1979	39	49	6	2	1	1	1	2
1981	48	44	3	1	1	0	1	2
1982	58	34	3	1	0	0	1	2
1987	57	37	3	1	1	0	0	2
1989	58	35	3	1	0	0	0	1
1991	51	41	4	1	1	1	0	1
1993	57	38	3	1	1	0	0	0
1995	59	36	2	1	1	1	0	1
1997	59	35	2	1	1	1	0	1
1999	51	39	4	1	1	1	0	4
2001	52	37	3	2	1	1	0	3
2003	57	35	2	2	1	0	0	3
2005	62	29	2	1	0	0	0	4
Flickor								
1977	43	45	5	2	1	1	1	2
1979	49	43	3	1	1	1	1	2
1981	61	35	1	0	0	0	0	2
1982	67	28	1	0	0	0	0	1
1987	75	22	1	0	0	–	0	2
1989	75	23	1	0	0	0	0	1
1991	69	27	2	0	0	0	0	1
1993	71	26	2	0	0	0	0	0
1995	70	26	2	0	1	0	0	1
1997	72	24	2	1	1	0	0	1
1999	65	29	2	1	0	0	0	2
2001	58	34	3	1	1	0	1	3
2003	65	29	2	1	0	0	0	3
2005	72	21	2	0	0	0	0	4

a) Se avsnittet "Total årlig alkoholkonsumtion".

b) Icke-konsument.

Tabell 97. "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit ^{a)} eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider ^{b)} eller fyra burkar starköl ^{c)} eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1972–1982 och 1987–2005.

År	Någon gång i veckan	Någon, ett par gånger i månaden	Några gånger per år	Mer sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
Pojkar							
1972	1	3	5	7	27	55	1
1974	1	4	4	6	28	55	1
1977	1	4	6	8	29	51	1
1979	1	4	8	9	30	46	1
1981	0	2	5	8	21	63	0
1982	1	2	4	5	21	67	1
1987	0	2	4	6	22	65	1
1989	1	2	4	6	21	66	0
1991	1	3	4	7	25	60	0
1993	1	3	5	7	22	62	0
1995	1	3	5	8	25	58	1
1997	1	3	5	7	29	55	1
1999	1	4	6	9	22	57	1
2001	1	1	7	7	24	59	1
2003	1	1	4	8	21	64	1
2005	1	1	4	7	20	67	0
Flickor							
1972	1	2	2	5	23	66	1
1974	0	2	2	4	28	63	0
1977	1	2	3	4	30	60	0
1979	1	3	3	7	28	58	1
1981	0	1	2	4	18	74	0
1982	0	1	2	3	18	75	1
1987	0	0	1	3	18	78	0
1989	0	1	1	3	16	78	0
1991	0	1	2	4	18	74	0
1993	0	1	3	4	17	74	1
1995	0	2	2	5	20	71	0
1997	0	1	2	3	23	69	0
1999	1	2	3	5	19	71	1
2001	1	2	4	6	22	65	0
2003	0	1	2	7	20	69	1
2005	0	1	2	4	17	76	0

a) År 2001 omformulerades frågan från "en halvflaska sprit" till "en halv halvflaska sprit".

b) Alternativet "fyra stora flaskor stark cider" tillkom 1999.

c) T o m 1977 års undersökning: ". .5 burkar mellanöl..". Alternativet "4 burkar starköl" tillkom 1988.

Tabell 98. "Hur ofta händer det att du känner dig berusad när du dricker alkohol?"
 Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1972–1982 och 1987–2005.

År	Varje gång	Nästan varje gång	Någon gång ibland	Mer sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
Pojkar							
1972	2	3	6	9	24	54	2
1974	2	2	5	9	26	55	1
1977	1	3	8	11	27	50	1
1979	1	2	6	11	33	46	1
1981	0	1	3	8	24	63	0
1982	0	1	2	6	22	68	0
1987	0	0	3	6	25	65	1
1989	0	1	3	7	22	65	1
1991	0	1	3	9	27	60	0
1993	0	1	3	8	24	63	0
1995	0	1	3	9	29	57	1
1997	1	1	2	9	27	60	1
1999	0	1	4	9	27	59	1
2001	1	1	2	10	27	58	1
2003	0	1	2	7	26	63	1
2005	1	0	2	6	24	67	1
Flickor							
1972	1	2	4	7	20	66	0
1974	0	1	4	6	26	63	0
1977	1	3	4	7	25	60	0
1979	1	2	3	7	30	58	0
1981	0	0	2	4	18	75	1
1982	0	1	1	4	16	77	0
1987	0	0	1	3	15	81	1
1989	0	0	1	4	16	79	0
1991	0	1	1	4	19	74	0
1993	0	1	2	4	17	75	1
1995	0	1	3	5	20	71	1
1997	0	1	2	5	19	73	1
1999	0	1	2	5	21	71	1
2001	0	2	3	7	23	64	1
2003	0	0	2	6	23	67	1
2005	0	1	2	4	16	76	1

Tabell 99. Rökning. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–2005.

År	Röker	Har slutat	Har bara prövat	Har aldrig rökt	Ej svar
Pojkar					
1971	14
1974	10
1977	9
1979	6
1981	6
1983	2	4	45	48	..
1985	1	3	38	57	..
1987	3	3	42	50	1
1989	10	3	38	48	1
1991	4	4	44	48	0
1993	4	4	45	47	1
1995	4	4	40	50	1
1997	4	4	36	56	1
1999	3	3	33	61	–
2001	3	3	29	63	1
2003	2	3	27	67	1
2005	2	2	22	74	1
Flickor					
1971	16
1974	12
1977	11
1979	8
1981	5
1983	2	2	43	57	..
1985	1	1	26	72	..
1987	3	2	30	65	1
1989	8	2	28	62	0
1991	5	3	32	60	0
1993	5	3	32	60	1
1995	4	3	33	58	1
1997	3	3	29	64	1
1999	5	2	29	64	–
2001	5	2	27	66	0
2003	3	2	24	70	1
2005	3	1	18	77	1

Tabell 100. Snusvanor. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1974–2005 ^{a)}.

År	Har aldrig snusat	Har bara prövat	Har slutat snusa	Snusar:	Ja, mindre än en dosa/vecka	Ja, en dosa/vecka	Ja, två el.fler dosor/vecka	Ej svar
Pojkar								
1974	63	.	21	15	1
1977	63	.	20	14	2
1979	66	.	21	12	1
1981	73	.	13	11	2
1983	75	.	15	2	3	1	1	1
1985	85	.	9	2	2	0	1	3
1987	82	.	12	3	2	1	0	2
1989	84	.	11	4	3	1	0	1
1991	66	29	2	2	1	0	1	1
1993	68	27	3	2	1	1	0	0
1995	68	26	2	2	1	0	1	1
1997	73	23	2	2	1	0	0	1
1999	75	22	1	1	0	0	0	–
2001	73	21	2	3	2	1	1	1
2003	74	21	2	3	2	1	1	1
2005	77	19	1	2	1	0	1	1
Flickor								
1974	93	.	2	2	1
1977	75	.	15	5	3
1979	85	.	9	3	2
1981	82	.	12	3	2
1983	96	.	2	1	1	0	0	2
1985	97	.	1	0	0	0	0	2
1987	97	.	1	0	–	–	–	2
1989	98	.	1	0	0	0	–	0
1991	91	8	0	0	0	0	–	0
1993	90	9	0	0	0	–	–	0
1995	90	9	1	0	0	–	0	0
1997	91	8	0	–	–	–	–	1
1999	92	8	1	0	–	–	–	–
2001	89	10	0	0	0	–	0	0
2003	89	10	0	0	0	0	0	1
2005	90	8	0	1	1	–	–	1

a) Fr o m 1991 har ett nytt svarsalternativ "Nej, har bara prövat" införts.

Tabell 101. Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Årskurs 6. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Använt narkotika	Använder fortfarande narkotika	Använt narkotika under vårterminen
Pojkar			
1971	1	0	.
1974	1	0	.
1977	1	0	.
1979	1	0	.
1981	0	0	.
1982	2	0	.
1987	1	–	0
1989	1	.	0
1991	1	.	1
1993	1	.	0
1995	2	.	1
1997	1	.	1
1999	1	.	0
2001	1	.	1
2003	1	.	0
2005	1	.	1
Flickor			
1971	2	1	.
1974	0	0	.
1977	1	0	.
1979	0	0	.
1981	0	0	.
1982	1	0	.
1987	0	–	–
1989	1	.	0
1991	1	.	0
1993	0	.	0
1995	1	.	1
1997	0	.	0
1999	1	.	0
2001	0	.	0
2003	1	.	0
2005	1	.	0

Tabell 102. "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?"^{a)} samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?"^{b)} Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön, bland dem som ej använt narkotika^{c)}. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Haft möjlighet	Nej, vet ingen	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ej svar
Pojkar					
1971	7
1974	7
1977	5	89	7	1	3
1979	5	90	6	1	3
1981	5	89	7	2	2
1982	6	93	6	1	0
1987	3	97	2	1	0
1989	4	95	4	1	–
1991	3	94	4	2	0
1993	4	93	5	1	0
1995	7	90	7	2	1
1997	5	91	7	2	0
1999	5	90	8	2	0
2001	5	90	7	2	1
2003	5	92	6	2	0
2005	3	93	5	1	0
Flickor					
1971	7
1974	5
1977	4	89	7	1	3
1979	3	91	5	1	3
1981	3	91	5	1	3
1982	3	94	4	1	1
1987	2	98	2	1	0
1989	2	95	4	1	0
1991	2	95	4	1	0
1993	2	95	5	1	–
1995	3	92	6	2	0
1997	3	93	5	1	0
1999	3	93	5	1	0
2001	4	92	6	2	0
2003	3	91	6	2	0
2005	4	93	6	1	0

a) T o m 1982: "Har du någon gång blivit erbjuden narkotika eller på annat sätt haft möjlighet att pröva det?"

b) T o m 1982: "Vet du någon person som skulle kunna förse dig med narkotika?"

c) 1987: n= 1 946 pojkar och 1 931 flickor. 1989: n= 1 770 pojkar och 1 759 flickor.
 1991: n= 2 487 pojkar och 2 339 flickor. 1993: n= 1 932 pojkar och 1 976 flickor.
 1995: n= 1 842 pojkar och 1 719 flickor. 1997: n= 2 000 pojkar och 1 891 flickor.
 1999: n= 1 863 pojkar och 1 821 flickor. 2001: n= 1 783 pojkar och 1 739 flickor.
 2003: n= 1 877 pojkar och 1 825 flickor. 2005: n= 1 586 pojkar och 1 528 flickor.

Tabell 103. "Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön, bland dem som ej använt narkotika ^{a)}. 1971–1982 och 1987–2005.

År	Haft lust att pröva	Ej haft lust att pröva	Tveksam	Ej svar
Pojkar				
1971	1	94	4	1
1974	1	94	2	3
1977	2	94	2	3
1979	1	96	1	2
1981	1	94	2	2
1982	1	96	3	0
1987	1	97	1	0
1989	1	96	3	–
1991	1	96	3	0
1993	1	96	3	0
1995	1	93	6	1
1997	2	94	4	0
1999	2	93	5	–
2001	1	94	4	0
2003	2	94	5	0
2005	1	95	4	0
Flickor				
1971	1	93	1	1
1974	1	95	2	2
1977	1	94	2	2
1979	1	96	2	2
1981	1	95	2	2
1982	2	95	0	0
1987	1	98	1	0
1989	0	97	2	0
1991	1	96	3	0
1993	1	96	3	0
1995	2	94	4	0
1997	2	92	6	0
1999	1	92	7	–
2001	2	92	7	0
2003	1	94	4	0
2005	1	95	4	0

a) Bastal: Se tabell 102.

Tabell 104. Erfarenhet av sniffning. Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1971–1982.

År	Har aldrig sniffat	Slutat sniffa	Sniffar	Ej svar
Pojkar				
1971	91	9		0
1974	95	3	2	1
1977	97	1	1	1
1979	98	1	1	1
1981	98	0	1	1
1982	98	1	1	0
Flickor				
1971	95	5		0
1974	98	1	1	0
1977	99	1	1	0
1979	99	1	0	1
1981	99	1	0	0
1982	99	0	0	1

Tabell 105. "Har du sniffat någon gång?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1983–2005.

År	Nej	Ja, en gång	Ja, flera gånger	Ej svar
Pojkar				
1983	96	3	0	..
1985	95	2	0	3
1987	96	3	0	1
1989	95	4	1	0
1991	96	2	1	1
1993	96	2	1	1
1995	93	3	2	2
1997	94	3	1	2
1999	94	3	1	1
2001	94	2	1	3
2003	95	2	1	2
2005	95	2	1	2
Flickor				
1983	97	2	1	..
1985	98	1	0	1
1987	98	1	0	1
1989	98	1	0	1
1991	98	1	0	0
1993	97	1	0	1
1995	97	2	1	1
1997	97	1	0	1
1999	97	1	1	1
2001	96	1	0	2
2003	97	1	0	1
2005	97	1	1	2

Tabell 106. "Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de dricker alkohol^{a)}. 1979–1982 och 1987–2005.

	Nej	Ja, men bara en liten del av konsumtionen	Ja, ungefär hälften av konsumtionen	Ja, nästan allt
Pojkar				
1979	23	14	5	58
1981	24	12	3	61
1982	23	14	3	60
1987	22	10	4	63
1989	34	9	2	51
1991	28	13	4	56
1993	33	13	3	51
1995	39	14	2	45
1997	38	13	2	47
1999	33	12	5	50
2001	33	11	4	47
2003	29	9	2	55
2005	28	9	3	56
Flickor				
1979	20	13	3	63
1981	22	10	1	67
1982	26	12	2	59
1987	18	6	4	71
1989	27	7	2	61
1991	30	10	1	58
1993	35	12	3	50
1995	40	16	3	41
1997	43	9	2	45
1999	39	9	3	49
2001	35	12	3	48
2003	31	13	3	48
2005	34	11	2	46

a) 1987: n=558 pojkar och 293 flickor. 1989: n=464 pojkar och 261 flickor. 1991: n=438 pojkar och 332 flickor. 1993: n=555 pojkar och 341 flickor. 1995: n=593 pojkar och 362 flickor. 1997: n=593 pojkar och 357 flickor. 1999: n=637 pojkar och 397 flickor. 2001: n=571 pojkar och 429 flickor. 2003: n=544 pojkar och 399 flickor. 2005: n= 399 pojkar och 276 flickor.

Tabell 107a. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland **pojkar** efter alkoholsort ^{a)}. 1987–2005.

År	-87	-89	-91	-93	-95	-97	-99	-01	-03	-05
Folköl										
Dricker inte	70	70	64	67	64	70	67	70	75	78
Köper själv	2	1	2	2	2	2	2	1	2	1
Från syskon	2	2	3	3	2	2	3	1	2	1
Från kompisar/deras syskon	3	5	5	6	8	6	6	5	4	3
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	19	21	26	23	21	20	20	22	19	16
Från kompisars föräldrar	1	1	1	2	2	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	5	4	5	5	5	4	3	2	1	2
Från annan vuxen som köpt	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1
Restaurang, pub eller liknande	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0
Tillverkar själv	0	0	1	0	–	0	0	0	0	0
På annat sätt	3	2	3	2	4	4	3	2	2	1
Ej svar	3	2	1	3	1	2	1	2	2	1
Starköl										
Dricker inte	81	81	78	81	79	82	80	81	85	87
Köper själv på Systemet	0	–	–	0	0	1	0	0	0	0
Från syskon	2	2	2	2	3	2	2	1	1	1
Från kompisar/deras syskon	3	4	3	5	6	5	5	6	2	2
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	11	12	15	12	11	11	11	12	10	9
Från kompisars föräldrar	1	1	1	1	1	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	3	3	4	3	5	3	2	2	1	1
Från annan vuxen som köpt	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1
Restaurang, pub eller liknande	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Tillverkar själv	0	0	0	–	0	0	0	0	–	–
Handlar i ett grannland	0	0	0	0
På annat sätt	1	1	2	1	2	3	2	1	1	1
Ej svar	2	–	1	2	1	1	–	2	2	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

Tabell 107b. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland flickor efter alkoholsort ^{a)}. 1987–2005.

År	-87	-89	-91	-93	-95	-97	-99	-01	-03	-05
Folköl										
Dricker inte	86	84	81	82	80	76	82	78	83	86
Köper själv	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0
Från syskon	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1
Från kompisar/deras syskon	1	3	5	4	5	5	5	5	3	3
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	9	11	14	13	12	16	12	17	13	9
Från kompisars föräldrar	0	1	1	1	1	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	1	2	2	2	3	4	2	2	1	1
Från annan vuxen som köpt	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1
Restaurang, pub eller liknande	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0
Tillverkar själv	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
På annat sätt	2	1	2	1	3	3	2	2	2	1
Ej svar	2	1	0	2	1	2	1	2	2	2
Starköl										
Dricker inte	93	92	90	91	90	91	91	88	90	93
Köper själv på Systemet	0	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Från syskon	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Från kompisar/deras syskon	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	4	5	6	6	6	5	5	8	7	4
Från kompisars föräldrar	0	0	1	1	1	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1
Från annan vuxen som köpt	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1
Restaurang, pub eller liknande	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0
Tillverkar själv	0	-	0	-	0	0	-	-	-	0
Handlar i ett grannland	0	0	0	0
På annat sätt	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ej svar	1	-	0	1	0	1	-	1	2	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

Tabell 108a. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland **pojkar** efter alkoholsort ^{a)}. 1987–2005.

År	-87	-89	-91	-93	-95	-97	-99	-01	-03	-05
Vin										
Dricker inte	68	72	69	72	70	73	75	76	81	85
Köper själv på Systemet	0	–	0	0	–	0	0	0	1	0
Från syskon	1	1	2	2	2	1	1	1	1	0
Från kompisar/deras syskon	3	3	2	3	3	3	3	2	2	1
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	22	21	26	23	20	19	19	20	16	12
Från kompisars föräldrar	2	1	1	1	1	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	4	3	3	4	3	3	2	2	2	1
Från annan vuxen som köpt	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1
Restaurang, pub eller liknande	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0
Tillverkar själv	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Handlar i ett grannland	0	0	–	1	–
På annat sätt	2	3	2	1	3	2	3	1	1	1
Ej svar	3	–	1	3	1	2	1	2	2	1
Sprit										
Dricker inte	77	78	74	76	76	79	79	81	86	88
Köper själv på Systemet	0	–	0	0	0	1	0	0	0	0
Från syskon	2	1	2	3	2	2	2	1	1	1
Från kompisar/deras syskon	4	5	4	6	7	5	6	3	3	2
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	13	16	19	16	14	13	12	12	9	7
Från kompisars föräldrar	2	1	1	1	2	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	4	3	4	4	4	3	3	2	2	2
Från annan vuxen som köpt	1	1	1	1	2	1	1	1	0	1
Restaurang, pub eller liknande	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
Tillverkar själv	0	1	0	0	0	0	1	0	–	0
Handlar i ett grannland	0	0	0	0	–
På annat sätt	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1
Ej svar	3	–	0	2	1	2	1	1	2	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

Tabell 108b. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Årskurs 6. Procentuell fördelning bland **flickor** efter alkoholsort ^{a)}. 1987–2005.

År	-87	-89	-91	-93	-95	-97	-99	-01	-03	-05
Vin										
Dricker inte	82	82	79	80	78	82	80	76	82	88
Köper själv på Systemet	0	–	0	–	0	0	0	–	1	0
Från syskon	0	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Från kompisar/deras syskon	1	2	2	2	2	2	3	3	2	2
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	12	14	17	17	17	14	15	20	15	10
Från kompisars föräldrar	0	1	1	1	1	1	1	.	.	.
Från annan vuxen som bjuder	2	2	3	2	3	2	2	2	2	2
Från annan vuxen som köpt	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Restaurang, pub eller liknande	0	0	1	1	0	0	–	1	1	0
Tillverkar själv	0	–	–	0	0	0	0	0	1	0
Handlar i ett grannland	0	–	0	1	0
På annat sätt	2	2	1	1	3	2	3	2	2	1
Ej svar	2	–	0	2	1	1	1	2	2	1
Sprit										
Dricker inte	87	87	85	85	84	86	88	84	87	90
Köper själv på Systemet	0	–	0	–	0	0	0	0	0	0
Från syskon	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1
Från kompisar/deras syskon	2	3	3	4	4	3	4	6	3	3
Från egna föräldrar (med eller utan lov)	8	9	11	10	11	10	7	11	9	6
Från kompisars föräldrar	1	1	2	1	1	1	1	.	.	1
Från annan vuxen som bjuder	2	2	3	2	2	2	1	2	1	1
Från annan vuxen som köpt	0	0	1	1	1	1	0	1	0	0
Restaurang, pub eller liknande	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Tillverkar själv	0	0	0	–	0	0	–	–	0	0
Handlar i ett grannland	–	–	0	0	0
På annat sätt	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Ej svar	2	1	0	2	1	1	1	1	1	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

Tabell 109. "Hur får du vanligen tag på stark cider, alkoholisk, wine coolers eller andra blanddrycker?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1999–2005.

	Pojkar			
	1999	2001	2003	2005
Dricker inte	68	64	68	73
Köper själv på systemet	1	1	1	0
Syskon	3	2	2	2
Kompisar/kompisars syskon	7	7	5	4
Egna föräldrar (med lov)	17	24	22	17
Egna föräldrar (utan lov)	3	3	3	2
Annan vuxen som bjuder	3	3	3	2
Annan vuxen som köper ur	1	1	1	1
Restaurang, pub eller liknande	1	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	1	0
Handlar i ett grannland	0	0	1	0
Annat sätt	3	2	2	1
Ej svar	1	2	2	2

	Flickor			
	1999	2001	2003	2005
Dricker inte	75	67	74	79
Köper själv på systemet	0	1	1	0
Syskon	2	2	3	3
Kompisar/kompisars syskon	6	6	6	4
Egna föräldrar (med lov)	14	23	18	13
Egna föräldrar (utan lov)	4	3	4	3
Annan vuxen som bjuder	2	2	3	2
Annan vuxen som köper ur	0	1	1	1
Restaurang, pub eller liknande	1	1	1	1
Tillverkar själv	0	0	1	0
Handlar i ett grannland	0	0	1	0
Annat sätt	2	1	2	1
Ej svar	1	2	2	2

Tabell 110. "Hur har du skaffat den hembrända spriten?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hemtillverkad sprit under de senaste 12 månaderna. 1999–2005 ^{a)}.

	Pojkar			
	1999	2001	2003	2005
Köpt direkt av tillverkare	13	10	12	4
Köpt av kompisar	7	12	7	9
Bjuden av kompisar	48	42	32	34
Från egna föräldrar (med lov)	16	16	10	16
Från egna föräldrar (utan lov)	13	11	7	5
Från annan vuxen som köpt åt mig	4	5	8	7
Från annan vuxen person som bjudit	4	1	6	7
Skaffat på annat sätt	17	3	–	2
Ej svar	4	19	–	20

	Flickor			
	1999	2001	2003	2005
Köpt direkt av tillverkare	9	4	3	11
Köpt av kompisar	9	5	7	9
Bjuden av kompisar	38	53	49	38
Från egna föräldrar (med lov)	15	17	10	20
Från egna föräldrar (utan lov)	25	19	11	22
Från annan vuxen som köpt åt mig	–	10	10	8
Från annan vuxen person som bjudit	12	5	–	8
Skaffat på annat sätt	4	3	2	–
Ej svar	2	3	4	8

a) 1999: n=167 pojkar och 89 flickor. 2001: n=92 pojkar och 59 flickor. 2003: n=68 pojkar och 54 flickor. 2005: n=66 pojkar och 42 flickor.

Tabell 111. "Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak det här läsåret?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1979–1982 och 1987–2005.

År	Nej	Ja, någon enstaka timme	Ja, några timmar	Ja, ca 1–3 dagar	Ja, ca 1 vecka el. mer	Totalt haft under- visning	Ej svar
Pojkar							
1979	18	27	28	16	9	81	1
1981	12	25	28	20	14	87	1
1982	12	22	28	24	13	87	1
1987	31	26	22	14	8	68	1
1989	31	27	24	13	4	69	0
1991	42	26	19	10	4	57	1
1993	31	29	24	10	5	68	1
1995	33	30	22	10	3	66	1
1997	33	29	21	10	5	66	1
1999	40	28	18	10	4	60	–
2001	46	24	16	8	5	52	2
2003	48	25	13	8	5	51	1
2005	51	24	12	5	3	44	1
Flickor							
1979	18	25	27	17	16	81	1
1981	11	23	26	22	18	88	1
1986	9	22	25	26	18	90	1
1987	28	26	21	25	8	71	1
1989	29	26	24	14	6	71	0
1991	37	29	19	12	4	62	1
1993	31	30	20	13	6	68	1
1995	32	29	21	11	6	67	1
1997	32	29	22	8	7	67	1
1999	37	29	20	11	4	64	–
2001	47	24	14	8	5	52	1
2003	47	24	13	9	5	52	1
2005	54	23	12	7	3	44	1

Tabell 112. "Tycker du att du har fått för mycket eller för lite undervisning om alkohol, narkotika och tobak under det här läsåret?" Årskurs 6. Procentuell fördelning efter kön. 1982 och 1987–2005.

År	Alldeles för mycket	Lite för mycket	Lagom	Lite för lite	Alldeles för lite	Ej svar
Pojkar						
1982	2	1	48	28	20	1
1987	2	1	43	26	26	2
1989	2	1	42	26	26	2
1991	2	1	37	26	32	3
1993	2	1	43	27	24	2
1995	2	1	43	24	28	2
1997	3	1	47	23	23	2
1999	3	2	44	24	26	2
2001	3	2	41	21	29	4
2003	3	2	39	24	29	4
2005	3	1	38	23	31	4
Flickor						
1982	0	1	50	32	16	1
1987	1	1	42	32	22	3
1989	1	1	42	30	25	1
1991	1	0	37	30	28	3
1993	1	1	44	30	23	2
1995	1	1	41	28	27	2
1997	1	1	48	25	23	2
1999	0	1	43	29	24	3
2001	1	1	38	25	31	4
2003	1	2	37	27	28	4
2005	1	1	38	28	27	4

Tabell 113. Sambanden mellan skolk och alkoholkonsumtion, rökning, sniffning samt lust att prova narkotika. Andelen elever i årskurs 6 som uppgett respektive beteende, efter kön. 2005.

	Pojkar		Flickor	
	Aldrig skolkat n=1 386	Skolkat någon gång n=213	Aldrig skolkat n=1 314	Skolkat någon gång n=223
Alkoholkonsument	29	61	17	61
Varit berusad någon gång	4	22	3	25
Druckit hembränt de senaste 12 månaderna	2	15	2	8
Röker	1	8	1	14
Har sniffat någon gång	2	11	1	5
Haft lust att prova narkotika	1	7	1	5

Gymnasiet, år 2

Tabell 114. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av alkohol. Procentuell fördelning efter kön. Gymnasiet, år 2. 2004–2005.

År	Konsumenter ^{a)}		Icke-konsumenter		Ej relevant	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2004	86	89	10	9	3	3
2005	85	86	11	9	4	4

a) Avser en konsumtion av åtminstone 1 glas öl, 2 cl vin, 2 cl blanddrycker eller 2 cl sprit någon gång om året eller mer sällan.

Tabell 115. Andelen konsumenter och icke-konsumenter av folköl, starköl, blanddrycker, vin och sprit. Procentuell fördelning efter kön. Gymnasiet, år 2. 2004–2005.

År	Folköl		Starköl		Vin		Sprit		Blanddryck ^{a)}	
	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons	Kons	Icke-kons
Pojkar										
2004	58	41	75	24	41	58	80	20	78	21
2005	53	46	74	25	41	58	78	21	77	23
Flickor										
2004	38	62	51	48	68	32	81	18	88	12
2005	34	66	51	48	65	35	81	19	87	13

a) Avser bl a stark cider och s k alkoholäsk.

Tabell 116. Översikt av olika kombinationer med avseende på typ av dryck. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Dricker ej ^{a)}	Enbart bland-drycker	Vin+ sprit+ bland-drycker	Folköl+ starköl+ vin+ sprit	Folköl+ starköl+ sprit+ bland-drycker	Starköl+ vin+ sprit+ bland-drycker	Folköl+ starköl+ vin+ sprit+ bland-drycker	S:a av övriga möjliga komb.
Pojkar								
2004	10	2	3	3	21	7	24	25
2005	11	2	2	2	17	8	24	27
Flickor								
2004	8	3	19	1	4	14	25	16
2005	9	3	18	1	5	15	21	14

a) Indelningen är gjord med utgångspunkt från uppgifterna om konsumtionsfrekvensen. Andelen som inte dricker kan därför avvika med någon procentenhet från dem som redovisas i tabell 114.

Tabell 117. "Har du någon gång under vårterminen druckit öl, alkohäsk, stark cider, vin eller sprit?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Inte druckit under vårterminen	Druckit en gång under vårterminen	Druckit flera gånger under vårterminen	Ej svar
Pojkar				
2004	17	12	71	0
2005	17	12	70	0
Flickor				
2004	16	14	71	0
2005	16	15	69	0

Tabell 118. "Har du druckit öl, alkoholisk, stark cider, vin eller sprit den senaste veckan (d v s 7 dagar tillbaka från och med igår)? Räkna inte med lättöl." Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Ja	Nej	Ej svar
Pojkar			
2004	47	53	0
2005	49	51	0
Flickor			
2004	44	56	0
2005	44	56	0

Tabell 119. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes-tillfälle för folköl. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Dricker						Kvantitet					
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	1 burk (1½ flas- ka) el mindre	2 bur- kar (2-3 flas- kor)	3-4 bur- kar (4-6 flas- kor)	5 bur- kar el. mer	Ej svar
Pojkar												
2004	41	58	13	24	21	1	43	14	10	11	20	1
2005	46	53	11	20	22	1	48	14	10	13	15	1
Flickor												
2004	62	38	4	12	22	1	63	14	7	9	6	1
2005	66	34	3	11	20	0	67	13	7	7	4	1

Tabell 120. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för starköl. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Dricker						Kvantitet						
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	1 flas- ka el. min- dre	1 burk (1½ flas- ka) el min- dre	2 bur- kar (2–3 flas- kor)	3–4 bur- kar (4–6 flas- kor)	5 bur- kar el. mer	Ej svar
Pojkar													
2004	24	75	18	36	21	1	24	5	4	8	18	41	1
2005	25	74	19	35	20	1	26	5	4	8	17	41	1
Flickor													
2004	48	51	6	19	25	1	49	10	7	9	16	10	0
2005	48	51	9	21	21	0	48	8	6	10	16	12	1

Tabell 121. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för vin. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Dricker						Kvantitet					
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	2–5 cl	10–20 cl	1 halv- flaska	60 cl eller mer	Ej svar
Pojkar												
2004	58	41	2	10	29	1	58	4	22	6	8	2
2005	58	41	2	11	28	0	58	3	22	8	8	1
Flickor												
2004	32	68	5	24	38	0	32	6	33	13	15	1
2005	35	65	5	23	36	0	35	7	30	13	14	1

Tabell 122. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkat vin?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, 11–20 ggr	Ja, mer än 20 ggr	Druckit totalt	Nej, inte druckit	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar									
2004	12	8	2	1	0	23	17	59	1
2005	10	7	1	1	1	20	15	64	1
Flickor									
2004	10	7	2	0	0	20	20	60	0
2005	9	7	2	0	0	18	19	62	0

Tabell 123. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckesstillfälle för sprit. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Dricker						Kvantitet							
	Dricker ej	Totalt	En gång i veckan el. oftare	Ngn gång i månaden	Mer sällan	Ej svar	Dricker ej	2 cl	4–6 cl	8–12 cl	18 cl	1 halv-flaska	Ej svar	
Pojkar														
2004	20	80	10	36	34	0	20	3	11	13	12	39	1	
2005	21	78	10	36	33	0	22	2	11	14	12	38	1	
Flickor														
2004	18	81	8	34	40	0	19	5	17	21	15	23	1	
2005	19	81	7	38	35	0	19	4	16	18	16	24	2	

Tabell 124. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hemtillverkad sprit (s k hembränt)?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, 11–20 ggr	Ja, mer än 20 ggr	Druckit totalt	Nej, inte druckit	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar									
2004	10	12	5	3	3	34	15	50	1
2005	9	9	5	2	2	27	15	58	0
Flickor									
2004	10	12	5	3	2	32	20	48	0
2005	9	9	5	1	2	26	19	54	1

Tabell 125. "Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit s k smuggelsprit?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Ja, en gång	Ja, 2–4 ggr	Ja, 5–10 ggr	Ja, 11–20 ggr	Ja, mer än 20 ggr	Druckit totalt	Nej, inte druckit	Har aldrig druckit	Ej svar
Pojkar									
2004	9	14	9	4	7	43	7	49	1
2005	8	14	10	6	8	45	8	45	2
Flickor									
2004	6	9	7	3	2	28	10	62	1
2005	7	14	8	4	5	38	9	51	1

Tabell 126. Frekvensen konsumtionstillfällen och uppgiven kvantitet per dryckes- tillfälle för blanddrycker (bl a stark cider och s k alkoholäsk). Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Dricker						Kvantitet							Ej svar
	Drick- er ej	To- talt	En gång i veck- an el. oftare	Ngn gång i må- na- den	Mer säl- lan	Ej svar	Drick- er ej	1 flas- ka el. min- dre	1 stor flas- ka	2 flas- kor	3–4 flas- kor	5 flas- kor el. mer		
Pojkar														
2004	21	78	8	33	36	1	22	13	10	17	18	20	1	
2005	23	77	8	31	37	1	24	12	9	17	18	19	1	
Flickor														
2004	12	88	12	41	34	0	13	16	9	22	29	11	0	
2005	13	87	11	45	31	0	13	15	9	21	28	14	1	

Tabell 127. Konsumtionsindex för total årlig alkoholkonsumtion. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	0 ^{a)}	1	2	3	4	5	6	Ej relevant
Pojkar								
2004	10	13	11	12	11	19	22	3
2005	11	12	13	11	11	22	21	4
Flickor								
2004	9	20	18	15	13	13	9	3
2005	9	18	17	16	12	13	11	4

a) Icke-konsument.

Tabell 128. Den beräknade genomsnittliga totala årskonsumtionen mätt i dl alkohol 100% samt olika dryckers andel av totala alkoholkonsumtionen bland elever i gymnasiet, år 2 efter kön. 2004–2005.

År	Sprit		Vin		Blanddryck		Starköl		Folköl		Totalt	
	dl	%	dl	%	dl	%	dl	%	dl	%	dl	%
Pojkar												
2004	19	27	1	2	10	15	30	44	9	13	68	100
2005	19	28	1	2	10	14	31	45	7	10	69	100
Flickor												
2004	12	31	4	9	11	29	9	24	3	7	39	100
2005	12	30	3	8	12	29	12	30	2	5	41	100

Tabell 129. "Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004.

	Dricker inte	Någon gång/vecka	Ett par gånger/månad	Någon gång/månad	Några gånger/år	Mer sällan	Aldrig	Ej svar
Pojkar								
2004	10	8	19	25	21	9	8	1
Flickor								
2004	9	6	12	27	26	12	7	0

Tabell 130. "Hur ofta dricker du så mycket alkohol att du känner dig berusad?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.

	Dricker inte	Varje gång	Nästan varje gång	Någon gång ibland	Sällan	Aldrig	Ej svar
Pojkar							
2005	11	19	33	17	13	7	0
Flickor							
2005	10	14	34	20	14	8	0

Tabell 131. "Hur ofta händer det att du dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor stark cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Någon gång i veckan	Någon, ett par gånger i månaden	Några gånger per år	Mer sällan	Aldrig	Dricker ej	Ej svar
Pojkar							
2004	9	40	19	10	10	11	1
2005	9	41	18	10	9	12	1
Flickor							
2004	5	34	22	13	9	16	0
2005	6	37	20	12	14	10	0

Tabell 132. "Hur gammal var du första gången du kände dig berusad?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Aldrig varit berusad	11 år eller yngre	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	Ej svar
Pojkar										
2004	17	2	4	13	19	23	18	3
2005	16	2	6	12	19	21	16	6	0	3
Flickor										
2004	16	1	4	13	21	22	21	2
2005	16	1	4	15	19	21	16	7	0	1

Tabell 133. Andelen elever som upplevt problem i samband med alkoholkonsumtion. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.

	Pojkar				Flickor			
	1 gång	2 ggr	3 ggr el. mer	S:a	1 gång	2 ggr	3 ggr el. mer	S:a
Individuella problem								
Försämrade prestationer i skolan eller på arbetet	4	2	4	11	6	3	3	12
Förstört saker eller kläder	19	7	12	37	17	8	9	35
Tappat pengar eller andra värdesaker	13	5	7	26	17	7	6	30
Råkat ut för en olycka eller skadats	13	5	8	25	13	4	4	22
Haft huvudvärk eller mått illa dagen efter (s k baksmälla)	11	10	50	70	12	10	52	74
Relationsproblem								
Grälat	13	7	17	37	14	11	23	48
Problem med vänner	11	3	3	17	17	6	5	27
Problem med föräldrar	8	2	3	13	11	4	5	19
Problem med lärare	1	0	1	2	1	0	0	1
Sexuella problem								
Lett till oönskat sex	7	4	4	15	10	4	3	16
Lett till oskyddat sex	7	3	10	21	10	6	10	26
Brottsrelaterade problem								
Bråkat eller slagits	11	6	12	29	11	5	5	22
Blivit bestulen eller rånad	4	0	1	5	6	1	0	7
Råkat i bråk med polisen	7	2	3	12	5	1	1	7

Tabell 134. "Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på denna fråga själva angett att de dricker alkohol ^{a)}. 2004–2005.

År	Nej	Ja, men bara en liten del av konsumtionen	Ja, ungefär hälften av konsumtionen	Ja, nästan allt
Pojkar				
2004	7	17	21	54
2005	9	16	21	52
Flickor				
2004	10	20	21	48
2005	9	21	21	48

a) 2004: n=1 935 pojkar och 1 977 flickor. 2005: n= 1 900 pojkar och 2 036 flickor.

Tabell 135. "Röker du?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Nej, aldrig rökt	27	30	29	29
Nej, bara prövat	34	32	27	25
Nej, slutat	6	5	6	5
Ja (totalt)	32	31	38	41
– varje dag	7	6	13	15
– nästan varje dag	3	3	4	4
– men bara vid veckosluten	2	2	2	2
– men bara på fest	14	16	14	15
– men bara ibland	6	6	6	5
Ej svar	1	1	0	0

Tabell 136. Uppgiven konsumtion av cigaretter bland elever som röker varje dag. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Antal cigaretter per dag						Ej svar	Antal daglig-rökare
	1–2	3–6	7–10	11–16	17–20	Fler än 20		
Pojkar								
2004	4	24	29	25	11	1	4	128
2005	2	20	26	22	16	7	7	111
Flickor								
2004	3	27	37	19	9	1	4	287
2005	1	28	41	20	8	1	2	309

Tabell 137. "Snusar du?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Nej, aldrig snusat	34	33	55	51
Nej, bara prövat	28	31	35	36
Nej, slutat	5	4	1	2
Ja (totalt)	32	30	9	11
– varje dag	23	21	3	4
– nästan varje dag	2	2	1	1
– men bara ibland	7	7	5	7
Ej svar	1	1	0	0

Tabell 138. Uppgiven snuskonsumtion bland de elever som snusar. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År n=	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Mindre än 1 dosa/vecka	23	24	65	61
1 dosa/vecka	11	12	7	11
2 dosor/vecka	15	18	12	7
3 dosor/vecka	29	21	6	9
4 dosor eller fler/vecka	21	23	8	8
Ej svar	1	2	1	3

Tabell 139. Snusning och rökning. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Varken röker eller snusar	Röker endast	Röker och snusar	Snusar endast	Ej svar
Pojkar					
2004	55	12	19	12	1
2005	56	13	18	12	1
Flickor					
2004	59	31	7	2	0
2005	56	32	9	3	1

Tabell 140. "Hur får du vanligen tag på cigaretter?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som röker. 2004–2005.

År n=	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Köper själv	76	75	72	66
Från kompisar	37	38	44	45
Från föräldrar	3	4	6	6
Annan (minst 18 år)	13	14	26	30
Ej svar	1	1	1	1

Tabell 141. "Hur får du vanligen tag på snus?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som snusar. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
År				
n=	639	629	189	265
Köper själv	86	80	66	64
Från kompisar	24	31	39	43
Egna föräldrar	18	15	11	10
Annan (minst 18 år)	11	13	25	34
Ej svar	2	1	3	1

Tabell 142. "Var har du köpt cigaretter?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper cigaretter själva. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
År				
n=	513	480	604	605
Varuhus/mataffär	57	60	47	47
Närbutik/jourbutik	63	65	61	57
Kiosk	78	79	85	82
Bensinstation	58	61	46	48
Restaurang	34	36	29	26
Annat	25	27	16	17
Ej svar	14	12	8	8

Tabell 143. "Var har du köpt snus?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som köper snus själva. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
År				
n=	547	507	124	168
Varuhus/mataffär	68	65	65	62
Närbutik/jourbutik	71	75	72	57
Kiosk	88	89	91	88
Bensinstation	68	68	63	58
Restaurang	30	31	25	22
Annat	26	26	17	17
Ej svar	4	5	2	4

Tabell 144. Andelen elever som använt narkotika, andelen som fortfarande använder narkotika, samt andelen som använt narkotika under vårterminen. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Har använt narkotika någon gång		Använt narkotika senaste månaden	
	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor
2004	17	14	5	2
2005	17	13	6	3

Tabell 145. Erfarenhet av olika preparat. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Hasch	14	15	11	10
Marijuana	11	12	7	8
Amfetamin	2	2	2	2
Heroin som röks	0	0	1	0
Heroin som injiceras	0	0	0	0
Morfin eller liknande	1	1	0	1
Kokain	1	1	1	1
LSD	1	1	1	0
Ecstasy	3	3	3	2
GHB	1	1	1	1
Annat	1	1	0	1

Tabell 146. "Hur många gånger har du använt hasch/marijuana den senaste månaden?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika ^{a)}. 2004–2005.

År	Ingen gång	1–4 ggr	5–20 ggr	Mer än 20 ggr	Använt totalt	Ej svar
Pojkar						
2004	75	18	2	2	22	3
2005	68	19	7	4	30	2
Flickor						
2004	81	13	3	–	16	3
2005	83	15	1	0	15	2

a) 2004: 355 pojkar och 294 flickor. 2005: 364 pojkar och 288 flickor.

Tabell 147. Andelen elever som använt cannabispreparat enbart, annan narkotika enbart, samt andelen som använt både cannabispreparat och annan narkotika. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning bland dem som använt narkotika ^{a)}. 2004–2005.

År	Enbart cannabispreparat	Enbart annan narkotika	Både och	Ej svar
Pojkar				
2004	68	3	25	3
2005	71	1	25	2
Flickor				
2004	57	8	32	4
2005	70	3	21	5

a) Bastal: Se tabell 146.

Tabell 148. "Hur gammal var du när du använde marijuana eller hasch första gången?" och "Hur gammal var du när du använde annan narkotika första gången?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som på dessa frågor angett att de använt respektive narkotika ^{a)}. 2004–2005.

	11 år el. yngre	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år	Ej svar
Pojkar									
<i>År 2004</i>									
Marijuana/hasch	1	2	3	11	26	49	9
Annan narkotika	1	3	0	12	25	47	11
<i>År 2005</i>									
Marijuana/hasch	0	2	3	13	17	31	26	2	4
Annan narkotika	1	4	4	1	21	27	28	8	5
Flickor									
<i>År 2004</i>									
Marijuana/hasch	0	1	4	10	34	43	8
Annan narkotika	0	0	2	11	31	44	12
<i>År 2005</i>									
Marijuana/hasch	0	0	7	13	22	26	26	3	2
Annan narkotika	0	0	11	16	19	33	17	1	3

a) 2004: cannabis: 322 pojkar och 254 flickor, annan narkotika: 93 pojkar och 94 flickor. 2005: cannabis: 350 pojkar och 263 flickor, annan narkotika: 80 pojkar och 72 flickor.

Tabell 149. "Vilket slag av narkotika använde du första gången?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som använt narkotika ^{a)}. 2004–2005.

År	Hasch	Marijuana	Annat	Ej svar
Pojkar				
2004	57	31	8	4
2005	59	34	4	4
Flickor				
2004	61	20	11	7
2005	61	27	6	6

a) Bastal: Se tabell 146.

Tabell 150. "Känner dina föräldrar till att du använt narkotika?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som någon gång använt narkotika ^{a)}. 2004–2005.

År	Ja	Nej	Vet inte	Ej svar
Pojkar				
2004	19	69	8	3
2005	19	70	9	2
Flickor				
2004	19	70	7	4
2005	23	68	6	2

a) Bastal: Se tabell 146.

Tabell 151. "Känner du till någon person i din egen ålder som du tror eller säkert vet har använt något av följande medel?" ^{a)} Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Hasch/ marijuana		Amfetamin		Heroin		Kokain		Ecstasy		LSD		GHB	
	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ja, tror det
Pojkar														
2004	55	20	15	15	10	11	12	11	21	17	12	13	9	12
2005	55	17	13	14	9	12	12	13	19	16	11	12	8	10
Flickor														
2004	57	18	17	14	11	14	11	15	27	16	13	14	8	10
2005	54	20	15	15	10	15	12	14	23	18	11	15	7	11

a) Totalt: 2004: Ja, vet säkert: 57% av pojkarna och 62% av flickorna. Ja, tror det: 20% av pojkarna och 18% av flickorna. 2005: Ja, vet säkert: 58% av pojkarna och 59% av flickorna. Ja, tror det: 18% av pojkarna och 20% av flickorna.

Tabell 152. "Har du någon gång haft möjlighet att pröva narkotika?" samt "Vet du någon person som skulle kunna ge eller sälja narkotika till dig?". Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland de som ej använt narkotika ^{a)}. 2004–2005.

År	Haft möjlig- het	Nej, vet ingen	Ja, tror det	Ja, vet säkert	Ej svar
Pojkar					
2004	37	53	31	15	0
2005	36	54	30	15	1
Flickor					
2004	36	52	34	14	0
2005	33	52	35	13	0

a) 2004: n=1 867 pojkar och 1 940 flickor. 2005: n=1 845 pojkar och 2 010 flickor.

Tabell 153. "Har du någon gång haft lust att pröva narkotika?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som ej använt narkotika ^{a)}. 2004–2005.

År	Haft lust att pröva	Ej haft lust att pröva	Tveksam	Ej svar
Pojkar				
2004	7	82	11	0
2005	7	82	11	0
Flickor				
2004	7	82	11	0
2005	8	79	13	0

a) Bastal: Se tabell 146.

Tabell 154. "Vilket eller vilka slag av narkotika tror du att du skulle kunna få tag på?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Inget	Hasch	Mariju- ana	Amfeta- min	Hero- in som injice- ras	Rök- hero- in	Morfin	Ko- kain	LSD	Ecsta- sy	GHB	Vet ej
Pojkar												
2004	26	53	50	17	14	8	11	13	18	29	13	18
2005	26	51	50	15	13	8	11	14	16	26	11	21
Flickor												
2004	24	49	44	15	13	5	7	11	16	30	9	24
2005	23	48	43	15	13	5	8	12	12	26	8	25

Tabell 155. "Har du sniffat någon gång?" samt andelen elever som sniffar fortfarande. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Nej	Ja, en gång	Ja, flera gångar	Sniffat totalt	Ej svar	Sniffar fortfa- rande
Pojkar						
2004	92	3	3	6	1	1
2005	91	4	4	8	1	2
Flickor						
2004	94	3	2	5	1	1
2005	94	3	2	5	1	0

Tabell 156. "Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande medel av bensodiazepintyp (Rohypnol, Diazepam, Imovane, Stilnoct m fl)?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Nej	Ja, med recept	Ja, utan recept	Ja, totalt	Ej svar
Pojkar					
2004	91	4	3	7	2
2005	91	4	3	7	2
Flickor					
2004	89	5	3	9	2
2005	89	6	3	10	1

Tabell 157. "Har du någon gång använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Nej	Ja, 1–2 ggr	Ja, flera ggr	Använt totalt	Ej svar
Pojkar					
2004	93	4	2	6	1
2005	93	4	2	6	2
Flickor					
2004	90	6	2	8	2
2005	89	8	1	9	1

Tabell 158. "Har du någon gång använt anabola androgena steroider (AAS) utan läkarordination?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Nej	Ja, en gång	Ja ett fåtal ggr	Ja, flera ggr	Ja (totalt)	Ej svar
Pojkar						
2004	97	1	1	0	2	2
2005	97	1	0	0	2	1
Flickor						
2004	99	0	–	0	0	1
2005	98	0	0	0	1	1

Tabell 159. "Är det lätt eller svårt för dig att få tag på öl, vin, sprit eller blanddrycker?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Folköl				
Mycket svårt	1	1	0	1
Ganska svårt	0	1	1	1
Varken eller	2	4	4	4
Ganska lätt	9	10	8	8
Mycket lätt	63	59	45	43
Dricker aldrig	22	23	40	40
Ej svar	3	3	2	3
Starköl				
Mycket svårt	1	1	1	1
Ganska svårt	3	3	3	3
Varken eller	10	10	10	9
Ganska lätt	31	28	23	20
Mycket lätt	38	40	28	31
Dricker aldrig	16	17	32	33
Ej svar	2	2	3	3
Vin				
Mycket svårt	1	1	1	1
Ganska svårt	4	4	4	4
Varken eller	10	11	10	10
Ganska lätt	21	19	25	22
Mycket lätt	32	31	37	37
Dricker aldrig	30	30	21	22
Ej svar	3	4	2	3
Systembolagssprit				
Mycket svårt	4	4	4	5
Ganska svårt	10	10	10	9
Varken eller	15	14	15	14
Ganska lätt	25	23	23	24
Mycket lätt	27	29	28	29
Dricker aldrig	17	17	17	17
Ej svar	3	3	2	3
Hembränt				
Mycket svårt	7	8	7	8
Ganska svårt	9	11	7	8
Varken eller	11	11	10	10
Ganska lätt	11	9	8	9
Mycket lätt	21	18	16	12
Dricker aldrig	38	39	48	50
Ej svar	3	4	3	4
Smuggelsprit				
Mycket svårt	9	7	10	8
Ganska svårt	8	8	7	7
Varken eller	9	11	8	12
Ganska lätt	13	14	8	11
Mycket lätt	24	26	12	17
Dricker aldrig	35	31	50	40
Ej svar	3	3	3	4
Blanddrycker				
Mycket svårt	1	1	0	1
Ganska svårt	4	3	3	3
Varken eller	12	13	11	12
Ganska lätt	29	27	30	27
Mycket lätt	36	39	42	44
Dricker aldrig	15	15	11	10
Ej svar	3	3	1	2

Tabell 160. "Hur får du vanligen tag på folköl/starköl?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön och alkoholsort ^{a)}. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Folköl				
Dricker inte	40	44	61	65
Köper själv	30	27	12	10
Syskon	5	4	3	4
Kamrater/kamraters syskon	18	19	16	14
Egna föräldrar (med lov)	15	13	11	9
Egna föräldrar (utan lov)	0	1	1	1
Annan vuxen som bjuder	6	6	9	8
Annan vuxen som köper ut	10	8	8	8
Restaurang, pub el likn	3	4	4	4
Tillverkar själv	1	1	0	–
Annat sätt	1	1	1	0
Ej svar	1	1	1	1
Starköl				
Dricker inte	24	25	48	48
Köper själv på systemet	2	3	1	1
Syskon	9	10	7	6
Kompisar/kompisars syskon	31	34	24	24
Egna föräldrar (med lov)	22	19	12	13
Egna föräldrar (utan lov)	1	1	1	1
Annan vuxen som bjuder	7	6	10	11
Annan vuxen som köper ut	22	20	17	19
Restaurang, pub el likn	14	14	11	11
Tillverkar själv	1	1	0	0
Handlar i ett grannland	9	7	4	4
Annat sätt	4	3	1	2
Ej svar	2	2	1	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

Tabell 161. "Hur får du vanligen tag på vin/sprit?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön och alkoholsort ^{a)}. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Vin				
Dricker inte	58	59	32	35
Köper själv på systemet	1	1	1	1
Syskon	4	4	8	6
Kompisar/kompisars syskon	13	15	25	25
Egna föräldrar (med lov)	20	18	32	28
Egna föräldrar (utan lov)	1	1	2	2
Annan vuxen som bjuder	6	6	14	14
Annan vuxen som köper ut	6	6	17	18
Restaurang, pub el likn	5	4	10	10
Tillverkar själv	1	2	0	0
Handlar i ett grannland	2	1	4	4
Annat sätt	2	2	2	2
Ej svar	1	1	0	1
Sprit				
Dricker inte	21	22	19	19
Köper själv på systemet	2	2	1	1
Syskon	9	10	9	9
Kompisar/kompisars syskon	38	40	41	41
Egna föräldrar (med lov)	16	14	15	16
Egna föräldrar (utan lov)	2	2	4	3
Annan vuxen som bjuder	9	9	17	18
Annan vuxen som köper ut	21	20	29	28
Restaurang, pub el likn	13	13	18	16
Tillverkar själv	1	1	0	0
Handlar i ett grannland	9	9	7	7
Annat sätt	5	4	3	3
Ej svar	2	2	1	1

a) Högst tre svarsalternativ per alkoholsort fick markeras.

Tabell 162. "Hur har du fått tag på den hembrända spriten?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som druckit hemtillverkad sprit under de senaste 12 månaderna ^{a)}. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Köpt av tillverkare	22	23	16	17
Köpt av kompisar	42	43	38	47
Bjuden av kompisar	48	46	59	53
Egna föräldrar (med lov)	6	4	6	3
Egna föräldrar (utan lov)	1	2	3	2
Annan vuxen som köpt	5	4	7	6
Annan vuxen som bjudit	10	9	15	10
Tillverkat själv	3	3	0	0
Annat sätt	2	2	1	1
Ej svar	3	4	1	2

a) 2004: n= 677 pojkar och 640 flickor. 2005: n= 563 pojkar och 546 flickor.

Tabell 163. "Hur har kompisarna fått tag i den hembrända spriten?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön bland dem som har druckit hembränt under de senaste 12 månaderna samt uppgett att de köpt/blivit bjudna av kompisar. 2004–2005 ^{a)}.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Föräldrar (med/utan lov)	10	12	13	13
Köpt av vuxen	35	31	39	33
Köpt av yngre (<20 år)	15	14	17	11
Tillverkat själv	22	24	19	22
Annat sätt	4	3	5	8
Vet inte	28	29	29	30
Ej svar	0	11	5	5

a) 2004: n= 502 pojkar och 512 flickor. 2005: n= 417 pojkar och 441 flickor.

Tabell 164. "Hur får du vanligen tag på stark cider, alkoholisk, wine coolers eller andra blanddrycker?"^{a)}. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Dricker inte	22	24	12	13
Köper själv på systemet	2	3	1	1
Syskon	11	11	13	11
Kompisar/kompisars syskon	36	37	41	41
Egna föräldrar (med lov)	24	21	31	31
Egna föräldrar (utan lov)	1	1	1	1
Annan vuxen som bjuder	8	7	16	16
Annan vuxen som köper ut	19	19	30	31
Restaurang, pub el likn	16	14	22	20
Tillverkar själv	0	0	0	0
Handlar i ett grannland	6	7	5	6
Annat sätt	1	2	1	1
Ej svar	1	1	1	1

a) Högst tre svarsalternativ fick markeras.

Tabell 165. "Vet du någon person som har en hembränningsapparat?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Ja	Nej	Ej svar
Pojkar			
2004	35	60	5
2005	31	64	5
Flickor			
2004	31	66	3
2005	31	66	3

Tabell 166. "Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak det här läsåret?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Nej	Ja, ngn enstaka timme	Ja, några timmar	Ja, totalt ca en dag	Ja, tot. ca 2–3 dagar	Ja, ca 1 vecka el. mer	Totalt haft under- visning	Ej svar
Pojkar								
2004	61	18	11	4	2	3	38	1
2005	58	22	12	3	1	3	41	1
Flickor								
2004	69	16	8	3	1	2	31	1
2005	61	19	11	4	2	2	38	1

Tabell 167. "Hur trivs du i skolan?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Mycket bra	Ganska bra	"Så där"	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ej svar
Pojkar						
2004	50	35	10	3	1	1
2005	45	37	11	3	2	1
Flickor						
2004	45	37	12	4	1	1
2005	45	37	11	3	2	1

Tabell 168. "Brukar du skolka?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

År	Nej, aldrig	Någon gång per termin	En gång i måna- den	2–3 ggr i måna- den	En gång i veckan	Flera ggr i veckan	Totalt brukar skolka	Ej svar
Pojkar								
2004	28	33	13	14	8	4	71	1
2005	22	32	14	16	9	5	77	1
Flickor								
2004	25	38	13	14	7	4	75	0
2005	23	40	12	13	7	5	77	1

Tabell 169. "Vilka spel eller lotterier om pengar har du deltagit i under de senaste 12 månaderna?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.

	Flera gånger i veckan	Flera gånger i månaden	En gång/mån el. mer sällan	Inte spelat	Ej svar
Pojkar					
Spelat på spelautomater	2	4	21	62	12
Deltagit i lotterier	2	7	41	42	8
Spelat på lotto eller tips	2	9	18	61	10
Spelat på annat sportspel	2	7	14	66	10
Spelat på annat	5	8	21	54	11
Poker på internet	6	4	6	77	7
Casino på internet	1	1	2	87	10
Övriga spel på internet	3	2	4	82	10
Flickor					
Spelat på spelautomater	0	1	10	79	9
Deltagit i lotterier	1	5	51	40	3
Spelat på lotto eller tips	0	1	6	84	8
Spelat på annat sportspel	0	1	4	86	9
Spelat på annat	1	1	10	78	10
Poker på internet	0	1	1	93	5
Casino på internet	0	0	0	94	5
Övriga spel på internet	1	0	2	92	6

Tabell 170. "Hur ofta har du gått tillbaka en annan dag för att vinna tillbaka pengar du förlorat på spel?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.

	Pojkar	Flickor
Varje gång	2	0
Nästan varje gång	3	1
Ibland	12	4
Aldrig	82	92
Ej svar	2	3

Tabell 171. "Har du någon gång känt att du måste spela för mer och mer pengar?" Gymnasiet, år 2. 2005.

	Pojkar	Flickor
Ja	12	4
Nej	86	93
Ej svar	2	3

Tabell 172. "Hur mycket har du spelat för de senaste 30 dagarna?" Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2005.

	Pojkar	Flickor
Har inte spelat de senaste 30 dagarna		
Mindre än 50 kr	61	85
50–99 kr	13	9
100–300 kr	10	3
Mer än 300 kr	9	1
Ej svar	5	0
	3	3

Tabell 173. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och konsumtion av andra medel. Andelen elever i gymnasiet år 2 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

	Pojkar		Flickor	
	Använt narkotika n=364	Ej använt narkotika n=1845	Använt narkotika n=288	Ej använt narkotika n=2010
Dricker sprit 2 ggr per månad eller oftare	42	23	48	22
Kategorierna 5 och 6 på konsumtionsindex	67	32	54	18
Intensivkonsumtion ^{a)} av alkohol någon gång/månad eller oftare	79	43	70	39
Berusad varje eller nästan varje gång	78	47	74	44
Berusningsdebut 13 år eller yngre ^{b)}	44	18	44	21
Druckit hembränt de senaste 12 månaderna	41	24	43	24
Druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna	72	40	68	34
Använt läkemedel tillsammans med alkohol i berusningssyfte	20	3	23	7
Röker och/eller snusar	78	36	79	39
Har sniffat	28	3	23	3

a) Intensivkonsumtion = dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

b) Avser de elever som varit berusade. 2005: 1 790 pojkar och 1 883 flickor.

Tabell 174. Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra alkoholvariabler liksom konsumtion av andra medel. Gymnasiet, år 2. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

Konsumtionskategori n=	Pojkar				Flickor			
	0	1-2	3-4	5-6	0	1-2	3-4	5-6
Dricker sprit 2 ggr per månad el oftare	0	1	14	57	0	2	28	67
Intensivkonsumtion ^{a)} av alkohol någon gång per månad eller oftare	0	6	52	90	0	9	60	88
Berusad varje eller nästan varje gång	2	20	59	84	0	23	67	82
Berusningsdebut 13 år eller yngre ^{b)}	23	9	14	35	34	11	21	41
Druckit hembränt de senaste 12 månaderna	1	10	26	46	0	14	28	51
Druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna	1	15	50	76	0	17	52	69
Använt läkemedel till- sammans med alkohol i berusningssyfte	0	1	3	11	0	3	11	20
Röker och/eller snusar	9	17	45	69	4	22	54	79
Har sniffat	4	2	7	13	0	2	5	13
Har använt narkotika	5	7	14	30	2	4	13	28

a) Intensivkonsumtion = dricker alkohol motsvarande minst en halvflaska sprit eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid samma tillfälle.

b) Avser de elever som varit berusade. 2005: 1 790 pojkar och 1 883 flickor.

Tabell 175. Sambandet mellan narkotikaerfarenhet och vissa andra variabler. Andelen elever i gymnasiet år 2 med och utan narkotikaerfarenhet som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

	Pojkar		Flickor	
	Använt narkotika n=364	Ej använt narkotika n=1845	Använt narkotika n=288	Ej använt narkotika n=2010
Trivs ganska dåligt eller mycket dåligt i skolan	9	4	6	4
Skolkar ett par gånger i månaden eller oftare	52	25	49	22
Problem p g a alkohol				
Individuella problem	93	69	98	73
Relationsproblem	73	36	84	50
Sexuella problem	54	18	59	25
Brottsrelaterade problem	70	27	60	22
Mycket eller ganska svårt att prata, t ex om problem, med:				
Förälder eller annan vuxen de bor med	22	14	23	13
Annan vuxen	29	23	34	29
Elefvårdspersonal	45	37	51	48
Kamrater	4	9	7	5
Syskon	25	18	26	18
Högsta utbildning				
Båda föräldrarna				
– universitet/högskola	25	25	27	24
– grundskola	14	17	13	16

Tabell 176. Sambandet mellan alkoholkonsumtion och vissa andra variabler. Gymnasiet, år 2. Andelen elever i olika konsumtionskategorier som uppvisat respektive beteende, efter kön. 2005.

Konsumtionskategori n=	Pojkar				Flickor			
	0	1-2	3-4	5-6	0	1-2	3-4	5-6
Trivs ganska dåligt eller mycket dåligt i skolan	5	4	3	6	7	5	4	5
Skolkar ett par gånger i månaden eller oftare	20	19	28	42	12	17	24	41
Problem p g a alkohol								
Individuella problem	9	53	89	96	3	66	95	99
Relationsproblem	6	20	42	69	2	32	70	87
Sexuella problem	2	7	20	45	1	11	36	58
Brottsrelaterade problem	5	11	28	62	1	11	31	57
Mycket eller ganska svårt att prata, t ex om problem, med:								
Förälder eller annan vuxen de bor med	14	15	13	16	10	14	14	18
Annan vuxen	25	27	24	22	29	31	27	29
Elefvårdspersonal	31	37	38	42	42	44	49	55
Kamrater	15	10	8	5	6	7	3	6
Syskon	19	21	20	18	13	17	22	21
Högsta utbildning								
Båda föräldrarna								
– universitet/högskola	22	27	28	23	21	25	28	21
– grundskola	13	14	17	18	15	16	15	16

Tabell 177. Andel som tror att det är "stor risk" att människor skadar sig själva (fysiskt eller på annat sätt) vid följande beteenden. Gymnasiet, år 2. Procentuell fördelning efter kön. 2004–2005.

	Pojkar		Flickor	
	2004	2005	2004	2005
Röker ett paket cigaretter/dag	56	56	61	61
Dricker 1–2 drinkar nästan varje dag	34	32	49	48
Röker marijuana eller hasch regelbundet	74	71	84	86
Tar LSD regelbundet	84	81	89	89
Tar amfetamin regel- bundet	86	83	91	91
Tar ecstasy regelbundet	85	82	91	91
Tar anabola steroider regelbundet	77	74	86	83
Sniffar regelbundet	77	76	80	80